STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 03319

BAR MITSVE

Kalman Vitman

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

בר מצוה

געשטיצט אויף די סדרות און הפטרות פון אלע שבתים, מיט די נויטיגסטע דינים פון תפלין און פאסיגע אינסטרוקציעס צו לערער

פון

קלמן ווייטמאן

ארויסגעגעבען פון

היברו פאבלישינג קאמפאני

632 בראדוויי, ניו יארק

COPYRIGHT, 1929
BY
HEBREW PUBLISHING CO.

Printed in United States of America

PRINTED AT THE
MONOLIN PRESS
NEW YORK

אינהאלט

זייט

הקדמה	
פאָרמען פון אײַנלייטונגען צו די רעדעס	1
פאָרמען פון שלוסען צו די רעדעס	4
בראשית	7
נח	9
לך לך	11
וירא	14
חיי שרה	17
תולדות	19
ויצא	21
וישלח	23
וישב	26
מקץ	29
ויגש	31
ויחי	31
שמות	35
וארא	38
בא	40
בשלח	42
יתרו	44
משפטים	46
תרומה	48
תצוה	50
תשא	51
ויקהל	53
פקודי	55
ויקרא	57
צו	59
תזריע און מצורע	62
הפטרה פון מצורע	63

אינהאלט
(פארטזעצונג)

	זייט
אחרי	65
קדושים	67
אמור	69
בהר	71
בחקתי	73
במדבר	75
נשא	77
בהעלותך	79
שלח	81
קרח	83
חקת	85
בלק	86
פנחס	88
מטות	90
מסעי	91
דברים	93
ואתחנן	95
עקב	97
ראה	99
שופטים	101
תצא	103
תבוא	104
נצבים	106
וילך	108

הקדמה

דער איד אין אמעריקא היט שטארק אפ דעם מנהג פון פראוועון בר־מצוה. אפילו אזעלכע אידען וואס זיינען ניט שטארק מקפיד אז זייערע קינדער זאלען קריגען א פולע אידישע ערציהונג זיינען זעהר מדקדק אין דעם ענין פון בר־מצוה.

די בר־מצוה פייערונג איז בכח איבערלאזען אויפ'ן בר־מצוה בחור א טיפען איינדרוק. באזונדערס ווען ער האט געקראגען א גוטע אידישע ערציהונג פאר דער בר־מצוה. די בר־מצוה רעדע קען פיל ביישטייערען צו דעם דאזיגען גוטען איינדרוק, אויב זי האט אין זיך א געוויסען אידישען אינהאלט.

אין דעם דאזיגען בוך פון בר־מצוה רעדעס האב איך זיך באמיהעט אז יעדע רעדע זאל האבען אין זיך אזא אינהאלט. דאס האב איך דער־גרייכט דורך דעם וואס איך האב יעדע רעדע פארבונדען מיט א געוויסען טייל פון דער סדרה און הפטרה. יעדע רעדע דריקט אויס א געוויסען צענטראלען אידישען געדאנק, געשטיצט אויף איינעם אדער מעהר פסוקים. חוץ דעם צענטראלען געדאנק ווערט פאר יעדער רעדע געגעבען א פארמע פון אן איינלייטונג און נאך איר — א שלוס. אויף אזא אופן באשטייט יעדע רעדע פון דריי חלקים וועלכע זיינען נויטיג פאר א רעדע וואס זאל לאזען אן איינדרוק.

באמערקונגען צום לערער

א. דער לערער קען געבען דעם בר־מצוה בחור אדער די סדרה־רעדע אדער די הפטרה־רעדע. ווען דער לערער פיהלט אז דער בר־מצוה בחור איז מסוגל צו אויסלערנען ביידע רעדעס, קען ער איינטיילען אזוי, אז איין רעדע זאל זיין פאר דער שול און די צווייטע פאר דער סעודה.

ב. דער לערער קען צוגעבען צום אינהאלט פון דער רעדע אדער ענדערען דא און דארט די שפראך. ער זאל אבער ניט ארונטערנעמען פון דעם אינהאלט, ווייל דער תמצית פון יעדער רעדע איז א גאנצע זאך פאר זיך און דאס ארונטערנעמען קען פוגם זיין דעם גאנצען אינהאלט.

ג. עס איז זעהר נויטיג אז דער לערער זאל גוט ערקלערען דעם אינהאלט פון דער רעדע איידער דער בר־מצוה נעמט זיך צו איינ־שטודירען פון דעם בוך.

אין דעם איז דא א דאפעלטע נוצען:

1. דער בר־מצוה וועט זיך ערווערבען א צענטראלען אידישען געדאנק. 2. ווען דער בר־מצוה וועט גוט וויסען דעם אינהאלט וועט ער דאס איבערגעבען פאר'ן פובליקום מיט פארשטענדעניש און געפיהל.

די דינים פון תפילין

א) די מצוה פון תפילין איז זייער וויכטיג, און מען דאַרף איר האַלטען הייליג, ניט ריידען קיין דברים בטלים און נאַרישקייטען, און דער וואָס וועט פאָלגען אַזוי, איז זיכער אַז ער וועט האָבען אַ חלק לעולם הבא.

ב) נאָכן אָנטאָן דעם טלית לייגט מען די תפילין. אויף אויב ער האָט געמאַכט אַ טעות און גענומען פריהער די תפילין, אפילו ווען זיי זיינען נאָך אין תפילין־זאַק, זאָל ער לייגען פריהער די תפילין און נאָכהער אָנטאָן דעם טלית.

ג) דעם של יד דאַרף מען לייגען אויף דער לינקער האַנט, אויף דעם אָרט פון די מוסקלען, אָפּגעבויגען אַ ביסעל צום זייט אַנט־קעגען האַרץ. דעם של ראש—אין דער הויך פון שטערן לעבען די האָר, צווישעןביידע אויגען. אויב ער האָט געלייגט אָן אַ זייט איז די מצוה קיין מצוה ניט.

ד) דער קשר (קנופּ) פון של ראש דאַרף ליגען אין מיטען פון דעם נאַקען, וואו די האָר הויבען אָן צו וואַקסען. און מען דאַרף זעהן אַז עס זאָל זיין פעסט, און עס זאָל זיך ניט אַרומרוקען.

ה) די תפילין לייגט מען שטעהענדיג. מען זאָל זיי אַרויסנעמען לאַנגזאַם פון תפילין זאַק, און ניט אַרויסוואַרפען. אַ פריהער לייגט מען דעם של יד, און פאַר'ן מאַכען דעם קשר, זאָגט מען די ברכה „להניח תפלין". נאָכדעם מאַכט מען דעם קשר און מען וויקעלט אַרום זיבען מאָל אַרום האַנט. נאָכהער טהוט מען אָן דעם של ראש און מען זאָגט די ברכה „על מצות תפלין". נאָכדעם זאָגט מען „ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

ו) אויב ער האָט פאַרגעסען און גענומען דעם של ראש אַ פריי־הער, זאָל ער אים אַוועקלייגען און נעמען דעם של יד.

ז) עס טאָר קיין זאַך ניט ליגען צווישען די תפילין און דעם לייב, סיי ביים של יד און סיי ביים של ראש.

ח) מען טאָר ניט ריידען, צווישען דעם לייגען פון של יד און של ראש. אפילו ווען ער הערט קדיש אָדער קדושה, זאָל ער ניט מפסיק זיין. ער זאָל נאָר מכוון זיין וואָס דער קהל זאָגט.

ט) אויב צוליעב אַ צופאַל קען ער מעהר ניט לייגען ווי איין תפלה, דאַרף מען לייגען איינס. אויב דעם של יד זאָגט מען „להניח תפילין". אויב דעם של ראש, זאָגט מען „להניח תפלין" און „על מצות תפלין", און „ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

י) ער דאַרף זעהן אַז דער גלאַטער זייט פון דער רצועה דאַרף זיין אין דרויסן. אויב די רצועה האָט זיך איבערגעקעהרט דאַרף מען פאַסטען אָדער אויסלייזען דורך צדקה. ווען די תפילין פאַלען אַראָפּ אָהן דעם תפילין־זאַק דאַרף מען פאַסטען. אָבער אויב אין תפילין־זאַק דאַרף מען ניט פאַסטען, נאָר אויסלייזען דורך צדקה.

יא) אויב ער האָט אויסגעטאָן די תפילין צוליעב איין אורזאַך, און נאַכהער דאַרף ער אָנטאָן צוריק, דאַרף ער פון דאָס ניי מאַכען די ברכות.

יב) עס איז אַ מנהג אַ טאַפּ צוטאָן די תפילין און קושען זיי, ווען ער זאָגט „וקשרתם לאות על ידך".

יג) מען טאָר ניט אויסטאָן די תפילין ביז נאָך „ובא לציון".

יד) די תפילין דאַרף מען אויסטאָן שטעהענדיג אַ פריהער דעם של ראש און נאָכדעם דעם של יד. און נאָכדעם טוט מען אויס דעם טלית.

טו) תפילין דאַרף מען טראָגען ווען מ'פילט זיך פולשטענדיג געזונט. אויב ער האָט בויך־ווייטאָג, איז ער פטור פון תפילין.

טז) עס פיהרט זיך, איידער איינער ווערט בר מצוה, דאַרף ער אָנהויבען לייגען תפילין, מיט אַ צוויי דריי חדשים פריהער, בעפאָר ער ווערט דרייצעהן יאָר.

סדר הנחת תפלין

תפלה קודם הנחת תפלין

מנהג אשכנז לומר קודם הנחת תפלין נוסח זה:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י"ה בו"ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מְכַוֵּן בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי שֶׁצִּוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְהֵם אַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. קַדֵּשׁ. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּעוֹלָם, וְשֶׁנִּזְכּוֹר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם. וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ. וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ עַל הַיָּד, לְזִכְרוֹן זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה וְשֶׁהִיא נֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹת וּמַחְשְׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל הָרֹאשׁ נֶגֶד הַמּוֹחַ, שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁבְּמוֹחִי עִם שְׁאָר חוּשַׁי וְכֹחוֹתַי כֻּלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּמִשֶּׁפַע מִצְוַת תְּפִלִּין יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי לִהְיוֹת לִי חַיִּים אֲרוּכִים וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּלִי הַרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל וְשֶׁלֹּא יְפַתֵּנוּ וְלֹא יִתְגָּרֶה בָנוּ יֵצֶר הָרָע וְיַנִּיחֵנוּ לַעֲבוֹד אֶת יְיָ כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ. וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת הֲנָחַת תְּפִלִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

קודם הנחת של יד יאמר זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

קודם הנחת של ראש יאמר זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

ותיכף יאמר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ומהדקה בראשו ואומר

וּמֵחָכְמָתְךָ אֵל עֶלְיוֹן תַּאֲצִיל עָלַי. וּמִבִּינָתְךָ תְּבִינֵנִי. וּבְחַסְדְּךָ תַּגְדִּיל עָלַי וּבִגְבוּרָתְךָ תַּצְמִית אֹיְבַי וְקָמַי. וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

אח"כ יכרוך שלש כריכות על האצבע האמצעי ויכרון תחלה כריכה אחת בפרק האמצעי ואח"כ בראש הפרק התחתון ואח"כ בסוף פרק התחתון ויאמר פסוקים אלו,

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ:

קודם חליצת תפלין יאמר זה,

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב: וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ, אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיְיָ: מַצּוֹת יֵאָכֵל אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ, לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ, כִּי בְּיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם: וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה

הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה: וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וּנְתָנָהּ לָךְ: וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם לַייָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַייָ: וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה: וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת, וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְיָ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַייָ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה: וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרָיִם:

לפני קריאת התורה

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבוֹרָךְ:

והקהל עונים

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

וחוזר ואומר

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

אחר קריאת התורה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

פארמען פון איינלייטונגען צו די רעדעס

ערשטע פארמע

מיינע ליבע עלטערען און ווערטע פאַרזאַמעלטע:

דער היינטיגער טאָג איז ביי מיר אַ יום טוב. דער גרעסטער יום טוב וואָס איך האָב געהאַט ביז יעצט. ווייל היינטיגען טאָג ווער איך בר־מצוה. היינטיגען טאָג שליס איך זיך אָן אין דעם אידישען פאָלק און נעם אויף זיך די אַלע הייליגע פליכטען וואָס ליגען אויף יעדען אידען.

איך ווייס ווי וויכטיג איז דער היינטיגער טאָג פאַר מיר און פאַר אייך, טייערע עלטערען. איך לייען אין אייערע אויגען די טיפע פרייד וואָס איהר פיהלט איצט, ווען איהר האָט זוכה געווען מיך צו דערציען ביז דעם היינטיגען טאָג. איך פיל אויך מיט מיין גאַנצער נשמה די שטאַרקע געפיהלען פון אייער ליבע צו מיר, ווען איר זעהט מיך שטעהן דאָ אין דעם מקום קדוש איינגעוויקעלט אין טלית און דריק אויס דאָס וואָס איך טראָג אין מיין האַרצען.

אויך איך פיהל אַ טיפע פרייד. און די דאָזיגע פרייד איז אַ הייליגע, אַ נשמה פרייד. ווייל דאָס איז די פרייד פון אַ יונגען אידען, ווען ער גיט זיך איבער צום אידישען פאָלק.

איך ווייס: עס הויבט זיך פאַר מיר אָן אַ ניי אידיש לעבען. און פאַרשידענע געדאַנקען און געפילען באַהערשען מיר. דער בעסטער וועג זיי אויסדריקען, איז צוזאָגען אַ פאָר ווערטער וועגען דער סדרה (דער הפטרה) פון היינטיגען שבת.

צווייטע פארמע

טייערע עלטערן און געשעצטע פאַרזאַמעלטע:

דער היינטיגער טאָג איז ביי מיר זעהר הייליג. ווייל היינטיגען טאָג ווער איך בר מצוה. איך ווער אַ מיטגליד צום גרויסען אידישען פאָלק. איך נעם אויף זיך די פליכטען וואָס אונזער הייליגע תורה וואַרפט אַרויף אויף יעדען אידען.

דאָס איז אָבער ניט נאָר אַ הייליגער טאָג. עס איז אויך אַ יום טוב, אַ שמחה פאַר מיר און פאַר אייך, ליבע עלטערען.

איך זעה די שמחה אין אײַערע פינקעלדיגע אויגען. איר פרייט זיך דערמיט, וואָס איר האָט דערלעבט מיר צוזעהן דא, פאַר אײַך גרייט אַרויסצוזאָגען דאָס וואָס איך פיהל און איר פיהלט.

און פיל און פאַרשידען זיינען די געדאַנקען און געפיהלען וואָס באַוועגען מיך איצט, ווען איך טרעט אַריין אין אַ נייער פעריאָדע פון מיין לעבען. שווער איז אָבער פאַר מיר אויסצודריקען די פאַרשידענע געדאַנקען. וואָס קען איך טאָן?

איך וועל זיך שטיצען מיט מיינע ווערטער אויף דער היינטיגער סדרה. (הפטרה) דאָס וועט מיר פאַרלייכטערן אַרויסצוברייינגען מיינע געדאַנקען.

דריטע פארמע

מיינע ליבע עלטערען און ווערטע פאַרזאַמעלטע:

עס איז היינט ביי מיר און ביי אײַך, מיינע עלטערן, אַ גרויסער יום טוב. איך האָב זיך היינט אנגעשלאָסען אין דעם אידישען פאָלק און זיך פאַרבונדען מיט אונזער תורה. איך בין געוואָרען בר־מצוה און דערמיט האָב איך אויף זיך גענומען אויסצופילען די פליכטען וואָס ליגען אויף יעדען געטרייען אידען.

אויך איהר ליבע עלטערען פרייט זיך מיט מיר. איך לייען דאָס אין אײַערע אויגען. אײַער שמחה קוועלט פון אַ הייליגען קוואַל, דער קוואַל פון אײַער שטאַרקער ליבע צו מיר, פון דעם גרויסען גליק וואָס איר האָט, ווען איר זעהט מיך דאָ אין שול אַלס בר־מצוה.

איך האָב היינט אסך וואָס צוזאָגען, ווייל פול איז מיין האַרץ און אײַער האַרץ, ליבע עלטערען. ווייל אַ ניי לעבען הויבט זיך אָן פאַר מיר.

איך וועל אָבער פאַרבינדען מיינע געדאַנקען און געפיהלען מיט דעם וואָס ווערט געזאָגט אין דער היינטיגער סדרה (הפטרה). דאָס וואָס יעדער פיהלענדער איד וואָלט געזאָגט וועגען דעם דאָזיגען ענין.

פערטע פארמע

מיינע ליבע עלטערען און געערטע פאַרזאַמלונג:

איך האָב היינט אַ יום טוב, דער הייליגסטער יום טוב אין מיין

גאַנצען לעבען, ווייל היינט בין איך געוואָרען בר מצוה. איך בין אריבער פון מיין קינדער וועלט אין דער וועלט פון יוגענד. ביז אהער בין איך געווען שוואַך צופאַרשטיין די גרויסקייט פון אונזער תורה און צו מקיים זיין אירע מצות. פון היינט אָן און ווייטער אָבער, ווער איך אַלץ קרעפטיגער סיי אין קערפּער, סיי אין גייסט, און איך קען שוין נעמען אויף זיך דעם הייליגען יאָך פון אונזער תורה און רעליגיע.

איך בין פול מיט גליק און שמחה. און ווען איך קוק אויף אייך מיינע ליבע עלטערן ווערט מיין פרייד נאָך שטאַרקער און האַר־ציגער. מיין פרייד קומט אָבער אויך פון אַנאַנדער קוואַל. דאָס זיינען די געדאַנקען וועגען דעם היינטיגען טאָג. די געדאַנקען וואָס קומען צו מיר—ווען איך טראַכט זיך אַריין אין דער סדרה (הפטרה) פון היינטיגען שבת.

(ווען איך פאַרטראַכט זיך וועגען דער וויכטיגקייט פון היינטיגען יום טוב פאַר דעם גאַנצען פאָלק ישראל).

פינפטע פארמע

מיינע ליבע עלטערען און ווערטע פאַרזאַמעלטע:

עס איז היינט ביי מיר אַ הייליגער טאָג, אַ טאָג פון הייליגע געדאַנקען און איידעלע געפיהלען. ווייל היינטיגען טאָג בין איך בר־מצוה געוואָרען. דאָס הייסט, געשלאָסען אַ בונד מיט דעם פאָלק ישראל און מיט דער תורה פון ישראל.

היינט איז אָבער ביי מיר ניט נאָר אַ הייליגער טאָג, נאָר אויך אַ טאָג פון שמחה און גליק, פאַר מיר און מיינע עלטערען. מיר זיינען גליקלאַך וואָס איך בין שוין גייסטיג צוגעגרייט צו פאַרשטעהן די גרויסע וויכטיגקייט פון אונזער פאָלק און פון דעם וואָס איך ווער היינט איינער פון זיינע מיטגלידער. מיר זיינען גליקלאַך וואָס היינ־טיגען טאָג בין איך צוגעגרייט זיך פאַרפליכטען צו מקיים זיין די מצוות וואָס אַ איד דאַרף טאָן.

היינט הויבט זיך ביי מיר אָן אַ נייע עפּאָכע אין מיין לעבען. און פילע געדאַנקען ווערען ביי מיר אַרויסגערופען. מיט אַ טיפער צופרידענהייט וועל איך פאַרבינדען די דאזיגע געדאַנקען מיט דער סדרה (הפטרה) פון היינטיגען שבת.

פארמען פון שלוסען צו די רעדעס

ערשטע פארמע

איך האָב דאָ געזאָגט אַ פּאָר ווערטער וועגען דער סדרה. (הפטרה) ערלויבט מיר דאָ אַרויסזאָגען וואָס איך פיהל איצט צו מיינע עלטערען.

איך ווייס, ליבע עלטערען, ווי גרויס און שווער איז געוועזען אייער מיה מיך צו מגדל זיין זינט איך בין געבוירען געוואָרען ביז דעם היינטיגען טאָג. איך ווייס ווי פיל איהר האָט געזאָרגט פאַר מיר יעדען טאָג און יעדער שטונדע. קען איך אַייך באַצאָלען דאָס וואָס איהר פאַרדינט? קענען פאַרגליכען ווערען אַלע אוצרות פון גאָלד און זילבער צו דעם וואָס איהר האָט געטאָן פאַר מיר?

ניין. דאָס איז אונמעגליך. ווייל דאָס וואָס עלטערען טוען פאַר זייער קינד איז ניט אָפּצושאַצען. און איהר פאָדערט דאָך פון מיר ניט קיין באַלוינונג. נאָר וואָס דען פאָדערט איהר פון מיר?

איך זאָל זיין אַ ליבער געטרייער זון. מקיים זיין די מצוה פון „כבד את אביך ואת אמך". זיין געטריי צו אונזער תורה און פאָלק און זיין אַ ערליכער מענש.

דאָס, ליבע עלטערען, נעם איך אויף זיך צוטאָן. און גיב גאָט אַז איך זאָל האַלטען פינקטליך מיין וואָרט.

און איהר ווערטע פאַרזאַמעלטע: נעמט אָן די ברכה פון אַיונגען אידען: זאָל גאָט געבען איהר זאָלט זיך משמח זיין אויף שמחות פון אַלע אייערע ליבע און אַז מיר זאָלען אין גיכען זוכה זיין צו זעהן די אידישע גאולה, אין ארץ ישראל, און די גאולה פון דער גאַנצער מענשהייט, אמן.

צווייטע פארמע

נאָכדעם ווי איך האָב דאָ גערעדט וועגען דער באַדייטונג פון היינטיגען טאָג, איז מיר זעהר שווער צובאַהאַלטען די געפיהלען צו אַייך, ליבע עלטערען, און צו דער גאַנצער פאַרזאַמלונג.

טייערע עלטערען: איך ווייס וואָס איהר האָט פאַר מיר געטאָן פון מיין געבורטסטאָג אָן ביז היינט. איך ווייס וואָס איהר דענקט וועגען מיין צוקונפט, ביז איך וועל אויסוואַקסען אַ פאָלקאָמענער

מענש. קען איך אויסדריקען מיט ווערטער די געפיהלען פון דאַנק־באַרקייט וואָס איך טראָג אין מיין האַרצען צו אייך? אָדער קען איך אייך מיט עפּעס באַלוינען פאַר אַלעס וואָס איר האָט פאַר מיר געטאָן?

ניין. ווייל עס איז ניטאָ קיין גרענעץ און קיין סוף צו דער גרויס־קייט און וויכטיגקייט פון דעם וואָס עלטערען טוען פאַר זייערע קינדער.

איך דענק אָבער אַז מיין פּאַסיגסטע באַלוינונג און דאַנקבאַר־קייט וועט זיין: מקיים זיין די מצוה פון „כבד את אביך ואת אמך" און אָפּהיטען די מצות וואָס זיינען אַ פליכט אויף מיר סיי אַלס איד סיי אַלס מענש. און איך ווייס אַז אַזאַ באַלוינונג וועט אייך מעהר צופרידענשטעלען פון אַלע רייכטימער וואָס איך וואָלט אייך גע־קענט געבען. און איך דריק אויס מיין תפלה: זאָל גאָט אייך געבען לאַנגע, געזונטע און גליקליכע יאָרען. און איר זאָלט זוכה זיין האָבען פיל נחת פון מיר און פון אַלע אייערע ליבע.

און איר ווערטע פאַרזאַמעלטע, נעמט אָן מיין האַרציגע דאַנק־באַרקייט פאַר אייער אַנטייל נעמען אין אונזער שמחה, און נעמט אויף אַ ברכה וואָס ווערט אייך געגעבען פון אַ ריין האַרץ, און אַ ריינער שטונדע און אין אַ ריין פלאַץ.

זאָל גאָט אייך שיקען וואָס מעהר שמחות, און מיר זאָלען אַלע זוכה זיין צו הערען גליק און פרייד אין אַלע אידישע הייזער און צו זעהן די פולע גאולה פון דעם גאנצען אידישען פאָלק און פון דער גאַנצער וועלט, אמן.

דריטע פארמע

איך האָב דאָ אַרויסגעזאָגט אַ פאַר געדאנקען וועגען דער סדרה (הפטרה). לאָמיך דאָ עפּעס זאָגען צו אייך, מיינע ליבע עלטערען, * און צו די אַלע פאַרזאַמעלטע.

ליבע עלטערען: איר האָט פיל דורכגעלעבט און דורכגעליטען ביז איר האָט מיך צוגעפיהרט צום היינטיגען יום טוב. פיל האָט איר געטאָן פאַר מיין קערפּער און מיין גייסט. האָב איך די מעגליכ־קייט מיט עפּעס אייך באַצאָלען פאַר אַלעס וואָס איר האָט געטאָן פאַר מיר ביז יעצט און פאַר דעם וואָס איר דיינקט צו טאָן אין דער צוקונפט?

ניין. עס איז נאָך דערוויל ניט ערפונדען געוואָרען דער לוין וואָס קינדער קענען געבען צו זייערע עלטערען.

איך ווייס אָבער אַז איר, מיינע ליבע עלטערען, פאָדערט פון מיר קיין באַלוינונג ניט. וואָס דען פאָדערט איר פון מיר?

אַ ריינע נשמה, שיינע מדות און ערליכע מעשים. דאָס וועט זיין אייער באַלוינונג. און די דאָזיגע באַלוינונג, נעם איך זיך אונטער, אייך צו געבען. און אַ האַרציגע תפלה איז ביי מיר: „גיב מיר, גאָט, גענוג כח און מוט צו מקיים זיין דאָס וואָס איך זאָג צו מיינע טייערע עלטערען אין דעם היינטיגען טאָג וואָס איז ביי מיר אַזוי הייליג. און אין דעם דאָזיגען הייליגען פלאַץ".

און ווייטער בעט איך גאָט אַז ער זאָל אייך געבען אריכת ימים און גליק און שמחה און איר זאָלט האָבען פיל נחת פון מיר און פון אַלע אונזערע ליבע.

און איר, ווערטע פאַרזאַמעלטע, נעמט אָן אַ ברכה פון אַ יונגען חבר און פון אַ ריין האַרץ.

„זאָל גאָט געבען אַז אייביגע שמחה זאָל הערשען ביי אייך און ביים גאַנצען פאָלק ישראל, און אַז מיר זאָלען אין גיכען זוכה זיין צו פייערען דעם יום טוב פון דער אידישער גאולה און פון דער גאולה פון דער גאַנצער מענשהייט, אמן.

בראשית

די סדרה

אַ באַזונדער פרייד פיהל איך דורך דעם, וואָס מיין בר מצוה פאַלט אויס היינטיגען שבת, שבת בראשית. דאָס איז דער שבת ווען מיר הויבען אָן די תּורה און לייענען וועגען דער וועלט באַשאַפונג.

וואָס לערנען מיר היינטיגען שבת?

אַז פריהער פון אַלעס האָט געהערשט אַ תּהו ובֹהו, דאָס הייסט, עס איז ניט געווען קיין אָרדנונג. דער נאָך האָט גאָט געמאַכט באַשטימטע געזעצען און געבראַכט אָרדנונג אויף דער וועלט. מיר לערנען ווייטער, אַז גאָט האָט אַלעס באַשאַפען מיט שכל און אויסרעכנונג, און אַז ער פּאַסט אויף אָן אַן אויפהער אויף אַלעס וואָס ער האָט באַשאַפען.

דאָס אַלעס וועל איך גוט געדענקען און עס וועט מיר פיל צונוץ קומען. איידער איך בין געוואָרען דרייצען יאָר אַלט האָט געהערשט אַ תּהו ובהו, אַ אומאָרדנונג אין אַלעס וואָס איך האָב געטראַכט און געטאָן, ווייל איך בין געווען ניט מער ווי אַ יונג קינד. פון היינטיגען טאָג אָן און ווייטער דאַרף איינגעפיהרט ווערען אָרדנונג אין מיין לעבען. דאָס מיינט איך דאַרף לעבען לויט באַשטימטע געזעצען. דאָס זיינען די געזעצען פון אונזער הייליגער תּורה.

איך דאַרף אויך זעהן צולעבען מיט שכל און אויסרעכענונג. איך דאַרף זיך רעכענען מיט דעם ווילען פון גאָט, מיט דעם ווילען פון מיינע עלטערען און מיט דעם ווילען און שטרעבען פון דעם גאַנצען פאָלק ישראל.

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר אויך וועגען שבת. וועגען דעם הייליגען טאָג אין דער וואָך וואָס גאָט האָט אונז געגעבען פאַר רוה און פאַרגעניגען, פאַר תּפלות און זמירות און תּורה. גליקלאַך איז אונזער פאָלק וואָס האָט געקראָגען אַזאַ געבענשטען טאָג, און גליקלאַך בין איך וואָס איך ווער היינטיגען שבת אַ מיטגליד צו אונזער פאָלק.

די הפטרה

איך פיהל די וויכטיגקייט פון מיין היינטיגען טאָג, ווען איך טראַכט זיך אַריין אין אַ פּאָר פּסוקים פון אונזער היינטיגער הפטרה.

דאס זיינען די פּסוקים:

„אני ה׳ קראתיך בצדק, ואחזק בידך, ואצרך, ואתנך לברית עם, לאור גוים. לפקח עינים עורות. להוציא ממסגר אסיר. מבית כלא–יושבי חשך.״

וואָס מיינען די פּסוקים?

דער נביא לאָזט אונז וויסען אין דעם נאָמען פון גאָט, אַז ער האָט גערופען צו זיך דאָס פאָלק ישראל צו ווערען זיין פאָלק–מיט רעכט. דאָס הייסט ווייל דאָס אידישע פאָלק פאַרדינט דאָס, איז ווערט צו זיין דאָס פאָלק פון גאָט. ווייטער לערענט אונז דער נביא, אַז גאָט האַלט אונזער פאָלק ביים האַנד, פיהרט אים און שטיצט אים. צו וואָס? פאַר וועלכען צוועק? כדי אונזער פאָלק זאָל בריינגען ברודערשאַפט און שלום אויף דער וועלט, כדי אונזער פאָלק זאָל לייכטען פאַר אַלע פעלקער, זאָלען זיי לערנען רעכט און גערעכטיגקייט און זאָל זיי עפענען די אויגען צו זעהן דעם ריכטיגען וועג פון לעבען. גאָט האָט אויך גערופען דעם פאָלק ישראל צו באַשיצען און רעטען דעם געיאָגטען און געדריקטען מענשען פון די וואָס יאָגען אים און אונטערדריקען איהם.

די דאָזיגע הייליגע ווערטער זיינען מקויים געוואָרען ביי אונז זינט מיר זיינען געוואָרען אַ פאָלק. אַלע ערליכע און אינטעליגענטע מענשען ביי אַנדערע פעלקער אַנערקענען, אַז אונזער תּורה איז אַ תּורה וואָס גיט ליכט און לעבען; אַז דאָס אידישע פאָלק איז אַ פאָלק פון יושר און צדק און איז שטענדיג גרייט צו קעמפּפען פאַר דעם. אַזאַ פאָלק זיינען מיר געווען פון אייביג אָן און אַזאַ פאָלק וועלען מיר בלייבען אין דער צוקונפט. באַזונדערס ווען מיר וועלען ווערען אַ פריי פאָלק אויף אונזער אייגען לאַנד און לעבען לויט אונזער תּורה און רעליגיע.

אָט אָ די דאָזיגע געדאַנקען קומען ביי מיר אַרויף היינטיגען טאָג, ווען ס׳הויבט זיך ביי מיר אָן אַ ניי אידיש און מענשליך לעבען.

נח

די סדרה

ווען איך טראַכט זיך אַיין אין דער היינטיגער סדרה ווערט מיין האַרץ אָנגעפילט מיט אמת'ן אידישען שטאָלץ.

מיר לערנען אין דער סדרה, אז גאָט האָט באַשלאָסען צו ברייג־גען אַ מבול אויף דער וועלט. זאָגט אונז דער פסוק: ותשחת הארץ לפני האלהים, ותמלא הארץ חמס". געפינען מיר אין דעם דאָזיגען פסוק אַ כלל, אַן אַלגעמיינעם זאַץ, און אַ פרט—אַ זאַץ וואָס דריקט זיך אויס באַשטימטער און גענויער. דער כלל איז: די וועלט איז פאַרדאָרבען געוואָרען. דאָס מיינט, מענשען האָבען געטאָן פאַר־שידענע סאָרטען זינד. דער פרט איז: די וועלט איז געוואָרען פול מיט רויב. און אונזערע חכמים זכרונם לברכה האָבען דאָס נאָך דייטליכער דערקלערט: מענשען האָבען באַראַבעוועט איינער דעם צווייטען.

אַ צווייטער פסוק זאָגט אונז: ויאמר אלהים לנח: „קץ כל בשר בא לפני, כי מלאה כל הארץ חמס מפניהם". דאָ שטייט שוין בפירוש אַז גאָט וויל מאַכען אַ סוף צו דער וועלט ווייל זי איז פול מיט רויב. און אונזערע חכמים טייטשען דאָס אויס נאָך קלערער, זיי זאָגען אַז דער מבול איז געקומען צוליב רויבעריי. דאָס הייסט, גאָט וואָלט געווען מוחל זיין אויף אַלע מענשליכע זינד און וואָלט ניט געווען געבראַכט דעם מבול. פאַר רויבעריי אָבער האָט ער ניט געוואָלט מוחלזיין און באַשלאָסען צו פאַרניכטען אַזאַ רויבערישע וועלט.

וואָס לערנען מיר פון דעם אַלעס?

אַז ווען איין מענש זינדיגט צום צווייטען איז דאָס ערגער ווי ווען ער זינדיגט צו גאָט. און אויך וועגען דעם האָבען אונזערע חכמים געזאָגט: „עברות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר. עברות שבין אדם לחברו—אין יום הכפורים מכפר." דאָס הייסט, זינד צווישען מענש און גאָט ווערן דורך יום כפור אָפּגעווישט. ווען איינער אָבער זינדיגט צום צווייטען־איז דעם העלפט אפילו ניט יום כפור.

אָט דאָס איז איינער פון די גרונד־פּרינציפּען אויף וועלכען עס שטיצט זיך אונזער תורה, אונזער רעליגיע.

און ווען איך טראַכט זיך אַריין טיפער אין דעם דאָזיגען פרינ־ציפ, זאָג איך צו זיך אַליין:

ווי גליקלאַך איך בין ווען איך ווער היינט אַ קינד צום פאָלק ישראל, דאָס פאָלק וועמען די תורה האָט געגעבען אַ זעלכע פרינ־ציפען.

די הפטרה

ווען מיר האָבען געלייענט די היינטיגע הפטרה האָט מיך טיף פאַראינטערעסירט איין פסוק. דאָס איז ער:

„כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, וחסדי מאתך לא ימוש, וברית שלומי לא תמוט, אמר מרחמך ה׳.“

האָט איר זיך פאַרטראַכט איבער דעם דאָזיגען געטליכען פסוק? עס ווערט אונז דאָ געגעבען די וואונדערבאַרע הבטחה, אַז מיר אידען וועלען זיין אַ אייביג פאָלק. יאָ. אפילו ווען די גאַנצע נאַטור וועט געענדערט ווערען, בערג וועלען פאַרשוואונדען פון דער וועלט—וועלען מיר אידען בלייבען לעבען און עקזיסטירען.

און אַזוי האָט פאַסירט. גרויסע און מעכטיגע פעלקער זיינען פון דער וועלט פאַרשוואונדען. מעכטיגע מלוכות זיינען אונטער־געגאַנגען. אָבער מיר, אַ שוואַך און קליין פאָלק, זיינען געבליבען לעבען ביז דעם היינטיגען טאָג.

פאַרוואָס?

ווייל גאָט האָט ניט אָפּגעשאַפט דעם בונד וואָס ער האָט געמאַכט מיט אונזערע עלטערען און מיט אונז. ווייל ער האָט קיין מאָל ניט אויפגעהערט אונז צו היטען און צו באַשיצען פון אונטערגאַנג.

און מיט וועלכען כח האָט גאָט אונז באַשענקט צו מאַכען פון אונז אַ פאָלק פון אייביגקייט?

אויף דעם געפינען מיר אַן ענטפער אין דער ברכה וואָס איך האָב געמאַכט ווען איך האָב עולה־לתורה געווען:

„אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו.“

אָט מיט דער תורה פון אמת וואָס ער האָט אונז געגעבען האָט ער אין אונז אַיינגעפלאַנצט דעם כח צו לעבען אייביג.

און אָט דער דאָזיגער געדאַנק וועגען דער אייביגקייט פון פאָלק ישראל פילט אָן מיין גאַנצע נשמה און גיט מיר אָט די טיפע שמחה צום אָנפאַנג פון מיין נייעם אידישען לעבען.

לך לך

די סדרה

עס איז אַ צופאַל וואָס מיין בר־מצוה פאַלט אום שבת לך־לך. אָבער דאָס איז פאַר מיר אַ גליקליכער צופאַל, ווייל די גאַנצע סדרה דערציילט אונז וועגן אברהם אבינו, דער ערשטער אידישער פאַטריאַרך אויף דער וועלט. פאַר מיר, אַ אידיש אינגעל, וואָס דאַרף אָנהויבען לעבען אַ פול אידיש לעבען, איז זעהר אָנגענעהם צוזאָגען אַ פּאָר ווערטער וועגן אברהם אבינו, דער ערשטער איד וואָס האָט געשאַפען אַ אידיש לעבען אויף דער וועלט.

פיר וויכטיגע זאַכען לייענען מיר וועגן אברהם אבינו אין דער דאָזיגער סדרה.

א. אברהם געהט אַוועק פון זיין געבורט־לאַנד, און וואוהין ער קומט פאַרשפּרייט ער דעם געדאַנק פון איין גאָט.

ב. ווען זיינע פּאַסטוכער צוקריגען זיך מיט לוט׳ס פּאַסטוכער, צושיידעט ער זיך מיט לוט׳ן, ווייל אברהם האָט פיינט מחלוקת.

ג. ווען ער דערוויסט זיך אַז שטאַרקע שבטים זיינען באַפאַלען שוואַכערע כדי זיי צופאַרשקלאַפען, און אַז זיין קרוב לוט איז געפאַנגען געוואָרען—יאָגט ער זיך נאָך די שטאַרקע שבטים אום צו ראַטעווען פון זיי די שוואַכערע.

ד. ווען ער געהט אַרויס דער זיגער און מ׳וויל אים געבען מתנות אַנטזאָגט זיך אברהם פון זיי.

אָט פון די דערצעהלונגען זעהן מיר קלאָר דעם כאַראַקטער און מדות פון אברהם אבינו.

אַ לערער פון געטליכקייט; אַ שונא פון קריגערייען; גרייט זיך מקריב זיין פאַר זיינע קרובים און פאַר שוואַכערע; האָט פיינט מתנות וואָס מ׳גיט אים פאַר גוטע מעשים ווייל ער האלט אַז די בעסטע מתנה איז די גוטע טאַט וואָס דער מענש טוט.

די דאָזיגע אייגענשאַפטען פון אברהם אבינו, דער ערשטער איד אויף דער וועלט, זיינען אַריבער בירושה צו זיינע קינדער און קינדס־קינדער—דאָס פאָלק ישראל.

מיר אידען זיינען געווען די ערשטע וואָס האָבען געלערענט

דער וועלט די אמונה אין איין גאָט; מיר האָבען פון דער נאַטור פיינט קריג און מלחמה; אָבער כאָטש מיר זיינען אַ פאָלק פון שלום, פונדעסטוועגען, ווען שטאַרקערע פעלקער זיינען אַרויס קעגען אונז אָוועקרויבען פון אונז אונזער פרייהייט–האָבען מיר זיך גע־שטעלט און מוטיג געקעמפט קעגען זיי. צו רעטען אונזער כבוד און פרייהייט.

מיר האַלטען אויך ניט פון מתנות פאַר גוטע מעשים. אונזערע חכמים האָבען אונז געלערענט צו דינען גאָט „שלא על מנת לקבל פרס", ניט אום צוקריגען באַצאָלט דערפאַר, און זיי זאָגען ווייטער „שכר מצוה מצוה", די מצוה אַליין, די גוטע האַנדלונג איז אַליין אַ באַלוינונג.

און היינטיגען טאָג, ווען איך שטיי דאָ פאַר אייך, רייסט זיך אַרויס פון מיינע ליפען די דאָזיגע תפלה:

„הלואי זאָל איך באַזיצען דעם כאַראַקטער און די מדות פון אברהם אבינו און פון די בעסטע אייגענשאַפטען פון די קינדער פון אברהם אבינו–דאָס פאָלק ישראל."

די הפטרה

פון דער היינטיגער הפטרה וועלען זיך איינקריצען אין מיין זכרון די פאָלגענדע זאַצען:

„ואתה ישראל עבדי, יעקב אשר בחרתיך. זרע אברהם אוהבי. אשר החזקתיך מקצות הארץ, ומאציליה קראתיך. ואמר לך: עבדי אתה. בחרתיך ולא מאסתיך."

דאָ הערען מיר איינע פון די דערהאָבענסטע ברכות. דאָס איז ניט אַ ברכה צו זיין רייך און באַרימט. ניט צו זיין שטאַרק און מעכטיג. נאָר צו זיין דאָס פאָלק פון גאָט, דאָס אויסדערוויילט פאָלק.

צוליב וואָס האָט אונז גאָט אויסדערוויילט?

ניט נאָר צו לערנען און צו וויסען וואָס איז גוט און וואָס איז שלעכט. אַלע אַלטע פעלקער און באַזונדערס אַלע נייע פעלקער ווייסען דאָס. דאָס איז ניט גענוג. עס איז נויטיגער צו טאָן, צו פראַק־טיצירען לויט דעם וויסען פון גוטס און שלעכטס. ווייל וויסען אַליין, אָן מעשים, זיינען ניט צופיל ווערט. דאַריבער האָט גאָט אויסגעקליבן דאָס אידישע פאָלק ער זאָל זיין אַ פאָלק פון גוטע מעשים, פון

עטישער אויפפיהרונג. און ווען דאָס אידישע פאָלק וועט לעבען אַ שיינעם און ערליכען לעבען וועלען אַלע פעלקער דאָס זעהן מיט זייערע אויגען, און זיך קענען דאָס אָפּלערנען. וואָרום נאָר לעבעדיגע מעשים וואָס מ׳קען זעהן און פיהלען קענען זיין אַ ניצליכער ביישפּיל אָבער ניט בלויז געדאַנקען און וויסען.

אָט דאָס איז דער געדאַנק פון אונזער אויסגעוויילטקייט. און היינטיגען טאָג, ווער איך אַ מיטגליד פון פאָלק ישראל, פון דעם אויסדערוויילטען פאלק.

וועל איך פאַרדינען, וועל איך ווערט זיין טראָגען דעם נאָמען פון אַ אמת׳ן קינד צום אידישען פאָלק?

דאָס איז איצט מיין האַרציגע תפלה:

„זאָל גאָט מיר באַשענקען פון זיין גייסט. זאָל ער אין מיר פאַרשטאַרקען דאָס פאַרשטיין פון זיין תורה און מיר פירען אין איר וועג–דער וועג פון ליכט און לעבען.״

וירא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה באַקענען מיר זיך מעהר מיט דעם נאָבעלען כאַראַקטער פון אברהם אבינו.

דריי זאַכען לערנען מיר וועגען אים.

די מדה פון הכנסת אורחים.

ווען אברהם האָט דערזעהן דריי געסט האט ער זיי שנעל גע־בראַכט צו זיך און זיי געגעבען עסען און טרינקען.

די צווייטע מדה: טיפער רחמנות צו אַלעס וואָס גאָט האָט באַשאַפען. ווען אברהם האָט דערהערט פון גאָט אַז ער וויל פאַרנ־ניכטען סדום און עמורה, האָט ער זיך אַוועקגעשטעלט און גע־בעטען אַ האַרציגע תפלה אַז גאָט זאָל דאָס ניט טאָן.

די דריטע מדה: מסירת נפש פאַר גאָט. אָט דאָס גרויסע גאָלדע־נע האַרץ וואָס איז פול מיט רחמנות צו יעדען מענשען אפילו ווען ער איז פול מיט זינד—אָט דאָס האַרץ איז כמעט ווי פאַרשטיינערט געוואָרען ווען גאָט האָט אים געהייסען פירען זיין געליבטען זון יצחק צו דער עקדה.

איז דאָס טאַקע געווען אַזוי? איז טאַקע פאַרשוואונדען ביי אברהם'ן דער געפיהל פון ליבע און רחמנות צו זיין קינד? ניין. טיף ווי דער ים איז געווען זיין געפיהל פון ליבע צו זיין יצחק'ן. אבער די ליבע צו גאָט ביי אברהם'ן און זיין רצון אים פאָלגען האָבען גובר געווען די ליבע און רחמנות צום אייגענעם קינד, און ער איז געווען גרייט צוטאָן אַזאַ שוידערליכע זאַך.

אויך מיר אידען, קינדער פון אברהם, באַזיצען די זעלבע מדות. מיר האָבען די מדה פון הכנסת אורחים. מיר העלפען שטענ־דיג פרעמדע און אָרימע. מיר האָבען די מדה פון רחמנות. דאָס אידישע האַרץ איז אַ גוט האַרץ, פול מיט מיטלייד צו יעדער לע־בעדיגער באַשעפעניש. און מיר זיינען שטענדיג גרייט זיך מוסר נפש זיין פאַר גאָט און פאַר דער תורה. וואָרום אונזער גאַנצע גע־שיכטע איז אַ גרויסע דראַמע וואָס דערציילט אונז ווי אַזוי אונזער

בלוט האָט זיך געגאָסען ווי וואַסער, ווייל מיר האָבען ניט געוואָלט און ניט געקאָנט צו פאַרראַטען אונזער גאָט און אונזער תורה.

און היינטיגען טאָג האָב איך צו גאָט די פאָלגענדע בקשה: ער זאָל מיר בענשען מיט די שיינע מדות פון אברהם און פון דעם פאָלק ישראל, כדי איך זאָל זיין באַרעכטיגט צום גרויסען און הייליגען נאָמען—אַ קינד פון ישראל.

דִי הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה אַז אַ פרוי פון דער שטאָט שונם האָט געבעטען איר מאַן וועגען אלישע הנביא די פאָל־גענדע בקשה: „נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבואו אלינו יסור שמה."

דאָס הייסט, לאָמיר פאַר אים צוגרייטען אַ קליין צימערעל און דאָרט אַוועקשטעלען אַ בעט און אַ טיש און אַ שטול און אַ לייכטער און ווען ער וועט קומען צו אונז וועט ער דאָרט אַריינקומען.

צוליב וואס האָט זי דאָס געטאָן?

ווייל זי האָט געוואוסט אַז אלישע איז אַ הייליגער געטליכער מאַן, און זי האָט געהאַט פאַר אים דעם גרעסטען כבוד און זיך גע־פיהלט גליקלאַך ווען ער איז איר גאַסט. דאָס איז געווען אַ פּראָס־טע פרוי, אַ פרוי פון דעם פאָלק. מיר ווייסען אפילו ניט איר נאָמען. אָבער זי איז אַ ביישפּיל פאַר אַלע פון אונזער פאָלק וואָס האָבען פון אייביג אָן געהאַט דעם גרעסטען דרך־ארץ פאַר אונזערע גרויסע מענשען, מענשען פון גייסט, און זיינען שטענדיג געווען גרייט באַזאָר־גען זיי מיט אַלעס.

דאָס איז איינע פון די שענסטע אידישע מדות. אַזעלכע מדות האָבען אונז געמאַכט פאַר אַ פאָלק פון גייסט. וואָרום דערמיט וואס דאָס פאָלק האָט אויסגעהאַלטען זיינע געלערענטע און גייסטיגע מענשען, האט ער זיי געגעבען אַ מעגליכקייט צו אַוועקגעבען זייער צייט און געדאַנק צו תורה און חכמה און צו קענען לערנען דאָס פאָלק.

הײנטיגען טאָג װען איך פײער מײן בר־מצוה, קען איך ניט צו־זאָגען אַז איך װעל װערען אײנער פון די גרױסע אידישע געלערטע און פירער. אָבער דאָס יאָ נעם איך אויף זיך: רעספּעקטירען פון טיפען האַרצען אונזערע גײסטיגע און געלערטע און מיט אַלע מעג־ליכקײטען זײ העלפען אַז זײ זאָלען קענען אָנגעהן מיט זײער הײ־ליגער אַרבײט פאַר אונזער פאָלק און אונזער תורה. אַט אַזוי װי אונזער פאָלק האָט דאָס שטענדיג געטאָן.

חיי שרה

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר אַ לאַנגע ערצעהלונג ווי אַזוי אברהם האָט געשיקט זיין קנעכט אליעזר קיין ארם נהרים צו געפינען אַ ווייב פאַר זיין זון יצחק.

פאַרוואָס האָט דאָס אברהם געטאָן? פאַרוואָס האָט ער ניט אויסגעקליבען אַ שנור אין דעם לאַנד כנען, וואו ער האָט געוואוינט?

ווייל ער האָט געוואָלט אַז זיינע קינדער זאָלען זיין אָפּגעזונדערט פון דעם אַרומיגען פאָלק. אָפּגעזונדערט קערפּערליך און גייסטיג, מיט זיינע געדאַנקען און האַנדלונגען. דאָס איז איינע פון אונזערע וויכטיגסטע מצות און ביז דעם היינטיגען טאָג היטען מיר זי זעהר שטאַרק, און דאַריבער זיינען מיר ביז דעם היינטיגען טאָג פאַרבליבען אַ ריין אידיש פאָלק.

ביי דער איצטיגער צייט וואָהנט אַ גרויסער טייל פון דעם אידישען פאָלק אין אַמעריקא. מיר לערנען דאָ די שפּראַך פון לאַנד, אירע געזעצען און מנהגים און מיר פאָלגען זיי אויס. אָבער כל זמן מיר מישען זיך ניט אויס מיט די אַרומיגע פעלקער אין עסען און טרינקען, אין רעליגיעזע ימים טובים און אין פאַמיליען־לעבען —וועלען מיר אויך אין אַמעריקאַ בלייבען אַן אָפּגעזונדערט פאָלק אַזוי ווי מיר זיינען געוועזן ביז היינט. אויב אָבער, מיר וועלען חלילה ברעכען אונזער תורה און וועלען זיך אין אונזער גאַנצען לעבענס־שטייגער אויסמישען מיט די אַרומיגע פעלקער—דאַמאָלס האָבען מיר דאָ קיין צוקונפט ניט. וועלען מיר דאָ פאַרשווינדען אַלס אַ אידיש פאָלק.

און היינטיגען טאָג ווען איך פאַרבינד זיך מיט אונזער תורה און מצוות וועל איך גוט געדיינקען די לעקציע פון דער היינטיגער סדרה.

איך וועל געוויס וויסען גרינדליך די שפּראַך פון לאַנד און לעבען לויט אירע געזעצען אָבער צוגעבונדען וועל איך זיין צום פאָלק ישראל מיט אַלע מיינע האַנדלונגען און מיט מיין גאַנצען גוף און נשמה.

די הפטרה

די היינטיגע הפטרה דערצעהלט אונז אַז אדוניהו בן חגית, איי־נער פון דוד המלך'ס זין, האָט געפּלאַנעוועט צו ווערען קעניג און ער האָט צוגעצויגען צו זיך יואָב'ן דעם הויפּט גענעראַל און נאָך באַרימטע מענער אין דעם קעניגס פּאַלאַץ. אָבער נתן הנביא האָט צושטערט דעם פּלאַן און האָט געווירקט אויף דוד'ן אַז ער זאָל באַלד באַשטימען שלמה'ן אַלס קעניג.

די פראַגע שטעלט זיך דאָ: פאַרוואָס האָט דער נביא געוואָלט אַז שלמה זאָל זיין קעניג?

דער ענטפער איז: די גאַנצע צייט ווען דוד איז געווען קעניג איז געווען אַ צייט פון מלחמות. דוד האָט אָנגעפירט מלחמות מיט די אידישע שונאים, פאַרנומען זייערע לענדער, און דערמיט האָט ער פאַרגרעסערט דאָס אידישע לאַנד און געמאַכט אונזער פאָלק פאַר אַ גרויס און מעכטיג פאָלק.

דער נביא נתן האָט געטראַכט אַז נאָך דוד'ס טויט וועט דאָס אידישע פאָלק ווייטער פאָרטזעצען אָנפירען מלחמות און פאַרנע־מען לענדער, אַזוי ווי ס'האָבען זיך געפירט אַלע פעלקער אַ מאָל און זיי פירען זיך היינט. דער נביא האָט דאָס ניט געוואָלט. דער־פאַר האָט ער באַשלאָסען אַז נאָך דוד'ן זאָל זיצען אויפן קעניגליכען טראָן אַ קעניג וואָס האָט ליב שלום. אַזעלכער איז געווען שלמה. וואָרום פון זיין קינדווייז אָן האָט ער אַרויסגעצייגט זיין האַס צו מלחמה.

פון דער ערצעהלונג זעהען מיר ווי אונזערע נביאים האָבען זיך באַמיהט צו ערציען אונזער פאָלק צו זיין אַ שלום־פאָלק. זייער מיה איז ניט געגאַנגען פאַרלאָרען. וויל פון אַלע אַלטע און נייע פעלקער איז ניטאָ אַזאַ פאָלק וואָס האָט אַזוי פיינט מלחמות ווי דאָס אידישע פאָלק. די דאָזיגע אידישע אייגענשאַפט דאַרף אונז זיין ליב און טייער. און ביי דער היינטיגער צייט, נאָך דער שוי־דערליכער וועלט־מלחמה, הויבען שוין אַלע פעלקער לויבען און ריהמען דעם וועלט שלום.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה און באַמיה זיך צור־באַקומען אַלע שיינע מדות פון דעם אידישען פאָלק, וועל איך באַזונדערס איינפלאַנצען אין זיך די דאָזיגע שיינע מדה—די ליבע צו שלום.

תולדות

די סדרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה וועגן יעקב און עשו. אַז יעקב האָט אָוועקגענומען פון עשו'ן די בכורה און די ברכות. אויפן ערשטען בליק קוקט אויס אַז יעקב האָט דאָס געטאָן ניט אויף קיין ריינעם אופן. ווען מיר באַטראַכטען אָבער דעם ענין אַ ביסעל טיפער געפינען מיר אַז יעקב איז געווען באַרעכטיגט דערצו. עשו איז ניט געווען ווערט ניט צו דער בכורה און ניט צו די ברכות. די בכורה האָט ער פאַראַכטעט. זי האָט פאַר אים קיין ווערט ניט געהאַט. ער האָט זי פאַרקויפט פאַר אַ טאָפּ לינזען. דער־מיט האָט ער אויך באַוויזען אַז ער האָט אַ שוואַכען כאַראַקטער כאָטש קער־פּערליך איז ער געווען זעהר שטאַרק.

ער איז געווען שוואַך און ער האָט ניט געקענט באַהערשען פאַר אַ ווייל דעם הונגער. און אונזערע חכמים זאָגען: „איזהו גבור הכובש את יצרו" ווער איז אַ העלד? דער וואָס קען זיך באַהערשען.

און ווי באַלד ער איז ניט געווען ווערט די בכורה האָט ער אויך ניט פאַרדינט די ברכות. וואָרום ווען אַ מענש אָן כאַראַקטער קריגט ברכות ווערען זיי פאַרוואַנדעלט אין קללות, סיי פאַר אים, סיי פאַר אַנדערע. באַזונדערס — פאַר אַנדערע.

יעקב האָט אָבער פאַרמאָגט אַ שטאַרקען כאַראַקטער און איז אויך געווען קלוג. ער האָט פאַרמאָגט אַ שכל. אַ געדולד. דאָס האָט ער באַוויזען ווען ער האָט געאַרבייט פאַר לבן'ן צוואַנציג יאָר און האָט אָנגעזאַמעלט אַ פאַרמעגען מיט זיין שכל און פלייסיגקייט.

די דאָזיגע אייגענשאַפטען האָט יעקב איבערגעגעבען צו זיינע קינדער, צום פאָלק ישראל. אונזער פאָלק איז שטאַרק אין כאַראַק־טער, קלוג און געדולדיג. דורך די דאָזיגע אייגענשאַפטען האָט ער געקענט איבערקומען אַלע זיינע צרות, און ווען ער ווערט פון זיי באַרוהיגט איז ער ערפאָלגרייך אין וויסענשאַפט, אין מסחר און אין אַרבייט.

און ביי דעם איצטיגען מאָמענט האָב איך אַ בקשה צו גאָט: שענק מיר גאָט, אָט די אייגנשאַפטען: שכל, פאַרשטאַנד און אַ שטאַרקען כאַראַקטער. כדי איך זאָל באמת פאַרדינען דעם נאָמען אַלס אַ קינד פון פאָלק ישראל.״

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה לייענען מיר די פאָלגענדע פסוקים: „בן יכבד אב ועבד אדוניו. ואם אב אני—איה כבודי? ואם אדונים אני—איה מוראי? אמר ה׳ צבאות לכם: הכהנים בוזי שמי. ואמרתם: במה בזינו את שמך? מגישים על מזבחי לחם מגאל. ואמרתם: במה גאלנוך?—באמרכם: שלחן ה׳ נבזה הוא״.

דער נביא מלאכי דריקט דאָ אויס זיין דערביטערונג און כעס אויפן פאָלק און די כהנים וואָס גיבען ניט אָפּ קיין כבוד גאָט און דעם בית המקדש. און וואָלטען מיר ביי דער איצטיגער צייט געהאַט אַ נביא צווישען אונז וואָלט ער אויך געשריען מיט ביטערניש און צאָרן אויף די יעניגע אידען וואָס זיינען מבזה אַלעס וואָס איז אידיש און האָבען אַ שקלאַפּישען דרך ארץ פאַר אַלעס וואָס איז ניט איד־דיש.

איך בין אַ בר־מצוה אינגעל וואָס ווייס זעהר ווייניג פון אונזער תורה, און איך קען בכלל ניט זיין זיכער אויב איך וועל אָבהיטען אונזערע מצות מיט אַלע ברעקעלאַך. איך וועל זיך באַמיהען דאָס טאָן. אָבער איין הייליגען געפיהל פיהל איך שוין ביי מיר אין האַר־צען. דאָס איז דער געפיהל פון כבוד צו אונזער תורה, צו אונזער פאָלק און צו אַלעס וואָס ביי אונז אידען איז הייליג און טייער. און ניט נאָר דאָס, איך פיהל אַז איך וועל מיט אַלע מיינע כחות פאַר־טיידיגען אונזער כבוד, ווייל איך ווייס, אַז אַ פערזאָן וואָס ליבט ניט און שעצט ניט זיין פאָלק האָט אַ שקלאַפּישע נשמה און פאַרדינט טיפע פאַראַכטונג.

און היינטיגען טאָג וואָס איז אַזוי וויכטיג פאַר מיר וועט זיך אין מיין נשמה איינקריצען די פאָדערונג פון אונזער נביא: ליב האָבען גאָט און שעצען אים. ליב האָבען אידישקייט און שעצען דאָס. און די דאָזיגע ליבע און כבוד וועלען מיך שוין לערנען ווי צו מקיים זיין אונזער תורה, די תורה פון ליכט און אמת און אַ פאָלקאָמענער שיינער לעבען.

ויצא

די סדרה

מיר האָבען היינט געלייענט וועגען דעם וואונדערבאַרען חלום פון יעקב אבינו. אין דעם דאָזיגען חלום הערען מיר צוויי הבטחות פון גאָט ברוך הוא. איין הבטחה איז: „והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך." איך בין מיט דיר און וועל דיך היטען וואוהין דו וועסט געהן. די צווייטע הבטחה איז:—„והשיבותיך אל האדמה הזאת" איך וועל דיר ברייגגען צוריק צו דער דאָזיגער ערד.

די דאָזיגע הבטחות וואָס זיינען מקוים געוואָרען ביי יעקב אבינו זיינען אויך געגעבען געוואָרען אונז, יעקב'ס קינדער, און זיינען אויך מקויים געוואָרען. פונקט ווי יעקב אבינו זיינען מיר געווען געצוואונ־גען אַוועקגעהן פון אונזער געבורטס־לאַנד און וואַנדערן צווישען פרעמדע פעלקער. אויך מיר האָבען דורכגעמאַכט פילע ליידען און געפאַרען וואָס האָבען אונז כמעט אומגעבראַכט פון דער וועלט. אָבער גאָט ברוך הוא האָט אונז קיינמאָל ניט פאַרלאָזט און אונז באַשיצט ביז דעם היינטיגען טאָג.

און אַזוי ווי יעקב אבינו האָט זיך ענדליך צוריקגעקערט צו זיין געבורטס־לאַנד, אַזוי קערען מיר זיך צוריק צו אונזער פאָטער־לאַנד, ארץ ישראל, און ווערן אַ גרויס פריי פאָלק. ס'האַלט איצט ביים אָנפאַנג. אָבער אונזער באַפרייאונג וועט זיך ערשט זעהן שפּע־טער.

און איך אַ בר־מצוה יונגעל, ווען איך נעם אויף זיך מקיים זיין אונזערע מצוות, וועל איך באַזונדערס היטען די גרויסע הייליגע מצוה פון בנין ארץ ישראל. מיט אַלע מיינע כחות וועל איך מיך באַטייליגען אין דער דאָזיגער הייליגער אַרבייט ביז מיר וועלען זוכה זיין צו דערלעבען די פאָלשטענדיגע באַפרייאונג פון אונזער פאָלק ישראל.

נאך וועגען דער סדרה

געלייענט האָבען מיר אין דער הייליגער סדרה אַז יעקב אבינו האָט אַ נדר געטאָן. אַז אויב גאָט וועט אים געבען ברויט צו עסען

און אַ מלבוש צו אָנטאָן, וועט גאָט זיין זיין גאָט און וועט אים אָוועק־געבען אַ צענטעל פון אַלעס וואָס ער פאַרמאָגט.
לערנען מיר דערפון צוויי זאַכען.

איינס. יעקב אבינו האָט געבעטען ביי גאָט ניט רייכטום און כבוד, נאָר ברויט און אַ מלבוש. דאָס וואָס איז נויטיג פאַר זיין קערפערליכען עקזיסטענץ און געזונד. פון דעם לערנען מיר אַז אונזערע אבות האָבען ניט געשטרעבט צו רייכטום און גלאַנץ. זיי האָבען געוואוסט אַז רייכטום, כאָטש עס גיט אַ געוויסען פאַרגעניגען דעם גוף, פירט דאָס אָבער מערסטען צו קנאה און שנאה און פאַר־שאַפט דאגות און רויבט אָוועק די רוהיגקייט פון דער נשמה, און שאַדעט אויך אָפטמאָל דעם געזונד פון דעם גוף. נאָר אפילו ווען עס איז דאָ אַ חשק צו רייכטום און אויך אַ מעגליכקייט דאָס צו־דערגרייכען, דאַרף דאָס רייכטום קומען דורך ערליכער, כשר'ער אַרבייט, פונקט ווי יעקב אבינו האָט דאָס געקראָגען דורך זיין אַר־בייט אין אַ משך פון צוואַנציג יאָהר.

די צווייטע זאַך וואָס מיר לערנען פון יעקב'ן: שטיצען דעם צווייטען פון אייגענער מיה און פאַרמעגען. אפילו ווען דאָס פאַר־מעגען איז קליין און וױנציג. אַ פשיטא שוין ווען עס איז גרויס און פול.

און באמת ווייסען מיר אַז קיין פאָלק טוט ניט אַזוי פיל צדקה ווי אונזער פאָלק, און די דאָזיגע מדה האָט ער גע'ירשעט פון אונ־זערע אבות, אברהם יצחק ויעקב.

איך ווייס ניט אויב די דאָזיגע שיינע מדה איז שוין איינגעפלאַנצט ביי מיר אין דער נשמה. ווען איך שטעה אָבער דעם איצטיגען מאָ־מענט פאַר אייך און טראַכט וועגען יעקב אבינו, האָב איך אַ גרויסען חשק אַז די דאָזיגע מדה פון טאָן גוטס צום צווייטען, זאָל אין מיר איינגעפלאַנצט ווערען צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע שיינע אידישע מדות.

וישלח

די סדרה

די היינטיגע סדרה דערצעהלט אונז, אַז ווען יעקב האָט זיך דערוואוסט אַז עשו קומט מלחמה האַלטען מיט אים האָט ער זיך פאַרבאַרייטעט מיט דריי זאַכען: מיט מתּנות, מיט אַ תּפלה, און מיט מלחמה. און מיר ווייסען, אַז פילעס וואָס האָט פּאַסירט מיט אונזערע אבות האָט פּאַסירט מיט דעם גאַנצען פאָלק ישראל זינט ער איז געוואָרען אַ פאָלק.

ווען מיר האָבען געוואַנדערט אין די גלות לענדער זיינען קעגען אונז אויפגעשטאַנען פילע פעלקער, פילע עשו'ס, און אונז געוואָלט פאַרניכטען. האָבען מיר זיך אויך צוגעגרייט פאַר זיי מיט מתּנות, תּפלות און מלחמות, מיר האָבען אָפּגעשאָטען די קעניגס און די פריצים מיט געלד, כדי צו שטילען זייער כעס, אָדער זיי זאָלען אונז באַשיצען פון די ווילדע און אכזריותדיגע פאָלקס־מאַסען. מיר האָבען זיך פאַרזאַמעלט אין אונזערע שולען און מתפּלל געווען צו גאָט אַז ער זאָל אונז באַשיצען פון אונזערע געפערליכע שונאים. מיר האָבען אויך מלחמה געפירט. ווען מיר האָבען געוואוינט אויף אונזער לאַנד האָבען מיר באַגעגענט אונזערע שונאים מיט שווערדען און שפּיזען. ווען אָבער מיר זיינען געוואָרען אַ גלות־פאָלק האָבען מיר קעגען זיי געקעמפט מיט אונזערע נשמות. דאָס הייסט מיר האָבען זיך מוסר־נפש געווען. דער שונא האָט פון אונז געפאָדערט אַז מיר זאָלען אים פאַרקויפען אונזער נשמה, דאָס הייסט פאַרראַטען אונזער גאָט און אונזער תּורה, מיר האָבען אָבער אים ניט געפאָלגט און אָוועקגעגעבען אונזער נשמה צו גאָט.

דאָס לערנען מיר פון היינטיגער סדרה און עס פירט אונז אַרויף צו דעם דאָזיגען געדאַנק: אויפבויען צוריק אונזער לאַנד און ווערען דאָרט אַ פריי און שטאַרק פאָלק. און דאָרט וועלען מיר אויך זיין צוגעגרייט מיט די דריי זאַכען. מתּנות–פאַר אונז אַליין. דאָס זיינען אַנשטאַלטען פאַר תורה און תפלה. אַנשטאַלטען פאַר חכמה און וויסענשאַפט און געזונד און פאַרגעניגען. תּפלה–פאַר

אונז. אַז גאָט זאָל אונז מאַכען ערפאָלגרייך אין אַלעס וואָס מיר טוען און תפלות פון דאַנקבאַרקייט פאַר דאָס גוטס וואָס ער טוט אונז. און מלחמות–ניט צו פאַרניכטען, ניט וואָס פירען צום טויט. נאָר וואָס ברייגנען לעבען. דאָס זיינען מלחמות קעגען אָרימקייט און קראַנקהייט, מלחמות קעגען די כחות פון דער נאַטור אום זיי צואויסנוצען פאַר אונזער גליק און פאַרגעניגען.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה דעם פאָלגענדען פסוק:

ואתה באלהיך תשוב. חסד ומשפט שמר. וקוה אל אלהיך תמיד.״ קער זיך צוריק צו דיין גאָט. היט אָפּ צוטאָן גוטס און גע־רעכטיגקייט. און האָף שטענדיג צו דיין גאָט.

דריי גרויסע געדאַנקען דריקט דאָ אויס דער נביא. ערשטענס, דער געדאַנק פון תשובה. גאָט ווייסט אַז דער מענש איז פון דער נאַטור שוואַך און איז גענייגט צו זינדיגען. האָט ער פאַר אים געגעבען דעם וועג פון תשובה: שטאַרק זיך. הער אויף זינדיגען און גאָט וועט דיר מוחל זיין. צווייטענס: חסד–דאָס הייסט אַ גוטע האַנדלונג וואָס קומט פון רחמנות געפיהל. ווי צום ביישפיל, ווען מיר שטיצען דעם אָרימאַן, דער אלמנה און דעם יתום. מיר ערוואַרטען פון זיי ניט קיין באַלוינונג. מיר טוען זיי גוטס ווייל מיר האָבען רחמנות אויף זיי. משפט–גערעכטיגקייט איז אַ האַנדלונג פון געזעץ, פון רעכט. מיר טאָרען ניט טאָן קיין שלעכטס צו אַ צווייטען, ווייל מיר ווילען ניט אַז ער זאָל אונז טאָן שלעכטס. אָדער מיר טוען אים אַ טובה ווייל מיר ערוואַרטען פון אים דאָס זעלבע.

האָפנונג צו גאָט. דאָס מיינט, אין דער ערגסטער צייט זיך ניט פאַרלירען, ניט פאַרצווייפעלט ווערען. ווי אונזערע חכמים זאָגען: אפילו ווען עס ליגט שוין אויף דיין האַלז די שאַרפע שווערד–זיי ניט פאַרצווייפעלט און האָף צו גאָט׳ס רחמנות.

די דאָזיגע געדאַנקען וועלען טיף איינגעקריצט ווערען אין מיין זכרון. און מיין בקשה איז:

– זאָל גאָט שטאַרקען מיין כאַראַקטער, אַז איך זאָל קיין מאָל ניט זינדיגען און ניט דאַרפען תשובה טאָן. זאָל גאָט אַיינפלאַנצען אין מיין האַרצען דעם שטאַרקען חשק צו טאָן שטענדיג חסד און גערעכטיגקייט. זאָל גאָט באַשאַפען און דערהאַלטען אין מיר דעם גייסט פון האָפנונג און בטחון, אַז אפילו אין די ערגסטע שטונדען זאָל איך זיין פריילאַך און זיכער אַז די שלעכטע צייט וועט פאַר־שווינדען.

אָט דאָס איז מיין תפלה אין דעם טאָג פון מיין בר־מצוה.

וישב

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה הויבען זיך אָן די דערצעהלונגען וועגען יוסף און זיינע ברידער. דאָס זיינען פּרעכטיגע און וואונדער־באַרע ערצעהלונגען. וויפיל איך זאָל זיי לייענען און הערען, וועט מיין פאַרגעניגען פון זיי ניט פאַרקלענערט ווערען. איצט אָבער, ביי מיין בר־מצוה, וועל איך זיך אָבשטעלען אויף איין זאַך וואָס איז פאַר מיר איצט וויכטיג.

יוסף איז פאַרקויפט געוואָרען קיין מצרים אַלס אַ קנעכט און אין אַ קורצער צייט אַרום האָט ער זיך אין דער פרעמדער לאַנד דערהויבען צו דער העכסטער מדרגה. ער איז דאָרט געוואָרען דער שני־למלך.

מיט וואָס האָט ער זיך דערשלאָגען צו אַזאַ שטופע?

מיט זיין חכמה און פלייסיגקייט.

אָט אַזוי איז מיט דעם גאַנצען פאָלק ישראל. אין יעדען לאַנד קומען מיר אַריין געיאָגט און געפּלאָגט און פאַראָרימט. עס געהט אַוועק אַ קורצע צייט און מיר דערגרייכען, דורך אונזער קלוג־שאַפט און פלייסיגקייט, די העכסטע מדרגה פון רייכקייט און כבוד. מיר ווערען אַליין רייך, אָבער נאָכמער באַלעבען מיר און באַריי־כערען מיר דאָס לאַנד וואָס מיר באַזעצען זיך. אין די פינסטערע צייטען פון דעם מיטעלאַלטער האָט מען דאָס אונז ניט אַנערקענט. ווי נאָר מיר האָבען אויפגעלעבט דאָס לאַנד האָט מען אונז אָנגע־הויבען רודפ'ן און דערנאָך אונז אין גאַנצען אַרויסגעטריבען. אָן אויסנאַם איז אַמעריקאַ. דאָ אין לאַנד האָבען מיר געפונען פאָל־שטענדיגע רוהע, און די בעסטע פון אַמעריקאַנער פאָלק אַנערקענען די נוצען וואָס מיר ברענגען. און דערפאַר האָבען מיר אַזוי ליב אַמעריקאַ.

איז אָבער אַ צרה. אנדערע געהן אַוועק מיט זייער אַמעריקאַ־ניזם צו וועיט. זיי געהן אַוועק פון אונזער תורה, פון אונזער לשון און ברעכען אַלע אידישע געזעצען. זיי מיינען אַז דאָס איז דער עכטער אַמעריקאַניזם.

ווען איך ווער היינט בר־מצוה, וועל איך גוט אין זין האָבען דעם דאָזיגען געדאַנק: איך וועל קענען גוט די שפּראַך פון לאַנד, אירע געזעצען און אַנשטאַלטען און זיי ליב האָבען. אָבער קיין מאָל וועט אין מיר ניט אָבגעשוואַכט ווערען די ליבע צו אונזער תורה, צו אונזער פאָלק און צו אַלעס וואָס איז ביי אים ליב און טייער. און שטענדיג וועל איך מקיים זיין דאָס וואָס איז הייליג אונזער פאָלק ישראל.

די הפטרה

מיר לייענען היינט אין אונזער נביא אַ וואונדערבאַרען פסוק: „רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה, על כן אפקד עליכם את כל עונותיכם."

נאָר אַייך קען איך פון אַלע משפחות פון דער וועלט. דאַריבער וועל איך אַייך באַשטראָפען פאַר אַייערע זינד.

דער דאָזיגער פסוק גיט אונז אַן ענטפער אויף איין גרויסע פראַגע: פאַרוואָס זיינען מיר אַנדערש פון אַלע פעלקער? פאַרוואָס האָט גאָט אויף אונז אָנגעשיקט מעהר צרות און ליידען ווי אויף די אַנדערע פעלקער? זיינען מיר טאַקע זינדיגער פון זיי?

און דאָ גיט אונז דער נביא דעם ענטפער: ניט דערפאַר ווייל מיר זיינען זינדיגער פון אַלע פעלקער, נאָר ווייל גאָט האָט אונז אַנערקענט און אונז אויסדערוויילט פון אַלע פעלקער. און אַזוי ווי אַ פאָטער שטראָפט נאָר זיין אייגען קינד און ניט קיין אַנדערע, אַזוי שטראָפט אונז גאָט. און די יסורים וואָס גאָט שיקט אויף אונז —זיי האָבען אונז געמאַכט און מאַכען אונז פאַר אַ גרויס פאָלק, צו מיר ווילען צו מיר ווילען ניט. וואָרום בלויז דורך יסורים און גרויסע שוועריגקייטען אין לעבען פאַרטיפערט זיך די מענשליכע חכמה און בלויז דורך זיי, ווערט זיין כאַראַקטער אי געשטאַרקט, אי געלייטערט.

וויסען מיר דאָך—אַז די פעלקער וואָס האָבען געלעבט אין לענדער וואו זיי האָבען ניט געהאַט קיינע שוועריגקייטען צו קריגען אַלעס וואָס איז זיי נויטיג—זיינען פאַרבליבען ווילד און אונטערשטעדיג. נאָר די פעלקער וואָס האָבען געהאַט אַ שווערען לעבענס־קאַמפף זיינען אַרויף אויף דער שפּיץ פון דעם לייטער פון קולטור און ציוויליזאַציע.

און מיר אידען וואָס האָבען דורכגעמאַכט דעם ביטערסטען לעבענס־קאַמפף זיינען געהייליגט און געלייטערט געוואָרען דורך דעם. דערגרייכט די העכסטע שטופע פון מאָראַל און קולטור. איצטיגע צייטען ליידען מיר שוין מעהר ניט אַזוי פיל ווי אונזערע עלטערען האָבען געליטען, ווייל דער כוס פון אונזערע צרות איז שוין פאַרפילט. און מיר גרייטען זיך ערשט אָנפאַנגען אַ ניי לעבען אין ארץ ישראל. אַ לעבען פון פרייהייט און זעלבסטשטענדיקייט.
אָט די דאָזיגע געדאַנקען לעבען אין מיר היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה און זיי פאַרשטאַרקען אין מיר די שמחה ווען איך פאַרבינד זיך מיט דעם אידישען פאָלק. דעם פאָלק וואָס גאָט ברוך הוא האָט אויסגעקליבען.

מקץ

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר וועגען יוסף'ס גרויס־קייט, ווי פון אַ קנעכט און אַ געפאַנגענער איז ער געוואָרען אַ שני למלך.

האָט יוסף פאַרגעסען אין דער פרעמדער לאַנד וואו ער איז גרויס געוואָרען זיין געבורטס־לאַנד, זיין תורה, זיין אַלטען פאָטער און זיין לעבען פון דער יוגענד?

ניין. נאָך זייענדיג אין תפיסה האָט ער אַלעמען מודיע געווען אַז ער איז אַ אידיש קינד, און ווען דער שר־המשקים האָט וועגען אים געמעלדעט צום קעניג, האָט ער אים גערופען „נער עברי", אַ יונג אַ עברי. און ווען ער האָט געדאַרפט פותר־חלום זיין פרעה'ן האָט ער זיך ניט באַרימט מיט זיין אייגענער חכמה, נאָר געזאָגט: גאָט וועט מיר לאָזען וויסען וואָס צוזאָגען. און זיינע צוויי קינדער מנשה און אפרים וואָס זיינען געבוירען און ערצויגען געוואָרען אין מצרים, האָט ער ערצויגען אין אידישען גייסט. אַזוי, אַז ווען יעקב האָט זיי געבענטשט האָט ער זיי פאַררעכענט פאַר צוויי אידישע שבטים.

יוסף אין מצרים רופט ביי אונז אַרויס כבוד און וואונדער. און קען דינען אַלס דער בעסטער ביישפיל פאַר אונז אידען אין אמע־ריקאַ. וואָרום דער וואָס בלייבט אין זיין געבורטס־לאַנד, צווישען זיינע אייגענע, איז קיין וואונדער ניט, ווען ער בלייבט געטריי דאָס היימישע לעבען. אָבער דער וואָס געהט אַוועק אין אַ פרעמד לאַנד, לערנט די נייע שפּראַך און די נייע מנהגים און ווערט נאָך גרויס און מעכטיג—דאָך בלייבט ער געטריי זיין גאָט און פאָלק—דער פאַר־דינט באמת כבוד און לויב.

פון היינטיגען טאָג אָן און ווייטער וועט יוסף הצדיק שטעהן פאַר מיר אַלס וועגווייזער. איך וועל אַנער קענען און ליבען אַלעס וואָס אַמעריקאַ וועט פאָדערען פון מיר. אָבער אין מיין גייסט וועל איך בלייבען אַ איד, און מיט אַלע מיינע כחות וועל איך זיך באַטיי־ליגען אין אַלעס וואָס העלפט צו אויפהויבען דעם כבוד פון אונזער תורה און אונזער פאָלק.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער הײנטיגער הפטרה די מעשה װעגען די צװײ פרויען װאָס האָבען זיך גע׳משפט פאַר שלמה המלך. דערציילט אונז דער פסוק אַז נאָכדעם װי דער מלך האָט אַרויסגעגעבען זיין פסק־דין האָט דאָס פאָלק זעהר מורא געהאַט פאַר אים.

װאָס איז דאָס פאַר אַ מורא?—ניט קיין מורא, ניט קיין שרעק איז דאָס געװען נאָר דאָס װאָס מ׳רופט „יראת־הכבוד", פאַרגעטערונג. דאָס פאָלק האָט דערפיהלט אַ טיפען יראת הכבוד פאַר זיין קלוגען קעניג.

און פון דאַמאָלס אָן ביז היינט פאַרגעטערט דאָס אידישע פאָלק זיינע גדולים, זיינע גרויסע לייט. גרויס ניט אין זייער פיזישער גבורה און אין פירען מלחמות, נאָר גרויס אין תורה און אין חכמה.

יאָ. עס קומען אַמאָל צייטען װען דער כבוד פון תורה האַלט אין איין פאַלן. מ׳זאָגט, למשל, אַז דאָ אין אַמעריקאַ איז געפאַלען דער כבוד התורה, אַז די גרויסע פאָלקס־מאַסען האָבען מעהר קיין דרך־ארץ ניט פאַר די גדולי־התורה. אַזאַ צושטאַנד געדויערט אָבער ניט לאַנג. עס גיט פלוצלונג אַ בלאָז אַ ניי װינטעל און דאָס פאָלק הויבט װידער אָן שעצען זיין תורה און אירע טרעגער. עס גרינדען זיך אַנשטאַלטען פאַר תורה און חכמה און ס׳הויבט זיך אויף דער כבוד פון אידישע געלערטע. אָט דאָס זעהן מיר אין אַמעריקאַ די לעצטע צייט.

איך אַלס אידיש אינגעל האָב װייניג געלערענט אונזער תורה. אָבער פון דעם ביסעל װאָס איך האָב געלערענט װייס איך שוין װי גרויס איז אונזער תורה און װי טיף איז אונזער חכמה. איך האָב דאַריבער דעם חשק פאָרטזועטצען מיינע אידישע למודים. נאָר אויב אפילו מיר װעט דאָס ניט געלינגען, װעט אָבער ביי מיר ליגען דער יראת־הכבוד פאַר אונזער תורה און דאָס װעט מיר שטאַרק צובינדען צו די הויכע אידעאַלען פון אונזער תורה און צו אַלע אונזערע הייליגע מצות.

דאָס לערן איך פון דער הײנטיגער הפטרה.

ויגש

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר אַז יעקב אבינו האָט זיך זעהר געשראָקען ווען ער האָט זיך געלאָזט געהן קיין מצרים. אָבער גאָט ברוך הוא האָט אים באַרוהיגט און געזאָגט:

„אנכי אלהי אביך. אל תירא מרדה מצרימה, כי לגוי גדול אשימך שם. אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך."

דריי הבטחות געפינען מיר דאָ.

די ערשטע הבטחה איז, אַז יעקב׳ס קינדער וועלען ווערען אַ גרויס און שטאַרק פאָלק אפילו אין דער פרעמדער לאַנד און אין די שלעכטע גלות באַדינגונגען. זיי וועלען זיין געזונט אין קערפּער און געטרייע אידען אין גייסט.

די צווייטע הבטחה איז, אַז גאָט וועט זיי היטען, וועט זיי באַשי־צען פון אַלדאָס בייז און וועט זיי ברייגנען צוריק צו זייער פאָטער־לאַנד.

די דריטע הבטחה איז, אַז יוסף, כאָטש ער איז געוואָרען דער הערשער פון מצרים, וועט שטעהן ביי יעקב׳ס בעט ווען ער וועט האַלטען ביים שטאַרבען, וועט קריגען יעקב׳ס ברכה און וועט איבערגעבען זיינע קינדער און קינדס־קינדער דעם גייסט פון יעקב אבינו.

אַלע הבטחות זיינען ביי אונז מקויים געוואָרען.

ווען מיר זיינען געווען אין גלות מצרים האָט אונז דאָרט גאָט געהיט און אונז פון דאָרט אויסגעלייזט. אין גלות בבל איז אויך געווען דאָס זעלבע. אין דעם איצטיגען גלות וואָס הייסט „גלות אדום", דער לענג־סטער גלות, האָט אונז ווייטער גאָט באַשיצט פון אונטערגאַנג, און איצט שטעהען מיר אויף דער שוועל פון אונזער גאולה. ווייל אונזער לאַנד, ארץ ישראל, האַלט אין איין געבויט ווערען און באַנייט ווערען.

די דריטע הבטחה ווערט אויך מקויים. אידען וואָס האָבען זיך געשעמט מיט זייער אידישקייט קומען צוריק און גיבען איבער אונזער גייסטיג ירושה—די תורה, צו זייערע קינדער. דערמיט פאַר־

זיכערען זיי די עקזיסטענץ פון אידישקייט אויך אין דעם דאָזיגען לאַנד.

ביי דער ליכט פון די דאָזיגע הבטחות, פאַרצייכען איך מיין נייען לעבענס־וועג וואָס הויבט זיך אָן ביי מיר היינט אין מיין בר־מצוה טאָג.

די הפטרה

צוויי פסוקים פון דער היינטיגער הפטרה לאָזען אויף מיר אי־בער אַ טיפען איינדרוק. דאָס זיינען זיי:

„וכרתי להם ברית שלום, ברית עולם יהיה אותם. ונתתים והרביתי אותם. ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם. והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים, והמה יהיו לי לעם."

די דאָזיגע פסוקים זאָגען אונז, אַז דער בונד וואָס גאָט האָט מיט אונז געשלאָסען איז אָן אייביגער. אַז אייביג וועט גאָט זיין אונזער גאָט און מיר וועלען זיין זיין פאָלק.

הייליג און געטליך איז די דאָזיגע הבטחה, ווייל עס מאַכט זיך אַ מאָל אַז עס גנב'עט זיך אין אונז אַריין אַ ביטערער געדאַנק, אַז גאָט האָט אָפּגעבראָכען זיין בונד מיט אונז. דער געדאַנק קומט, ווען עס פאַרמערען זיך די צרות פון אונזער פאָלק, ווען שלעכטע פעלקער האַלטען אונז אין איין רודפ'ען, אָדער ווען מיר זעהען ווי פילע אידען געהען אַוועק פון זייער תורה און פאָלק און מישן זיך אויס מיט אַנדערע פעלקער.

ווען אָבער מיר דערמאָנען זיך אין דער דאָזיגער הבטחה, ווערט שטאַרקער ביי אונז דער גלויבען, אַז דער בונד וואָס גאָט האָט מיט אונז געמאַכט איז אַ אייביגער. און אויב אונז וואונדערט פאַרוואָס ער שטראָפט אונז—דאַרפען מיר זאָגען, אַז פאַרבאָרגען זיינען פון אונז די וועגען פון גאָט, פונקט ווי פאַרבאָרגען פון אונז זיינען די אַלע וואונדער פון דער גרויסער נאַטור.

און היינטיגען טאָג שליס איך אַ בונד מיט דעם פאָלק־ישראל. דורך דעם פאַרפליכט איך זיך צוהאַלטען טייער דעם בונד וואָס גאָט האָט מיט אונז אָפּגעמאַכט. וואָס איז דער בונד?

די תורה און די מצוות. אָפּהיטען די תורה און מצוות. דאָס איז דער הויפּט תנאי צו זיין געטריי צו גאָט און צו אונזער פאָלק.

ויחי

די סדרה

מיר לייענען ביים ענדע פון דער היינטיגער סדרה דאָס פאָל-גענדע:

ויאמר יוסף אל אחיו: אנכי מת ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב."

דאָס מיינט: יוסף האָט געוואוסט אַז נאָך זיין טויט וועלען זיך אָנהויבען די גרויסע ליידען פון גלות מצרים. אַז עס וועט ניט זיין ווער זאָל זיך איינשטעלען פאַר די בני ישראל ווען זיי וועלען פאַר-פאָלגט ווערען. דערפאַר האָט ער געטרייסט און ערמוטיגט זיינע ברידער און זיי געזאָגט: אמת טאַקע, איך שטאַרב, אָבער גאָט לעבט צווישען אייך און ער וועט אויף אייך גוט אַכטונג געבען און אייך אין זין האָבען, ווען עס וועט קומען די ריכטיגע צייט, און אייך ברייגען צוריק אין אונזער געבורטס-לאַנד.

אַזעלכע טרייסט ווערטער האָבען געקרעפטיגט און געמוטיגט אונזערע עלטערען אין מצרים, און אַזעלכע ווערטער האָבען אונז געגעבען קראַפט און מוט אין אַנדערע גלות-לענדער. און ווער ווייסט, צי וואָלט אונזער פאָלק געקענט איבערטראָגען זיינע צרות, צי וואָלט ער ניט פאַרלאָרען זיין אייזערנע געדולד, ווען ניט זיין גרויסער בטחון אַז ער וועט אויסגעלייזט ווערען פון גלות.

אָבער ביז אַהער האָבען מיר זיך באַנוגענט מיט האָפנונג און בטחון. איצט אָבער, טוען מיר אויך די נויטיגע אַרבייט. אין יעדער לאַנד וואו עס געפינען זיך אידען, זיינען די בעסטע פון אונזער פאָלק באַשעפטיגט אין דער אַרבייט פון אויפבויען ארץ ישראל.

און אין מיין היינטיגען בר־מצוה טאָג ווען איך פאַרפליכטע זיך צו מקיים זיין אונזערע מצות אין אַלגעמיין, נעם איך אויף זיך באַזונדערס די מצוה צו באַטייליגען זיך אין דער הייליגער אַרבייט פון בנין ארץ ישראל.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה די צואה וואָס דוד המלך האָט איבערגעלאָזט זיין זון שלמה און מיר געפינען דאָרט דעם פסוק:

„אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש."

דאָס וואָרט „וחזקת", שטאַרק זיך, רופט אין מיר אַרויס די דאָזיגע געדאַנקען:

דוד המלך האָט איבערגעלאָזט פאַר שלמה'ן אַ גרויסע און מעכטיגע אידישע מלוכה. ווייל דוד האָט אַלע זיינע יאָרען געפיהרט מלחמות און האָט אומעטום געזיגט. האָט ער געוואוסט אַז שלמה וועט שוין לעבען אַ פרידלעך לעבען, אַ לעבען פון רוה, פון רייכ־טום און גלאַנץ. דוד האָט אויך געוואוסט אַז שלמה וועט שליסען בונדען און פריינדשאַפט מיט אַנדערע מלוכות און פעלקער.

און דאָס איז שוין די נאַטור פון דעם איינצעלנעם מענשען און פון אַ פאָלק, אַז ווען ער לעבט אַ לעבען פון רייכטום און פרידען אַז ער זאָל זיך אַריינלאָזען אין אַ סך פאַרגעניגענס. דאָס פירט אָפט צו זינד און צו פאַרדאָרבענהייט.

און אָט דאָס האָט דוד געמיינט מיט דעם וואָרט „וחזקת". דו, מיין זון, זאָגט דוד צו שלמה, זיי שטאַרק אין גייסט און אין כאַראַק־טער, כדי דו זאָלסט בלייבען אַ ערליכער אידישער קעניג. דו מוזט אָנשטרענגען אַלע דיינע כחות צו גיין אין דעם וועג פון אונזער תורה ווען דו וועסט זיך באַפריינדען מיט די געצענדינערשע פעלקער און קעניגס.

אין היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה, וועט זיך ביי מיר אַיינקריצען דאָס וואָרט „וחזקת." צו זיין שטאַרק אין מיין אידישען גייסט און כאַראַקטער. ניט נאָר טראַכטען וועגען קערפערליכע פאַרגעניגענס, נאָר אויך אין זין האָבען מיין אידישע און מענשליכע נשמה.

שמות

די סדרה

מיר האָבען אין דער היינטיגער סדרה געלייענט וועגען משה רבנו, דער גרעסטער אידישער נביא. מיר האָבען געלייענט וועגען זיין געבורט, זיינע ערשטע אויפטואונגען, און וועגען דער גרויסער מיסיע וואָס גאָט האָט פאַר אים באַשטימט, די מיסיע פון באַפרייען דאָס אידישע פאָלק פון מצרים.

די סדרה גיט אונז פילעס צוטראַכטען. איך וועל זיך אָבער דאָ אָפּשטעלען אויף דריי מאָמענטען.

ערשטער מאָמענט: ווען משה האָט דערזעהן ווי אַ מצרי שלאָגט אַ אידען, האָט ער באַלד געטויטעט דעם מצרי. משה האָט ניט גע־קענט צוזעהן די אכזריות'דיגע האַנדלונג פון דעם מצרי און זיין האַרץ וואָס איז געווען פול מיט רחמנות צו זיין ברודער דעם אידען איז אָנגעפילט געוואָרען מיט אַ ברענענדען כעס צום מערדערישען מצרי.

צווייטע מאמענט: ווען משה האט דערזעהן אין דער מדבר ווי שטאַרקע פאַסטוכער באַפאַלען שוואַכע פרויען, די טעכטער פון יתרו, און פאַרטרייבען זיי פון דעם ברונען, איז משה ווידער אָנגעפילט געוואָרען מיט רחמנות צו די שוואַכע און מיט כעס צו די שטאַרקע, און ער שטעלט זיך איין פאַר די ערשטע.

דער דריטער מאָמענט: ווען גאָט האָט אים באַשטימט צו ווערען דער באַפרייער פון זיין פאָלק–האָט ער זיך אַנטזאָגט פון דער הייליגער שליחות. ערשט ווען גאָט האָט דאָס פון אים שטרענג גע־פאָדערט האָט ער אָנגענומען די שליחות.

פון די דאָזיגע האַנדלונגען זעהען מיר שוין די הויפט אייגענ־שאַפטען פון משה רבנו. גרענצלאָזער רחמנות, העלדענטום און עניוות. ניט אומזיסט האָט גאָט אים אויסדערוויילט אַלס דערלייזער, געזעצגעבער און דער ערשטער נביא.

און היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה זעה איך פאַר זיך די דאָזיגע דריי וואונדערבאַרע אייגענשאַפטען. און אַ טיפער באַ־גער באַהערשט מיך אַז איך זאָל אויך באַזיצען כאָטש אַ טייל פון

די דאָזיגע אייגענשאַפטען. און איך זאָג צו זיך זעלבסט: גליקלאַך איז דאָס פאָלק וועמען גאָט האָט געגעבען אַזאַ פירער ווי משה רבנו, און גליקלאַך בין איך וואָס איך ווער אַ זוהן צום דאָזיגען פאָלק.

די הפטרה

(לויט די אשכנזים)

מיר האָבען געלייענט אין דער היינטיגער הפטרה די פאָלגענדע פסוקים:

„לכן כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם: לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כי בראותו ילדיו, מעשי ידי בקרבו יקדישו את שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו."

לייענענדיג די דאָזיגע פסוקים קומט אויף אַ פראַגע: אומעטום ווערט דערמאָנט „אלהי אברהם", און דאָ ווערט געזאָגט „אשר פדה את אברהם"?

דער ענטפער איז דער: דער נביא גיט אַ רמז אויף דער ערש־טער גרויסער טאַט וואָס אברהם האָט געטאָן. ווען מ'האָט אים אַריינגעוואָרפען אין קאַלכאויוען פאַר זיין גלויבען אין איין גאָט, האָט ער מקדש השם געווען, זיך מקריב געווען פאַר גאָט. ניט גע־טראַכט צו ער וועט געראַטעוועט ווערען פון דעם פייער. אָבער גאָט ברוך הוא האָט אים געראַטעוועט פון טויט. דערפאַר זאָגט דער נביא: ווען דאַרף זיך יעקב, דאָס הייסט, דאָס אידישע פאָלק, ניט שעמען פאַר אַנדערע פעלקער? ווען וועט איר קריגען גרויס כבוד? ווען די קינדער וועלען פונקט ווי אברהם אבינו, מקדש השם זיין, ווען דער יונגער אידישער דור וועט לערנען אונזער תורה און טראָגען אין זיך ליבע און אַכטונג צו אונזער רעליגיע. ווי אָבער אַז די אי־דישע יוגענד געהט אַוועק פון אונזער תורה און אמונה, דאַמאָלסט קריגען מיר שאַנדע און פאַראַכטונג.

און אויך אין דער דאָזיגער לאַנד, ווען אַלע אידישע קינדער וועלען לערנען אידישקייט—וועלען אונז די פעלקער רעספעק־טירען. זיי וועלען זאָגען: דאָס אידישע פאָלק טראַכט ניט נאָר פאַר זיין קערפער, ניט נאָר וועגען געלט און פאַרגעניגען, נאָר אויך פאַר זיין נשמה, פאַר זיין גייסט. אויב אָבער מיר וועלען ניט לערנען אונזער תורה און ברעכען אונזער אמונה, וועלען די פעלקער אונז פאַראַכטען.

און הײנטיגען טאָג׳ מײן בר־מצוה טאָג, װעל איך גוט געדײנקען דעם נביא׳ס װערטער: שטענדיג מקדש השם זײן מיט דעם װאָס איך װעל לערנען אונזער תּורה און מקיים זײן אונזערע מצוות.

די הפטרה

(לויט די ספרדים)

מיר לײענען אין דער הײנטיגער הפטרה:

„ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחומות נחשת על כל הארץ, למלכי יהודה, לשריה, לכהניה ולעם הארץ. ונלחמו אליך ולא יוכלו לך. כי אתך אני. נאום ה׳ להצילך.״

גאָט האָט באַשטימט ירמיהו׳ן אַלס אַ נביא װען ער איז נאָך געװען אַ יונג אינגעל. ירמיהו האָט שױן דאַמאָלסט געװאוסט די שװערע אױפגאַבע פון אַ נביא און זיך דערפאַר געשראָקען. ער האָט געװאוסט װי שװער איז צו מוסר׳ן שלעכטע מענשען, בפרט נאָך װען דער מוסר זאָגער איז נאָך אַ אינגעל. ער האָט געװאוסט אַז דער נביא װערט פאַראַכטעט, געשאָלטען און אָפטמאָל אױך געשלאָגען. גאָט האָט אָבער געשטאַרקט און דערמוטיגט ירמיהו׳ן. ער האָט אים געזאָגט: שרעק זיך ניט, ירמיהו. איך װעל דיר מאַכען װי אַ פעסטונג, װי אַן אַײזערנער זײל, װי אַ קופּערנע װאַנט, און דו װעסט װאַגען צו רעדען צו װעמען איך װעל דיר שיקען. און װען זײ װעלען זיך שטעלען צו קעמפּפען קעגען דיר, װעל איך דיר פון זײ רעטען.

הײנטיגען טאָג װער איך בר־מצוה און נעם אױף זיך אַ שװערע אױפגאַבע: מקיים זײן אונזער תּורה. אין אַמעריקאַ איז דאָס זעהר שװער צו טאָן. אָבער איך װײס אַז דער װאָס באַזיצט אַ שטאַרקען גלױבען, שרעקט ער זיך ניט פאַר קײן אָפּהאַלט. און דעם דאָזיגען געדאַנק נעם איך אַרױס פון גאָטס װערטער צו ירמיהו הנביא אין דער הײנטיגער הפטרה.

וארא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט דעם פסוק: „וידבר משה כן אל בני ישראל. ולא שמעו אל משה מקצר־רוח ומעבודה קשה.״ משה האָט אַזוי גערעדט צו די בני ישראל. זיי אָבער האָבען אים ניט געהערט צוליב זייער קורצען אָטעם, דאָס הייסט, צוליב זייער אומגעדולד, און צוליב שווערער אַרבייט.

פון דעם זעהען מיר, אַז די אידען האָבען געוואָלט באַפרייט ווערען, וואָרום דעם ערשטען מאָל ווען משה און אהרן זיינען גע־קומען צו זיי, האָבען זיי אויפגענומען די בשורה פון באַפרייאונג מיט גרויס שמחה, נאָר ווען דאָס איז ניט פאָרגעקומען אַזוי שנעל, האָבען זיי אָנגעהויבען פאַרלירען דעם גלויבען. און דאָס מיינען די ווערטער „מקצר־רוח״.

זיי האָבען זיך אויך פאַרצווייפעלט פון דער גאולה צוליב זייער שווערער אַרבייט. זי האָט זיי ניט געלאָזט שטרעבען צו אויס־לייזונג און פרייהייט. ערשט ווען עס האָבען זיך אָנגעפאַנגען די מופתים און זייער אַרבייט איז אַ ביסעל פאַרלייכטערט געוואָרען— ערשט דאַמאָלס איז געקומען צוריק זייער גלויבען אַז זיי וועלען אויסגעלייזט ווערען.

אויך אין דער היינטיגער צייט זעהען מיר דאָס זעלבע. עס זיי־נען דאָ אידען וואָס גלויבען ניט אַז ארץ ישראל וועט פאַר אונז אויסגעלייזט ווערען. ווייל דאָס קומט ניט פאַר אַזוי שנעל. אַנדערע אידען זיינען צופיל פאַרזונקען אין זייער אייגענער אַרבייט אָדער געשעפט, און זיי קענען דערפאַר ניט טראַכטען וועגען דער אידי־שער גאולה. די ערשטע זיינען ווייט פון דער אַרבייט פאַר ארץ ישראל „מקוצר־רוח,״ פון אומגעדולד. די צווייטע—„מעבודה קשה״— פון פיל אַרבייט.

היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, נעם איך אויף זיך די הייליגע מצוה צו העלפען אויפבויען ארץ ישראל. בעט איך גאט אַז ער זאָל מיר געבען גענוג געדולד אין מיין אַרבייט פאַר ארץ ישראל,

און אַז די אַרבייט פאַר זיך זעלבסט זאָל מיר ניט פיל פאַרשקלאַפען
נאָר איך זאָל האָבען גענוג צייט און מעגליכקייט צו אַרבייטען פאַר
ארץ ישראל.

(ווידער אויף דער סדרה)

מיר האָבען היינט געלייענט וועגען די גרויסע מכות וואָס גאָט
האָט אָנגעשיקט אויף פרעה׳ן און די מצריים. מיר ווייסען אַז ביי
יעדער מכה האָט פרעה באַשלאָסען צו לאָזען די אידען געהן פון
מצרים. ווי אָבער די מכה איז פאַרשוואונדען—איז פרעה געבליבען
איינגעשפאַרט ווי פריער.

דאָס זעלבע זעהען מיר ביי מענשען אין אַלגעמיין. ווען ס׳קומט
אויף זיי א צרה באַשליסען זיי צו ווערען גוט און ערליך. ווי אָבער
די צרה געהט אַוועק—ווערען זיי צוריק ווי פריער.

און היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה, נעם איך אויף זיך
געהן נאָך אונזער תורה. דאָס איז דער וועג פון אמת און יושר. נאָר
אויב חלילה איך וועל אַמאָל אָבגעהן אין אַ זייט פון דעם דאָזיגען
וועג, ווייל אַ מענש איז מעהר ניט ווי אַ מענש, איז מיין בקשה צו
גאָט, אַז ער זאָל מיך צוריק אַרויפפירען אויף דעם ריכטיגען וועג.
ניט דורך ליידען און צרות, נאָר דורך ריינע געדאַנקען און דורך
דעם יצר טוב וואָס ער האָט איינגעפלאַנצט ביי יעדען מענשען.
דאַריבער איז מיין האַרציגסטע תפלה, אַז גאָט זאָל מיך שטענדיג
פירען אין דעם וועג פון אונזער תורה און אמונה וואָס איך האָב
היינט פאַר זיך אויסגעקליבען.

בא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר די פסוקים:
„והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר, ושמרתם את העבודה הזאת. והיה כי יאמרו אליכם בניכם: מה העבודה הזאת לכם? ואמרתם: זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים, בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל."

דאָס מיינט: ווען איר וועט אַריינקומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט וועט אייך געבען, זאָלט איר אָבהיטען די דאָזיגע טאַט. און ווען אייערע קינדער וועלען אייך פרעגען: וואָס מיינט דאָס די דאָזיגע טאַט? זאָלט איר זאָגען: דאָס איז דער קרבן פסח, ווייל גאָט האָט איבערגעהיפּט די אידישע הייזער אין מצרים ווען ער האָט געבראַכט אַ מגפה אויף די מצרים און האָט געראַטעוועט אונזערע הייזער.

פון דעם לערנען מיר צווי זאַכען: איין זאַך, אַז פילע מצוות דאַרפען מיר טאָן אַלס אַן אָנדענקונג פון גרויסע אַמאָליגע פּאַסי־רונגען. צום ביישפּיל, די מצוה וואָס אידען האָבען אַמאָל געהאַט צו באַשמירען פּסח־נאַכט מיט בלוט די טירען, איז אַן אָנדענקונג פון דעם וואָס זיי האָבען געטאָן אין יענער נאַכט ווען זיי זיינען אַרויס פון מצרים. די צווייטע זאַך לערנען מיר אַז מיר דאַרפען ביי די קינדער אַרויסרופען פראַגען. זיי זעהען ווי מ'טוט עפּעס אויסער־געוועהנליכעס, פאַרוואונדערען זיי זיך און פרעגען צו וואָס מען טוט דאָס. דאָס מיינט אַז געדאַנקען אַליין זיינען ניט גענוג. עס זיינען נויטיג אויך מעשים, האַנדלונגען.

אין היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה וועל איך געדיינקען די דאָזיגע צוויי זאַכען. געדיינקען גוט וואָס האָט מיט אונז פּאַסירט אין אונזער פאַרגאַנגענהייט, און אויך טאָן די נויטיגע טאַטען. און צוליב דעם לייגען מיר די תפילין של ראש און די תפילין של יד. די ערשטע פאַר געדאַנקען און פאַרן זכרון. די צווייטע—פאַר האַנד־לונגען.

די הפטרה

מיר לייענען ביים סוף פון דער היינטיגער הפטרה:

„אתה אל תירא עבדי יעקב, נאום ה', כי אתך אני. כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה. ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקך."

דאָס מיינט „האָב קיין מורא ניט מיין קנעכט יעקב, זאָגט גאָט, ווייל איך בין מיט דיר. איך וועל פאַרניכטען אַלע פעלקער צווישען וועלכע איך וועל דיר פאַרשטויסען. אָבער דיר וועל איך ניט פאַרניכטען. איך וועל דיר בלויז באַשטראָפען ווי דיר קומט און דיר ניט פאַרצייען."

די דאָזיגע נבואה איז פולשטענדיג ביי אונז מקויים געוואָרען. גאָט האָט אונז געשטראָפט מעהר ווי אַלע פעלקער, אָבער ער האָט אונז ניט פאַרניכטעט. מיט אַנדערע פעלקער איז געווען דער גע־גענזאַץ. זיי זיינען ניט אַזוי געשטראָפט געוואָרען ווי מיר, זיי זיינען אָבער פאַרניכטעט געוואָרען. פון די אַלע אַלטע פעלקער: מצרים, אשור, בבל, פרס, יון, רום, איז קיין זכר ניט געבליבען. מיר אידען זיינן אַן אַלט פאָלק, אָבער ביז דעם היינטיגען טאָג זיינען מיר יונג און שטאַרק און מיר גרייטען זיך ערשט צוריק ווערען אַ פריי פאָלק אין ארץ ישראל.

און וואָס האָט אונז געמאַכט שטענדיג פאַר אַ יונג און שטאַרק פאָלק?

אונזער תורה און אונזער רעליגיע.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, פיהל איך זיך גליקלאַך וואָס איך ווער אַ זוהן פון דעם אידישען פאָלק, וואָס איז אַן אַלט און אַ יונג פאָלק אין דער זעלבער צייט. אַלט אין חכמה און אין ערפאַרונג. און יונג און פריש מיט כח און ענערגיע און אַמביציע צו אַרבייטען און צו אויפבויען אַן אייגענעם נאַציאָנאַלען לעבען.

בשלח

די סדרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה דאָס פאָלגענדע:
„ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה׳ אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו—כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, כי אני ה׳ רופאיך.״

דאָס מיינט: „אויב דו וועסט הערען די שטימע פון גאָט און טאָן וואָס אים געפעהלט, און פאַרנעמען זיינע מצות און אָבהיטען אַלע זיינע געזעצען—דאַמאָלס וועל איך ניט ברייגנען אויף דיר די קראַנק־הייטען וואָס איך האָב געבראַכט אויף מצרים, ווייל איך בין גאָט דיין היילער.״

מיר ווייסען אַז פון אונזער תורה קען דער מענש לערנען און וויסען ווי זיך צו אויפפירען, צו איידעלען זיין נשמה און זיך באַליבט מאַכען ביי לייטען. דאָ לערנען מיר אַז דורך טאָן מצות קען דער מענש אָפּהיטען דאָס געזונד פון זיין גוף, וואָרום דער וואָס פאָלגט נאָך אונזער תורה און אמונה, לעבט ער מיט אַ חשבון און אַ שכל. ער איז ווייט פון קנאה און שנאה און אַלע אַנדערע שלעכטע גע־פיהלען וואָס פאַרביטערען דעם מענשענס לעבען. ער היט זיך אָפּ אין זיין עסען און טרינקען און האָט אונזערע שיינע שבתים און ימים טובים וואָס ברייגנען אונז אַזוי פיל רוהע און צופרידענהייט.

אין היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה, בין איך דורכ־געדרונגען מיט אַ טיפען חשק מקיים זיין אונזערע מצות. דורך זיי וועל איך זיין אַ געטרייער איד, אָבער דורך זיי וועל איך אויך שטאַרקען מיין גוף און אים פאַרהיטען פון פאַרשידענע קראַנק־הייטען.

ווידער איבער דער סדרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה דעם דאָזיגען פסוק:
„והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק.״ דאָס מיינט, ווען משה האָט אויפגעהויבען זיין האַנד האָט ישראל געזיגט איבער עמלק׳ן, און ווען משה האָט אַרונטער־

געלאָזט די האַנד, האָט עמלק געזיגט. פרעגען אויף דעם אונזערע חכמים: ווי קען דאָס די אויפגעהויבענע האַנד אָדער די אַראָפּ־געלאָזטע האַנד ווירקען אויף דער מלחמה? דער ענטפער איז: כל זמן די בני ישראל האָבען געריכטעט זייער האַרץ און געדאַנק צו גאָט האָבען זיי געזיגט. טאָמער ניט זיינען זיי געפאַלען. דאָס מיינט דער פסוק. ווען זיי האָבען זיי געזעהן משה׳ס אויפגעהויבענע הענד צום הימעל, האָבען זיך די בני ישראל אָנגעפילט מיט אַ געטליכער גבורה און געזיגט. ווען זיי האָבען דאָס ניט געזעהן, זיינען זיי געוועזען געפאַלען ביי זיך.

היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה גיי איך אַרויס אויף דער מלחמה. איך ווער אויס קינד און גיי אַריין אין דער פער־יאָדע פון אַ דערוואַקסענעם אידען. האָב איך פאַר זיך אַ דאָפּעלטע מלחמה. די מלחמה פאַר׳ן פשוט׳ען, פאַרן מאַטעריעלען לעבען, און פאַר אַ גייסטיגען לעבען. דאָס הייסט די מלחמה צו טאָן אַלעס וואָס איז גוט און שעהן, און ניט טאָן דאָס וואָס איז שלעכט און מיאוס. די מלחמה איז זעהר אַ שווערע, בפרט אין דער דאָזיגער לאַנד וואו אידישקייט איז ניט אַזוי פאַרשפּרייט.

דער פסוק אָבער וואָס איך האָב דאָ דערמאָנט וועט מיר זיין אַ וועגווייזער אין מיין לעבען. ווען איך וועל ריכטען מיינע געדאַנ־קען און געפיהלען צו גאָט, ווען איך וועל האָבען אמונה און בטחון אין אים—וועט אין מיר לעבען אַ גייסט פון גבורה און מוט און איך וועל באַזיגען אַלע שוועריגקייטען וואָס איך וועל באַגעגענען.

יתרו

די סדרה

מיר האָבען היינט געלייענט אַ זעהר הייליגע סדרה. די סדרה פון מתּן תּורה. וויפיל הויכע און נאָבעלע געדאַנקען רופט ביי אונז אַרויס די דאָזיגע סדרה. איך וויל זיך דאָ אָפּשטעלען בלויז אויף איין פּסוק:

„ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים, כי לי כל הארץ. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל."

דאָס מיינט: אויב איר וועט יעצט מיך פאָלגען, און אָבּהיטען מיין בונד מיט אַייך—וועט איר מיר זיין אַ אויסדערוויילט ליב פאָלק, פון אַלע פעלקער. ווייל די גאַנצע וועלט איז מיינע. און איר וועט ביי מיר זיין אַ קעניגרייך פון כהנים און אַ הייליג פאָלק. דאָס זיינען די ווערטער וואָס דו זאָלסט ריידען צו די בני ישראל.

דער געדאַנק איז אַז דורך דער תּורה זיינען מיר אַ אויסדערוויילט פאָלק. און אונזערע חכמים דערציילען אונז אַז גאָט האָט פריער זיך געווענדעט מיט דער תּורה צו אַנדערע פעלקער. ווען זיי האָבען זיך דערוואוסט וואָס שטעהט אין איר געשריבען, האָבען זיי זיך ענטזאַגט זי אָנצונעהמען. מיר אָבער האָבען אויסגעשריען: „נעשה ונשמע!" מיר ווילען טאָן און פאָלגען. און פון יענעם טאָג אָן זיינען מיר דאָס פאָלק ביי וועמען אונזער תּורה איז אונזער נשמה און אונזער לעבען.

און לאָמיר נעמען אונזערע עשרת הדברות. זיי זיינען אַזוי קלאָר און פאַרשטענדליך, אָבער אַזוי הייליג און געטליך. און מיר אידען זיינען געווען די ערשטע וואָס האָבען אַנערקענט זייער געטליכקייט.

אין היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה—ווי טיף איז ביי מיר דער חשק צו זיין אַ געטרייער זון צום אידישען פאָלק, דאָס פאָלק וועמען גאָט האָט אויסגעקליבען פון אַלע פעלקער אין אים באַשיינקט מיט אונזער תּורה.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט וועגען דעם גרויסען פּחד וואָס האָט אַרומגעכאַפּט ישעיהו הנביא, ווען ער האָט דעם ערשטען מאָל דערזעהן די געטליכקייט און דערפיהלט אין זיך דעם גייסט פון נבואה.

דער נביא האָט דאַמאָלסט אויסגעשריען:

„אוי ליכי נדמיתי. כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב. כי את המלך ה' צבאות ראו עיני." דאָס מיינט, ווי איז מיר, איך בין דערשטוינערט, ווייל איך בין אַ מאַן פון אומ־ריינע ליפּען און וואוין צווישען אַ פאָלק פון אומריינע ליפּען. און מיינע אויגען האָבען דערזעהן גאָט דעם קעניג פון די וועלטען."

אָבער אַ מלאך פון גאָט האָט דעם נביא דערמוטיגט. דער מלאך האָט אָנגעריהרט דעם נביא'ס ליפּען מיט אַ ברענענדער קויל און אים געזאָגט: דער פייער וועט אויסברענען די זינד וואָס דו האָסט און דו וועסט זיין פּאַסיג צו זיין אַ נביא.

אין היינטיגען טאָג, דער טאָג פון מיין בר־מצוה, פיהל איך אויך אַ געוויסען פּחד. עס הויבט זיך ביי מיר אָן אַ נייַ לעבען. איך דאַרף אויף זיך נעמען צו זיין אַ געטרייער איד. אָבער אין דער דאָזיגער לאַנד זיינען דאָ פילע שטערונגען פאַר דעם. לערן איך פון דער היינטיגער הפטרה, אַז פונקט ווי דער הייליגער פייער פון דעם מזבח האָט אויסגעברענט די זינד פון דעם נביא, אַזוי נעם איך אויף זיך אָנצינדען מיינע ליפּען און מיין האַרצען מיט דעם הייליגען פייער פון תּפלה און תּורה.

די תּפלה וועט רייניגען מיין האַרץ צו זיין פּאַסיג פאַר גוטע מעשים, די תּורה וועט מיך לערנען וואָס צו טאָן און ווי אַזוי צו טאָן.

און ווען איך דענק וועגען תּורה און תּפלה, ווערט ביי מיר פאַרשוואונדען דער פּחד פאַר מיין נייַ לעבען, און איך פיהל מיך גליקלאַך וואָס איך ווער אַ איד, אַ קינד צום פאָלק, וועמען גאָט האָט אויסגעקליבען אַלס זיין פאָלק, דאָס פאָלק פון זיין תּורה.

משפטים

די סדרה

מיר האָבען היינט געלייענט אַ וואונדערבאַרע סדרה. די סדרה פון אונזערע געזעצען. די דאָזיגע געזעצען האָבען אונז געמאַכט אַלס אַ גרויס הייליג פאָלק, און זיי זיינען אויך געוואָרען דער יסוד פון אַלע ערליכע געזעצען וואָס זיינען דאָ ביי אַנדערע פעלקער.

נעמט צום ביישפּיל די פאָלגענדע פסוקים:

„וגר לא תונה ולא תלחצנו, כי גרים הייתם בארץ מצרים." דו זאָלסט ניט מאַטערן דעם פרעמדען און אים ניט אונטערדריקען, ווייל איר זענט אַליין געווען פרעמדע אין מצרים. ווייסען מיר דאָך אַז אין יעדער צייט און אין יעדער לאַנד האָט מען אונטערדריקט דעם פרעמדען. אונזער תורה אָבער וואָרנט אונז זעהר שטרענג מיר זאָלען דאָס ניט טאָן.

אָדער די אַנדערע פסוקים:

„כל אלמנה ויתום לא תענון. אם ענה תענה אותו, כי אם צעק יצעק אלי, שמע אשמע צעקתו." דאָס מיינט, איר זאָלט ניט פייניגען דעם יתום און דער אלמנה. וואָרום אויב איר וועט דאָס טאָן און דער יתום וועט צו מיר שרייען, וועל איך אויפנעמען זיין געשריי.

גאָט איז דער פאָטער פון אלמנות און יתומים, גאָט פון גרויס רחמנות און ער וויל אַז מיר זאָלען האָבען זיינע מדות און געהען אין זיינע וועגען.

רחמנות, יושר און ערליכקייט—דאָס זיינען די יסודות פון אונזערע געזעצען. און גליקלאַך איז דאָס פאָלק וועמען גאָט האָט געגעבען אַזעלכע געזעצען, און גליקלאַך בין איך, וואָס איך ווער היינט אַ קינד צו דעם דאָזיגען פאָלק.

נאָך וועגען דער סדרה

גרויס און וויכטיג איז די סדרה וואָס מיר האָבען היינט געלייענט. דאָס איז אַ סדרה פון געזעצען לויט וועלכע יעדער מענש דאַרף לעבען און זיך פיהלען גליקלאַך.

לאָמיר דאָ דערמאָנען אַ פּאָר פּסוקים.

„כי תפגע שור אויבך או חמורו תועה—השב תשיבנו לו. כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזב לו?—עזב תעזב עמו. לא תטה משפט אביונך בריבו. מדבר שקר תרחק, ונקי וצדיק אל תהרג. וגר לא תלחץ, ואתם ידעתם את נפש הגר, כי גרים הייתם בארץ מצרים.״ ווען דו זעהסט דיין שונא׳ס אָקס אָדער אייזעל בלאָנדזשעט אַרום—דאַרפסטו דאָס אָפּברענגען צו דיין שונא. ווען דו זעהסט דיין שונא׳ס אייזעל פאַלט אונטער אַ שווערער משא, דיינקסטו דאָך שטעהן פון ווייטען און ניט העלפען? ניין. דו מוזט אים העלפען. גיב אַרויס אַ ריכטיגען משפט דעם אַרימאַן. היט זיך זעהר אָפּ פון ליגען און פאַלשקייט. פאַראורטייל ניט דעם אומ־שולדיגען. אונטערדריק ניט דעם פרעמדען, ווייל איר ווייסט די געפיהלען פון דעם פרעמדען און עלענדען. ווייל איר זיינט אַליין געווען פרעמד און עלענד אין מצרים.

אָט דאָס זיינען ביישפּילען פון אונזערע געזעצען.

אין היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה, פיהל איך אַ היי־ליגע פליכט צו זיין געטריי אונזער תורה און אונזער פאָלק. אָבער ניט נאָר אַ פליכט פיהל איך נאָר אַ שמחה. מיט גרויס שמחה און ליבע נעם איך אונזער תורה וואָס האָט אונז געגעבען אַזעלכע וואונדערבאַרע געזעצען.

תרומה

די סדרה

מיר האָבען אין דער היינטיגער סדרה געלייענט וועגען דעם משכן. קען ביי אונז זיך דערוועקען די פראַגע: מיר ווייסען אַז די געטליכקייט פילט אויס די גאַנצע וועלט, צו וואָס זשע האָט גאָט אונז געהייסען צו בויען פאַר אים אַ ספּעציעלע וואוינונג?

דער ענטפער איז אַ קלאָרער. גאָט ווייסט אַז דער מענש קען אים ניט באַגרייפען בלויז מיטן געדאַנק. גאָט ווייסט אַז דער מענש וויל זעהן מיט די אויגען עפּעס ווירקליכעס אין וועלכען עס זאָל זיך זעהן דער גייסט פון גאָט. אָט דאַריבער האָט ער אונז געהייסען בויען אַ משכן. דער משכן איז די וואוינונג פון גאָט. פון דאָרט לאָזט זיך הערן גאָטס וואָרט. דער משכן איז דער צענטער וואוהין עס ווענדען זיך די הערצער און די געדאַנקען פון דעם גאַנצען פאָלק.

אָט אַזוי איז געווען דער משכן אין דער מדבר, און אַזוי איז געווען דער בית המקדש אין ירושלים.

און היינטיגע צייטען, ווען מיר האָבען ניט קיין משכן און ניט קיין בית המקדש, וואָס פאַרנעמט זייער פּלאַץ?

די שול און דער בית המדרש. און אומעטום וואו עס באַזעצען זיך אידען גרינדען זיי אַ שול און אַ בית המדרש פאַר דאַוונען און לערנען.

אין היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה און נעם אויף זיך אַלע אידישע פליכטען, וועט די הייליגסטע פליכט מיינע זיין, צו האַלטען הייליג און טייער אונזערע צוויי משכן׳ס: אונזער שול און אונזער בית המדרש. אין שול וועל איך אויסגיסען אונזערע הייליגע תפלות און אין בית המדרש לערנען און הערען אונזער תורה. און אויב איך וועל אַליין ניט קענען לערנען—וועל איך מיט אַלע מיינע כחות העלפען צו דער גרינדונג און אויסהאַל־טונג פון בתי־מדרש און תלמוד־תורה׳ס און ישיבות,—וואָס זיינען אונזערע משכן׳ס ביי דער היינטיגער צייט.

די הפטרה

מיר האָבען היינט געלייענט ביים סוף פון דער הפטרה דאָס פאָלגענדע:

„הבית הזה אשר אתה בונה, אם תלך בחוקותי ואת משפטי תעשה ושמרת את כל מצותי ללכת בהם—והקימותי את דברי אתך אשר דברתי אל דוד אביך, ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזב את עמי ישראל."

דאָס מיינט, אַז די דאָזיגע הויז וואָס דו בויסט, אויב דו וועסט געהן אין מיינע געזעצען און דו וועסט טאָן מיינע משפטים און וועסט היטען מיינע מצות, זיי צו נאָכפאָלגען—וועל איך מקיים זיין מיין וואָרט צו דיר, וואָס איך האָב גערעדט צו דיין פאָטער דוד, און איך וועל וואוינען צווישען די בני ישראל און ניט פאַרלאָזען מיין פאָלק ישראל.

פון די דאָזיגע פסוקים לערנען מיר, אַז גאָט איז אין דעם משכן וואָס מיר בויען פאַר אים נאָר דאַמאָלס, ווען מיר היטען זיינע מצות. ווען אָבער מיר געהן ניט אויף דעם וועג פון אונזער תורה, איז ניטאָ די געטליכקייט אין דעם בית המקדש.

מיר ווייסען אַז היינטיגע צייטען פאַרנעמט די שול דעם פלאַץ פון אַ משכן אָדער אַ בית המקדש. די שול איז אָבער דאַמאָלס די הויז פון גאָט, ווען אונזערע תפלות וואָס מיר גיסען אויס אין שול קומען אַרויס פון אַ ריין האַרץ, ווען מיר זיינען געטריי אונזער תורה און היטען אירע מצות. ווען אָבער עס איז ניט אַזוי, דאַמאָלס זיינען ריכטיג די ווערטער פון אונזער גרויסען נביא ישעיהו:—„מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי?" ווער פאַרלאַנגט דאָס פון אייך טרעטען אין מיינע הויפען? ווייל גאָט האָט ניט ליב צוהערען די תפלות פון ניט קיין ערליכע מענשען.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך ווער אַ פול־שטענדיגער איד—איז מיין טיפסטער וואונש, אַז מיינע תפלות זאָלען שטענדיג זיין ריינע און ערליכע, אַז איך זאָל מיין גאַנצען לעבען געהן אויף דעם וועג פון אונזער תורה און אמונה.

תצוה

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט ווי גאָט האָט אונז אָנגעזאָגט אָנצושטעלען כהנים וואָס זאָל טאָן פאַר אים די הייליגע אַרבייט.

מיר האָבען געהאַט כהנים אין משכן פון דעם מדבר. מיר האָבען געהאַט כהנים אין בית המקדש. אָבער אויך היינטיגע צייטען האָבען מיר כהנים. ניט כהנים ביים נאָמען און לויט זייער יחוס, נאָר לויט זייער הייליגער אַרבייט.

ווער זיינען די דאָזיגע כהנים?

דאָס זיינען אונזערע רבנים, לערער, שרייבער, געלערטע וואָס פאַרשפּרייטען תורה און אמונה צווישען אונזער פאָלק. זיי זיינען אונזערע היינטיגע כהנים. זיי שטעהן אויף דער וואַך אַז אונזער אידישער גייסט זאָל ניט אָפּשטאַרבען, אַז דאָס געטליכע פייערל וואָס ברענט אין אונזער האַרצען זאָל זיך ניט אויסלעשען. און ווען ניט די דאָזיגע כהנים, ווער ווייסט צו וואָלטען מיר געקענט עקזיסטירען אַלס פאָלק?

היינטיגען טאָג פאַרבינד איך זיך מיט אונזער תורה און פאָלק. איך ווייס ניט צי איך וועל זיין פעהיג און פּאַסיג צו זיין אַ כהן, צו דינען גאָט אָדער אונזער פאָלק אַלס אַ רבי, אַ לערער, אָדער אנאַנדערער גייסטיגער פירער.

אָבער טיף אין האַרצען פיהל איך גרויס כבוד צו אונזערע כהנים, די טרעגער פון אונזער תורה און אמונה. און מיט אַלע מיינע כחות וועל איך זיך באַמיהען צו באַגרייפען די גרויסקייט און הייליגקייט פון אונזער תורה, כדי איך זאָל ווערט זיין צום ערען־נאָמען וואָס איך טראָג: דער נאָמען פון אַ זון צום אידישען פאָלק.

תשא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען דעם עגל. דאָס איז געווען דער ערשטער גרויסער פאַרברעכען וואָס אידען האָבען באַגאַנגען נאָך קבלת התורה.

דאָס איז טאַקע געווען אַ שוידערליכער פאַרברעכען.

עס האָבען נאָך געקלונגען אין די אויערען די געטליכע ווער־טער: „אנכי ה׳ אלהיך, לא יהיה לך אלהים אחרים.״ איך בין ה׳ דיין גאָט, זאָלסט ניט האָבען קיין פרעמדע געטער, און שוין האָבען זיי געטאַנצט אַרום דעם גאָלדענעם קאַלב און געשריען: „אלה אלהיך ישראל״–דאָס איז, ישראל, דיין גאָט.
ווי האָט דאָס געקענט פאַסירען?

דער ענטפער איז: דער ערב־רב וואָס האָט זיך נאָכגעשלעפּט אונזער פאָלק פון מצרים, ער האָט דאָס געווירקט אַז דאָס פאָלק זאָל באַגעהן דעם פאַרברעכען, ווייל אונזער פאָלק האָט זיך נאָך ניט געקענט צוגעוואוינען צום געדאַנק פון איין גאָט, נאָכדעם ווי ער האָט פילע יאָהרען געזעהן ווי די מצרים פאַרגעטערן אַן אָקס. מיר ווייסען אַז גאָט האָט אין זין געהאַט פאַרניכטען דאָס פאָלק פאַר זיין פאַרברעכען, אָבער ער איז דערפון ניצול געוואָרען צו־ליב משה׳ס היילינע תפלה.

היינטיגען טאָג הויבט זיך אָן ביי מיר אַ ניי לעבען. איך נעם אויף זיך אויסצופאָלגען אונזער תורה און אמונה. ווייס איך אָבער אַז איך וועל אין מיין לעבען זיך טרעפען מיט מענשען וויס האָבען ניט קיין תורה און ניט קיין אמונה, מענשען וואָס פאַרגעטערן דעם גאָלדענעם קאַלב, דאָס הייסט געלט און פאַרמעגענס. דאָס איז אונזער היינטיגער ערב־רב. איז מיין טיפסטער וואונש היינטיגען טאָג, אַז די דאָזיגע מענשען זאָלען אויף מיר ניט קענען ווירקען, און אַז איך זאָל שטענדיג בלייבען געטריי אונזער פאָלק און אונזער תורה.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט וועגען אליהו הנביא און די פאַלשע נביאים.

דאָס איז איינע פון די דראַמאַטישסטע דערציילונגען אין תנ"ך. דאָס איז געווען אין דער צייט פון דעם קעניג אחאב און זיין ווייב איזבל. די געצענדינסט האָט זיך פאַרשפרייט צווישען דעם גאַנצען פאָלק ישראל. די נביאי־הבעל, די פאַלשע נביאים, האָבען געקראָגען די אויבער האַנד. די אמת'ע געטליכע נביאים זיינען כמעט אַלע פאַר־ניכטעט געוואָרען דורך איזבל'ן. עס האָט געהאַלטען דערביי אַז אונזער אמונה זאָל אין גאַנצען פאַרשווינדען. איז אין יענער צייט געקומען אַ גרויסער הונגער איבערן לאַנד. דער הונגער האָט גע־מאַכט דעם קעניג אחאב זיך פאַרטראַכטען וועגען אונזער גאָט און אמונה און ער באַגעגענט זיך מיט אליהו הנביא. דער קעניג גיט נאָך אליהו'ס פאַרלאַנג צונויפזואַמלען אַלע נביאי־הבעל אויפן באַרג כרמל. און דאָרט קומט פאָר די גרויסע געטליכע פאַסירונג. אליהו איז מקדש־השם. דאָס פאָלק ווערט אָנגעפילט מיט אמונה אין איין גאָט און הרג'עט אויס די פאַלשע נביאים.

וואָס פאַר אַ געדאַנקען רופט ביי אונז אַרויס די דאָזיגע ערצע־לונג? אַז עס קומען אַמאָל צייטען ווען אונזער פאָלק פאַרלאָזט זיין תורה און אמונה און ווערט כמעט אויס אידיש פאָלק. דאַמאָלס ערשיינט אַ נביא, אַ מאַן ביי וועמען עס ברענט דער געטליכער גייסט. מיט דעם דאָזיגען גייסט צינט ער אָן דאָס פאָלק, און דאַמאָלס ווערט צוריק אויפגעלעבט די אמונה און דורך איר לעבט אויף דאָס פאָלק אַלס אַ אידיש פאָלק.

אין היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה און בין אויף זיך מקבל אונזער תורה און אמונה—וועל איך גוט גוט געדיינקען די היינטיגע הפטרה. איך וועל געדיינקען די מעשים פון אונזערע גרוי־סע נביאים, זייער פייעריגע ליבע צו אונזער תורה און צו אַלעס וואָס איז אמת און יושר'דיג. און מיין וואונש איז, אַז איך זאָל האָבען אין זיך כאָטש אַ פונק פון דעם הייליגען פייער וואָס האָט געברענט אין די הערצער פון אונזערע נביאים.

ויקהל

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט ווי אַזוי דער משכן איז געמאַכט געוואָרען. די אויפזעהער אויף דער אַרבייט זיינען געווען בצלאל בן חורי און אהליאב בן אחיסמך. און די תורה דערציילט אונז אַז גאָט האָט זיי אָנגעפילט מיט אַ געטליכען גייסט, מיט חכמה און פאַרשטאַנד און מיט דעם וויסען פון יעדער סאָרט אַרבייט. פון דעם זעהן מיר אַז דער וואָס ווייסט גוט זיין מלאכה האָט אין זיך אַ גייסט פון גאָט, און אַז זיין אַרבייט איז זעהר הייליג. דאָס שטימט זעהר מיט די ווערטער פון אונזערע חכמים: „גדול הנהנה מיגיע כפו מירא שמים", גרעסער און וויכטיגער איז דער וואָס פאַרדינט זיין ברויט פון אייגענער אַרבייט פון אַ ירא שמים. מיר ווייסען אויך אַז פילע פון אונזערע תנאים און אמוראים זיינען געווען פשוט'ע בעלי־מלאכות. און ביי דער איצטיגער צייט ווען מיר באַמיהען זיך אויפבויען צוריק אונזער לאַנד, ארץ ישראל, איז אונזער שטאַרקסטער וואונש אַז אונזער פאָלק זאָל מעהר ניט זיין אַ פאָלק וואָס לעבט פון לופט, נאָר זאָל באַארבייטען דאָס לאַנד און טאָן געזונטע פיזישע אַרבייט ווי יעדער געזונט פאָלק.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה און נעם אויף זיך מקיים זיין אונזערע מצות, וועט אין מיר איינגעקריצט ווערען די לעקציע פון דער היינטיגער סדרה.– דאָס איז צו לעבען פון ער־ליכער און כשר'ער אַרבייט, פיזישער אָדער גייסטיגער, און ניט לעבען אַ לעבען פון פוילקייט אָדער חלילה פאַלשקייט און אונ־ערליכקייט. און דאָס איז מיין בקשה אַז גאָט זאָל מיר אָנפילען מיט חכמה און פאַרשטאַנד ווי ער האָט דאָס געטאָן מיט בצלאל און אהליאב.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט אַז ווען שלמה המלך האָט אָנגעהויבען בויען דעם בית המקדש האָט ער איינגע־לאַדען חירם דעם קעניג פון צור און זיינע בעלי־מלאכות צו־

העלפען איהם אין דעם. די צורים האָבען אויך אויפגעבויעט אַלע שיינע הייזער און פּאַלאַצען, און פון די צורים האָט זיך אונזער־פאָלק אין יענער צייט אויסגעלערענט בויען און נאָך אַנדערע ני׳צ־ליכע מלאכות.

פון דאַמאָלס אן ביז דעם היינטיגען טאָג לערנען מיר זיך דאָס גוטע און ני׳צליכע פון יעדען ציוויליזירטען פאָלק. און ווען מיר וועלען קומען צוריק אין ארץ ישראל וועלען מיר מיטברייגנען מיט אונז דאָס וואָס מיר האָבען געלערענט פון אַנדערע פעלקער און נאָך צוגעבען פון אונזער אייגענעם גייסט און טאַלאַנט.

ווען מיר וואָהנען צווישען אַנדערע פעלקער לערנען מיר פון זיי ניט נאָר דאָס גוטע, נאָר אויך דאָס שלעכטע. אין אונזער לאַנד אָבער וועלען מיר לערנען פון אַנדערע פעלקער נאָר דאָס וואָס איז פאַרבונדען מיט מלאכה און וויסענשאַפט, אָבער ניט דאָס וואָס האָט צוטאָן מיט אַ גייסטיגען און מאָראַלישען לעבען, ווייל אין דעם האָבען מיר דאָס בעסטע פון אונזער אייגענער תורה און אמונה. און איינע פון שלמה המלך׳ס זינד איז געווען וואָס ער האָט דער־לאָזט איינפירען אין אונזער לאַנד די פרעמדע אמונות און מנהגים וואָס האָבען זעהר שלעכט געווירקט אויף אונזער פאָלק.

אין היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה וועל איך גוט געדיינקען די דאָזיגע לעקציע. אין אַמעריקא, דאָס גרויסע ציוויליזירטע לאַנד, וועל איך לערנען און וויסען אַלעס וואָס האָט צוטאָן מיט דעם פּראַקטישען לעבען, אָבער דאָס וואָס האָט צוטאָן מיט גייסט און מאָראַל וועל איך לערנען פון אונזער תורה און אמונה.

פקודי

די סדרה

די היינטיגע סדרה איז די לעצטע פון ספר שמות. אין ספר שמות האָבען מיר געלערענט 4 וויכטיגע היסטאָרישע פּאַסירונגען, דורך וועלכע אונזער פאָלק איז געוואָרען אַ גרויס פאָלק.

דאָס ערשטע איז יציאת מצרים. פון אַ שקלאַפען־פאָלק זיינען מיר געוואָרען אַ פריי פאָלק, דורך יציאת מצרים זיינען אונז געגע־בען געוואָרען געוויסע וויכטיגע געזעצען.

דאָס צווייטע איז קבלת התורה. דורך אונזער תורה זיינען מיר געוואָרען דאָס אויסדערוויילטע פאָלק. די לערער פון אַלע פעלקער.

דאָס דריטע איז די זינד מיט'ן עגל. פון דער פּאַסירונג האָבען מיר געלערענט אַ לעקציע אַז אַפילו אַ גרויס און קלוג פאָלק זינקט אַמאָל אַרונטער אין זיין גייסט, ווען ער ווערט באַאיינפלוסט פון אַנדערע שלעכטע פעלקער. אונזער פאָלק האָט געזינדיגט מיט'ן עגל אונטער דעם אַיינפלוס פון דעם ערב־רב.

דאָס פערטע איז דער משכן. דער משכן—דאָס מיינט אַ וואוי־נונג פאַר דער געטליכען גייסט און אַ צענטער פון תורה און תפלה און קרבנות.

און היינטיגען טאָג ווען איך בין געוואָרען בר־מצוה וועלען פאַר מיר די דאָזיגע פּאַסירונגען זיין פון גרויסע גייסטיגע נוצען. פון יציאת מצרים וועל איך לערנען אַז מיר דאַרפען קיינמאָל ניט אויפגעבען אונזער שטרעבען און באַמיהונג צו זיין אַ פריי פאָלק אין ארץ ישראל. פון מתן תורה—אַז איך זאָל מיט לייב און לעבען זיין איבערגעגעבען צו אונזער תורה. פון דעם עגל—אַז איך זאָל זיך דערווייטערען פון שלעכטע מענשען און פון שלעכטע סביבות. פון דעם משכן—אַז ביי מיר זאָלען זיין טייער און הייליג אונזערע 2 סאָרטען פון משכן: די שול און דער בית המדרש.

אָט דאָס לערן איך ווען איך טראַכט וועגען דעם ספר שמות וואָס מיר האָבען היינט געענדיגט.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער הייגטיגער הפטרה אַז גאָט האָט ניט דערלויבט דוד המלך צו בויען דעם בית המקדש.

פאַר וואָס?

ווייל כאָטש דוד המלך איז געווען אַ צדיק און ווערט גערופען „עבד ד'", דער דינער פון גאָט, האָט ער ניט געטאָרט טאָן די הייליגע אַרבייט פון אויפבויען דעם בית המקדש, ווייל זיין גאַנצען לעבען האָט ער געפירט מלחמות. אמת, די מלחמות זיינען געווען צוליב אונזער פאָלק און לאַנד, אָבער זיי זיינען פאָרט געווען מלחמות. בלוט־פאַרגיסונג. טויט. און די הענד וואָס האָבען בלוט פאַרגאָסען טאָרען ניט בויען קיין בית המקדש וואָס איז דער סימוואָל פון שלום און לעבען.

דער אידעאַל פון שלום איז איינער פון די הייליגסטע אידישע אידעאַלען, שלום צווישען פאָלק און פאָלק, שלום צווישען קלאַס און קלאַס און צווישען מענש און מענש.

און אין דעם הייטיגען יאָרהונדערט, די צייט פון דער העכס־טער ציוויליזאַציע און וויסענשאַפט—איז נאָך קיין שלום ניטאָ אויף דער וועלט. נאָך היינט זיינען אַלע פעלקער באַוואָפענט און גרייט אָנפאַלען איינער אויפ'ן צווייטען, כאָטש מ'רעדט אַזוי פיל וועגען שלום.

און אין דעם היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה ווערט מיין האַרץ אָנגעפילט מיט שטאָלץ ווען איך שליס זיך אָן אין דעם אידישען פאָלק, דאָס פאָלק וואָס האָט אָמטיפסטען פיינט מלחמות און בלוט־פאַרגיסונג און אַמשטאַרקסטען ליב שלום און ברודערשאַפט צווישען אַלע פעלקער.

ויקרא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען קרבנות. די קרבנות זיינען געווען אין יענער צייט דאָס וואָס היינט זיינען אונזערע תּפלות. אין יענער צייט ווען אַ איד האָט געוואָלט אויס־דריקען צו גאָט זיינע געפיהלען פון דאַנקבאַרקייט, אָדער די גע־פיהלען פון חרטה און תשובה אויף זיינע זינד—האָט ער געבראַכט אַ קרבן צו גאָט.

היינטיגע צייטען טוען מיר דאָס דורך תּפלות. דורך זיי דאַנ־קען מיר גאָט פאַר דאָס גוטס וואָס ער טוט אונז. דורך זיי דריקען מיר אויס די געפיהלען פון ליבע און באַוואונדערונג צו גאָט אויף זיין חכמה און גערעכטיגקייט.

ביז היינטיגע טאָג בין איך נאָך געווען אַ קינד און דאָס אַלעס ניט געקענט באַגרייפען. פון היינט אָן אָבער, ווען מיין פאַרשטאַנד ווערט רייפער און איך שליס זיך אָן אין דעם אידישען פאָלק, הויב איך אָן ביסלעכוויז צו באַגרייפען די גרויסע וואונדער פון גאָט אין דער גאַנצער באַשעפונג און אין דעם לעבען פון יעדען מענשען. דורך דעם ווער איך אָנגעפילט מיט טיפער דאַנקבאַרקייט און האַרציגער ליבע צו גאָט, און דריק דאָס אויס אין מיין תּפלה:

און מיין ערשטע תּפלה היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה איז:

—גיב מיר גאָט אַ ריין האַרץ און אַן איידעלע נשמה. לערן מיך צו געהן אין די וועגען פון דיין הייליגער תּורה, כּדי איך זאָל ווערט זיין טראָגען דעם גרויסען נאָמען א י ד.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט די דאָזיגע וואונדערבאַרע פסוקים:

„כּה אמר ה׳ עושך ויוצרך מבטן יעזרך. אל תירא עבדי יעקב וישורון בחרתי בו. כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה, אצק רוחי על זרעך וברכתי על צאצאך. זה יאמר לה׳ אני, וזה יקרא בשם יעקב, וזה יכתב ידו לה׳ ובשם ישראל יכנה.“

דאָס מיינט, „אַזוי זאָגט גאָט דיין באַשאַפער, וואָס העלפט דיר זינט דיין געבורט. האָב קיין מורא ניט מיין קנעכט יעקב, מיין פאָלק וואָס איך האָב דערוויילט. אַזוי ווי איך גיב וואַסער אויף טרוקען דורשטיג לאַנד, אַזוי וועל איך אויסגיסן מיין גייסט און מיין ברכה אויף דיינע קינדער. דער וועט זאָגען: איך געהער צו גאָט, און דער וועט זיך רופען מיט דעם נאָמען פון יעקב. דער וועט זיך אונטערשרייבען צו גאָט און דער וועט זיך רופען ישראל."

די דאָזיגע פסוקים געבען אונז די פאַרזיכערונג, אַז דאָס אידישע פאָלק האָט זיך ניט וואָס צו שרעקען. פונקט ווי וואַסער באַלעבט און דערפרישט פאַרטרוקענטע ערד, אַזוי וועט גאָט שטענדיג אונז באַלעבען און דערפרישען און אויסהיטען פון אַלדאָס בייז.

דער נביא דערמאָנט דאָ דריי מינים אידען. איינער וואָס רופט גאָטס נאָמען, דאָס הייסט אַ רעליגיעזער איד, אָבער וואָס איז ניט פאַראינטערעסירט אין דער אידישער נאַציע. אַנאַנדערער—איז אַ איד געטריי דער אידישער נאַציע אָבער וייט פון אונזער רעליגיע. און אַ דריטער וואָס איז געטרייביידען: אי דער אידישער נאַציע אי דער אידישער רעליגיע.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, איז מיין טיפסטער פאַרלאַנג פון גאָט ברוך הוא, אַז ער זאָל אויף מיר אויסגיסען זיין גייסט און זיין ברכה און זאָל מיר שטאַרקען צו זיין אַ איד פון דעם דריטען סאָרט. דאָס הייסט מקיים זיין די מצות וואָס זיינען צו גאָט, און זיין געטריי צו אונזער פאָלק און צו זיינע אידעאַלען, באַזונדער דער גרויסער אידעאַל פון אויפבויען אונזער לאַנד—ארץ ישראל.

צו

די סדרה

זיך באַנוצען מיט דער זעלבער רעדע וואָס איז פאַר דער סדרה פון ויקרא.

די הפטרה

די לעצטע פּאָאר פּסוקים פון דער היינטיגער הפטרה וועלען זיך טיף איינקריצען אין מיין זכרון. אָט דאָס זיינען זיי:
„כה אמר ה׳: אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגבור בגבורתו. אל יתהלל עשיר בעשרו, כי אם זאת יתהלל המתהלל: השכל וידע אותי. כי אני ה׳ עושה חסד, משפט וצדקה בארץ.״

אַ טיפער געדאַנק איז פאַרבאָרגען אין יעדען זאַץ. דער חכם זאָל ניט שטאָלצירען מיט זיין חכמה ווייל חכמה איז אַ מתּנה פון גאָט. דער מענש קריגט דאָס ניט מיט זיין אייגענער מיה. דעריבער האָט ער זיך ניט מיט וואָס זיך גרויס האַלטען. דער גבור דאַרף ניט שטאָלצירען מיט זיין גבורה—אויך צוליב דער זעלבער אורזאַכע. דער רייכער דאַרף ניט שטאָלצירען מיט זיין עשירות, אַפּילו ווען ער האָט דאָס ערוואָרבען מיט זיין מי און אַרבייט, ווייל רייכטום איז ניט קיין זיכערע זאַך. היינט איז דאָס דאָ און מאָרגען פאַרשוואונדעט דאָס. און שלעכט איז דעם מענשען וועמעס איינציגער גליק איז אין זיין רייכטום. וואָרום ווען דאָס ווערט פאַרלאָרען—וואָס בלייבט אַזאַ מענשען? מיט וואָס אָבער דאַרף דער מענש יאָ שטאָלצירען, מיט פאַרשטיין און וויסען די געטליכקייט. מיט פאַרשטיין אַז גאָט ברוך הוא טוט גוטס און גערעכטיגקייט, און מיט דעם וואָס ער, דער מענש, נעמט איבער פון גאָט די דאָזיגע מדה, דאָס הייסט, ער טוט גוטס צו זיינע מיט מענשען. ווייל נאָר דורכדעם וואָס דער מענש טוט גוטס אַ צווייטען, פיהלט ער אַליין דעם אמת׳ן גליק.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה בעט איך ביי גאָט אַז ער זאָל מיר בענשען מיט חכמה און גבורה און רייכטום, אָבער נאָך שטאַרקער איז מיין תּפלה אַז ער זאָל מיר בענשען מיט אַ נאָבעלען כאַראַקטער און מיט אַ שטענדיגען ווילען צו טאָן גוטס יעדען מענשען.

שמיני

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען דעם פאַרבאָט צו עסען טמא'דיגע, געוויסע אומריינע מאַכלים. עס זיינען דאָ צוויי טעמים דערפאַר. ערשטענס, אום אָפּצוטיילען אונז אידען פון די איבעריגע פעלקער, דורך אונזערע מאַכלים. צווייטענס, ווייל מאַכלים וואָס מיר עסען האָבען אַ שטאַרקע ווירקונג אויף אונזער קערפּער און אונזער כאַראַקטער. צום ביישפּיל, דער וואָס עסט דאָס פלייש פון ווילדע פאַרצוקענדע חיות, מוז אַליין ווערען אַן אַכזר. מיר ווייסען אויך אַז פילע קראַנקהייטען נעמען זיך פון געוויסע מאַכלים. און מיר אידען זיינען פאַרהיט פון געוויסע קראַנקהייטען צוליב אונזערע כשר'ע מאַכלים.

מיר האָבען ניט קיין ערקלערונג אויף יעדער פון אונזערע מצות. אָבער איין זאַך איז פאַר אונז קלאָר: כל זמן מיר וועלען מקיים זיין אונזערע מצות, אַפילו די וואָס מיר פאַרשטעהן ניט, זיינען מיר זיכער אַז אידען וועלען זיין אידען. ווען חלילה אָבער, מיר וועלען אויפגעבען אונזערע מצות, איז אידישקייט אין אַ גרויסער סכנה.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה, איז מיין ערשטע פליכט מקיים זיין אונזערע מצות. דאָס איז אַ ביסעל שווער אין דער דאָזיגער לאַנד. מיין וואונש איז אָבער צו זיין אַ פולשטענדיגער איד. און אַזאַ איד מוז נעמען אויף זיך צו טאָן אַפילו זאַכען וואָס זיינען פאַר אים שווער. און איך האָב בטחון אין גאָט ברוך הוא אַז ער וועט מיר העלפען דורכפירען מיין ווילען צו היטען זיין תורה.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט, אַז ווען דוד המלך האָט אַריינגעפירט דעם אָרון־קודש קיין ירושלים האָט ער זיך זעהר געפרעהט. זיין שמחה איז געווען אַזוי גרויס אַז ער האָט זיך ניט געשעמט צו טאַנצען איבער די גאַסען, און ס'האָט אים

ניט געאַארט וואָס מיכל די טאָכטער פון שאול האָט געלאַכט פון אים.

פון דוד המלך'ס האַנדלונג לערנען מיר צוויי זאַכען: ראשית, אַז מצות געבען דעם מענשען אמת'ע, האַרציגע פרייד. צווייטענס, אַז אַ מענש וואָס טוט אַ גוטע זאַך דאַרף זיך ניט שעמען פאַר אַנדערע וואָס לאַכען פון אים.

דאָס וועט זיין פאַר מיר אַ גוטע לעקציע. איך דאַרף אויך זיך נעמען טאָן מצות. ווייל דאָס איז ניט נאָר וואָס גאָט פאַרלאַנגט פון אונז, נאָר זיי זיינען אַ פרייד צום מענשען. נעמט צום ביישפיל אונזערע שבתים און ימים טובים. ווי פיל נחת און פרייד זיי פאַר־שאַפען אונז. אָדער ווען מיר טוען גוטס צום צווייטען, וואָס פאַר אַ פאַרגעניגען דאָס פאַרשאַפט אונז.

ווייטער לערען איך פון דער היינטיגער הפטרה, אַז איך זאָל זיך ניט קוקען אויף דעם וואָס יענער קען שפּאָטען פון מיר ווען איך טו אַ זאַך לויט אונזער תורה און אמונה. זאָל יענער לאַכען, אָבער כל זמן איך בין זיכער אַז איך טו אַ ריכטיגע זאַך־אַרט דאָס מיך ניט.

דאָס וואָס איך לערן היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה.

תזריע און מצורע

די סדרות

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען די דינים פון טומאה און טהרה, אומריינקייט און ריינקייט. גאָט האָט אונז אָנגעזאָגט צו זיין ריין אין אונזער קערפּער און אין אונזער נשמה. און אויב איינער איז טמא געוואָרען מוז ער אויסגעשלאָסען ווערען פון דער געזעלשאַפט ביז ער ווערט צוריק ריין.

אונזער תּורה וויל אַז מיר זאָלען זיין זעהר אָפּגעהיט אין אונזער געזונד. זי וויל אויך אַז מיר זאָלען זיך אונטערשיידען פון אַנדערע פעלקער, און דערפאַר האָט זי אונז געגעבען געזעצען וועגען טומאה און טהרה. דורך זיי וועלען מיר זיין ווייט פון אַנדערע פעלקער און זיך פון זיי ניט אָפּלערנען קיין שלעכטע מעשים.

דאָס וועל איך זיך גוט אַריינגעמען אין זין.

איך וועל געדענקען, אַז אָפּהיטענדיג די תּורה וועל איך ניט נאָר האָבען אַ ריינע ערליכע נשמה, נאָר אויך אַ ריינעם געזונטען גוף. איך וועל געדיינקען אַז נאָר דורך אונזערע מצות קענען מיר זיין אָפּגעטיילט פון אַנדערע פעלקער, און אויך אַז איך דאַרף זיך דערווייטערען אַפילו פון אַ אידען וואָס איז ניט ריין קערפּערליך און גייסטיג.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, גיס איך אויס מיין האַרץ מיט אַ תּפלה צו גאָט ברוך הוא, אַז ער זאָל מיר שטאַרקען און מוטיגען צו מקיים זיין די גוטע מצות וואָס ער האָט אונז געגעבען.

די הפטרה

מיר האָבען אין דער היינטיגער הפטרה געלייענט די ווערטער פון נעמן דער גענעראַל פון אַרם וואָס ער האָט געזאָגט צו אלישע הנביא:

„הנה נא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל,"

איך ווייס יעצט אַז קיין אַנדער גאָט איז ניטאָ אויף דער וועלט אויסער דער אידישער גאָט.

נעמן האָט דאָס געזאָגט מיט שמחה און דאַנקבאַרקייט, נאָכדעם ווי ער איז אויסגעקורירט געוואָרען פון זיין קראַנקהייט דורך דעם טייך ירדן. נעמן האָט דאָס באַטראַכט פאַר אַ גרויסען נס, ווייל זיין רפואה איז געקומען שנעל און אָפען פאַר אַלעמען. מיר ווייסען אָבער אַז ס'פּאַסירען נסים יעדען טאָג. זיי זיינען אָבער ניט צו באַמערקען. אָט לאָמיר זעהן דעם נס מיט'ן אידישען פאָלק. מיר לעבען ביז דעם היינטיגען טאָג, כאָטש שוין טויזענטער יאָרען אַז אַלע פעלקער באַמיהען זיך אונז צו פאַרניכטען. אָדער דער נס מיט ארץ ישראל. שוין באַלד צוויי טויזענט יאָר אַז די לאַנד איז געווען וויסט און פאַרלאָזען, און קיין פאָלק האָט זי ניט געקענט אויפלעבען. זיינען מיר אידען די לעצטע עטליכע צענדליג יאָר געקומען און אָנגעהויבען איר אויפצולעבען.

אָדער דער נס מיט אונז אין אַמעריקא. מען האָט שוין געדיינקט אַז אין אַמעריקא וועט קומען אַ סוף צו אונזער תורה און אמונה. איצט זעהן מיר, ווי ס'גרינדען זיך תלמוד תורות און ישיבות וואָס געבען אַרויס גרויסע אידישע למדנים ווי אין די אַמאָליגע צייטען.

דאָס אַלעס צייגט אונז אַז גאָט ברוך הוא באַשיצט אונז ביז דעם היינטיגען טאָג.

און היינט ווען איך ווער בר־מצוה, קלינגען מיר אין די אויערען נעמן'ס ווערטער: „הנה נא ידעתי, כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל." איך ווייס יעצט אַז עס איז ניטאָ קיין אַנדער גאָט אויף דער וועלט, אויסער דער גאָט פון ישראל.

מצורע

די הפטרה

די היינטיגע הפטרה דערציילט אונז וועגען 4 מצורעים. און אונזערע חכמים זאָגען אַז דאָס זיינען געווען גחזי, אלישע'ס דינער, און זיינע דריי זין. זיי זיינען געשטראָפט געוואָרען מיט דער דאָזיגער שרעקליכער קראַנקהייט ווייל אלישע האָט פאַרשאָלטען גחזי'ן דערפאַר וואָס ער האָט גענומען מתנות פון נעמן דעם אראַמאַישען גענעראַל.

דאָ פרעגט זיך: ווי האָט געקענט אלישע הנביא, וואָס איז געווען אַזאַ גוטהערציגער און ליבער ווי יעדער נביא, צו שעלטען מיט אַזאַ קראַנקהייט?

דער ענטפער איז: גחזי האָט געבראַכט צו אַ חלול־השם. וואָרום אין אָנפאַנג איז נעמן געווען פול מיט דאַנקבאַרקייט און ליבּ צום גאָט פון ישראל פאַר דער רפואה וואָס ער האָט באַקומען. אָבער ווי באַלד גחזי האָט אָנגענומען מתנות אין דעם נאָמען פון אלישע, איז שוואַכער געוואָרען ביי נעמן דער געפיהל פון דאַנקבאַרקייט און כבוד צום נביא און ממילא צו אונזער אמונה.

פון דעם זעהן מיר ווי גרויס עס איז די זינד פון חלול־השם. און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, נעם איך אויף זיך האַלטען הייליג און טייער דאָס וואָס איז הייליג ביי אונזער פאָלק. אָבער מיין הייליגסטע פליכט וועט זיין אָפּהיטען זיך פון יעדער זאַך וואָס קען חלילה פירען צו חלול־השם. דאָס זעלבע פליכט וועט אויף מיר זיין צו טאָן אַזעלכעס וואָס ברייגגט כבוד אונזער רעליגיע און אונזער פאָלק. און דאָס איז מיין האַרציגסטע בקשה פון גאָט ברוך הוא ער זאָל מיר געבען געגוג כח און מוט אויסשפילען מיינע פליכטען.

אחרי

די סדרה

מיר האָבען געלייענט אין דער היינטיגער סדרה דעם פסוק: „ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.״ איר זאָלט היטען מיינע געזעצען און מיינע דינים, וועלכע אַ מענש טוט זיי און לעבט דורך זיי.

דער דאָזיגער פסוק איז פאַר דעם גאַנצען פאָלק ישראל און פאַר יעדען איינצעלנעם אידען.

פאַר דעם גאַנצען פאָלק זאָגט דער פסוק, אַז כל זמן דאָס אידישע פאָלק וועט אָפּהיטען אונזער תורה וועט ער אייביג לעבען אַלס אַ פאָלק. אַזוי איז געוועזן ביז דעם היינטיגען טאָג. פון אַלע פעלקער זיינען מיר די איינציגע וואָס לעבען, ווייל מיר האָבען זיך געהאַלטען ביי אונזער תורה.

און וואָס זאָגט דער פסוק יעדען איינצעלנעם אידען? ווען אַ פאָטער גיט איבער די תורה זיינע קינדער לעבט ער מיט זיין גייסט אַפילו נאָך זיין טויט, ווייל די קינדער לעבען אין דעם גייסט פון אונזער תורה און אין דעם גייסט פון זייער פאָטער.

די ווערטער „וחי בהם״ האָבען נאָך אַ מיינונג, לויט דעם פירוש פון אונזערע חכמים: „וחי בהם ולא שימות בהם.״ דאָס מיינט אונזער תורה איז אַ תורה פון לעבען, פון געזונט און פאַרגעניגען. דער וואָס היט זי אָפּ, איז דאָס ניט נאָר גוט פאַר זיין נשמה, נאָר אויך פאַר זיין גוף.

דאָס איז וואָס לערענט אונז דער דאָזיגער פסוק. און היינט ווען איך ווער בר־מצוה איז מיין טיפסטער וואונש אַז די לעקציע פון דעם פסוק זאָל מיר שטענדיג דינען אַלס אַ וועג ווייזער אין מיין נייעם אידישען לעבען.

די הפטרה

מיר האָבען אין דער היינטיגער הפטרה געלייענט אַ פסוק

וואָס איז קליין אין זיינע צאָל ווערטער אָבער רייך אין גרויס אין זיין אינהאַלט.

דאָס איז דער פסוק:

„והפיצותי אותך בגויים, וזריתיך בארצות. והתמותי טמאתך ממך."

דאָס מיינט, איך וועל דיך צושפרייטען צווישען די פעלקער, דיר צוואַרפען צווישען לענדער און איך וועל פאַרניכטען דיין אומריינינקייט.

דער פסוק ענטפערט אויף אַ גרויסע פראַגע: פאַר וואָס האָט אונז גאָט פאַרטריבען פון אונזער לאַנד און אונז צושפרייט צווישען די פעלקער?

דער ענטפער איז: צו אָפריינינען אונז פון אונזערע זינד. ווייל די יסורים פון אַ פאָלק וואָס לעבט אין גלות זיינען זעהר גרויס, אָבער די דאָזיגע יסורים רייניגען זיין נשמה און מאַכען אים פאַר אַ גרויס און הייליג פאָלק.

די לעצטע צייט אָבער איז שוין פול געוואָרען די מאָס פון אונזערע ליידען אין גלות. און גאָט ברוך הוא האָט שוין אין אונז דערוועקט דעם רצון צו בויען צוריק אונזער לאַנד. און דאָס טוען מיר פאַר די לעצטע עטליכע צענדליג יאָר.

דאָס זיינען די געדאַנקען וואָס קומען אַרויף דורך דעם דאָזיגען פסוק. און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, וועל איך טיף אַנערקענען אַז די יסורים פון גלות האָבען אונז געלייטערט און געשטאַרקט און אַז איצט דאַרפען מיר זיך נעמען צו מאַכען אַ סוף צו אונזער גלות און ווערען אַ פריי פאָלק אין ארץ ישראל.

קדושים

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט פּסוקים וואָס ענטהאַלטען וואונדערבאַרע געדאַנקען.

לאָמיך דאָ דערמאָנען עטליכע פון זיי.

„קדושים תהיו, כי קדוש אני ה׳ אלהיכם"—זייט הייליג, ווייל איך, אייער גאָט, בין הייליג. „ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצר. ולקט קצירך לא תלקט."—ווען איר שניידט די תבואה, זאָלסטו ניט שניידען די תבואה וואָס איז ביים עק פעלד. און דאָס וואָס פאַלט אַראָפּ פון דיין שניט זאָלסטו ניט צונויפקלייבען. „לא תעשק את רעך, ולא תגזל." —באַרויב ניט און באַ׳גזל ניט דיין מיט־מענשען. „לא תלין פעולת שכיר עד בקר."—פאַרהאַלט ניט די לוין פון אַ געדונגענעם אַרבייטער ביז אַ צווייטען פריהמאָרגען. „לא תעשו עול במשפט."—באַגעהט ניט קיין אומרעכט אין אַ משפּט. „בצדק תשפט עמיתך."—משפּט דיין פריינד מיט גערעכטיגקייט. „לא תקום ולא תטור."—זיי זיך ניט נוקם און טראָג ניט אין האַרצען קיין געפיהל פון נקמה. „ואהבת לרעך כמוך."—האָב ליב דיין מיט־מענשען ווי זיך זעלבסט. „כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם."—דער פרעמדער ביי אייך זאָל זיין פאַרעכענט ווי אייער אַ אייגענער בירגער.

דאָס זיינען די געזעצען פון אונזער תורה, און פון היינט אָן און ווייטער נעם איך אויף זיך מקיים זיין די דאָזיגע געזעצען.

וועל איך דאָס קענען טאָן?

איך ווייס ניט. אָבער טיף אין מיין האַרצען לעבט דער רצון ווי צו מקיים זיין. מיין גאַנצע נשמה שטרעבט צו זיין גוט און צו טאָן גוטס דעם צווייטען. און דאָס איז מיין האַרציגסטע בקשה פון גאָט ברוך הוא ער זאָל מיר העלפען דורכפירען מיין רצון, כדי איך זאָל זיין אַ געטרייער זון צו אונזער פאָלק און אונזער תורה.

די הפטרה

(כמנהג האשכנזים)

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה די דאָזיגע פּסוקים:

„הנה עיני ה' אלהים בממלכה החטאה, והשמדתי אותה מעל פני האדמה. אפס כי לא השמד אשמיד את בית יעקב, נאום ה'. כי הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ.‟

דאָס מיינט. די אויגען פון גאָט זיינען געווענדעט צו דער דאָזיגער זינדיגער מלוכה. און איך וועל זי אָבווישען פון דער ערד, אָבער די הויז פון יעקב, זאָגט גאָט, וועל איך ניט פאַרניכטען. איך וועל פאַרזאָגען און איך וועל צוטרייסלען דאָס הויז פון ישראל צווישען די פעלקער, ווי מ'טרייסעלט מיט אַ זיפּ, אָבער קיין ברעקעל וועט ניט פאַלען צו דער ערד.

פון די דאָזיגע פּסוקים הערען מיר אַ שלעכטע נבואָה און אויך אַ גוטע הבטחה. גאָט וועט פאַרניכטען די אידישע מלוכה אָבער ניט דאָס אידישע פאָלק. גאָט וועט צושפּרייטען אידען צווישען אַלע פעלקער אָבער זיי וועלען ניט פאַרלוירען גיין.

די שלעכטע נבואָה און די גוטע הבטחה זיינען מקויים געוואָרען. מיר האָבען פאַרלאָרען אונזער מלוכה, אָבער מיר זיינען פאַרבליבען אַלס אַ פאָלק. מיט וועלכען כח? וואָס האָט אונז געשיצט פון אונטערגאַנג?

אונזער תּורה. מיר האַלטען אונזער תּורה און זי האַלט אונז אויף ביי אונזער לעבען. וויינינג האָב איך דערווייל געלערענט אונזער תּורה אָבער ווייסען ווייס איך שוין ווי געטליך זי איז, און ווי גרויס איז איר כח אונז צו היטען און צו באַשיצען. און גרויס איז מיין גליק היינט ביי מיין בר־מצוה ווען איך שליס זיך אָן אין אונזער פאָלק און אין אונזער תּורה.

אמור

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען שבת און אונזערע ימים טובים: פסח, שבועות, ראש השנה, יום כפור, סוכות. וויל איך דאָ עפּעס זאָגען וועגען זיי.

אונזערע ימים טובים זיינען אונז הייליג צוליב צוויי טעמים. איין טעם איז אַ נאַציאָנאַלער, דער צווייטער – אַ פּערזענליכער. דער נאַציאָנאַלער טעם איז דער: קיין זאַך קען אונז אַזוי שטאַרק ניט אונטערשיידען פון די אַרומיגע פעלקער ווי אונזערע שבתים און ימים טובים, און כל זמן מיר וועלען זיי אָפּהיטען וועלען מיר זיין באַשיצט פון אונטערגאַנג.

דער פּערזענליכער טעם איז דער: שבת און יום טוב געהען מיר אַוועק פון אונזער אַלטעגליכען לעבען און טרעטען אַריין אין אַ לעבען פון הייליגקייט און גייסט. מיר האָבען, נאַטירליך, פאַרגעניגענס פאַר אונזער גוף, אָבער אויך אונזער נשמה האָט שמחה און פאַרגעניגען. מיר דערפרישען אונזער קערפּער, אָבער אונזער נשמה ווערט אויך געהויבען דורך אונזערע תפלות און זמירות. דערמיט אונטערשיידען מיר זיך אויך פון אַנדערע פעלקער, ביי וועמען יום טוב איז מעהר פאַר'ן קערפּער ווי פאַר דער נשמה.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, מיין גרויסער יום טוב, וועל איך גוט געדיינקען, אַז איך אַלס איד דאַרף ניט נאָר טראַכטען און אַרבייטען פאַר מיין גוף, נאָר אויך לעבען אַ גייסטיגען לעבען, און דערמיט וועל איך זיין אַ געטרייער זון צו אונזער פאָלק און אונזער תורה.

די הפטרה

אין אונזער היינטיגער הפטרה לערנען מיר פון דעם נביא געוויסע זאַכען וועגען די אידישע כהנים. דער נביא יחזקאל, פּונקט ווי משה רבנו, האָט געפאָדערט, אַז דאָס אידישע פאָלק זאָל האָבען אַ גרופּע פון מענשען וואָס זאָלען זיין די לערער און די פירער פון דעם פאָלק. דאָס זיינען די כהנים. די כהנים דאַרפען היטען

אונזער תורה פונקט ווי דאָס גאַנצע פאָלק. זיי דאַרפען אָבער אויך זיך הייליגען און רייניגען און שטעהן העכער פון דעם פאָלק אין זייער גייסט און האַנדלונגען.

צו וואָס האָט מען געדאַרפט אַזעלכעס?

כדי דאָס פאָלק זאָל שטענדיג זעהן פאַר זיך אַ מוסטער פון רייניגקייט און הייליגקייט און זיך באַמיהען געהן אויף דעם זעלבען וועג.

די כהנים זיינען געווען אין דער צייט פון בית המקדש. היינט אַז מיר האָבען ניט קיין בית המקדש ווער פאַרנעמט דעם פלאַץ פון די כהנים?

אונזערע רבנים און לערער. זיי טראָגען פאַר אונז די פאָן פון אונזער תורה און אמונה. זיי זיינען אונזערע פירער.

אין היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך פאַרפליכטע זיך זיין געטריי אונזער תורה און אמונה, קען איך ניט מבטיח זיין צו זיין איינער פון די כהנים, אונזערע גייסטיגע פירער. אָבער דאָס קען איך יאָ מבטיח זיין: צו האָבען טיפען רעספעקט פאַר אונזער תורה און אירע טרעגער און זיך באַמיהען אַז אונזער תורה און אירע טרעגער זאָלען פאַרנעמען אַ זעהר בכבוד׳יגען פלאַץ אין אונזער לעבען.

בהר

די סדרה

מיר האָבען אין דער היינטיגער סדרה געלייענט וועגען שמיטה און יובל. די דאָזיגע געזעצען זיינען פאַר דער טובה פון דעם איינ־צעלנעם און פון דער געזעלשאַפט.

דאָס יאָר פון יובל איז דער יאָר פון פרייהייט פאַר דעם מענשען און אויך פאַר דער ערד. דער מענש דאַרף זיין פריי, ניט פאַרשקלאַפט צו אַ צווייטען. די ערד טאָר אויך ניט זיין דאָס אייגענטום פון דעם איינצעלנעם, נאָר פון דעם גאַנצען פאָלק. די ערד איז גאָטס אייגענטום און ווער עס באַאַרבייט איר, צו דעם געערט זי.

די דאָזיגע געזעצען זיינען ניט פאַר איין דור אָדער פאַר איין פאָלק. זיי זיינען גוט און ניצליך פאַר אַלע דורות און פאַר אַלע פעלקער. און אונזער גלויבען איז, אַז עס וועט נאָך קומען אַ צייט ווען אַלע פעלקער וועלען אָננעמען די געזעצען פון אונזער תורה, ווי דער נביא זאָגט: „כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים". פון ציון וועט אַרויס קומען די תורה און גאָטס וואָרט פון ירושלים.

און היינט ווען איך ווער בר־מצוה פיהל איך דעם אמת׳ן גליק, וואָס איך בין אויף זיך מקבל די הייליגע פליכטען פון אונזער תורה. און מיין האַרציגסטע תפלה היינטיגען טאָג איז, אַז גאָט ברוך הוא זאָל מיר שטאַרקען און מוטיגען ניט נאָר מקיים זיין די מצות וואָס זיינען צווישען מענשען און גאָט, נאָר אויך די וואָס מיר רופען „מצות צווישען מענש או מענש", אָט פון דעם סאָרט מצות וואָס מיר האָבען געלייענט אין דער היינטיגער סדרה.

די הפטרה

מיר האָבען היינט געלייענט אין אונזער הפטרה אַ וואונדער־באַרע ערציילונג.

ירמיהו הנביא איז געווען פאַרשלאָסען אין תפיסה ווייל ער האָט געזאָגט שלעכטע נביאות. ירושלים איז באַלעגערט, די כשדים רינגלען איר אַרום פון אַלע זייטען און די איינוואוינער פון שטאָדט

פאַלען אויס ביי דער שווערד פון שונא, פון מגפות און פון הונגער. דער נביא ווייס גאַנץ גוט אַז באַלד וועט די שטאָדט פאַלען פאַר׳ן שונא און אידען וועלען געהן אין גלות. פון דעסטוועגען קויפט ער אַ נחלה אין זיין געבורטסשטאָדט ענתות.

פאַר וואָס האָט ער דאָס געטאָן?

צו באַווייזען דעם פאָלק, אַז כאָטש די גאַנצע לאַנד וועט באַלד פאַרנומען ווערען פון די כשדים און אידען וועלען געהן אין גלות– וועט דאָס אָבער זיין ניט מעהר ווי אויף פופציג יאָר. נאָכדעם וועלען אידען קומען צוריק און אויפבויען דאָס לאַנד.

ירמיהו׳ס ווערטער זיינען מקויים געוואָרען. ירושלים איז געפאַלען. דאָס פאָלק איז געגאַנגען אין גלות. אָבער זיינע גוטע ווערטער זיינען אויך מקויים געוואָרען. פופציג יאָר שפּעטער זיינען אידען געקומען צוריק, אויפגעבויט דעם בית המקדש און צוריק געלעבט אַלס אַ פריי פאָלק. וואָס ס׳האָט דאַמאָלט פּאַסירט וועט פאַסירען ווידער אַמאָל. מיר זיינען געגאַנגען ווידער אין גלות, אָבער אונזערע נביאים האָבען אונז מבטיח געווען אַז מיר וועלען ווידער אויסגעלייזט ווערען. און דאָס הויבט שוין אויך אָן מקויים צו ווערען אין דער לעצטער צייט. ווייל מיר זעהן ווי אונזער לאַנד, ארץ ישראל, ווערט אַלץ ווייטער אויפגעבויעטער און לעבעדיגער.

דאָס איז וואָס איך לערן פון היינטיגער הפטרה.

גלויבען אונזערע הייליגע נביאים. זיין געטריי צו זייערע געטליכע אידעאַלען. דאָס איז מיין פליכט ווען איך טרעט אַריין אין מיין נייעם אידישען לעבען.

בחוקותי

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען די ברכות און קללות. ברכות–ווען מיר וועלען געהן אויפ'ן וועג פון אונזער תורה, קללות–ווען מיר וועלען, חלילה, אַוועקגעהן פון דעם דאָזיגען וועג.

און איך וויים. די ווערטער פון אונזער תורה זיינען די ווערטער פון גאָט ברוך הוא. און געלערענט האָבען מיר, סיי פון אונזער אייגענער געשיכטע און פון דער געשיכטע פון דער וועלט, אַז עס ווערען מקויים אי די ברכות, אי די קללות. אַ פאָלק וואָס לעבט אַ לעבען פון גערעכטיגקייט און אמת, לעבט ער אַ פריילינכען און גליקליכען לעבען. אַ פאָלק וואָס זינדיגט–ווערט ער באַשטראָפט. און מיר ווייסען אויך, אַז אַלע אַלטע פעלקער וואָס האָבען גע־זינדיגט, זיינען אָבגעווישט געוואָרען פון דער וועלט. און מיר אידען?–מיר האָבען געהאַט גענוג קללות און צרות, אָבער אונזערע נביאים האָבען אונז מבטיח געווען, אַז מיר וועלען זיין אַ אייביג פאָלק.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה הויבט זיך אָן ביי מיר אַ ניי אידיש לעבען. איך דאַרף זיין געטריי אונזער פאָלק און אונזער תורה. און איך בין זיכער אַז ווען איך וועל געהן אויפ'ן וועג פון אונזער תורה–וועט מיין לעבען זיין אַ לעבען פון שיינקייט, גערעכטיגקייט און אמת. דורך דעם וועל איך אויף זיך ברייגגען די ברכות וואָס זיינען געשריבען אין דער היינטיגער סדרה.

זאָל איך ניט אויסקלייבען דעם וועג פון דער תורה? געוויס. און אויב מיר וועט זיין שווער אויספילען מיינע אידישע און מענש־ליכע פליכטען וועל איך זיך ווענדען מיט אַן האַרציגער תפלה צו גאָט ברוך הוא:

„לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי." באַשאַף אין מיר, אָ גאָט, אַ ריין האַרץ, און באַנייע מיך מיט אַ ערליכער איידעלער נשמה.

די הפטרה

צוויי פסוקים פון דער היינטיגער הפטרה וועלען זיך איינקרייצען אין מיין זכרון. דאָס זיינען זיי:

„ברוך הגבר אשר יבטח בה׳ והיה ה׳ מבטחו. והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ולא יראה כי יבא חם והיה עלהו רענן ובשנת בצרת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי.״

דאָס מיינט, געבענשט איז דער מענש וואָס ער פאַרלאָזט זיך אויף גאָט, און גאָט איז שטענדיג דער אויף וועמען ער שטיצט זיך. דער מענש וועט זיין ווי אַ בוים פאַרפלאַנצט לעבען וואַסער, און וואָס שיקט זיינע צווייגען אונטער דעם קוואַל. ער האָט ניט צו זאָרגען ווען ס׳קומט אָן די היץ, און שטענדיג זיינען זיינע בלעטער פריש. און אַפילו אין דעם יאָר פון טריקעניש זאָרגט ער זיך ניט און הערט ניט אויף אַרויסגעבען פרוכטען.

פון די פסוקים לערנען מיר די עצה פון בטחון אויף גאָט. דאָס איז איינע פון די שענסטע אידישע עצות. אַפילו אין די ערגסטע צייטען, פאַרלירען מיר זיך ניט. פאַרצווייפלען מיר ניט.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה, פאַרפליכטע איך זיך אָפּהיטען אונזער תורה און זיין אַ געטרייער זון אונזער פאָלק. און היינטיגען טאָג איז מיין בקשה צו גאָט אַז ער זאָל אין מיר אויך איינפלאַנצען די וואונדערבאַרע אידישע מדה פון בטחון.

און איך גלויב אַז ווען איך וועל געהן אין דעם וועג פון אונזער תורה און אמונה, וועל איך האָבען אין זיך די דאָזיגע מדה און דורך דעם וועט מיין לעבען זיין אַ לעבען פון גליק און פרידען.

במדבר

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט, אַז ווען אַ איד ווערט אַלט 20 יאָר ווערט ער איינגעשלאָסען אין דער אַרמיי און געהט אויף דער מלחמה ווען ס'איז נויטיג. 20 יאָר אַלט דאַרף זיין אַ איד אום צו ווערען אַ סאָלדאַט קערפּערליך. אום אָבער צו אָנהויבען דינען אין דער אַרמיי פון גייסט, צו קעמפען פאַר אונזער תורה און אמונה, פאָדערט זיך ווען דער איד איז בלויז 13 יאָר אַלט. ווייל אין דעם דאָזיגען יאָר הויבען אָן רייף ווערען זיינע גייסטיגע כחות און ווערט פעהיג צו דערפילען זיינע אידישע פליכטען.

און אַזוי ווי פאַר קערפּערליכער מלחמה זיינען נויטיג מוט און גבורה, אַזוי זיינען זיי נויטיג אין דער מלחמה פון גייסט.

וואָס גיט אונז דעם מוט און גבורה?

קענטעניסע אין אונזער תורה. דורך אונזער תורה לערנט דער איד זיך צו באַהערשען, און צו געהן אין דעם ריכטיגען וועג. און ווען ער געוואוינט זיך צו טאָן גוטס און זיך דערוויטערען פון שלעכטס אַזוי ווערט פאַר אים לייכט צו זיין אַ ערליכער מענש. ווייל געוואוינהייט ווערט ביי אים זיין צווייטע נאַטור.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה ווער איך אַ סאָלדאַט אין אונזער אידישער אַרמיי. ניט קיין שווערד און ביקס וועלען זיין מיינע כלי־זיין, נאָר ידיעות אין אונזער תורה, שיינע מדות און ערליכע מעשים. אָט מיט זיי וועל איך קעמפען מיין קאַמף אין דעם נייעם לעבען וואָס איך הויב אָן.

די הפטרה

די לעצטע דריי פסוקים פון אונזער היינטיגער הפטרה רופען ביי מיר אַרויס געדאַנקען וואָס פּאַסען זעהר פאַר מיין היינטיגען טאָג.

דאָס זיינען די פסוקים:

„וכרתי להם ברית ביום ההוא עם חית השדה ועם עוף השמים

ורמש האדמה. וקשת וחרב ומלחמה אשבר מן הארץ והשכבתים לבטח. וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים. וארשתיך לי באמונה וידעת את ה.״

דער ערשטער פסוק זאָגט אונז אַז גאָט וועט שליסען אַ בונד צווישען אידען און די חיות פון פעלד, די פויגלען פון הימעל און די קריכענדע באַשעפענישען פון דער ערד. און אויך אַז ער וועט צוברעכען די בויגענס, די שווערד און וועט לאָזען אידען לעבען אַ זיכערען לעבען.

דאָס איז די גרויסע הבטחה וועגען שלום. דער אידעאַל פון אַלע אונזערע נביאים און אַ אידעאַל וואס איז אַזוי באַליבט ביים אידישען פאָלק.

די אַנדערע 2 פסוקים וואָס איך דאַרף זיי זאָגען ווען איך לייג ד תפלין, רעדען צו אונז וועגען דער פאַרבינדונג צווישען גאָט און דעם פאָלק ישראל.

„וארשתיך לי לעולם״–איך וועל דיר צובינדען צו מיר אויף אייביג. דאָס הייסט, קיין מאָל וועט גאָט ניט אויפגעבען אונזער פאָלק, און קיין מאָל וועט אונזער פאָלק ניט פאַרלאָזען גאָט. „וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים״, איך וועל דיך צובינדען דורך גערעכטיגקייט און משפט און חסד און רחמנות. נאָר אַ איד וואָס באַזיצט אַזעלכע מדות הייסט אַ אמת׳ער איד. „וארשתיך לי באמונה״–איך וועל דיך פאַרבינדען דורך אמונה אין גאָט. „וידעת את ה׳״–אמונה איז ניט גענוג. ס׳איז נויטיג אויך וויסענשאַפט, פאַרשטענדעניש פאַר די גרויסע געטליכע וואונדער.

און היינטיגע טאָג פון מיין בר־מצוה איז טיף מיין וואונש אַז צווישען מיר און גאָט ברוך הוא זאָל זיין אַזאַ פאַרבינדונג מיין גאַנצען לעבען.

נשא

די סדרה

אין דער הײנטיגער סדרה האָבען מיר געלײענט װעגען די דינים פון אַ נזיר.

אונזער תורה פאַרלאַנגט ניט פון אונז אַז מיר זאָלען זײן נזירים, אַסקעטען. זי װיל ניט אַז מיר זאָלען זיך ענטזאַגען פון די תענוגים פון דער װעלט. זי פאַרלאַנגט אָבער, אַז װען אַ מענש נעמט אויף זיך צו זײן אַ נזיר–מוז ער דורכפירען זײן באַשלוס.

דאָך ליגט אין נזירות אַ גרויסער געדאַנק.

װאָרום אויב אַ מענש קען זיך אויסשליסען פון זאַכען װאָס אים איז ערלויבט, קריגט ער דערמיט אַ גרויסען כח זיך צו באַהערשען, דורך דעם איז אים זעהר לײכט ניט טאָן דאָס װאָס אים איז פאַרבאָטען.

און דאָס װײסען מיר דאָך, אַז דער רוב פון מענשען װײסען װאָס איז גוט און װאָס איז שלעכט, און אין האַרצען ליבען זײ דאָס גוטע און האַסען דאָס שלעכטע. ס'איז נאָר שװער פאַר זײ צו לעבען און צו האַנדלען לויט זײער װיסען און געפיהל.

דאָס װאָס איך װעל לערנען פון דער הײנטיגער סדרה.

האָבען אַ שטאַרקען כאַראַקטער און זיך קענען גוט באַהערשען. װען איך װײס אַז דאָס איז גוט–דאַרף איך דאָס טאָן, כאָטש ס'איז שװער צו טאָן. און פאַרקערט. װען איך װײס אַז דאָס איז שלעכט, דאַרף איך זיך אָפּהאַלטען דאָס ניט טאָן–כאָטש דאָס איז שװער.

און הײנטיגען טאָג פון מײן בר־מצוה איז מײן האַרציגסטע בקשה פון גאָט אַז ער זאָל מיר בענשען מיט אַ שטאַרקען גײסט און כאַראַקטער.

די הפטרה

מיר האָבען אין דער הײנטיגער הפטרה געלײענט װעגען שמשון הגבור. דער מלאך האָט צוגעזאָגט זײנע עלטערען אַז זײ װעלען האָבען אַ זון, אַז ער װעט זײן אַ נזיר און אַז ער װעט העלפען די אידען פון די פלשתים.

דעם מלאָך'ס ווערטער זײַנען מקוים געוואָרען. שמשון איז געווען אַ נזיר און האָט אויך געהאָלפען עטליכע מאָל די אידען פון די פּלשתּים. האָט ער אָבער געבראַכט פאַר די אידען די גאַנצע ישועה? ניין. פאַר וואָס?

ווייל שמשון איז טאַקע געווען אַ גבור אָבער בלויז קערפּערליך. זיין גייסט איז געווען זעהר אַ שוואַכער. איין מאָל איז ער פאַר־פיהרט געוואָרען און חתונה געהאַט פאַר אַ פּלשתּ'ישער פרוי. און אַ צווייטען מאָל איז ער אויך פאַרפירט געוואָרען דורך אַ פּלשתּ'יי־שער פרוי און איז דורך דעם אומגעקומען. צוליב דעם קען ביי אונז שמשון ניט גערעכענט ווערען צווישען די גרויסע אידישע פירער ווי יהושע, דבורה, גדעון, שאול און דוד.

אמת, אונזער תּורה פאַרקלענערט ניט די ווערט פון קערפּער־ליכען געזונד און שיינקייט. זי פאָדערט אָבער אויך אַ שיינע און געזונטע נשמה. אָהן דעם קען דער מענש ניט שטעהן העכער פון דער חיה און דער בהמה.

דאָס איז די לעקציע פון דער היינטיגער הפטרה.

און פאַר מיר איז דאָס זעהר אַ ניצליכע לעקציע היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך טרעט אַריין אין מיין נייעם אידישען לעבען. איך וועל געוויס אַכטונג געבען אויף מיין גוף, אַז ער זאָל זיין געזונט און שטאַרק, אָבער איך וועל אויך גוט אין זין האָבען צו ענטוויקלען מיינע גייסטיגע כּחות, מיין פאַרשטאַנד און מיין נשמה. דאָס וועל איך טאָן דורך אונזער געטליכער תּורה און אמונה.

בהעלותך

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט אַ פּאָאר פּסוקים פון וועלכע מיר לערנען אַ ביסעל וועגען משה רבנו'ס כאַראַקטער. דאָס זיינען די פּסוקים:

„און אַ יונגעל איז געקומען און געמאָלדען אַז אלדד ומידד זאָגען נביאות, האָט זיך יהושע אָפּגערופען מיט גרויס כעס:

„משה מיין האַר, פאַרניכטע זיי!"

אָבער משה האָט אויף דעם געענטפערט: „וואָס, דו נעמסט זיך אָהן מיין קריוודע?-הלוואַי וואָלט דאָס גאַנצע פאָלק פון גאָט געווען נביאים, דער מיט וואָס ער וועט אויף זיי אויסגיסען זיין גייסט"

דאָ זעהן מיר משה'ן. משה דער געטליכער נביא, שטאָלצירט ניט מיט זיך, אָבער דריקט אויס זיין וואונש, אַז דאָס גאַנצע פאָלק ישראל זאָל אָנגעפילט ווערען מיט דעם גייסט פון נבואה.

דאס איז איינער פון די הויפּט פּרינציפּען אין יודענטום. יעדער איינצעלנער איד קען זיך דערהויבען צו דער העכסטער מדרגה אין דער וועלט פון גייסט. אמת, ניט אַלע קענען ווערען נביאים, ווייל נביאים האָבען געקענט זיין נאָר אין אַ געוויסער עפּאָכע. אָבער יעדער איד קען דערגרייכען אַ הויכע מדרגה אין דעם וויסען פון אונזער תורה און אין גוטע מעשים.

די היינטיגע סדרה דערציילט אונז אויך אַז משה איז געווען דער גרעסטער ענו אויף דער וועלט, און אונזערע חכמים פון אַלע דורות באַטראַכטען די מדה פון עניוות אַלס איינע פון די שענסטע מדות.

דאָס איז די לעקציע וואָס איך וועל לערנען פון דער היינטיגער סדרה.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט דעם גרויסען און וואונדערבאַרען אויסדרוק פון דעם נביא זכריה:

„לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי, אמר ה'"

ניט מיט אַן אַרמיי און ניט מיט קראַפט, נאָר מיט מיין גייסט, האָט געזאָגט גאָט.

אין דעם דאָזיגען אויסדרוק איז פאַרבאָרגען דער סוד פון דער אידישער גרויסקייט און דער אידישער עקזיסטענץ. ניט מיט אונזער צאָל, און ניט מיט אונזער גבורה, זיינען מיר אַ גרויס פאָלק, נאָר מיט דעם געטליכען גייסט וואָס לעבט אין אונז. פון זינט מיר זיינען אַ פאָלק זיינען מיר געווען אַ קליין און אַ שוואַך פאָלק. גרויסע און מעכטיגע פעלקער האָבען אונז אַטאַקירט אַפילו ווען מיר האָבען געוואוינט אין אונזער אייגען לאַנד. און דאָך איז פון יענע אַלטע פעלקער קיין איינער ניט איבערגעבליבען, און מיר זיינען געבליבען לעבען ביז היינטיגען טאָג. פאַר וואָס?

ווייל אין אונז לעבט דער גייסט פון גאָט. און דער דאָזיגער גייסט איז אַן אייביגער.

דער דאָזיגער גייסט איז ניט נאָר געווען ביי אונז אין די אמאָליגע צייטען נאָר ער איז ביי אונז די איצטיגע צייט אויך. ביי יעדען אידען אין האַרצען גליהט אַ פונק פון דעם הייליגען פייער וואָס האָט געברענט אין די הערצער פון אונזערע נביאים.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה און ווייטער פיהל איך אַז אויך אין מיר וועט ברענען דער דאָזיגער פונק. און טאָמער וועלען בלאָזען אויף מיר בייזע ניט אידישע ווינטען און דעם פונק וועלען אויסלעשען, וועל איך זיך דערמאָנען אין דעם פסוק „לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי“—און דער פונק וועט ניט אויסגעלאָשען ווערען.

שלח

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען די מרגלים. זייער זינד איז געווען וואָס זיי האָבען גערעדט שלעכטס אויפ'ן לאַנד. דאָס איז געווען איין זינד, אָבער די דאָזיגע זינד האָט געבראַכט מיט זיך נאָך זינד. די מרגלים האָבען אָפּגעשראָקען דאָס פאָלק, האָבען ביי אים אָפּגעשוואַכט די אמונה אין גאָט און אין משה'ן, און האָבען אויך אויפגערייצט דאָס פאָלק קעגען משה'ן.

די זינד פון די מרגלים קוקט אויס קלענער פון די זינד מיט'ן עגל. פון דעסט וועגען האָט גאָט מוחל געווען פאַר'ן עגל, אָבער ניט פאַר די מרגלים. משה האָט בלויז געפּועל'ט ביי גאָט אַז דאָס פאָלק זאָל ניט אויסשטאַרבען מיט איין מאָל דורך אַ גרויסער מגפה. אָבער ער האָט ניט געקענט מבטל זיין די גאַנצע גזרה, אַז דער גאַנצער דור המדבר זאָל אויסשטאַרבען און בלויז זייערע קינדער זאָלען אַריין אין לאַנד.

פון דער סדרה לערן איך, אַז מיר דאַרפען ליבען ארץ ישראל און גלויבען אין איר. אַפילו ווען מיר באַגעגענען גרויסע שוועריגקייטען אום איר אויפצובויען, טאָרען מיר זיך ניט פאַר־צווייפלען.

באַזונדערס לערן איך פון דער סדרה די אמונה אין גאָט און אין אונזערע נביאים. אמונה אַז אַלעס וואָס אונז איז צוגעזאָגט גע־וואָרען, וועט מקויים ווערען. און אַפילו עס געהט אַוועק אַ לאַנגע צייט און די ישועה קומט ניט–איז ניטאָ וואָס זיך צו פאַרצווייפלען.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, וועל איך אַיינקריצען טיף אין מיין האַרצען די 2 גרויסע פּרינציפּען פון אונזער רעליגיע: די אמונה אין גאָט אין די נביאים און די אמונה אין דער צוקונפט פון פאָלק ישראל אין ארץ ישראל.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט וועגען די

מרגלים וואָס זיינען געקומען צוריק צו יהושע'ן און אים דערציילט וואָס זיי האָבען געזעהן און געהערט אין דעם לאַנד כנען.

זייער דערציילונג האָט פאַרשטאַרקט ביי יהושע'ן דעם־בטחון אַז דאָס לאַנד וועט איינגענומען ווערען, און ער האָט אָנגעהויבען צוגרייטען דאָס פאָלק פאַר דער מלחמה.

דאָס איז געווען אַ גרויסער טאָג אין אונזער געשיכטע. יענעם טאָג האָט יהושע און דאָס פאלק געוואוסט אַז זיי וועלען ווערען אַ גרויס ציוויליזירט פאָלק וואָס וואוינט אויף זיין אייגען לאַנד.

און אַזוי איז געווען.

מיר זיינען געוואָרען אַ גרויס פאָלק. מיר האָבען אַרויסגעגעבען גבורים און נביאים און משוררים. מיר האָבען געהאַט גענוג צרות אין אונזער לאַנד. מיר זיינען אָפט אָפּגעגאַנגען פון אונזער תורה און אמונה, און די שכנ'ישע פעלקער האָבען אונז אָפט אַטאַקירט און פאַרביטערט אונזער לעבען. אָבער נאָך אַלע צרות האָט ארץ ישראל אויסגעבילדעט אונזער גרויסען גייסט און אונז געמאַכט פאַר דעם פאָלק וואָס מיר זיינען.

און ווען מיר זיינען געגאַנגען אין גלות, האָבען מיר ארץ ישראל ניט פאַרגעסען. זי איז געווען טיף איינגעקריצט אין אונזער זכרון און נשמה. און די לעצטע צייט באַנוגען מיר זיך מעהר ניט מיט האָפנונגען און תפלות נאָר מיר טוען און אַרבייטען צו אויפלעבען ארץ ישראל.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, נעם איך אויף זיך צו ליבען און צו שעצען ארץ ישראל. און צוזאַמען מיט אַלע אידישע פליכטען נעם איך אויף זיך די פליכט פון אַרבייטען פאַר דער אויפלעבונג פון פאָלק ישראל און ארץ ישראל.

קרח

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען קרח און זיין עדה, זיי זיינען איינגעזונקען געוואָרען דערפאַר ווייל זיי האָבען זיך געשטעלט קעגען משה און אהרן.

קען זיך דאָ דערוועקען די פראַגע: איז דאָס ניט געווען קיין צו גרויסע שטראָף? וואָרום קרח און זיינע חברים האָבען דאָך ניט געדינט קיין געצען און ניט פאַרגאָסען קיין בלוט. זיי האָבען זיך געקריגט מיט משה און אהרן. איז זיי געקומען דערפאַר אַזאַ שוידערליכע שטראָף?

דער ענטפער איז: זייער זינד איז געווען גרויס, ווייל זיי האָבען געמאַכט אַ גרויסען ברוך אין פאָלק. זיי האָבען זיך באַמיהעט אָפּ־טויטען ביים פאָלק די אמונה אין משה'ן און אַריינטראָגען אַ צו־שפּליטערונג אין דער אידישער מחנה. דאָס איז אַ גרויסער פאַר־ברעכען, ווייל די איינינקייט פון פאָלק איז דער יסוד פון זיין עק־זיסטענץ און ערפאָלג.

מיר ווייסען דאָך אַז די בירגערליכע מלחמה אין אַמעריקאַ איז פאָרגעקומען צוליב אַזאַ צושפּליטערונג און צוליב דעם אַז דאָס אַמעריקאַנער פאָלק זאָל צוריק זיין פאַראייניגט.

און אויב מיר אידען עקזיסטירען ביז היינטיגען טאָג איז דאָס דערפאַר ווייל מיר זיינען אַ פאַראייניגט פאָלק. וואָס פאַראייניגט אונז?

איין תורה. איין שפּראַך—די העברעאישע שפּראַך. איין לאַנד —ארץ ישראל. און כל זמן מיר וועלען האָבען די דאָזיגע דריי הייליגע זאַכען וועלען מיר זיין פאַראייניגט און לעבען אַלס פאָלק.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, נעם איך אויף זיך אַז אין מיר זאָל לעבען דער דאָזיגער הייליגער געדאַנק פון אידישער איינינקייט דורך אונזער תורה, שפּראַך און לאַנד.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט די שטרענגע

ווערטער פון שמואל הנביא פאַר וואָס דאָס פאָלק האָט פון אים פאַרלאַנגט אַ קעניג.

שמואל איז געווען אונזער ערשטער דעמאָקראַט. ער האָט געוואָלט אַז די פירער פון אונזער פאָלק זאָלען זיין שופטים און נביאים, און ניט קיין קעניגס. שמואל האָט געוואוסט אַז פיל צרות קומען אויף אַ פאָלק דורך קעניגס, בפרט אין די אַלטע צייטען. דאָס פאָלק האָט אָבער שמואל'ן ניט געוואָלט הערען. דאָס פאָלק האָט געוואָלט אַ קעניג, און גאָט האָט געראַטען שמואל'ן ער זאָל נאָכגעבען דעם פאַרלאַנג פון פאָלק.

אין די היינטיגע צייטען איז כמעט ביי אַלע פעלקער אָנגענומען דער געדאַנק פון שמואל הנביא. די לענדער ווערען געפירט ניט דורך אַבסאָלוטע הערשער, נאָר דורך אויסדערוויילטע פון פאָלק. עס זיינען אָבער נאָך דאָ ביי אונז גרויסע אידעאַלען פון אונזער תּורה און אונזערע נביאים, וואָס זיינען נאָך ניט אָנגענומען ביי די פעלקער. די פעלקער זיינען נאָך ניט רייף פאַר זיי. ווי צום ביישפּיל דער גרויסער אידעאַל פון וועלט־שלום.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, שליס איך זיך אָן אין אונזער פאָלק, דאָס פאָלק פון די נביאים. פאַרפליכטע איך זיך צו שטודירען און וויסען די הייליגע געדאַנקען פון אונזער תּורה און נביאים און זיין געטריי צו זיי מיין גאַנצען לעבען.

חקת

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט די דינים פון „פרה אדומה". די דאָזיגע דינים זיינען פאַר אונז ניט ערקלערט. און אונזערע חכמים פרעגען טאָקע: „למה כתוב חוקת התורה?" פאַר וואָס שטעהט דאָ דערמאָנט „חוקת"? און זיי ענטפערען:

ווייל דער שטן און די פעלקער פרעגען: וואָס פאַר אַ זין האָט די דאָזיגע מצוה? דערפאַר איז געשריבען „חוקת" וואָס דאָס מיינט אַז דאָס איז אַ גזירה און דו ביסט ניט דערלויבט צו קלערען וועגען דעם.

דער אמת איז אַז די מערסטע געזעצען אונזערע האָבען אַן ערקלערונג און אַ זין. אָדער זיי זיינען גוט פאַר אונזער קערפּער אָדער צו איידעלען אונזער כאַראַקטער. אָבער גאָט ברוך הוא האָט אונז אויך געגעבען געוויסע געזעצען וואָס מיר וויסען ניט זייער זין. פאַר וואָס?

כּדי צוצובינדען אונז צו אונזער תּורה אויך דורך געוויסע גזירות. דאָס איז פּונקט ווי אַ קראַנקער קריגט פון דאָקטאָר זעהר ביטערע רפואות. דער קראַנקער ווייסט ניט דעם זין פון די רפואות, און דאָך זיינען זיי רפואות פאַר אים.

דאָס זעלבע איז מיט אונזער תּורה. משה רבנו האָט גוט גע־וואוסט דעם זין פון יעדער געזעץ פאַר אונזער טובה וועגען און דאָס איז גענוג.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, נעם איך אויף זיך צו האַלטען הייליג און טייער אַלע אונזערע מצות, סיי די וואָס איך פערשטעה, סיי די וואָס איך פאַרשטעה ניט, ווייל איך ווייס: די מצות פון אונזער תּורה זיינען בלויז פאַר אונזער טובה און גליק.

בלק

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה געפינען מיר אַ סך וואונדערשיינע פּסוקים. פון זיי לערנען מיר דעם אידישען גייסט און די אידישע אייגענשאַפטען. אַט האָבען מיר, צום ביישפּיל, דעם פּסוק: „הן עם לבדד ישכן, ובגוים לא יתחשב." דאָס איז אַ פאָלק וואָס לעבט אָפּגעזונדערט, און רעכענט זיך ניט צווישען די פעלקער.

בלעם הרשע איז באמת געקומען שעלטען דאָס פאָלק ישראל, אָבער ווען ער האָט אין זיך דערפילט דעם גייסט פון נבואה האָט ער געמוזט בענשען און לויבען דאָס פאָלק, אַז ער איז איינער צווי־שען אַלע פעלקער און זיין גייסט און אין זיינע מעשים.

אָדער דער פּסוק: „כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל." דאָס מיינט, עס וועט קומען אַ צייט ווען אַלע פעלקער וועלען פרעגען דעם אידישען פאָלק וועגען די גרויסע געטליכע וואונדער, ווייל דאָס פאָלק ישראל וועט זיין דער לערער פון אַלע פעלקער.

די דאָזיגע נבואה איז שוין מקויים געוואָרען. וואָרום פון אונזער תורה האָבען אַלע פעלקער געלערענט און לערנען נאָך די ערש־טע יסודות פון אַ מאָראַלישען לעבען.

אין היינטיגען טאָג ווען איך בין בר־מצוה געוואָרען וועלען זיך אין מיר איינקריצען די דאָזיגע פּסוקים. איך וועל געדענקען, אַז מיר זיינען אַ גרויס הייליג פאָלק, און אַז אַלע פעלקער לערנען זיך פון אונז. דער דאָזיגער געדאַנק מאַכט מיר פיהלען אמת גליק־לאַך וואָס איך שליס זיך אָן אין אונזער פאָלק ישראל.

די הפטרה

ביים סוף פון דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט דעם דאָזיגען פּסוק:

„הגיד לך אדם מה טוב, ומה ה' דורש ממך?—כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם ה' אלהיך."

האָט דיר עמיצער דערציילט וואָס הייסט גוטס, און וואָס פאַר־

לאַנגט פון דיר גאָט?—ער פאַרלאַנגט פון דיר נאָר צוטאָן גערעכ־טיגקייט און ליב האָבען חסד און זיך פירען צניעות'דיג פאַר דיין גאָט.

דאָס איז דער תמצית פון אונזער אמונה.

גערעכטיגקייט. דאָס מיינט, טו ניט דעם צווייטען דאָס וואָס דו ווילסט ניט ער זאָל דיר טאָן. טו חסד. דאָס מיינט העלף דעם צווייטען אָפילו ווען דו ערוואַרטסט ניט פון אים קיין טובה. און זיי צניעות'דיג. דאָס הייסט, ווען דו ביסט גוט און ערליך, נעם זיך ניט איבער מיט דעם, ווייל ס'איז דיין פליכט צו זיין אַזעלכער.

דאָס זיינען פשוט'ע קלאָרע רייד, אָבער ווי גרויס זיי זיינען. און היינט ביי מיין בר־מצוה פיהל איך אַ טיפען באַגעהר אַז אין מיין גאַנצען נייעם לעבען זאָל איך זיך האַלטען ביי די הייליגע ווערטער פון אונזער נביא, און דערמיט זיין אַ אמת'ער געטרייער זון צו אונזער פאָלק און אונזער תורה.

פנחס

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען פּנחס בן אהרן הכּהן וואָס האָט זיך אָנגענומען קנאת ה' צבאות.

אויפן ערשטען קוק קומט אויס אַז פּנחס האָט געטאָן אַ זעהר גרויזאַמע זאַך. ער האָט געטויטעט אַ אידישען נשיא און אַ מדינישע פרוי דערפאַר וואָס זיי האָבען געהייראַט. פאַר וואָס זאָל אים די תּורה אַזוי שטאַרק לויבען דערפאַר? ווייסען מיר דאָך, אַז אונזער תּורה איז אַ תּורה פון רחמים און האָט פיינט בלוט פאַר־גיסונג, ווי אַזוי זשע באַטראַכט זי פּנחס'עס האַנדלונג אַלס אַ נאָ־בעלע האַנדלונג?

דער ענטפער איז דער:

עס איז אין יענער צייט געווען אַ גרויסע סכּנה פאַר אונזער פאָלק. עס האָט געהאַלטען דערביי אַז דאָס פאָלק ישראל זאָל זיך אויסמישען מיט די מדינים און ווערען איין פאָלק. פּנחס האָט מיט זיין האַנדלונג דאָס פאַרהיט.

פּנחס האָט געהאַנדעלט ווי אַ פלאַמענדער אידישער פּאַטריאָט און ער איז געוואָרען אַ ביישפּיל פאַר אַלע גרויסע אידישע פּאַטריאָטען, ווי אליהו הנביא, די מאַקאַבעער און אונזערע העל־דען אין דער צייט פון בית שני, וואָס האָבען געקעמפט פאַר דער אידישער עקזיסטענץ.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך נעם אויף זיך זיין געטריי אונזער תּורה און אונזער פאָלק, איז מיין טיפסטער באַגער, אַז אויך אין מיר זאָל ברענען אַ פונק פון דעם הייליגען פייער וואָס האָט באַגייסטערט אַלע אונזערע גבורים און קדושים און זיי געמאַכט צו זיין גרייט שטענדיג מקדש השם זיין.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה וועגען אליהו הנביא וואָס איז אַנטלאָפען אין דער מדבר, נאָכדעם ווי איזבל די מרשעת האָט באַשלאָסען אים צו טויטען.

עס קלינגען אין אונזערע אויערען די ווערטער פון דעם דאָזי־
גען געטליכען נביא:

„קנא קנאתי לה׳ אלהי צבאות, כי עזבו בריתך בני ישראל, את מזבחותיך הרסו ואת נביאיך הרגו בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה״—

איך האָב זיך אײַנגעשטעלט פאַר דעם כבוד פון גאָט, ווייל דאָס פאָלק ישראל האָט פאַראַטען זיין בונד מיט דיר. דיינע מזבחות האָבען זיי צושמעטערט און דיינע נביאים האָבען זיי אויס־גע׳הרג׳ט מיט דער שווערד. איך בין דער איינציגער וואָס איז פאַרבליבען האָבען זיי מיך אויך געוואָלט טויטען.

דאָ הערען מיר אַ שטימע פון טיפען וויטאָג און פאַרצווייפלונג. דאָס גאַנצע פאָלק איז געוואָרען פאַרעטעריש צו גאָט. פון אַלע נביאים איז ער דער איינציגער פאַרבליבען, אָבער ער איז אויך אין טויט־געפאַר. ווער וועט בלייבען נאָך אים? ווער וועט ברייג־גען צוריק דאָס פאָלק ישראל צו גאָט?

און גאָט ברוך הוא ענטפערט אים: זיי ניט פאַרצווייפעלט, אליהו. אמת, דיין סוף איז שוין געקומען, אָבער דו וועסט איבער־געבען דיין גייסט צו דיין תלמיד אלישע הנביא און ער וועט פאָרט־זעצען וואָס דו האָסט אָנגעפאַנגען.

דאָס איז איינע פון די דערציילונגען אין תנ״ך פון וועלכער מיר לערנען אַ גרויסע לעקציע אין אונזער גאַנצער געשיכטע. אָפט מאָל קוקט אויס ווי עס קומט אַ סוף צו אונזער פאָלק, ווייל ער געהט אַוועק פון אונזער תורה און אמונה. קומט אָבער אַ גרוי־סער נביא אָדער אַנאַנדער גרויסער אידישער פירער און צינט אָן צוריק דעם אידישען פונק. פון דעם פונק ווערט אַ פלאַם, און דער אמת׳ער אידישער גייסט וואַרימט און שיינט.

אין מיין היינטיגען הייליגען טאָג פון מיין בר־מצוה איז גרויס מיין באַגער אַז אויך אין מיין האַרצען זאָל לייכטען אַ פונט פון דעם נביאישען פייער, און אַז אויך אין מיר זאָל ברענען דער פייער פון ליבע צו אונזער תורה און פאָלק.

מטות

די סדרה

מיר האָבען היינט געלייענט די דערציילונג וועגען די בני גד און די בני ראובן און דער האַלבער שבט מנשה. זיי האָבען געפונען גוטע פעטע לאַנד פאַר זייער פיה אין דעם מזרח זייט פון ירדן און זיי האָבען געבעטען פון משה'ן די דערלויבעניש זיך דאָרט צו באַזעצען. לכתחלה איז משה זעהר בייז געוואָרען. ער האָט געמיינט אַז די דאָזיגע שבטים ווילען זיך אָפּטיילען פון דעם גאַנצען פאָלק. דאָס האָט אים זעהר דערביטערט.

נאָר ערשט ווען זיי האָבען אים פאַרזיכערט אַז זיי וועלען העלפען דעם גאַנצען פאָלק אין דער מלחמה מיט די כנענים, האָט ער זיי דערלויבט זיך באַזעצען אין דער לאַנד וואָס זיי האָבען פאַר זיך אויסגעקליבען.

די דאָזיגע דערציילונג לערענט אונז קיין מאָל ניט אָפּשטעהן פון דעם כלל ישראל, ניט אַריינלאָזען זיך אין אייגענעם פאַרגעניגען ווען דאָס פאָלק פאַרלאַנגט הילף.

און דאָס וועט זיין פאַר מיר זעהר אַ גוטע לערע. היינטיגען טאָג ווער איך בר־מצוה. איך שליס זיך אָן אין דעם אידישען פאָלק. זיין פרייד וועט זיין מיין פרייד, און זיין צער—מיין צער. און ווען נאָר עס וועט פון מיר געפאָדערט ווערען וועל איך זיין גרייט קומען צו הילף אונזער פאָלק מיט אַלעס וואָס איך וועל קענען.

און ווען איך נעם אויף זיך דערפילען מיינע אידישע פליכטען, וועל איך דאָס טאָן ניט נאָר אַלס אַ פליכט נאָר מיט שמחה און פאַרגעניגען, ווייל עס איז ניטאָ קיין גרעסערער פאַרגעניגען ווי צו זיין האַרציג פאַרבונדען מיט אונזער פאָלק ישראל.

די הפטרה

זיך באַנוצען מיט דער רעדע וואָס איז געשטיצט אויף דער הפטרה פון סדרה „שמות" לויט מנהג ספרד.

מסעי

די סדרה

אין דער הייַנטיקער סדרה האָבן מיר געלייענט וועגן די ערי־מקלט, וואוהין עס קען זיך ראַטעווען דער וואָס האָט אומגערן גע'הרג'ט אַ מענשן.

פון די דינים וועגן די ערי־מקלט לערנען מיר ווי טייער איז דאָס מענשליכע לעבן ביי אונזער תורה. און אונזערע חכמים האָבן דאָס אויסגעדריקט אין זייערע וואונדערבאַרע מאַמרים: „כל המאבד נפש אחת כאלו אבד עולם מלא" און „כל המקיים נפש אחת כאלו קיים עולם מלא". דער וואָס פאַרניכטעט איין לעבעדיקען נפש איז גלייך ווי ער האָט פאַרניכטעט אַ גאַנצע וועלט, און דער וואָס ראַטעוועט פון טויט איין לעבעדיקען נפש, איז גלייך ווי ער האָט געראַטעוועט אַ גאַנצע וועלט.

אונזער תורה איז אַ תורת־חיים, אַ תורה פון לעבען. סיי פאַר דעם איינצעלנעם, סיי פאַר דעם גאַנצען כלל. און ווען מיר זעהן ווי אַזוי אונזער פאָלק איז זיך מוסר־נפש פאַר אונזער תורה, איז דאָס דערפאַר וויל אין איר, אין אונזער תורה, האָט ער געפונען אַ קוואַל פון לעבען, סיי פאַר יעדען אידען באַזונדער, סיי פאַר דעם גאַנצען פאָלק ישראל.

און צוויי זאַכען וועל איך לערנען פון דער הייַנטיקער סדרה:

איינס, אַז דאָס מענשליכע לעבען און דאָס מענשליכע געזונט זאָל זיין פאַר מיר הייליג און טייער פונקט ווי דאָס איז פאַר אונזער תורה.

צווייטענס, אַז אונזער תורה זאָל מיר זיין ליב און הייליג פונקט ווי זי איז געוועזן אונזער פאָלק זינט ער איז געוואָרען אַ פאָלק.

און דאָס איז הייַנטיקען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך שליס זיך אָן אין אונזער פאָלק און אונזער תורה—מיין טיפסטער באַגער.

די הפטרה

ביים אָנפאַנג פון אונזער הייַנטיקער הפטרה לייענען מיר די ווערטער פון אונזער גרויסען נביא:

„שמעו דבר ד' בית יעקב וכל משפחות בית ישראל. כה אמר ד': מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי, וילכו אחרי ההבל ויהבלו"?

דאָס הייסט: הערט, איר משפחות פון יעקב און ישראל, דאָס וואָרט פון גאָט. אַזוי זאָגט גאָט: וואָס האָבן אייערע עלטערן געפונען אין מיר אומרעכט וואָס זיינען אַוועק פון מיר און זיך געלאָזט געהן נאָך נאַרישקייטען און געצען דינסט און אַליין פאַרנאַרישט געוואָרען?

דער נביא דריקט אויס די דאָזיגע ווערטער מיט אַ טיפער פאַרביטערונג. ער זעהט ווי דער יונגער דור געהט אַוועק פון אונזער תורה און אמונה. פרעגט ער ניט זיי, נאָר פאַר וואָס האָבען זיך זייערע עלטערען דערווייטערט פון גאָט?

דער נביא ווייסט אַז די יוגענד איז ניט שולדיג ווען זי געהט אַוועק פון אידישקייט, נאָר די עלטערען זיינען שולדיג. ווייל זיי האָבען ניט געגעבען זייערע קינדער קיין אידישע ערציהונג און אין זיי ניט איינגעפלאַנצט קיין אידישען גייסט.

אויך היינטיגע צייטען געפינען זיך עלטערען וואָס געבען ניט זייערע קינדער קיין אידישע ערציהונג. איך ווייס ניט וואָס איז די אורזאַכע דערפון, אָבער ווייסען ווייס איך אַז ביי מיר לעבט אַ טיפער רצון צו זיין געטריי אונזער תורה און אמונה און אונזער פאָלק.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה הויב איך ערשט אָן צו באַגרייפען ווי גרויס און הייליג איז אונזער תורה, און וויפיל שמחה זי פאַרשאַפט דעם אידען וואָס היט איר אָפּ.

דברים

די סדרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה איינע פון די וויכטיגסטע מצות וואָס אונזער תּורה האָט געגעבן אונזערע ריכטער. דאָס איז דער אָנזאָג: „לא תגורו מפני איש.‟ דאָס מיינט, גיט אַרויס אַ גערעכטען משפּט, און האָט פאַר קיינעם קיין מורא ניט.

די דאָזיגע מצוה איז פאַר אונזערע שופטים, די ריכטער. זי איז אָבער ניצליך פאַר יעדען איינעם. יעדער מענש דאַרף ליב האָבען דעם אמת און האַנדלען מיט'ן אמת. דער אמת, זאָגען אונזערע חכמים, איז דער זיגעל פון גאָט ברוך הוא. דערפון איז פאַרשטענדליך אַז ער דאַרף זיין זעהר הייליג און טייער.

און דאָס איז מיין לערע היינטיגען טאָג, ווען איך ווער בר־מצוה און הויב אָן אַ נייע אידיש לעבען.

מיר לעבען איצט אין אַ צייט ווען פילע אידען היטען ניט אָפּ אונזער תּורה ווי מ'פלעגט דאָס טאָן אין די אַמאָליגע צייטען. איך וועל אָבער ניט קוקען אויף דעם. מעג איך זיין אַפילו צווישען אַזעלכע קרייזען וואָס קענען ניט אונזער תּורה און שעצען איר ניט, וועל איך זיך מיט די דאָזיגע מענשען ניט רעכענען. דער אמת און די שיינקייט פון אונזער תּורה וועלען מיר זיין טייערער פון אַלעס.

און מיין טיפסטער באַגער היינט איז, אַז גאָט ברוך הוא זאָל מיר מוטיגען און קרעפטיגען גייסטיג כּדי איך זאָל קענען זיין געטריי אונזער תּורה און אמונה מיט'ן גאַנצען האַרצען.

די הפטרה

אין דער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט די צאָרנדיגע ווערטער פון ישעיה הנביא קעגען דעם פאָלק יהודה.

דער נביא דריקט אויס זיין כּעס און פיינדשאַפט קעגען די ימים־טובים און די קרבנות. ער קען אויך ניט דולדען די תּפלות. וואָס דען פאָדערט דער נביא?

„רחצו, הזכו, הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני. חדלו הרע.‟

וואשט זיך אָפּ פון אַייערע זינד, לייטערט זיך, נעמט אַוועק אַייערע שלעכטע מעשׂים פון מיינע אויגען, הערט אויף טאָן שלעכטס.

דאָס פאָדערט דער נביא פון פאָלק. די קרבנות און די תּפלות און די ימים טובים זינען נאָר דאַמאָלס גוט פאַר גאָט, ווען דאָס פאָלק פירט זיך אויף ערליך אין זיין שטענדיגען און אָלטעגליכען לעבען.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה וועל איך די דאָזיגע הייליגע לערע איינקריצען טיף אין מיין זכּרון. איך דאַרף זיך פאַרפליכטען צו מקיים זיין צוויי סאָרטען מצוות: די מצוות „בין אדם למקום" צווישען מענשען און גאָט, און די מצוות „שבין אדם לחברו", צווישען מענש און מענש. די מצוות פון דעם ערשטען סאָרט וועלען מיר מאַכען פאַר אַ געטרייען אידען. די מצוות פון דעם צווייטען סאָרט — אַ ערליכען אידישען מענשען.

ערשט ווען איך וועל דערפילען ביידע פאַרפליכטונגען וועל איך זיך פילען גליקלאַך און אויך דערמיט געבען כּבוד צו מיין פאַמיליע און צום אידישען פאָלק. וואָרום וואָס מעהר דער איינצעלנער איד איז שענער און ערליכער — אַזוי מעהר כּבוד גיט ער דעם אידישען פאָלק.

ואתחנן

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט די דאָזיגע פסוקים:

„ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים, כאשר צוני ה׳ אלהי. לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה. ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו: רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.״

דאָס מיינט, זעה, איך האָב אייך היינט געלערנט געזעצען און דינים, ווי גאָט האָט מיר אָנגעזאָגט, איר זאָלט זיי טאָן אין דעם לאַנד וואוהין איר קומט אַריין איר צו באַזעצען. און איר זאָלט זיי היטען און טאָן ווייל דורך דעם ווערט אַרויסגעוויזען אייער חכמה און פאַרשטאַנד פאַר די פעלקער, וואָס וועלען הערען פון די דאָ־זיגע געזעצען און זאָגען: נאָר דאָס דאָזיגע גרויסע פאָלק איז אַ קלוג און פאַרשטאַנדיג פאָלק.

די דאָזיגע פסוקים וועלען מיר טיף איינגעקריצט ווערען אין מיין זכרון. מיר זיינען געווען און זיינען ביז היינטיגען טאָג אַ קלוג פאָלק. אַלע פעלקער, אַפילו אונזערע שונאים, אַנערקענען דאָס.

פון וואַנעט קומט אונזער חכמה?

פון אונזער תורה. פון אירע גוטע און קלוגע געזעצען. איך האָב נאָך וויניג געלערענט אונזער תורה. אָבער פון דעם ביסעל וואָס איך האָב געלערענט, ווייס איך שוין אַז מיר זיינען אַ פעהיג פאָלק און דאָס מאַכט מיר פילען גליקלאַך און שטאָלץ. און איך גלויב אַז דער דאָזיגער געפיהל וועט שטענדיג לעבען ביי מיר און מיך באַוועגען צו זיין שטענדיג געטריי אונזער פאָלק און אונזער תורה.

די הפטרה

דער היינטיגער שבת איז „שבת נחמו!״ ווייל מיר הויבען אָן אונזער הפטרה מיט דעם נביא׳ס ווערטער – „נחמו, נחמו עמי יאמר אלהיכם״, טרייסט טרייסט מיין פאָלק, זאָגט אייער גאָט.

דאָס איז אונזער לעבען זינט מיר זיינען געוואָרען אַ פאָלק. נאָך „שבת חזון", אַ שבת פון שטראָף און טרויער, קומט „שבת נחמו", דער שבת פון נחמות און גוטע בשורות.

און אין דער אמת'ן. די שמחה איז גרעסער און טיפער, ווען זי קומט נאָך צער און פּיין. די גאולה און פרייהייט איז זיסער ווען זי קומט נאָך ביטערער און לאַנגער פאַרשקלאַפונג.

די ווערטער פון אונזער גרויסען נביא ווערען מקויים אויך ביי דער איצטיגער צייט. נאָך דעם לאַנגען גלות הויבט זיך אָן ביי אונז איצט די צייט פון אונזער גאולה. נאָך צוויי טויזענט יאָר פון חורבן, הויבט אָן אונזער לאַנד, ארץ ישראל, אויפגעלעבט ווערען, און פון אַלע עקען פון דער וועלט דערוואַכט אונזער פאָלק און העלפט דאָס לאַנד אויפגעלעבט ווערען.

און ניט נאָר קומט די גאולה צו ארץ ישראל. עס ווערט אויך אויפגעלעבט דאָס פאָלק ישראל. מיר הויבען זיך זעלבסט־אָן מעהר צו שעצען, צו לערנען אונזער תורה און אונזער העבּ־רעאישע שפּראַך.

און אין מיין היינטיגען בר־מצוה טאָג ווען איך פאַרפליכטע זיך צו זיין געטריי די מצות פון אונזער תורה, פאַרפליכטע איך זיך באַזונדערס צו מקיים זיין די מצוה פון בנין ארץ ישראל, צו העלפען מיט אַלעס וואָס איך קען צו אויפבויען אונזער לאַנד.

עקב

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט די דאָזיגע פסוקים:

„פן תאכל ושבעת, ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירבון, וכסף וזהב ירבה לך, וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ד׳ אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים.“

טאָמער וועסטו עסען און זיך זעטיגען, דו וועסט בויען גוטע הייזער און וואוינען אין זיי, דיינע רינדער און שאָפּוועלען זיך מערען, דו וועסט האָבען אַ סך גאָלד און זילבער, און אַלעס וואָס דו פאַרמאָגסט וועט ווערען אַלץ מעהר, דאַמאָלסט וועסטו ווערען ביי זיך שטאָלץ און דו וועסט פאַרגעסען דיין גאָט וואָס האָט דיר אַרויסגעפירט פון מצרים, פון דער הויז פון פאַרשקלאַפונג.

ווי ריכטיג די ווערטער זיינען. מיר זעהן זעהר אָפט ווי ערליכע מענשען ווי נאָר זיי ווערען רייך און הויבען אָן אַ לעבען פון פאַרגעניגען, ווערען זייערע הערצער פאַרשטאָפּט און זייערע אויגען פאַרמאַכט צו פיהלען און צו זעהן דאָס גוטע און דאָס ערליכע פון דעם לעבען. זייער גאַנצער געדאַנק איז פאַרנומען בלויז פאַר זיך און פאַר זייערע אייגענע פאַרגעניגענס. פון דעם וויל אונז אונזער תורה באַוואָרענען.

אין היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, וועל איך געדענקען די ווערטער פון אונזער סדרה. צו בלייבען געטריי אונזער תורה און אמונה, אַפילו ווען איך וועל דערגרייכען די העכסטע מדרגה פון רייכטום און פערזענליכען גליק. נאָך מעהר, ערשט אין אַ זאַ צייט זאָל איך טאָן גוטס דעם צווייטען מיט אַ פולער האַנד און דערמיט זיך פאַרשאַפען דעם אמת׳ן גייסטיגען גליק.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה די פאָלגענדע ווערטער פון נביא:

„שמעו אלי רודפי צדק, מבקשי ה׳. הביטו אל צור חצבתם

ואל מקבת בור נקרתם. הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו.״

הערט זיך אײַן צו מיר, די וואָס יאָגען זיך נאָך גערעכטיגקייט, וואָס זוכען גאָט. קוקט זיך אײַן אין דעם פעלז פון וואַנען איר זיינט אויסגעהאַקט און פון דער הייל פון וואַנעט איר זיינט אויסגעגראָבען. קוקט צו אברהם אײַער פאָטער און שרה אײַער מוטער. נאָר אים איינעם האָב איך געבענשט און אים פאַרמערט.

די דאָזיגע ווערטער האָט דער נביא געזאָגט ווען ער האָט געזעהן אַז דאָס פאָלק איז געווען פאַרצווייפעלט, ווען ער האָט זיך געפיהלט דערנידעריגט. דער נביא שרייט אויס: פאַלט בײַ זיך ניט אַראָפּ! באַטראַכט ווער זיינען אײַערע עלטערען. אברהם און שרה. זיי זיינען געווען די ערשטע וואָס האָבען אַנערקענט דעם איינציגען גאָט. און עס איז ניטאָ קיין פאָלק וואָס קען אַזוי שטאָלצירען מיט זיינע עלטערען ווי דאָס אידישע פאָלק. ווייל די ערשטע עלטערען פון אַלע פעלקער זיינען געווען ווילד און גרויזאַם ווי חיות. אָבער אונזערע עלטערען, אברהם, יצחק און יעקב האָבען זיך שוין אויסגעצייכענט מיט זייער כאַראַקטער און מדות. און ווען מיר שטאָלצירען מיט אונזער פאַרגאַנגענהייט, ווערט בײַ אונז פאַרשטאַרקט דער גלויבען אין אונזער צוקונפט און דער מוט צו אַרבייטען פאַר איר.

שטאָלץ מיט אונזער פאַרגאַנגענהייט, אַרבייט פאַר אונזער געגענוואַרט און צוקונפט—דאָס איז די לערע וואָס איך נעם אַרויס אין מיין היינטיגען ״בר־מצוה טאָג פון דער היינטיגער הפטרה.

ראה

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט וועגען די געזעצען פון וועלכע מיר לערנען, אַז אונזער תורה האָט זיך זעהר פיל געזאָרגט פאַר דעם מענשען. איך וועל דאָ דערמאָנען אַ פּאָאר פסוקים:

„כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך, בארצך אשר ה' אלהיך נותן לך, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיך האביון. כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" – דאָס מיינט אַז ווען עס געפינט זיך אַן אָרימאַן אין דיין שטאָדט, זאָלסטו ניט פאַרהאַרטעווען דיין האַרץ און דו זאָלסט ניט פאַרמאַכען דיין האַנד. זאָלסט אים באַזאָרגען מיט אַלעס וואָס אים פעהלט.

דאָס איז די גרויסע מצוה פון צדקה וועלכע מיר דאַרפען טאָן. און לויט אונזערע חכמים, אויב דער אָרימאַן וויל ניט קיין נדבה, שטיץ איהם מיט אַן הלואה.

די מצוה פון צדקה איז ניט נאָר גוט פאַר דעם וואָס נעמט, נאָר אויך פאַר דעם וואָס גיט, ווייל די דאָזיגע מצוה ענטוויקעלט ביי אים דעם רצון צו גוטע מעשים און פאַרשאַפט אים דעם פאַר־געניגען פון טאָן גוטע מעשים.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, אַנערקען איך מיין אידישע אין מענשליכע פליכט צו טאָן מצות. און אַ גרויסע שמחה פילט אָן מיין האַרץ ביים געדאַנק אַז איך וועל מקיים זיין די הייליגע און שיינע מצות און געזעצען פון אונזער תורה.

די הפטרה

מיר האָבען היינט געלייענט אין אונזער הפטרה די דאָזיגע פסוקים:

„כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי. זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ד'."

דער נביא גיט אונז דאָ אַ גרויסע און הייליגע הבטחה אין דעם נאָמען פון גאָט.

יעדער כלי זין וואָס אונזערע שונאים וועלען פאַר אונז שאַפען וועט ניט מצליח זיין. יעדער וואָס וועט קעגען אונז אַרויסטרעטען מיט זיין לשון, צו שעדיגען אונז דורך בלבולים און מסירות, וועלען מיר באַווייזען זיין פאַלשקייט.

דער נביא גיט אָבער צו: ווען וועט דאָס זיין? ווען מיר וועלען זיין די דינער פון גאָט, דאָס הייסט, ווען מיר וועלען היטען זיינע מצות און גאָט וועט אַנערקענען אונזער גערעכטיגקייט. נאָר דאַמאָלס וועט ער אונז באַשיצען פון אונזערע שונאים.

אַזוי איז געווען אין אונזער לאַנגער געשיכטע פון גלות. שונאים פון דער גאַנצער וועלט האָבען זיך געשטעלט קעגען אונז און באַשלאָסען אונז צו פאַרניכטען. זיי איז דאָס אָבער ניט געלונגען. זיי זיינען פאַרלוירען געגאַנגען, אָבער מיר אַלס פאָלק זיינען פאַרבליבען געזונט און שטאַרק ביז דעם היינטיגען טאָג.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה וועל איך גוט געדיינקען די לערע פון דער היינטיגער הפטרה: זיין אַ געטרייער דינער צו גאָט כדי איך זאָל ווערט זיין צו טראָגען דעם גרויסען נאָמען „איד״.

שופטים

די סדרה

פון די פאַרשידענע געזעצן וואָס מיר לייענען אין אונזער הײַנטיגער סדרה וועל איך אָמבעסטען געדיינקען די געזעצן וועגן אַ קעניג. אין די דאָזיגע געזעצן זעהן מיר די געטליכע חכמה פון אונזער געזעצן געבער משה רבנו.

דער קעניג ווערט פאַרזאָגט אַז ער זאָל ניט האָבען קיין סך ווייבער, קיין סך פערד, קיין סך גאָלד און זילבער, כדי ער זאָל ניט ווערען ביי זיך צו שטאָלץ און אָפּגעהן פון דעם וועג פון אונזער תּורה.

מיר ווייסען פון דער געשיכטע אַז די מערסטע קעניגען זיינען געווען טיראַנען. זיי האָבען אונטערדריקט זייער אייגענע פעלקער און פרעמדע פעלקער. משה רבנו אָבער באַגרענעצט זעהר די מאַכט פון דעם קעניג. ער קען ניט טאָן אַלס וואָס ער וויל, נאָר ער דאַרף זיך פירען לויט אונזער תּורה וועלכע ער דאַרף שטענדיג לערנען און שטודירען.

מיר וואוינען אין אַ לאַנד פון אַ רעפּובליק, און מיר זיינען שטאָלץ מיט דעם. מיר זיינען אָבער אויך שטאָלץ מיט די געזעצן פון אונזער תּורה וואָס האָבען צוגעגרייט לענדער ווי אַמעריקאַ און ענגלאַנד, אַז זיי זאָלען זיך פירען נאָך דעמאָקראַטישע קאָנסטי־טוציעס, ווייל אונזער תּורה האָט זיי געדינט אַלס אַ יסוד.

און אין דעם טאָג פון מיין בר־מצוה איז מיר זעהר זיס דער געדאַנק אַז איך שליס זיך אָן אין אונזער תּורה וועלכע האָט אונז געגעבען אַזעלכע עטישע און יושר'דיגע געזעצן.

די הפטרה

מיר לייענען אין אָנהויב פון דער הײַנטיגער הפטרה די פאָל־גענדע ווערטער פון דעם נביא:

„אנכי אנכי הוא מנחמכם. מי את ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן.‟ דאָס הייסט, איך, גאָט, בין אײַער טרייסטער,

אויב אַזוי, צו וואָס זאָלסטו זיך שרעקן פאַר אַ שטערבליכען מענ־
שען, פאַר אַ מענשען וואָס איז גענליכען צו פאַרדאַרטען גראָז?

די ווערטער זיינען געזאָגט געוואָרען ווען אונזער פאָלק איז
געווען אין גלות בבל און ניט געהאַט קיין האָפנונג צו אויסגעלייזט
ווערען. דער נביא האָט זיי געשטאַרקט און געמוטיגט. זיי געזאָגט
אַז גאָט ברוך הוא וועט זיי געוויס אויסלייזען און זיי דאַרפען זיך
ניט שרעקען פאַר די קעניגען און פרינצען פון בבל וואָס זיינען
שטערבליך און מאַכטלאָז ווי פאַרדאַרטעס גראָז.

דאָס איז אויך צוגעפּאַסט פאַר דער היינטיגער צייט. מיר
מאַכען איצט אַ גרויסע אָנשטרייננונג צו אויפלעבען אונזער לאַנד,
ארץ ישראל. געהט דאָס צו לאַנגזאַם, ווערען אַ סך אידען אומגע־
דולדיג און אויך פאַרצווייפעלט. דאַרף דאָס אָבער ניט זיין.
וואָרום פּונקט ווי עס זיינען מקויים געוואָרען ביז אַהער אַלע נבואות
פון אונזערע נביאים, אַזוי וועט אויך מקויים ווערען זייער נבואה
וועגען אונזער גאולה און באַפרייאונג.

און ווען איך ווער היינט בר־מצוה און פאַרפליכטע זיך צו זיין
געטריי אונזער תּורה או אמונה, נעם איך אויף זיך צו באַטייליגען
זיך אין דער גרויסער הייליגער אַרבייט פון בנין הארץ והעם, די
אויפבּילדונג און באַפרייאונג פון ארץ ישראל און פאָלק ישראל.

תצא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה לייענען מיר געזעצען וואָס האָבּען פאַר זיך איין ציל. דאָס איז דער קערפּערליכער און גייסטיגער גליק פון דעם מענשען. דאָס זיינען געזעצען וועגען בעלי־בּתים און אַר־בּייטער, וועגען לקט און פּאָה פאַר די אָרימע לייט. וועגען שי׳ינער אויפפירונג אין מסחר, וועגען העלפען דעם אָרימאַן און געדריקטען און דאָס גלייכען.

אונזער האַרץ ווערט אָנגעפילט מיט שטאָלץ אויף אונזער תּורה וואָס האָט אונז געגעבען אַזעלכע געזעצען. דער דאָזיגער געפיהל ווערט נאָך שטאַרקער בּיי אונז, ווען מיר האָבּען אין זין אַז די דאָזיגע געזעצען זיינען אונז געגעבען געוואָרען צוריק מיט 3 טויזענט יאָר. פון דעסטוועגען זיינען זיי בּיי אונז ניי און פריש, פּונקט ווי זיי זיינען געשאַפען געוואָרען היינטיגען טאָג. ווייל דער אמת און יושר פון די דאָזיגע געזעצען איז פון זיי ניט צוגענומען געוואָרען, ווייל אמת און יושר בּלייבען אייבּיג דאָס וואָס זיי זיינען.

און יעדער מענש וואָס שטודירט אונזער תּורה און פאַרטיפט זיך אין איר, מוז אויסגעפונען די אייבּיגקייט וואָס איז אין איר פאַרבּאָרגען. און דאָס איז איר געטליכקייט.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בּר־מצוה פאַרפליכטע איך זיך צו זיין געטריי אונזער תּורה. דאָס טו איך ניט נאָר דערפאַר ווייל איך בּין אַ קינד פון אידישע עלטערען, נאָר ווייל מיין האַרץ און מיין פאַרשטאַנד זאָגען מיר אַז אונזער תּורה האָט צו זיך קיין גלייכען ניט מיט איר אמת און שיינקייט און הייליגקייט.

די הפטרה

די זעלבּע וואָס איז פאַר סדרה נח.

תבא

די סדרה

אין דער היינטיגער סדרה האָבען מיר געלייענט די דאָזיגע וואונדערבאַרע פסוקים:

„את ה׳ האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקולו. וה׳ האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו.“

דאָס מיינט, דו פאָלק ישראל האָסטו אויסגעקליבען גאָט צו געהן אין זיינע וועגען און צו היטען זיינע געזעצען און מצות און אים פאָלגען. און גאָט האָט דיר אויסגעקליבען היינטיגען טאָג, אַז דו זאָלסט זיין זיין געליבט פאָלק ווי ער האָט דאָס דיר געזאָגט און צו היטען זיינע מצות.

דאָס איז דער בונד וואָס גאָט האָט געשלאָסען מיט אונזער פאָלק. און דער דאָזיגער בונד איז אַן אייביגער. גאָט וועט אונז ניט פאַרבייטען פאַר אַנאַנדער פאָלק, און מיר וועלען אים קיינמאָל ניט פאַרראַטען. און די ברכות און די קללות וואָס מיר לייענען אין דער היינטיגער סדרה זיינען צו פאַרשטאַרקערען דעם דאָזיגען בונד און אים מאַכען הייליג און אייביג.

און היינטיגען טאָג ווען איך ווער בר־מצוה, פאַרפליכטע איך זיך צו זיין געטריי אונזער פאָלק און אונזער תורה וואָס איז אַ בונד צווישען גאָט און אונזער פאָלק. גרויס איז מיין פאַראַנטוואָרטליכ־קייט אַלס אַ אידיש קינד, אָבער גרויס איז אויך מיין שמחה וואָס איך בין אַ קינד צו דעם פאָלק וואָס צייכענט זיך אויס מיט זיין הויכען גייסט און שיינע מדות און מעשים.

די הפטרה

מיר לייענען אין דער היינטיגער הפטרה די ווערטער פון דעם נביא:

„כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים, ועליך יזרח ה׳ וכבודו עליך יראה. והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך.“

דאָס מיינט, ווען פינסטערניש וועט באַדעקען די וועלט און אַ נעבעל די נאַציאָנען, וועט אָבער אויף דיר שיינען גאָט און זיין כבוד וועט זיך באַווייזען אויף דיר. אַלע פעלקער וועלען געהן ביי דיין ליכט און קעניגען ביי דיין שיין.

דאָס איז איינע פון די שיינע הבטחות וואָס גאָט האָט אונז איבער־געגעבען דורך די נביאים. זי צוטיילט זיך אויף צוויי טיילען.

ערשטער טייל: ווען אַלע פעלקער וועלען לעבען אין דער פינסטער, ווען זיי וועלען נאָך זיין ווילד און באַרבאַריש, וועט דאָס פאָלק ישראל שוין זיין באַגאָסען מיט דער ליכט פון גאָט, די ליכט פון תורה און וויסען.

דער צווייטער טייל: אַז עס וועט קומען אַ צייט ווען אַלע פעל־קער און זייערע פירער וועלען אָנהויבען אָנערקענען די געטליכע ליכט פון אונזער פאָלק און זיי וועלען נאָכפאָלגען די דאָזיגע ליכט.

די דאָזיגע הבטחה איז שוין מערסטען מקויים געוואָרען.

מיר זיינען געווען אַ ליכטיג ציוויליזירט פאָלק ווען אַלע פעל־קער זיינען נאָך געווען פאַרזונקען אין פינסטערניש, און אין אַלע צייטען האָבען מיר געדינט אַלס אַ מוסטער פון אַ פאָלק וואָס לעבט אַ לעבען פון עטיק און אמת. און איצט ווען מיר וועלען ווערען אַ פריי פאָלק אין ארץ ישראל וועט מקויים ווערען דער פסוק „כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"— די תורה וועט אַרויס־קומען פון ציון און גאָטס וואָרט פון ירושלים.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה וועל איך גוט געדיינקען די לערע פון דער היינטיגער הפטרה.

נצבים

די סדרה

מיר האָבען געלייענט אין דער היינטיגער סדרה די דאָזיגע פסוקים:

„כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא. לא בשמים היא לאמר: מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה. ולא מעבר לים היא לאמר: מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה, כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו.‟

דאָס מיינט, די מצוה וואָס איך פאַרזאָג דיר איז ניט שווער פאַר דיר און ניט ווייט פון דיר. זי איז ניט אין הימעל, אַז דו זאָלסט דאַרפען זאָגען „ווער וועט אַהין אַרויפגעהן און זי נעמען פאַר אונז און זי אונז לערנען אַז מיר זאָלען דאָס טאָן.‟ זי איז אויך ניט אויף יענער זייט ים, אַז דו זאָלסט דאַרפען זאָגען, „ווער וועט זי אונז ברייגנען פון דאָרט און זי אונז לערנען.‟ די זאַך איז פאַר דיר זעהר נאָהענט צום מויל און צום האַרצען אַז דו זאָלסט דאָס קענען טאָן.

פון דעם לערנען מיר אַז אונזער תּורה איז ניט נאָר אַ תּורה פון אמת און יושר און הייליגקייט, נאָר אַז זי איז אויך ניט קיין שווערע. זי איז קלאָר און פאַרשטענדליך פאַר יעדען מענשען. ווער עס האָט שׂכל וועט פאַרשטעהן אַז זי איז די תּורה פון לעבען און גליק.

און היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה, ווען איך פאַרפליכטע זיך צו זיין געטריי אונזער תּורה, וויים איך אַז אירע געזעצען און מצות וועלען מיר ניט זיין שווער צו פאַרשטעהן און צו מקיים זיין. און דאָס איז דער קוואַל פון מיין שמחה היינטיגען טאָג ווען איך ווער אַ זון צום אידישען פאָלק.

די הפטרה

ביים סוף פון אונזער היינטיגער הפטרה האָבען מיר געלייענט דעם פסוק:

„בכל צרתם לו צר, ומלאך פניו הושיעם. באהבתו וחמלתו הוא גאלם. וינטלם וינשאם כל ימי עולם.‟

דאָס הייסט, דער נביא לערנט אונז אַז אין יעדער צרה וואָס קומט אָן אויף אידען איז גאָט ברוך הוא אַליין זיך מצטער, און דאַמאָלס שיקט ער זיין מלאך זיי צו העלפען. מיט זיין ליבע און רחמנות לייזט ער אויס דעם אידישען פאָלק און טראָגט אים און זאָרגט זיך פאַר אים שטענדיג.

דער געדאַנק דערפון איז אַז ווען גאָט שטראָפט אונז, איז דאָס ניט חלילה צוליב נקמה, נאָר ער איז דאָס געצוואונגען צו טאָן פאַר אונזערע זינד. ער האָט אָבער דערפון צער פונקט ווי ווען אַ פאָטער איז געצוואונגען צו שטראָפען זיין קינד.

ווי גרויס איז אָבער די שמחה פון גאָט, ווען ער באַלוינט אונז פאַר אונזערע גוטע מעשים, ווען ער באַפרייט אונז פון אונזערע ליידען.

דאָס איז די לערע וואָס איך נעם אַרויס פון אונזער היינטיגער הפטרה.

אין היינטיגען טאָג ווען איך בין געוואָרען בר־מצוה, ווער איך דערמיט אַ קינד צום אידישען פאָלק, דאָס פאָלק וואָס גאָט האָט פאַר זיך אויסגעקליבען. און דאָס וואָס פּאַסירט מיט'ן גאַנצען אידישען פאָלק וועט פאַסירען מיט מיר. מיט מיינע גוטע מעשים און שיינע מדות וועל איך זיך פאַרשאַפען פרייד און גליק. און דאַריבער פיהל איך איצט אַ טיפען באַגער אַז מיין גאַנץ לעבען זאָל זיין אַ לעבען פון אַ אידען וואָס איז האַרציג געטריי אונזער תורה און אונזער אמונה.

וילך

די סדרה

מיר האָבען געלייענט אין דער היינטיגער סדרה אַז צום ענדע פון זיבעטען יאָר, וואָס דאָס הייסט דאָס יאָר פון שמיטה, זאָל זיך דאָס גאַנצע פאָלק פאַרזאַמלען אין בית המקדש, און דאָרט זאָל פאָרגעלעזען ווערען די תורה פאַר אַלעמען, פאַר די מענער און פרויען און קינדער.

די מצוה פון לייענען די תורה איז איינע פון אונזערע הייליגסטע מצות. דאָס טוען מיר ניט נאָר איין מאָל אין 7 יאָר, נאָר אונזערע חכמים האָבען מתקן געווען אַז מיר זאָלען לייענען די תורה 3 מאָל אַ וואָך. און שוין העכער 2 טויזענט יאָר אַז מיר טוען דאָס.

און היינט ווען איך בין אויפגערופען געוואָרען צו דער תורה און געהאַט אַן עליה, האָט זיך אין מיר אַיינגעוואָרצעלט דער געדאַנק אַז ביי קיין פאָלק איז ניטאָ אַזאַ שיינע און ערליכע מצוה.

שוין דורך דער דאָזיגער מצוה אַליין קענען מיר זיך רעכנען פאַר אַן „עם חכם ונבון", אַ פאָלק פון חכמה און פאַרשטאַנד.

און ווען איך האָב געהאַט אַן עליה, האָב איך ביי זיך געטראַכט אַז פון היינטיגען טאָג שליס איך זיך אָן אין אונזער פאָלק און אין אונזער תורה. און אַ גרויסע שמחה, אַ שמחה של מצוה, פילט אָן מיין האַרץ היינטיגען טאָג פון מיין בר־מצוה.

און מיין בקשה פון גאָט איז, אַז די דאָזיגע שמחה זאָל לעבען אין מיר מיין גאַנצען לעבען און זי זאָל מיר געבען דעם פולען חשק צו היטען אונזער תורה און זיין געטריי אונזער פאָלק.

די הפטרה

אונזער היינטיגע הפטרה האָבען מיר אָנגעפאַנגען מיט'ן פסוק: „שובה ישראל עד ה' אלהיך, כי כשלת בעונך." קער זיך אום ישראל צו דיין גאָט, ווייל דו ביסט דורכגעפאַלען מיט דיין זינד. און דערפאַר רופען מיר היינטיגען שבת „שבת שובה".

דאָס איז דער הייליגער שבת ווען יעדער געטרייער איד איז אָנגעפילט מיט חרטה אויף זיינע זינד אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר און איז אויף זיך מקבל צו טאָן גוטס דעם קומענדען יאָר.

ביי מיר אויך איז דער היינטיגער שבת שבת־שובה, ניט אַ שבת שובה ווי ביי אַלעמען, נאָר אַ שבת שובה ווען עס הויבט זיך אָן ביי מיר אַ נייע אידיש לעבען.

בר מצוה

נאומי בר־מצוה מיוסדים על הסדרות וההפטרות של כל השבתות

בצרוף דיני תפלין היותר נחוצים והוראות מועילות למורים

מאת

קלמן ווייטמן

הוצאת

היברו פאבלישינג קאמפאני

632 בראדוויי, ניו יארק

COPYRIGHT, 1929
BY
HEBREW PUBLISHING CO.

Printed in United States of America

PRINTED AT THE
MONOLIN PRESS
NEW YORK

תוכן הענינים

	צד
הקדמה	I
הלכות תפלין לבר מצוה	II
סדר הנחת תפלין	V
ברכות התורה קודם הקריאה ולאחריה	VII
נוסחאות של פתיחות לנאומים	1
נוסחאות של סיומים לנאומים	5
בראשית	8
נח	10
לך לך	12
וירא	15
חיי שרה	18
תולדות	20
ויצא	22
וישלח	24
וישב	26
מקץ	28
ויגש	30
ויחי	33
שמות	35
וארא	39
בא	41
בשלח	43
יתרו	45
משפטים	47
תרומה	49
תצוה	51
תשא	52
ויקהל	54
פקודי	56
ויקרא	58

תוכן הענינים
(המשך)

	צד
צו	60
שמיני	61
תזריע ומצורע	63
אחרי	66
קדושים	68
אמור	70
בהר	72
בחקתי	74
במדבר	76
נשא	78
בהעלותך	80
שלח	82
קרח	84
חקת	86
בלק	87
פנחס	89
מטות	91
מסעי	92
דברים	94
ואתחנן	96
עקב	98
ראה	100
שופטים	102
תצא	104
תבא	105
נצבים	107
וילך	109
האזינו	111

הקדמה

חגיגת בר־מצוה היא מהמנהגים המועטים שנזהר בהם היהודי, באמריקה זהירות יתרה. אפילו אותו היהודי שמזלזל בחנוכו העברי של בנו מקפיד מאד על חגיגת בר־מצוה שלו.

אמנם כמה וכמה מטובי המחנכים העברים מתרעמים על המנהג הזה שנעשה כאן לעיקר־העיקרים בחנוך הבנים. אולם המנהג כל כך נתפשט ונשתרש עד שאין יכולת להחלישו. ובאמת שאלה חמורה היא אם כדאי ללגלג על המנהג הזה ואם הלגלוג יביא תועלת לעיקר־העיקרים שלנו – חנוך הבנים. לדעתי עלינו לשמור את כל מנהג ישראלי כבבת עין ובפרט מנהג בר־מצוה שמשאיר רושם עמוק על „חתן" הבר־מצוה אם הוא, המנהג, מסודר ונערך באופן הנאות. עלינו רק להוכיח כי חגיגת בר־מצוה חשיבותה מרובה כשיקדים לה חנוך עברי מסודר ומתוקן כל צרכו.

יחד עם הדרישה הזאת עלינו להשתדל ליפות את חגיגת בר־מצוה עצמה. וזהו תפקידו של ספר־הנאומים הזה. כי לצערנו רוב נאומי בר־מצוה אין בהם משום אותו התוכן והטעם שיתאימו לחשיבותו של היום. ה„חתן" בעצמו אינו מוציא מהנאום שום תוכן מועיל לעצמו וגם הקהל, לרוב, הנאומים הם עליו למשא, גם מצד אריכותם וגם מצד ריקות התוכן שלהם.

בספר הזה בססתי כל נאום על איזה תוכן שבסדרה ובהפטרה. הנאום מביע רעיון ישראלי מרכזי שאפשר לו להעשות לקנינו של ה„בר־מצוה". מובן, כשהמורה יתאמץ להקנות לו את הרעיון הזה. לפני כל נאום, שהוא מחובר עם התוכן, באה הפתיחה ואחריו – הסיום. באופן כזה, יש לכל נאום שלשה חלקים שהם יסודותיו של כל נאום ראוי להשמיע.

הערות למורים

א. המורה יבחר בשביל תלמידו לשנן או את הנאום המבוסס –על הסדרה או – על ההפטרה. מובן שהרשות בידי המורה „להחמיר" ולתת לו שני הנאומים וה„בר־מצוה" או שינאם את שניהם בבית הכנסת או לנאום־אחד בבית הכנסת ואחד בשעת הסעודה.

ב. הרשות בידי המורה להוסיף על התוכן הניתן או לשנות פה ושם את הלשון, אבל ימנע־נא מגרוע מהתוכן, מפני שתמציתו של כל נאום היא דבר שלם ומסוים וכל הגורע – מקלקל.

ג. מן ההכרח שעל המורה להסביר לנער את תוכנו של הנאום טרם אשר יתחיל לשנן אותו ככתבו ולשונו. התועלת היא כפולה:

1. הנער יקנה לו רעיון עברי מרכזי אחד בהיותו לבר־מצוה.

2. כשיבין הנער הבנה ברורה את התוכן ימסור אותו לקהל השומע בטוב טעם ודעת ורגש.

הלכות תפלין לבר מצוה.

א) מִצְוַת תְּפִלִּין הִיא מִצְוָה יְקָרָה מְאֹד וְכָל הַנִּזְהָר בְּמִצְוַת תְּפִלִּין וְנוֹהֵג בָּהּ קְדוּשָּׁה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בָּהֵן דִּבְרֵי הֶבֶל וְשִׂיחַת חוּלִּין, מַאֲרִיךְ יָמִים וּמוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא.

ב) אַחַר שֶׁלָּבַשׁ אֶת הַטַּלִּית מֵנִיחַ אֶת הַתְּפִלִּין. וְאִם פָּגַע תְּחִלָּה בַּתְּפִלִּין, אֲפִילוּ אִם הֵן עֲדַיִן בְּתוֹךְ כִּיסָן צָרִיךְ לְהַנִּיחָן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יִתְעַטֵּף בַּטַּלִּית.

ג) הַתְּפִלָּה שֶׁל יָד צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל הַיָּד הַשְּׂמָאלִית בַּמָּקוֹם שֶׁהַבָּשָׂר שָׁם גָּבוֹהַ, וְיַטֶּה אוֹתָהּ מְעַט לְצַד הַגּוּף שֶׁכְּשֶׁיָּכוֹף אֶת הַזְּרוֹעַ לְמַטָּה תִּהְיֶה הַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד לִבּוֹ. מְקוֹם הַתְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ הִיא מֵהַמָּקוֹם שֶׁהַשְּׂעָרוֹת מַתְחִילוֹת לִצְמוֹחַ. וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁתְּהֵא מוּנַּחַת בְּמָקוֹם הָרָאוּי, וְאִם מֵנִיחַ אֲפִילוּ מִקְצָתָהּ עַל הַמֵּצַח בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת אוֹ מֵנִיחַ מִן הַצַּד וְלֹא כְּנֶגֶד הָעֵינַיִם לֹא עָשָׂה אֶת הַמִּצְוָה.

ד) הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַתְּפִלָּה יְהֵא מוּנָּח בְּגוֹבַהּ הָעוֹרֶף שֶׁהוּא סוֹף הַגֻּלְגֹּלֶת וְצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מְהוּדָּק הֵיטֵב וְלֹא יָזוּז לְכָאן וּלְכָאן.

ה) מֵנִיחַ אֶת הַתְּפִלִּין מְעוּמָּד. וְלֹא יְנָעֵר אֶת הַתְּפִלִּין מִן הַתִּיק מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה אֶלָּא יוֹצִיאָן בִּמְתִינוּת. תְּחִלָּה מֵנִיחַ שֶׁל יַד, וְקוֹדֶם שֶׁמְּהַדֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר מְבָרֵךְ בִּרְכַּת „לְהָנִיחַ תְּפִלִּין", וּמְדַקְדֵּק לוֹמַר אֶת הַ„הֵא" בְּקָמַץ וּלְהַדְגִּישׁ אֶת הַ„ל" שֶׁל „תְּפִלִּין". אַחַר כַּךְ מְהַדֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר וְכוֹרֵךְ ז' כְּרִיכוֹת עַל יָדוֹ, וְאַחַר כַּךְ מֵנִיחַ אֶת שֶׁל רֹאשׁ וְקוֹדֶם שֶׁמְּהַדְּקָהּ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת „עַל מִצְוַת תְּפִלִּין" (אֶת הַוָּאו בְּפַתָּח). וְאוֹמֵר „בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". לְאַחַר שֶׁהֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ כּוֹרֵךְ

ג׳ כְּרִיכוֹת עַל הָאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִי. א׳ בְּפֶּרֶק הָאֶמְצָעִי. וב׳–בְּפֶּרֶק הַתַּחְתּוֹן.

ח) אִם שָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת שֶׁל רֹאשׁ תְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַנִּיחָה מִיָּדוֹ וִיכַסֶּה אוֹתָהּ וְיָנִיחַ תְּחִלָּה שֶׁל יָד.

ז) לֹא יְהֵא דָבָר חוֹצֵץ בֵּין הַתְּפִלִּין לִבְשָׂרוֹ. בֵּין בָּשָׂר שֶׁל יַד וּבֵין בָּשָׂר שֶׁל רֹאשׁ. וּשְׂעָרוֹת קְצָרוֹת אֵינָן חֲצִיצָה.

ח) אָסוּר לְהַפְסִיק בְּשִׂיחָה בֵּין שֶׁל יַד לְשֶׁל רֹאשׁ. וַאֲפִילוּ אִם שׁוֹמֵעַ קַדִּישׁ אוֹ קְדוּשָׁה לֹא יַפְסִיק, אֶלָּא יִשְׁתּוֹק וִיכַוֵּין לְמַה שֶׁאוֹמֵר הַקָּהָל.

ט) יְכַוֵּן בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין אֶת יִחוּד שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ וִיצִיאַת מִצְרַיִם. יִזְכּוֹר אֶת הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ אִתָּנוּ וִישַׁעְבֵּד לוֹ אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא בְּמוֹחַ וְאֶת הַלֵּב שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּאֲוֹת וְהַמַּחְשָׁבוֹת.

י) תְּפִלִּין שֶׁל יַד וְשֶׁל רֹאשׁ–שְׁתֵּי מִצְוֹת הֵן וְאֵינָן מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ, שֶׁאִם אֵין לוֹ אֶלָּא אַחַת אוֹ שֶׁמֵּחֲמַת אֵיזֶה אוֹנֶס אֵינוֹ יָכוֹל לְהָנִיחַ אֶלָּא אַחַת–מֵנִיחַ אַחַת. אִם מֵנִיחַ שֶׁל יַד, מְבָרֵךְ „לְהָנִיחַ תְּפִלִּין" וְאִם מֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ מְבָרֵךְ גַּם „לְהָנִיחַ תְּפִלִּין" וְגַם „עַל מִצְוַת תְּפִלִּין" וּ„בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וכו׳."

יא) יִזָּהֵר שֶׁהַצַּד הַשָּׁחוֹר שֶׁל הָרְצוּעוֹת יְהֵא לַחוּץ. וְאִם אֵירַע שֶׁנֶּהֶפְכָה הָרְצוּעָה יִתְעַנֶּה אוֹ יִפְדֶּה בִּצְדָקָה. וְכֵן אִם נָפְלוּ לוֹ הַתְּפִלִּין לָאָרֶץ בְּלֹא נַרְתִּיקָן יִתְעַנֶּה. אֲבָל אִם נָפְלוּ בְּנַרְתִּיקָן אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת אֶלָּא יִתֵּן אֵיזֶה דָּבָר לִצְדָקָה.

יב) אִם הֵסִיר אֶת הַתְּפִלִּין מִשּׁוּם אֵיזֶה צֹרֶךְ–כְּשֶׁחוֹזֵר וּמֵנִיחָן צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן.

יג) מִנְהָג הוּא לְמַשְׁמֵשׁ בַּתְּפִלִּין וּלְנַשְּׁקָן כְּשֶׁאוֹמֵר וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ.

יד) אֵין לַחֲלוֹץ אֶת הַתְּפִלִּין עַד אַחַר קְדוּשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן כְּשֶׁאוֹמֵר „יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ".

טו) חוֹלְצִים אֶת הַתְּפִלִּין מְעוּמָּד. מֵסִיר אֶת הַכְּרִיכוֹת מִן הָאֶצְבַּע וּב׳ אוֹ ג׳ כְּרִיכוֹת מִן הַזְּרוֹעַ. וְחוֹלֵץ תְּחִלָּה שֶׁל רֹאשׁ וְאַחַר כַּךְ–שֶׁל יָד. וּמִנְהַג חֲכָמִים לְנַשֵּׁק אֶת הַתְּפִלִּין בִּשְׁעַת הֲנָחָתָן וּבִשְׁעַת חֲלִיצָתָן. וְאֵין לְהָסִיר אֶת הַטַּלִּית עַד לְאַחַר חֲלִיצַת הַתְּפִלִּין.

טז) תְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי. חוֹלֶה מֵעַיִים אֲפִילוּ אִם אֵין לוֹ צַעַר פָּטוּר מִן הַתְּפִלִּין. וְחוֹלֶה אַחֵר אִם מִצְטָעֵר מֵחָלְיוֹ פָּטוּר. אִם לָאו– חַיָּיב.

יז) נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג שֶׁמַּתְחִיל הַקָּטָן לְהָנִיחַ תְּפִלִּין ב׳ אוֹ ג׳ חֳדָשִׁים קוֹדֶם שֶׁנַּעֲשָׂה בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

סדר הנחת תפלין

תפלה קודם הנחת תפלין

מנהג אשכנז לומר קודם הנחת תפלין נוסח זה:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מְכַוֵּן בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי שֶׁצִּוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְהֵם אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. קַדֶּשׁ. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּעוֹלָם, וְשֶׁנִּזְכּוֹר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם. וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ. וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ עַל הַיָּד, לְזִכְרוֹן זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה וְשֶׁהִיא נֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוֹת וּמַחְשְׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל הָרֹאשׁ נֶגֶד הַמּוֹחַ, שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁבְּמוֹחִי עִם שְׁאָר חוּשַׁי וְכֹחוֹתַי כֻּלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּמִשֶּׁפַע מִצְוַת תְּפִלִּין יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי לִהְיוֹת לִי חַיִּים אֲרוּכִים וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּלִי הִרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל וְשֶׁלֹּא יְפַתֵּנוּ וְלֹא יִתְגָּרֶה בָנוּ יֵצֶר הָרָע וְיַנִּיחֵנוּ לַעֲבוֹד אֶת יְיָ כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ. וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת הַנָּחַת תְּפִלִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

קודם הנחת של יד יאמר זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

קודם הנחת של ראש יאמר זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

ותיכף יאמר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

ומהדקה בראשו ואומר

וּמֵחָכְמָתְךָ אֵל עֶלְיוֹן תַּאֲצִיל עָלַי. וּמִבִּינָתְךָ תְּבִינֵנִי. וּבְחַסְדְּךָ תַּגְדִּיל עָלַי וּבִגְבוּרָתְךָ תַּצְמִית אֹיְבַי וְקָמַי. וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

אח"כ יכרוך שלש כריכות על האצבע האמצעי ויכרון׳ תחלה כריכה אחת בפרק האמצעי ואח"כ בראש הפרק התחתון ואח"כ בסוף פרק התחתון ויאמר פסוקים אלו.

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ:

קודם חליצת תפלין יאמר זה.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב: וְהָיָה כִי יְבִיאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ, אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַייָ: מַצּוֹת יֵאָכֵל אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ, לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ, כִּי בְּיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם: וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה

הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה: וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וּנְתָנָהּ לָךְ: וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם לַיְיָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ: וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה: וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת, וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְיָ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיְיָ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה: וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרָיִם:

לפני קריאת התורה

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבוֹרָךְ:

והקהל עונים

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

וחוזר ואומר

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

אחר קריאת התורה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

נוסחאות של פתיחות לנאומים

נוסח א

הוֹרַי הַיְקָרִים, רַבּוֹתַי וּקְרוֹבַי הַנִּכְבָּדִים:

הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם חַג לִי. הֶחָג הַיּוֹתֵר גָּדוֹל מִכָּל הַחַגִּים שֶׁהָיוּ לִי עַד עַתָּה. כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נַעֲשֶׂה לְבַר־מִצְוָה. בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נִמְנֶה לְחָבֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמֻטָּל עָלַי אֶת כָּל הַחוֹבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל.

יוֹדֵעַ אֲנִי אֶת חֲשִׁיבוּתוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַזֶּה לִי וְלָכֶם, הוֹרַי הַחֲשׁוּבִים. קוֹרֵא אֲנִי בְּעֵינֵיכֶם אֶת שִׂמְחַתְכֶם הַגְּדוֹלָה עַל שֶׁזְּכִיתֶם לְגַדְּלֵנִי, לְהַחֲיוֹתֵנִי וּלְהַגִּיעֵנִי אֶל הַיּוֹם הַזֶּה. וּמַרְגִּישׁ אֲנִי בְּכָל נַפְשִׁי אֶת רִגְשֵׁי הָאַהֲבָה הָעַזָּה שֶׁבִּלְבַבְכֶם אֵלַי, בִּרְאוֹתְכֶם אוֹתִי מְעֻטָּף בְּטַלִּית עוֹמֵד בַּמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וּמַבִּיעַ אֶת אֲשֶׁר בְּלִבִּי.

אֲבָל גַּם אוֹתִי מְמַלְּאָה שִׂמְחָה רַבָּה בָּרְגָעִים הָאֵלֶּה. וְהַשִּׂמְחָה הִיא שִׂמְחָה קְדוֹשָׁה, שִׂמְחָה נַפְשִׁית, כִּי הִיא שִׂמְחַת בֶּן יִשְׂרָאֵל צָעִיר כַּאֲשֶׁר הוּא נוֹתֵן אֶת יָדוֹ וְאֶת לִבּוֹ לְעַם יִשְׂרָאֵל.

מִן הַיּוֹם הַזֶּה מַתְחִילִים אֶצְלִי חַיִּים עִבְרִיִּים חֲדָשִׁים. וּמַחֲשָׁבוֹת שׁוֹנוֹת עוֹלוֹת עַל דַּעְתִּי וּרְגָשׁוֹת שׁוֹנִים מְחַיִּים אֶת לִבִּי. וְהַדֶּרֶךְ הַיּוֹתֵר נָאוֹתָה לְהַבִּיעַ אֶת מַחְשְׁבוֹתַי וּרְגָשׁוֹתַי, הִיא עַל יְדֵי דְּבָרִים אֲחָדִים עַל הַסִּדְרָה (עַל הַהַפְטָרָה) שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת.

נוסח ב

הוֹרַי הַיְקָרִים, מוֹרַי וְרַבּוֹתַי!

יוֹם קָדוֹשׁ הוּא לִי הַיּוֹם הַזֶּה. כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נַעֲשֶׂה לְבַר־מִצְוָה. בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נַעֲשֶׂה לְחָבֵר לְהָעָם הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ–עַם

יִשְׂרָאֵל, וּמַטִּיל עָלַי אֶת הַחוֹבוֹת שֶׁמַּטִּילָה תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה עַל כָּל בֶּן־יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל לֹא רַק יוֹם שֶׁל קְדוּשָׁה הוּא לִי הַיּוֹם הַזֶּה. הוּא גַּם יוֹם שֶׁל חַג וְשִׂמְחָה לִי וְלָכֶם הוֹרַי הַחֲבִיבִים.

אֶת הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הִנְנִי קוֹרֵא בְּעֵינֵיכֶם הַנּוֹצְצוֹת, הוֹרַי הָאֲהוּבִים. שְׂמֵחִים אַתֶּם עַל אֲשֶׁר זְכִיתֶם לְגַדְּלֵנִי עַד עַתָּה וְלִרְאוֹתֵנִי עוֹמֵד לִפְנֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מוּכָן לְהַבִּיעַ אֶת אֲשֶׁר בְּלִבִּי אֲנִי וּבִלְבַבְכֶם אַתֶּם.

וְרַבִּים וְשׁוֹנִים הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהָרְגָשׁוֹת שֶׁמְּמַלְּאִים אֶת לִבִּי עַתָּה, בְּשָׁעָה שֶׁהִנְנִי נִכְנָס לִתְקוּפָה חֲדָשָׁה בְּחַיֵּי הָעִבְרִיִּים. וּמַה קָּשֶׁה לְנַעַר צָעִיר כָּמוֹנִי לְהַבִּיעַ בְּמִלִּים אֶת אֲשֶׁר אֲנִי נוֹשֵׂא בְּלִבִּי.

מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת?

מָצָאתִי דֶּרֶךְ נְאוֹתָה לְכָךְ: לְבַסֵּס אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר בְּלִבִּי עַל יְסוֹד הַסִּדְרָה (הַהַפְטָרָה) שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת. וְאֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֶעֱשֶׂה.

נוסח ג

הוֹרַי הָאֲהוּבִים, מוֹרַי וְרַבּוֹתַי!

יוֹם חַג וְשִׂמְחָה הוּא לִי הַיּוֹם הַזֶּה. כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה נִכְנַסְתִּי לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וְנָתַתִּי אֶת לִבִּי לְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם נַעֲשֵׂיתִי לְבַר־מִצְוָה וְעַל יְדֵי זֶה קִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לְמַלֵּא אֶת הַחוֹבוֹת שֶׁמּוּטָלוֹת עַל כָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָן. וְשִׂמְחָתִי הַיּוֹם אֵינָהּ שִׂמְחָה פְּשׁוּטָה, שִׂמְחַת־הַגּוּף, כִּי אִם שִׂמְחָה שֶׁל קְדוּשָׁה, שִׂמְחַת הַנֶּפֶשׁ.

גַּם לָכֶם הוֹרַי הַחֲבִיבִים חַג וְשִׂמְחָה הַיּוֹם. קוֹרֵא אֲנִי אֶת רִגְשׁוֹתֵיכֶם בְּהַבָּעַת פְּנֵיכֶם, יוֹדֵעַ אֲנִי אֶת מְקוֹרָם. זֶה הוּא–הָאַהֲבָה הָעֲמוּקָה שֶׁבִּלְבַבְכֶם אֵלַי. הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל עַל שֶׁזְּכִיתֶם לְגַדְּלֵנִי וּלְחַנְּכֵנִי בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּלְהַגִּיעֵנִי לַיּוֹם הַזֶּה.

וְרַבּוֹת הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבְּלִבְּכֶם וְרַבּוֹת הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁבְּלִבִּי. כִּי יָדַעְתִּי. בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נִכְנָס לִתְקוּפָה חֲדָשָׁה בְּחַיֵּי הָעִבְרִיִּים. חוֹבוֹת חֲדָשׁוֹת וְאַחֲרָיוּת חֲדָשָׁה. כָּל זֶה דוֹרֵשׁ מִמֶּנִּי לְהַבִּיעַ אֶת אֲשֶׁר בְּלִבִּי וּבְאוֹפֶן קָצֵר וּבָרוּר. וַאֲשֶׁר עַל כֵּן אֲקַשֵּׁר אֶת מַחְשְׁבוֹתַי בְּאוֹתָן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לָהֶן לְהִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי, כַּאֲשֶׁר הוּא נוֹתֵן אֶת לִבּוֹ לְיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.

נוסח ד

הוֹרַי הַיְקָרִים וְרַבּוֹתַי הַנִּכְבָּדִים!

יוֹם חַג לִי הַיּוֹם. הֶחָג הַיּוֹתֵר קָדוֹשׁ לִי בְּכָל יְמֵי חַיַּי. כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה נַעֲשֵׂיתִי לְבַר־מִצְוָה. עָבַרְתִּי מֵעוֹלָם הַיַּלְדוּת אֶל עוֹלָם הַבַּחֲרוּת. עַד עַתָּה הָיָה גַם גּוּפִי חָלָשׁ וְגַם נַפְשִׁי רַכָּה לְהָבִין אֶת עֶרֶךְ תּוֹרָתֵנוּ וּלְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיהָ. אוּלָם מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה כֹּחוֹתַי הַגּוּפָנִיִּים וְהַנַּפְשִׁיִּים מִתְחַזְּקִים בִּי וּמִתְכַּשֵּׁר אֲנִי לְהַטִּיל עָלַי אֶת עוֹל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה.

אֹשֶׁר וְשִׂמְחָה בְּלִבִּי. מַבִּיט אֲנִי עֲלֵיכֶם הוֹרַי הַיְקָרִים וְרִגְשֵׁי שִׂמְחָתִי מְמַלְּאִים אֶת לִבִּי עַד אֵין קֵץ. אֲבָל שִׂמְחָתִי נוֹבַעַת גַּם מִמָּקוֹר אַחֵר. הִיא בָּאָה מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהִנְנִי חוֹשֵׁב עַל עֶרֶךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִי. מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁנּוֹלָדוֹת בִּי–כַּאֲשֶׁר הִנְנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לַסִּדְרָה (לְהַפְטָרָה) שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת. (כַּאֲשֶׁר אֲנִי לוֹמֵד לָדַעַת אֶת חֲשִׁיבוּת הַיּוֹם הַזֶּה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל)*.

נוסח ה

הוֹרַי הַחֲבִיבִים, מוֹרַי וְרַבּוֹתַי הַנִּכְבָּדִים!

יוֹם קָדוֹשׁ הוּא לִי הַיּוֹם הַזֶּה. יוֹם שֶׁל מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְהַרְגָּשׁוֹת נַעֲלוֹת. כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, בְּרִית נִכְרְתָה בֵּינִי וּבֵין עַם יִשְׂרָאֵל. בְּרִית בֵּינִי וּבֵין תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל.

* המשפט האחרון בעגולים יאמר כשיום בר־מצוה הוא ביום חג ומועד.

אולָם לֹא רַק יוֹם קוֹדֶשׁ הוּא לִי יוֹם זֶה. הוּא גַם יוֹם שֶׁל שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. לִי וּלְהוֹרַי הַיְקָרִים. שְׂמֵחִים אָנוּ כִּי הוּכְשַׁרְתִּי בְנַפְשִׁי לְהָבִין אֶת גֹּדֶל עֶרְךְּ עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֵּהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה הִנְנִי נִמְנֶה לְאֶחָד מֵחֲבֵרָיו. שְׂמֵחִים אָנוּ עַל אֲשֶׁר הוּכְשַׁרְתִּי גַם בְּגוּפִי וְגַם בְּנַפְשִׁי לְהָבִין אֶת גֹּדֶל קְדוּשַׁת תּוֹרָתֵנוּ וּלְהַטִּיל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוֹת הַמּוּטָלוֹת עַל כָּל עִבְרִי בַּאֲשֶׁר הוּא עִבְרִי.

כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בְּלִבִּי בַּיּוֹם הַזֶּה. מְאֻשָּׁר אֲנִי לְהַבִּיעַ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת בְּקֶשֶׁר עִם הַסִּדְרָה (הַהַפְטָרָה) שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת.

נוסחאות של סיומים לנאומים

נוסח א

הִבַּעְתִּי אֵיזוֹ דְבָרִים עַל הַסִּדְרָה (הַהַפְטָרָה), הַרְשׁוּנִי־נָא לְהַבִּיעַ מְעַט מֵהַרְגָשׁוֹת שֶׁבְּלִבִּי לְהוֹרַי הַחֲבִיבִים.

יָדַעְתִּי, הוֹרַי, אֶת כָּל הַטּוֹרַח וְהֶעָמָל שֶׁלָּכֶם בִּשְׁבִילִי מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַדְתִּי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. יָדַעְתִּי אֶת כָּל דַּאֲגוֹתֵיכֶם לְצָרְכֵי גוּפִי וְנַפְשִׁי יוֹם יוֹם וְשָׁעָה שָׁעָה. הַאֶפְשָׁר לִי לְהָשִׁיב לָכֶם כִּגְמוּלְכֶם? הֲיִשְׁווּ כָּל אוֹצְרוֹת הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לְמַעֲשֵׂיכֶם שֶׁעֲשִׂיתֶם בַּעֲדִי? לֹא. כִּי אֵין דִּמְיוֹן לְמַעֲשֵׂי אָבוֹת לַבָּנִים. וַהֲלֹא אַתֶּם אֵינְכֶם דּוֹרְשִׁים מִמֶּנִּי כָּל מַתָּן. אֶלָּא מָה אַתֶּם דּוֹרְשִׁים מִמֶּנִּי?

לִהְיוֹת לָכֶם בֵּן חָבִיב וְנֶאֱמָן. לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה „כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ". לִהְיוֹת בֵּן נֶאֱמָן לְתוֹרָתֵנוּ וְעַמֵּנוּ וְלִהְיוֹת אָדָם כָּשֵׁר וְיָשָׁר.

אֶת הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי לַעֲשׂוֹת. וִיהִי רָצוֹן שֶׁאוּכַל לְמַלֵּא אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה בִּמְלוֹאָם.

וְאַתֶּם, רַבּוֹתַי וּקְרוֹבַי, קַבְּלוּ־נָא אֶת בִּרְכָתִי, בִּרְכַּת עִבְרִי צָעִיר: יִתֵּן ה' שֶׁתּוֹסִיפוּ לִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחַת כָּל קְרוֹבֵיכֶם וּמְיוּדָעֵיכֶם וְכֻלָּנוּ נִזְכֶּה לִגְאוּלַת יִשְׂרָאֵל עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְלִגְאוּלַת כָּל הָעוֹלָם עַל יְדֵי גְאוּלַת יִשְׂרָאֵל, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.

נוסח ב

אַחֲרֵי אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי מֵעִנְיַן הַיּוֹם, קָשֶׁה לִי לַעֲצוֹר בְּרוּחִי וּלְהַסְתִּיר אֶת רִגְשׁוֹתַי מִכֶּם, הוֹרַי הַחֲבִיבִים, וּמִכָּל הַקָּהָל הַזֶּה שֶׁמִּשְׁתַּתֵּף בְּשִׂמְחָתֵנוּ.

הוֹרִים יְקָרִים:

יָדַעְתִּי אֶת מַעֲשֵׂיכֶם וְדַאֲגוֹתֵיכֶם לִי מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַדְתִּי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. יוֹדֵעַ אֲנִי גַּם אֶת מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם עָלַי לֶעָתִיד, עַד אֲשֶׁר אֶגְדַּל וְאֶהְיֶה לְאִישׁ.

הֲיָכוֹל אֲנִי לְהַבִּיעַ בְּפִי אֶת כָּל רִגְשֵׁי־הַתּוֹדָה הָעֲמוּקָה שֶׁבְּלִבִּי לָכֶם? אוֹ הַאֶפְשָׁר לִי לְשַׁלֵּם לָכֶם אַף אֶחָד מֵאֶלֶף הַמַּעֲשִׂים שֶׁעֲשִׂיתֶם בִּשְׁבִילִי? לֹא. כִּי אֵין גְּבוּל וְאֵין קֵץ לְגֹדֶל מַעֲשֵׂי הָאָבוֹת לַבָּנִים וּלְעֹמֶק רִגְשׁוֹתֵיהֶם לָהֶם.

אוּלָם חוֹשֵׁב אֲנִי כִּי הַתּוֹדָה הָאֲמִתִּית לָכֶם וְהַגְּמוּל הַשָּׁלֵם הֵם: לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת „כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ", וּלְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַמּוּטָלוֹת עָלַי בְּתוֹר עִבְרִי וּבְתוֹר אָדָם.

וְיָדַעְתִּי, כִּי גְמוּל זֶה יַסְפִּיק לָכֶם מִכָּל מַתְּנוֹת הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף שֶׁיָּכֹלְתִּי לָתֵת לָכֶם.

וַאֲנִי תְפִלָּה: יַאֲרִיךְ ה' יְמֵיכֶם בַּטּוֹב וּבַנְּעִימִים, וִיזַכֶּה אֶתְכֶם לִרְאוֹת נַחַת רַבָּה בִּי וּבְכָל הַיָּקָר וְהֶחָבִיב לָכֶם.

וְאַתֶּם, הַקָּהָל הַנִּכְבָּד, קַבְּלוּ נָא אֶת תּוֹדָתִי הָרַבָּה עַל הִשְׁתַּתְּפוּתְכֶם בְּשִׂמְחָתֵנוּ, וּשְׂאוּ בְּרָכָה מִלֵּב טָהוֹר, בְּשָׁעָה טְהוֹרָה וּבְמָקוֹם טָהוֹר.

יַרְבֶּה ה' אֶת שִׂמְחַתְכֶם, שִׂמְחַת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, וְכֻלָּנוּ נִזְכֶּה לִשְׁמוֹעַ קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה בְּאָהֳלֵי יִשְׂרָאֵל וְלִרְאוֹת אֶת גְּאוּלָּתוֹ הַשְּׁלֵמָה וּגְאוּלַּת כָּל הָאָדָם. אָמֵן.

נוסח ג

הִבַּעְתִּי אֵיזוֹ מַחֲשָׁבוֹת עַל הַסִּדְרָה (הַהַפְטָרָה). תְּנוּ לִי לְהַבִּיעַ אֵיזוֹ דְבָרִים לָכֶם, הוֹרַי הַיְקָרִים, וְלָכֶם, הַקָּהָל הַנִּכְבָּד:

הוֹרַי! רַבּוֹת סְבַלְתֶּם עַד אֲשֶׁר הֶחֱיִיתֶם וְהִגַּעְתֶּם אוֹתִי לְיוֹם הַחַג הַזֶּה. כַּמָּה מַעֲשִׂים עֲשִׂיתֶם בִּשְׁבִילִי כְּדֵי לָתֵת בְּרִיאוּת לְגוּפִי וְחַיֵּי רוּחַ לְנַפְשִׁי. הַאֶפְשָׁר לִי לְשַׁלֵּם לָכֶם אַף חֵלֶק קָטָן שֶׁבִּקְטַנִּים בְּעַד הַמַּעֲשִׂים שֶׁעֲשִׂיתֶם בִּשְׁבִילִי עַד עַתָּה וְשֶׁעֲתִידִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת?

לֹא. עֲדַיִן לֹא נִמְצָא הַשָּׂכָר וְהַגְּמוּל שֶׁאֶפְשָׁר לָהֶם לְבָנִים לְשַׁלֵּם לַאֲבוֹתֵיהֶם. אוּלָם אַתֶּם, יָדַעְתִּי, אֵינְכֶם דּוֹרְשִׁים מִמֶּנִּי כָּל שָׂכָר וּגְמוּל. וּמָה אַתֶּם דּוֹרְשִׁים? נְשָׁמָה טְהוֹרָה. מִדּוֹת נָאוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. אֵלֶּה יִהְיוּ הַגְּמוּל הַשָּׁלֵם בְּעַד מִפְעָלֵיכֶם לְטוֹבָתִי. וְאֶת הַשָּׂכָר הַזֶּה, הוֹרַי הַיְקָרִים, אֲשַׁלֵּם לָכֶם. וּתְפִלָּתִי בְּפִי:

–„תֵּן לִי, אֱלֹהִים, כֹּחַ וָעוֹז לְמַלֵּא בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַהַבְטָחוֹת שֶׁהִנְנִי מַבְטִיחַ אֶת הוֹרַי הַיְקָרִים בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ לִי וּבַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה.

וְעוֹד הִנְנִי מוֹסִיף לְהִתְפַּלֵּל לַה' כִּי יַאֲרִיךְ יְמֵיכֶם בְּאֹשֶׁר וְשִׂמְחָה וִיזַכֶּה אֶתְכֶם לְהִתְעַנֵּג עָלַי וְעַל כָּל הַיָּקָר וְהֶחָבִיב לָנוּ.

וְאַתֶּם, הַקָּהָל הַנִּכְבָּד, קַבְּלוּ גַּם אַתֶּם אֶת בִּרְכָתִי, בִּרְכַּת חָבֵר צָעִיר שֶׁיּוֹצֵאת מִלֵּב טָהוֹר:

יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה הַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנְכֶם וּבִמְעוֹן כָּל עַם יִשְׂרָאֵל וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ לָחוֹג אֶת חַג גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצוֹ וְאֶת חַג מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, הַחַג הַגָּדוֹל וְהַנֶּהְדָּר שֶׁיָּבִיא אֶת הַגְּאוּלָּה לְכָל הָעוֹלָם אָמֵן.

בראשית

הסדרה

הַשַּׁבָּת הַזֹּאת הִיא שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית. הַשַּׁבָּת שֶׁמַּתְחִילִים בָּהּ אֶת הַתּוֹרָה. וְגַם הַשַּׁבָּת שֶׁקּוֹרְאִים בָּהּ עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם.

מָה אָנוּ לוֹמְדִים מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם?

כִּי בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה תֹהוּ וָבֹהוּ. לֹא הָיָה סֵדֶר בָּעוֹלָם. וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה אֱלֹהִים חֻקִּים קְבוּעִים וְהֵבִיא סֵדֶר בָּעוֹלָם. וְעוֹד אָנוּ לוֹמְדִים, כִּי עָשָׂה אֱלֹהִים אֶת הַכֹּל בְּמַחֲשָׁבָה וְדַעַת וְכִי הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַכֹּל הַשְׁגָּחָה תְּמִידִית.

אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶזְכֹּר הֵיטֵב הֵיטֵב, וְהֵם יִהְיוּ לִי לְתוֹעֶלֶת תְּמִידִית: טֶרֶם אֲשֶׁר הָיִיתִי בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה תֹהוּ וָבֹהוּ בְּמַעֲשַׂי וּמַחְשְׁבוֹתַי. לֹא הָיוּ בָּהֶם סֵדֶר וּמַחֲשָׁבָה וָדַעַת. מֵהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה עָלַי לְהָבִיא סֵדֶר בָּהֶם. עָלַי לְהִתְנַהֵג עַל פִּי חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים. חֻקֵּי תּוֹרָתֵנוּ, וּלְהַשְׁגִּיחַ עַל חַיַּי כִּי יִהְיוּ בְּחֶשְׁבּוֹן וָדַעַת. עָלַי לָתֵת חֶשְׁבּוֹן לֵאלֹהִים, לְהוֹרַי וּלְעַמִּי יִשְׂרָאֵל. עָלַי לָדַעַת אֶת רְצוֹן אֱלֹהִים, אֶת רְצוֹן הוֹרַי וְאֶת רְצוֹן עַם יִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשַׂי עַל פִּי הַדַּעַת הַזֹּאת.

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים גַּם עַל הַשַּׁבָּת. הַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנָּתַן לָנוּ אֱלֹהִים לִמְנוּחָה וְלְעֹנֶג. לִתְפִלָּה וְזִמְרָה וְתוֹרָה. וְאַשְׁרֵי הָעָם שֶׁזָּכָה לַיּוֹם הַזֶּה וְאַשְׁרַי שֶׁהִנְנִי נַעֲשֶׂה בַּיּוֹם הַזֶּה בֵּן לְהָעָם הַזֶּה.

ההפטרה

אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לִשְׁנֵי פְּסוּקִים בְּהַהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה. הִנֵּה הַפְּסוּקִים: „אֲנִי ה' קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק, וְאַחְזֵק בְּיָדֶךָ. וְאֶצָּרְךָ

וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם, לְאוֹר גּוֹיִם. לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת. לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר, מִבֵּית כֶּלֶא יוֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ".

מָה כַּוָּנַת הַפְּסוּקִים?

אֱלֹהִים מַשְׁמִיעַ, כִּי קָרָא לְעַם יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת לוֹ לְעָם–בְּ צֶ דֶ ק, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל רָ א וּ י לְכָךְ. אֱלֹהִים קָרָא לְיִשְׂרָאֵל, וְתוֹמֵךְ בְּיָדוֹ וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ. לָמָּה? לְמַעַן אֲשֶׁר יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל מֵבִיא שָׁלוֹם בֵּין עָם לְעָם. לְמַעַן אֲשֶׁר יִהְיֶה אוֹר לָעַמִּים. זֹאת אוֹמֶרֶת, לְלַמֵּד אוֹתָם אֶת הַצֶּדֶק וְהַמִּשְׁפָּט. לִפְקֹחַ אֶת עֵינֵיהֶם לִרְאוֹת אֶת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. כְּמוֹ כֵן קָרָא אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל לְהַצִּיל אֶת הָעֲשׁוּקִים וְאֶת הַנִּרְדָּפִים מִן הָעוֹשְׁקִים וְהָרוֹדְפִים.

הַפְּסוּקִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה נִתְקַיְּמוּ מִיּוֹם הֱיוֹתֵנוּ לְעָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְכָל הַחֲכָמִים וְהַיְשָׁרִים אֵצֶל הָעַמִּים מַכִּירִים בַּדָּבָר הַזֶּה. כִּי תּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת אוֹר וְחַיִּים, כִּי אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹהֲבִים אֶת הַיּוֹשֶׁר וְהַצֶּדֶק וְנִלְחָמִים בַּעֲדָם. הָיִינוּ אוֹר לַגּוֹיִם בֶּעָבָר, וּמַאֲמִינִים אָנוּ כִּי נִהְיֶה עַם כָּזֶה בֶּעָתִיד, כַּאֲשֶׁר נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנִחְיֶה עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ.

אֵלּוּ הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמְּמַלְּאוֹת אֶת לִבִּי בַּיּוֹם הַזֶּה, הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִתְקוּפַת חַיַּי הַחֲדָשִׁים.

נח

הסדרה

רֶגֶשׁ שֶׁל גָאוֹן עִבְרִי הִנְנִי מַרְגִּישׁ כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לַסִּדְרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת.

אֱלֹהִים אָמַר לְהָבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. וְהַכָּתוּב אוֹמֵר: „וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס." בַּפָּסוּק הַזֶּה יֵשׁ כְּלָל וּפְרָט. הַכְּלָל הוּא: הָאָרֶץ נִשְׁחָתָה. כְּלוֹמַר, כָּל בְּנֵי הָאָדָם הָיוּ רָעִים וְחַטָּאִים. עָבְרוּ עַל כָּל חֻקֵּי הַתּוֹרָה וְהַמּוּסָר. הַפְּרָט הוּא: הָאָרֶץ נִמְלְאָה חָמָס—וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה פֵּרְשׁוּ: חָמָס זֶהוּ גֵזֶל. כְּלוֹמַר, כָּל אֶחָד גָּזַל וְעָשַׁק אֶת חֲבֵרוֹ. אַחַר כָּךְ אוֹמֵר הַכָּתוּב: „וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ: קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם". וַחֲכָמֵינוּ ז"ל מְפָרְשִׁים: „לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם אֶלָּא עַל הַגָּזֵל". כְּלוֹמַר, עַל כָּל הַחֲטָאִים הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סוֹלֵחַ לְדוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא הָיָה מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. אוּלָם מִכֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ בִּגְזֵלָה, אָמַר אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ לְכַלּוֹת אוֹתָם עַל יְדֵי הַמַּבּוּל.

מַה מְּלַמְּדִים אוֹתָנוּ הַכְּתוּבִים הָאֵלֶּה?

כִּי הַחֵטְא שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם לַחֲבֵרוֹ גָּדוֹל וְקָשֶׁה מִן הַחֲטָאִים שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם לֵאלֹהִים. וְעַל זֶה אָמְרוּ חז"ל: „עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר".

זֶה הוּא עִקָּר גָּדוֹל בְּתוֹרָתֵנוּ.

וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מוֹסִיף לְהִתְבּוֹנֵן אֶל הָעִקָּר הַזֶּה אוֹמֵר אֲנִי לְנַפְשִׁי: מַה גְּדוֹלָה זְכוּתִי לְהֵעָשׂוֹת עַתָּה לְבֶן יִשְׂרָאֵל. לְבֶן הָעָם אֲשֶׁר תּוֹרָתוֹ נָתְנָה לוֹ עִקָּרִים כָּאֵלֶּה.

ההפטרה

כַּאֲשֶׁר קָרָאנוּ הַיּוֹם אֶת הַהַפְטָרָה נִמְשַׁךְ לִבִּי אַחֲרֵי פָּסוּק אֶחָד, וְהוּא:—„כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה, וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ, וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט, אָמַר מְרַחֲמֵךְ ה׳".

הֲנְתַתֶּם אֶת לִבְּכֶם לְהַפָּסוּק הַנִּשְׂגָּב הַזֶּה?

מַבְטִיחַ אוֹתָנוּ הַנָּבִיא אֶת הַהַבְטָחָה הַנִּפְלָאָה, כִּי אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִהְיֶה לְעַם־הַנֵּצַח. כֵּן, אֲפִילוּ אִם כָּל סִדְרֵי־הַטֶּבַע יִשְׁתַּנּוּ, הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יָסוּרוּ מִן הָעוֹלָם—אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִהְיֶה חַיִּים וְקַיָּמִים. וּכְלוּם לֹא הָיָה כַּדָּבָר הַזֶּה?

כַּמָּה עַמִּים גְּדוֹלִים וְכַבִּירִים מִמֶּנּוּ אָבְדוּ מִן הָעוֹלָם. כַּמָּה מְדִינוֹת וּמַמְלָכוֹת עֲצוּמוֹת תַּמּוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַם קָטָן וְחַלָּשׁ, נִשְׁאַרְנוּ בַּחַיִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה? מַדּוּעַ? כִּי אֱלֹהִים לֹא הֵפִיר אֶת הַבְּרִית שֶׁכָּרַת עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. לֹא הֵסִיר מֵעָלֵינוּ אֶת חַסְדּוֹ וְשָׁמַר אוֹתָנוּ מִכִּלָּיוֹן.

וְאֵיזֶה כֹּחַ נָתַן לָנוּ אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתֵנוּ לְעַם־עוֹלָם? אֶת הַתְּשׁוּבָה אָנוּ מוֹצְאִים בַּבְּרָכָה שֶׁבֵּרַכְתִּי הַיּוֹם כְּשֶׁעָלִיתִי לַתּוֹרָה: „אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ".—בְּתוֹרַת הָאֱמֶת שֶׁנָּתַן לָנוּ נָטַע בְּתוֹכֵנוּ חַיֵּי עוֹלָם.

לך לך

הסדרה

מִקְרֶה הוּא כִּי חַג בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי חָל בְּשַׁבַּת לֶךְ־לְךָ. אֲבָל מִקְרֶה טוֹב מְאֹד הוּא. כִּי כָל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה הִיא עַל אַבְרָהָם אָבִינוּ, הָעִבְרִי הָרִאשׁוֹן בָּעוֹלָם. וְלִי, בְּתוֹר נַעַר עִבְרִי, שֶׁמַּתְחִיל מֵעַתָּה לִחְיוֹת חַיִּים עִבְרִיִּים שְׁלֵמִים, נָעִים מְאֹד לְדַבֵּר עַל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁבָּרָא חַיִּים עִבְרִיִּים בָּעוֹלָם.

אַרְבָּעָה דְבָרִים חֲשׁוּבִים אָנוּ קוֹרְאִים בַּסִּדְרָה הַזֹּאת עַל אַבְרָהָם.

א. אַבְרָהָם עוֹזֵב עַל פִּי מִצְוַת ה׳ אֶת אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁבָּא הוּא מְלַמֵּד אֶת דַּעַת אֱלֹהִים.

ב. כַּאֲשֶׁר פָּרַץ רִיב בֵּין רוֹעֵי אַבְרָהָם וְרוֹעֵי לוֹט–אַבְרָהָם נִפְרַד מִלּוֹט, מִפְּנֵי שֶׁשּׂוֹנֵא מַחֲלוֹקֶת הוּא.

ג. כַּאֲשֶׁר נוֹדַע לוֹ שֶׁשְּׁבָטִים חֲזָקִים הִתְנַפְּלוּ עַל שְׁבָטִים חַלָּשִׁים כְּדֵי לַעֲשׂוֹתָם לַעֲבָדִים וְלוֹט נִשְׁבָּה בְּתוֹכָם–אַבְרָהָם מְמַהֵר לַעֲזוֹר לָהֶם.

ד. כַּאֲשֶׁר הוּא מַצִּיל אֶת הַשְּׁבָטִים הַחַלָּשִׁים וְהֵם חֲפֵצִים לָתֵת לוֹ מַתָּנוֹת–אַבְרָהָם מְמָאֵן לְקַבְּלָן.

הֵן הֵן מִדּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ: מְלַמֵּד דַּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ. שׂוֹנֵא רִיב. מַעֲמִיד אֶת נַפְשׁוֹ בְּסַכָּנָה לְטוֹבַת קְרוֹבָיו וַאֲנָשִׁים חַלָּשִׁים. שׂוֹנֵא מַתָּנוֹת בְּעַד מַעֲשִׂים טוֹבִים.

הַמִּדּוֹת הָאֵלֶּה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָבְרוּ בִּירוּשָּׁה אֵלֵינוּ, בָּנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: הָיִינוּ הָעָם הָרִאשׁוֹן שֶׁלִּמֵּד אֶת הָעַמִּים אֶת דַּעַת אֱלֹהִים.

שׂוֹנְאִים אָנוּ רִיב וּמִלְחָמָה. אוּלָם אַף עַל פִּי שֶׁאוֹהֲבֵי שָׁלוֹם אֲנַחְנוּ, כַּאֲשֶׁר קָמוּ עַמִּים עָלֵינוּ בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל אַרְצֵנוּ וְחָפְצוּ לַעֲשׂוֹתֵנוּ לַעֲבָדִים–הִתְעוֹרַרְנוּ וְנִלְחַמְנוּ עַל כְּבוֹדֵנוּ וְעַל חֵרוּתֵנוּ. וּכְמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ, צִוּוּנוּ חֲכָמֵינוּ לַעֲבוֹד אֶת אֱלֹהִים „שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ „שְׂכַר מִצְוָה–מִצְוָה".

וְכַאֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם, בְּיוֹם הֶחָג הָעִבְרִי הַגָּדוֹל שֶׁלִּי, תְּפִלָּתִי בְּפִי:

„יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּהְיֶינָה בִּי מִמִּדּוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וּמִכָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁנִּתְבָּרְכוּ בָּהֶן זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ".

ההפטרה

מִן הַהַפְטָרָה שֶׁקָּרָאנוּ הַיּוֹם יִשָּׁמְרוּ בְּלִבִּי הַכְּתוּבִים הָאֵלֶּה: „וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי, יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ, וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ. וָאֹמַר לְךָ: עַבְדִּי אַתָּה, בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ".

בְּרָכָה נִשְׂגָּבָה בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. הַבְּרָכָה הִיא לֹא בִּרְכַּת עוֹשֶׁר וְכָבוֹד. לֹא בִּרְכַּת כֹּחַ וּגְבוּרָה, כִּי אִם הַבְּרָכָה לִהְיוֹת לְעַם אֱלֹהִים, לְהָעָם הַנִּבְחָר.

לְשֵׁם מָה בָּחַר בָּנוּ אֱלֹהִים?

כָּל הָעַמִּים בִּימֵי הַקֶּדֶם וּבְיָמֵינוּ אֵלֶּה לָמְדוּ לָדַעַת אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע. אוּלָם לָדַעַת אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע לֹא דַי לוֹ לְאָדָם. צָרִיךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים לְפִי הַיְדִיעָה הַזֹּאת. צָרִיךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת הַטּוֹב וּלְהִתְרַחֵק מִן הָרָע. כִּי מַחֲשָׁבָה וִידִיעָה בְּלִי מַעֲשֶׂה אֵינָן כְּלוּם. וּלְפִיכָךְ בָּחַר אֱלֹהִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיַּעֲשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיִחְיֶה חַיִּים יְשָׁרִים. וְאָז יִרְאוּ כָּל הָעַמִּים בְּעֵינֵיהֶם אֶת חַיָּיו וְאֶת

מַעֲשָׂיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְיוּכְלוּ לִלְמֹד מִמֶּנּוּ. כִּי רַק מַעֲשִׂים נִרְאִים וּגְלוּיִים לָעַיִן יְכוֹלִים לִהְיוֹת לְמוֹפֵת מוֹעִיל וְלֹא מַחֲשָׁבָה וָדַעַת לְבַדָּן.

זֶהוּ הָרַעְיוֹן הַגָּדוֹל. הָרַעְיוֹן שֶׁל הָעָם הַנִּבְחָר.

וּבַיּוֹם הַזֶּה אֲנִי נַעֲשֶׂה לְבֶן הָעָם הַנִּבְחָר, וּמְקַבֵּל אֲנִי לַחֲשׁוֹב אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו וְלַעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשָׂיו.

וּתְפִלָּתִי בְּפִי בָּרְגָעִים הָאֵלֶּה:

„יִשְׁפֹּךְ אֱלֹהִים מֵרוּחוֹ עָלַי. יְחַזֵּק בִּי אֶת דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ וְאֶת אַהֲבָתִי אֵלֶיהָ וְיַדְרִיכֵנִי בְּדַרְכָּהּ, דֶּרֶךְ הָאוֹר וְהַחַיִּים.

וירא

הסדרה

הַסִּדְרָה הַזֹּאת מוֹסִיפָה לָנוּ לְהַרְאוֹת אֶת מִדּוֹתָיו הַמְּצֻיָּנוֹת שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.

שְׁלֹשָׁה דְבָרִים לוֹמְדִים אָנוּ מִסִּפּוּרֵי הַסִּדְרָה הַזֹּאת:

א. מִדַּת הַכְנָסַת אוֹרְחִים.

כַּאֲשֶׁר רָאָה אַבְרָהָם שְׁלֹשָׁה אוֹרְחִים, מִהֵר וְהִכְנִיס אוֹתָם וְהֶאֱכִילָם וְהִשְׁקָה אוֹתָם.

ב. רַחֲמִים רַבִּים לִבְרִיּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

כַּאֲשֶׁר שָׁמַע כִּי רוֹצֶה ה' לַהֲפוֹךְ אֶת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה, עָמַד וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶן, תְּפִלַּת לֵב טוֹב וְרַחֲמָן.

ג. מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם.

אוֹתוֹ הַלֵּב הַמָּלֵא רַחֲמִים לְכָל אָדָם בַּאֲשֶׁר אָדָם וַאֲפִילוּ לִבְנֵי הָאָדָם הַחוֹטְאִים בְּיוֹתֵר–אוֹתוֹ הַלֵּב נֶהְפַּךְ לְאֶבֶן, כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ אֱלֹהִים לִשְׁחוֹט אֶת בְּנוֹ יְחִידוֹ אֲשֶׁר אָהַב כָּל כַּךְ.

אוּלָם הַאִם בֶּאֱמֶת סָרוּ רַחֲמֵי אַבְרָהָם מִבְּנוֹ יִצְחָק?

לֹא. אַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ לִבְנוֹ יְחִידוֹ הָיוּ עֲמוּקִים מִנִּי יָם, אוּלָם הָאַהֲבָה לֵאלֹהִים וְהָרָצוֹן לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹלוֹ גָּבְרוּ עַל רִגְשׁוֹת רַחֲמָיו לִבְנוֹ וְהָיָה מוּכָן וּמְזוּמָּן לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר נִצְטַוָּה.

גַּם אֲנַחְנוּ, בְּנֵי אַבְרָהָם, מִיּוֹם שֶׁהָיִינוּ לְעָם נִשְׁתַּבַּחְנוּ בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. יֵשׁ לָנוּ מִדַּת הַכְנָסַת אוֹרְחִים. עוֹשִׂים אָנוּ חֶסֶד לָעֲנִיִּים וְלַגֵּרִים וְלָאוֹרְחִים. יֵשׁ לָנוּ מִדַּת רַחְמָנוּת. הַלֵּב הַיְּהוּדִי מִתְעוֹרֵר לְחֶמְלָה עַל כָּל אָדָם וְעַל כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה. וְיֵשׁ בָּנוּ מִדַּת מְסִירַת־נֶפֶשׁ. כְּשֶׁמַּגִּיעָה שְׁעַת הַצּוֹרֶךְ, הִנְנוּ מוּכָנִים וּמְזוּמָּנִים לִמְסוֹר

אֶת נַפְשֵׁנוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. וַהֲלֹא כָּל דִּבְרֵי יָמֵינוּ הֵם סִפּוּר נִשְׂגָּב אֶחָד עַל דָּמֵנוּ שֶׁנִּשְׁפַּךְ כַּמַּיִם מִפְּנֵי שֶׁלֹּא חָפַצְנוּ לִבְגּוֹד בֵּאלֹהֵינוּ וְתוֹרָתֵנוּ. וּמַה לִּי לְהִתְפַּלֵּל לַה' אֱלֹהֵינוּ בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ לִי?

כִּי גַם אוֹתִי יְבָרֵךְ בְּמִדּוֹת הַנַּעֲלוֹת הָאֵלֶּה, לְמַעַן אֲשֶׁר אֶהְיֶה רָאוּי לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם הַגָּדוֹל וְהַיָּקָר–בֶּן יִשְׂרָאֵל.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת, כִּי אִשָּׁה אַחַת בָּעִיר שׁוּנֵם אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַל דְּבַר אֱלִישָׁע הַנָּבִיא:

„נַעֲשֶׂה נָּא עֲלִיַּת קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה, וְהָיָה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר שָׁמָּה".

לָמָּה עָשְׂתָה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה?

כִּי יָדְעָה שֶׁאֱלִישָׁע הוּא „אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא", וְלִבָּהּ הָיָה מָלֵא כָּבוֹד אֵלָיו וְהִרְגִּישָׁה אֶת עַצְמָהּ מְאֻשָּׁרָה כַּאֲשֶׁר הוּא הִתְאָרֵחַ בְּבֵיתָהּ.

הָאִשָּׁה הַהִיא הָיְתָה פְּשׁוּטָה מְאֹד, אַחַת מִבְּנוֹת הֲמוֹן הָעָם. כִּי אֵין אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים אֲפִילוּ אֶת שְׁמָהּ. אֲבָל הִיא סֵמֶל כָּל בְּנֵי עַמֵּנוּ הַפְּשׁוּטִים, שֶׁמִּימֵי הַקֶּדֶם עַד עַתָּה הָיוּ מְכַבְּדִים וּמַעֲרִיצִים אֶת כָּל הַקְּדוֹשִׁים וּבַעֲלֵי הָרוּחַ שֶׁלָּנוּ, וְהָיוּ מוּכָנִים לְמַלֵּא אֶת כָּל מַחְסוֹרֵיהֶם.

זֹאת הָיְתָה וְהִיא אַחַת הַמִּדּוֹת הַיָּפוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. וּמִדָּה זוּ יַחַד עִם מִדּוֹת טוֹבוֹת אֲחֵרוֹת עָשׂוּ אוֹתָנוּ לְעַם־הָרוּחַ. כִּי עַל יְדֵי זֶה שֶׁנָּתַן הָעָם אֶת הַיְכֹלֶת לַחֲכָמָיו וְצַדִּיקָיו לִחְיוֹת בְּלִי דַאֲגוֹת־פַּרְנָסָה הָיוּ הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים יְכוֹלִים לְהַקְדִּישׁ אֶת כָּל זְמַנָּם לְתוֹרָה וְחָכְמָה וְלָתֵת מֵרוּחָם עַל הָעָם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֲנִי חוֹגֵג אֶת חַג בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֵינִי יָכוֹל לְהַבְטִיחַ כִּי אֶגְדַּל לִהְיוֹת אֶחָד מֵחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל וּמַנְהִיגָיו. אֲבָל אֶת הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי–לְכַבֵּד בְּכָל לִבִּי אֶת חֲכָמֵינוּ וּמַנְהִיגֵינוּ, וְעַל פִּי יְכָלְתִּי לַעֲזוֹר לָהֶם כִּי יוּכְלוּ לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוֹדַת הַקּוֹדֶשׁ שֶׁלָּהֶם לְטוֹבַת עַמֵּנוּ וְתוֹרָתֵנוּ.

חיי שרה

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים סִפּוּר גָּדוֹל אֶחָד.

אַבְרָהָם שׁוֹלֵחַ אֶת עַבְדּוֹ אֱלִיעֶזֶר לַאֲרַם נַהֲרַיִם לָקַחַת אִשָּׁה לְיִצְחָק. מַדּוּעַ מֵאֵן אַבְרָהָם לָקַחַת אִשָּׁה לִבְנוֹ מִבְּנוֹת הָאָרֶץ?

כִּי הוּא חָפֵץ שֶׁיִּהְיֶה זַרְעוֹ נִבְדָּל מֵעַם הָאָרֶץ. בְּגוּפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ. בְּמַעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו. הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְהִבָּדֵל מִן הַגּוֹיִם שְׁכֵנֵינוּ, הִיא אַחַת מִמִּדּוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלוֹת, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה שָׁמַרְנוּ אוֹתָהּ. וּלְפִיכָךְ לֹא הִתְעָרַבְנוּ בָּעַמִּים וְנִשְׁאַרְנוּ עַם עִבְרִי טָהוֹר.

בַּזְּמַן הַזֶּה יוֹשֵׁב חֵלֶק גָּדוֹל מֵעַם יִשְׂרָאֵל בְּאָמֶרִיקָה. לוֹמְדִים אָנוּ אֶת לְשׁוֹן הָעָם הָאֲמֶרִיקָאִי. לוֹמְדִים אָנוּ אֶת חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחַיִּים אָנוּ עַל פִּי הַחֻקִּים הָאֵלֶּה. אוּלָם כָּל זְמַן שֶׁאֵינֶנּוּ מִתְעָרְבִים בְּעַם הָאָרֶץ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְחַגִּים וּמוֹעֲדִים דָּתִיִּים וּבְחַיֵּי מִשְׁפָּחָה—נִשָּׁאֵר גַּם פֹּה בְּתוֹר עַם מְיוּחָד וְנִבְדָּל כְּמוֹ שֶׁהָיִינוּ עַד עַתָּה. אוּלָם אִם, חָלִילָה, נַעֲבֹר עַל מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ וְנִתְאַחֵד עִם עַם הָאָרֶץ בְּכָל מִנְהֲגֵי חַיֵּינוּ— אֵין עָתִיד לָנוּ בָּאָרֶץ הַזֹּאת.

וּבַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֲנִי נִכְנָס בִּבְרִית הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, יִזָּכֵר וְיִשָּׁמֵר בְּלִבִּי הַלִּמּוּד שֶׁל הַסִּדְרָה הַזֹּאת: אֵדַע אֶת שְׂפַת הַמְּדִינָה וְאֶחְיֶה עַל פִּי חֻקֶּיהָ, אֲבָל אֶשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לִהְיוֹת מָסוּר וְנֶאֱמָן לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַעֲשַׂי וּמַחְשְׁבוֹתַי. בְּכָל גּוּפִי וְנַפְשִׁי.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה אָנוּ קוֹרְאִים כִּי אֲדוֹנִיָּהוּ בֶּן חַגִּית, אֶחָד מִבְּנֵי דָוִד, הִתְנַשֵּׂא לִמְלוֹךְ אַחֲרֵי מוֹת אָבִיו וְהִצְלִיחַ לִמְשׁוֹךְ אַחֲרָיו אֶת יוֹאָב

שַׂר־הַצָּבָא וְעוֹד שָׂרִים שֶׁעָמְדוּ לִפְנֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ. אוּלָם נָתָן הַנָּבִיא מִהֵר וְהֵפִיר אֶת עֲצַת אֲדוֹנִיָּהוּ וּבְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ צִוָּה הַמֶּלֶךְ לְהַמְלִיךְ אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ.

מִתְעוֹרֶרֶת הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ חָפֵץ הַנָּבִיא כִּי שְׁלֹמֹה יִמְלוֹךְ? הַתְּשׁוּבָה הִיא: כָּל יְמֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ הָיוּ יְמֵי מִלְחָמָה. הוּא נִלְחַם בְּכָל הָעַמִּים שֶׁלָּחֲצוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָבַשׁ אֶת אַרְצוֹתֵיהֶם. בְּמִלְחֲמוֹתָיו וְנִצְחוֹנוֹתָיו הִרְחִיב אֶת גְּבוּלֵי הָאָרֶץ וְעָשָׂה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לְעַם גָּדוֹל וְחָזָק. אֲבָל בְּמוֹת דָּוִד יָרֵא נָתָן הַנָּבִיא פֶּן יוֹסִיף יִשְׂרָאֵל לְהִלָּחֵם בָּעַמִּים וְלִכְבּוֹשׁ אֲרָצוֹת. כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל הָעַמִּים בִּימֵי הַקֶּדֶם וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ עַד הָעֵת הָאַחֲרוֹנָה. וּמִשּׁוּם זֶה הוּא חָפֵץ שֶׁעַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה יֵשֵׁב מֶלֶךְ אוֹהֵב־שָׁלוֹם. וּשְׁלֹמֹה הָיָה מֶלֶךְ כָּזֶה. כִּי עוֹד בִּימֵי יַלְדוּתוֹ וְנַעֲרוּתוֹ הֶרְאָה אֶת סִימָנֵי הַשִּׂנְאָה לַמִּלְחָמָה.

סִפּוּר זֶה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ כִּי נְבִיאֵינוּ הִשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל כֹּחָם לְחַנֵּךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ הָאַהֲבָה לְשָׁלוֹם וְחִנּוּךְ זֶה הִצְלִיחַ הַרְבֵּה. כִּי מִכָּל הָעַמִּים שֶׁהָיוּ וְהֵם אִתָּנוּ–אֵין עַם שֶׁיִּשְׂנָא מִלְחָמוֹת כְּמוֹ עַמֵּנוּ. וּמִדָּה זוּ–מִדַּת הַשָּׁלוֹם חֲבִיבָה וִיקָרָה לָנוּ מְאֹד. וְגַם כָּל הָעַמִּים הַחֲדָשִׁים הִתְחִילוּ לְהַלֵּל אוֹתָהּ וְלִרְדּוֹף אַחֲרֶיהָ, אַחֲרֵי מִלְחֶמֶת־הָעוֹלָם הַנּוֹרָאָה שֶׁהֵבִיאָה חוּרְבָּן כָּל כַּךְ גָּדוֹל.

וְהַיּוֹם, בִּהְיוֹתִי בַּר־מִצְוָה וּבְקַבְּלִי עַל עַצְמִי לִקְנוֹת אֶת הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל–אַשְׁרִישׁ בְּלִבִּי אֶת הַמִּדָּה הַנִּפְלָאָה הַזֹּאת, מִדַּת הַשָּׁלוֹם הַבְּרוּכָה.

תולדות

הסדרה

הַסִּדְרָה הַזֹּאת מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל יַעֲקֹב וְעֵשָׂו. קוֹרְאִים אָנוּ כִּי הִצְלִיחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהוֹצִיא מֵעֵשָׂו גַּם אֶת הַבְּכוֹרָה וְגַם אֶת הַבְּרָכוֹת. מִתּוֹךְ קְרִיאַת הַדְּבָרִים כְּמוֹ שֶׁהֵם אֶפְשָׁר לָנוּ לַחֲשׁוֹב כִּי הִשִּׂיג יַעֲקֹב אֶת חֶפְצוֹ בְּמִרְמָה, אוּלָם כַּאֲשֶׁר נִתֵּן לֵב לְעוֹמֶק הַדְּבָרִים, נִרְאֶה כִּי בְּצֶדֶק עָשָׂה יַעֲקֹב אֶת מַעֲשָׂיו. עֵשָׂו לֹא הָיָה רָאוּי לֹא לִבְכוֹרָה וְלֹא לִבְרָכוֹת. אֶת הַבְּכוֹרָה הוּא בָּזָה. הִיא לֹא הָיְתָה חֲשׁוּבָה בְּעֵינָיו. הוּא מָכַר אוֹתָהּ בְּעַד נְזִיד עֲדָשִׁים. בְּמַעֲשֶׂה הַזֶּה הֶרְאָה גַּם כֵּן כִּי הָיָה חַלָּשׁ בְּרוּחוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה חָזָק בְּגוּפוֹ. הוּא לֹא יָכֹל לִכְבּוֹשׁ אֶת יִצְרוֹ, אֶת יֵצֶר הָרָעָב. וַחֲכָמֵינוּ אוֹמְרִים: „אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר–הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ".

וּמִכֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לִבְכוֹרָה לֹא הָיָה רָאוּי גַּם לִבְרָכוֹת. כִּי בְּרָכוֹת שֶׁנּוֹתְנִים לַחֲסַר־לֵב וְרוּחַ נֶהֱפָּכוֹת לִקְלָלוֹת לוֹ וְלַאֲחֵרִים, וּבְיִחוּד לַאֲחֵרִים.

לְיַעֲקֹב הָיוּ גַּם נֶפֶשׁ חֲזָקָה וְגַם חָכְמָה. גַּם דַּעַת וְגַם סַבְלָנוּת. אֶת תְּכוּנוֹתָיו אֵלֶּה הֶרְאָה אַחֲרֵי כֵן כַּאֲשֶׁר עָבַד אֶת לָבָן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְאָסַף עוֹשֶׁר רָב בְּסַבְלָנוּתוֹ וַחֲרִיצוּתוֹ. אֶת הַמִּדּוֹת הָאֵלֶּה הִנְחִיל יַעֲקֹב אָבִינוּ לְבָנָיו, לְעַם יִשְׂרָאֵל.

חָכָם וְסַבְלָן וְחָזָק בְּרוּחוֹ הוּא עַם יִשְׂרָאֵל. בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה הוּא מַצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל צָרוֹתָיו וּלְהִצְטַיֵּן בְּחָכְמָה וָדַעַת, בְּמִסְחָר וַעֲבוֹדָה, כְּשֶׁבָּאִים לוֹ יְמֵי־מְנוּחָה.

וּבְשָׁעָה הַקְּדוֹשָׁה לִי, תְּפִלָּתִי בְּפִי.

„תֵּן לִי, אֱלֹהִים מִתְּכוּנוֹתָיו שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. חָכְמָה וּבִינָה וּגְבוּרַת־רוּחַ לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לְהִקָּרֵא בְּצֶדֶק „בֶּן יִשְׂרָאֵל".

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַפְּסוּקִים:

„בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. וְאִם אָב אָנִי–אַיֵּה כְבוֹדִי? וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי–אַיֵּה מוֹרָאִי? אָמַר ה׳ צְבָאוֹת לָכֶם: הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי. וַאֲמַרְתֶּם: בַּמֶּה בָזִינוּ אֶת שְׁמֶךָ?–מַגִּישִׁים עַל מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגֹאָל. וַאֲמַרְתֶּם: בַּמֶּה גֵאַלְנוּךָ?–בֶּאֱמָרְכֶם: שֻׁלְחַן ה׳ נִבְזֶה הוּא".

הַנָּבִיא מַלְאָכִי מַבִּיעַ פֹּה אֶת מָרַת נַפְשׁוֹ וְאֶת קִצְפּוֹ עַל הָעָם וְעַל הַכֹּהֲנִים עַל אֲשֶׁר לֹא נָתְנוּ כָּבוֹד לַה׳ וּלְמִקְדָּשׁוֹ. גַּם בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה יֵשׁ יְהוּדִים שֶׁמְּבַזִּים כָּל דָּבָר עִבְרִי וּמְכַבְּדִים כָּל דָּבָר שֶׁאֵינֶנּוּ עִבְרִי. וְאִלּוּ הָיָה חַי נָבִיא בְּתוֹכֵנוּ, כִּי אָז הָיָה צוֹעֵק בְּמַר־רוּחוֹ עַל הַיְהוּדִים הָאֵלֶּה, עַל שִׁפְלוּת־נַפְשָׁם וְעַל עַבְדוּתָהּ.

אֲנִי נַעַר בַּר־מִצְוָה שֶׁעַד עַתָּה לָמַד מְעַט בְּתוֹרָתֵנוּ. אֵינִי יוֹדֵעַ אִם אוּכַל לְקַיֵּם אֶת מִצְווֹתֶיהָ בְּכָל דִּקְדּוּקֵיהֶן וּפְרָטֵיהֶן. אֲנִי אֶשְׁתַּדֵּל לְקַיְּמָן. אֲבָל דָּבָר אֶחָד הִנְנִי מַרְגִּישׁ בְּלִבִּי: כִּי לֹא יָסוּר מִלִּבִּי רֶגֶשׁ הַכָּבוֹד הַגָּדוֹל לְתוֹרָתֵנוּ, לְעַמֵּנוּ וּלְכָל הַקָּדוֹשׁ וְהַיָּקָר לוֹ, וְכִי בְּכָל כֹּחוֹתַי אָגֵן עַל כְּבוֹדֵנוּ. כִּי יָדַעְתִּי: אָדָם שֶׁאֵינוֹ אוֹהֵב וּמְכַבֵּד אֶת עַמּוֹ וְאֶת הַיָּקָר לוֹ, הוּא עֶבֶד בְּנַפְשׁוֹ וְרָאוּי לְחֶרְפָּה וּלְקַלָּסָה.

וּבַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא הַיּוֹם הַנִּכְבָּד בְּכָל יְמֵי חַיַּי, יַחָרְתוּ בְּלִבִּי דִּבְרֵי הַנָּבִיא וְחֶפְצוֹ הָעַז: לֶאֱהֹב אֶת אֲדֹנָי וּלְכַבְּדֵהוּ. וְהָאַהֲבָה וְהַכָּבוֹד אֵלָיו יוֹרֵנוּ, לְקַיֵּם אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁהִיא דֶּרֶךְ הָאוֹר וְהָאֱמֶת וְהַחַיִּים הַשְּׁלֵמִים וְהַנַּעֲלִים.

וַיֵּצֵא

הסדרה

קָרָאנוּ הַיּוֹם עַל הַחֲלוֹם הַנִּפְלָא שֶׁחָלַם יַעֲקֹב אָבִינוּ. בַּחֲלוֹם הַזֶּה שְׁתֵּי הַבְטָחוֹת. הָאַחַת הִיא: „וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ". הַשְּׁנִיָּה הִיא: „וַהֲשִׁיבֹתִיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת".

בְּהַבְטָחָה הָרִאשׁוֹנָה מַבְטִיחַ ה' אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ כִּי בְּכָל הַיָּמִים אֲשֶׁר יִהְיֶה נָע וָנָד, יִשְׁמְרֵהוּ מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַסַּכָּנוֹת שֶׁבָּאוֹת עַל אָדָם בִּימֵי נְדוּדָיו. בְּהַבְטָחָה הַשְּׁנִיָּה מַבְטִיחַ אוֹתוֹ ה' כִּי יָשִׁיב אוֹתוֹ בְּשָׁלוֹם אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ.

מַה שֶּׁהִבְטִיחַ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ וְנִתְקַיֵּם בּוֹ, הִבְטִיחַ גַּם לָנוּ וְנִתְקַיֵּם גַּם בָּנוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב. גַּם אָנוּ נֶאֱנַסְנוּ לְהִגָּלוֹת מֵאַרְצֵנוּ וְלִהְיוֹת נָעִים וְנָדִים. גַּם עָלֵינוּ בָּאוּ צָרוֹת וְסַכָּנוֹת רַבּוֹת וּתְכוּפוֹת שֶׁכִּמְעַט הֵבִיאוּ קֵץ לָנוּ. אוּלָם ה' בַּחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים שָׁמַר עָלֵינוּ מִכִּלָּיוֹן וְהֶחֱיָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

וּכְמוֹ שֶׁשָּׁב יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּשָׁלוֹם לְאֶרֶץ־מוֹלַדְתּוֹ, כָּךְ מַאֲמִינִים אָנוּ שֶׁיָּשִׁיב אוֹתָנוּ ה' לְהָאָרֶץ הַהִיא, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם נִהְיֶה לְעַם גָּדוֹל וְחָפְשִׁי.

וּכְבָר הִתְחִילָה הַתְּשׁוּבָה שָׁמָּה. וַאֲנִי נַעַר בַּר־מִצְוָה, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְקַבֵּל עָלַי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ, הִנְנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי וְדַעְתִּי לַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה–מִצְוַת בִּנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

בְּכָל כֹּחוֹתַי אֶשְׁתַּתֵּף עִם כָּל הָעוֹבְדִים לְטוֹבַת בִּנְיַן אַרְצֵנוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה כֻּלָּנוּ לִרְאוֹת בְּבִנְיָנָהּ הַשָּׁלֵם וּבִגְאוּלָּתוֹ הַשְּׁלֵמָה שֶׁל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל.

עוד על הסדרה

קָרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ נָדַר נֶדֶר, שֶׁאִם יִתֵּן לוֹ אֱלֹהִים לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ יִהְיֶה ה' לוֹ לֵאלֹהִים וּמִכֹּל אֲשֶׁר לוֹ יַקְדִּישׁ חֵלֶק עֲשִׂירִי לֵאלֹהִים.

שְׁנֵי דְבָרִים לוֹמְדִים אָנוּ מִבַּקָּשַׁת יַעֲקֹב.

הָאֶחָד: לֹא עוֹשֶׁר וְכָבוֹד בִּקֵּשׁ מֵאֵת ה', כִּי אִם לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ. הַדְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לְקִיּוּם גּוּפוֹ וְלִבְרִיאוּת גּוּפוֹ. דָּבָר זֶה מוֹכִיחַ אוֹתָנוּ כִּי אֲבוֹת הָעָם הָעִבְרִי לֹא חָמְדוּ עוֹשֶׁר וּגְדוּלָה. כִּי יָדְעוּ שֶׁעוֹשֶׁר וּגְדוּלָה, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתְנִים תַּעֲנוּג לַגּוּף, הֵם מְבִיאִים לָרוֹב לִידֵי קִנְאָה וְשִׂנְאָה וּדְאָגָה וְגוֹזְלִים אֶת מְנוּחַת הַנֶּפֶשׁ, לִפְעָמִים הֵם מַזִּיקִים גַּם לַבְּרִיאוּת הַגּוּף. אוּלָם אִם יֵשׁ תְּשׁוּקָה לְעוֹשֶׁר וִיכֹלֶת לְהַשִּׂיג עוֹשֶׁר–הוּא הָעוֹשֶׁר, צָרִיךְ לָבוֹא עַל יְדֵי עֲבוֹדָה כְּשֵׁרָה וִישָׁרָה. כְּמוֹ שֶׁבָּא הָעוֹשֶׁר לְיַעֲקֹב אָבִינוּ עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ בְּמֶשֶׁךְ עֶשְׂרִים שָׁנָה.

וְהַדָּבָר הַשֵּׁנִי שֶׁלּוֹמְדִים מִבַּקָּשַׁת יַעֲקֹב: לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד מִפְּרִי הָעֲבוֹדָה, אֲפִילוּ אִם מְעַט וְדַל הוּא. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִם הָאָדָם קוֹנֶה לוֹ עוֹשֶׁר רָב. וּבֶאֱמֶת לֹא הָיָה עַם שֶׁהִרְבָּה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד בְּמָמוֹנוֹ כְּמוֹ עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֶת הַמִּדָּה הַזֹּאת יָרַשׁ מֵאֲבוֹתָיו הָרִאשׁוֹנִים–אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הַמִּדָּה הַיָּפָה הַזֹּאת טְבוּעָה בְּלִבִּי אָנִי. אוּלָם בְּשָׁעָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, כַּאֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לִפְנֵיכֶם וְחוֹשֵׁב עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, מִתְמַלֵּא לִבִּי חֵשֶׁק רָב, שֶׁהַמִּדָּה הַזֹּאת תִּנָּטַע בְּקִרְבִּי עָמוֹק עָמוֹק יַחַד עִם כָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

וישלח

הסדרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת, כִּי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע יַעֲקֹב שֶׁעֵשָׂו בָּא לְהִלָּחֵם בּוֹ, הוּא הִתְקִין אֶת עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְבָרִים: לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה. וְיָדוּעַ הַדָּבָר כִּי מַעֲשֵׂי אָבוֹת סִימָן לְבָנִים. מַה שֶּׁקָּרָה לַאֲבוֹתֵינוּ, קָרָה לְכָל הָעָם הָעִבְרִי מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ לְעָם.

כַּאֲשֶׁר הָיִינוּ נָעִים וְנָדִים בְּאַרְצוֹת הַגּוֹלָה קָמוּ עָלֵינוּ עַמִּים רַבִּים לְהִלָּחֵם בָּנוּ וְלַעֲשׂוֹת בָּנוּ כָּלָה. וְגַם אֲנַחְנוּ הִתְקַנּוּ אֶת עַצְמֵנוּ לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה כְּמוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ. דוֹרוֹן–הִרְבִּינוּ לָתֵת מַתָּנוֹת לִמְלָכִים וְשָׂרִים לְהַשְׁקִיט מֵעָלֵינוּ אֶת כַּעְסָם, אוֹ שֶׁהֵם יִשְׁמְרוּ עָלֵינוּ מֵחֲמַת הַהֲמוֹנִים הַפְּרָאִים וְהָאַכְזָרִים. תְּפִלָּה–נִתְכַּנַּסְנוּ לְבָתֵּי־כְנֵסִיּוֹת שֶׁלָּנוּ וְהִתְפַּלַּלְנוּ לַה' שֶׁיַּצִּילֵנוּ מִיַּד אוֹיְבֵינוּ הַקָּמִים עָלֵינוּ. מִלְחָמָה– בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל אַרְצֵנוּ יָצָאנוּ לִקְרַאת הָאוֹיֵב בַּחֶרֶב וַחֲנִית. אוּלָם בִּהְיוֹתֵנוּ בַּגּוֹלָה נִלְחַמְנוּ בְּנַפְשֵׁנוּ. כְּלוֹמַר מָסַרְנוּ אֶת נַפְשֵׁנוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. הַשּׂוֹנֵא דָרַשׁ מֵאִתָּנוּ שֶׁנִּמְכֹּר לוֹ אֶת נִשְׁמָתֵנוּ, שֶׁנִּבְגֹּד בֵּאלֹהֵינוּ וְתוֹרָתֵנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא שָׁמַעְנוּ לוֹ, וּמָסַרְנוּ אֶת נִשְׁמָתֵנוּ לֵאלֹהֵינוּ.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד שֶׁאָנוּ מוֹצְאִים בַּסִּדְרָה הַזֹּאת וְהוּא מֵבִיא אוֹתָנוּ לִידֵי הַמַּחֲשָׁבָה הַזֹּאת: לָשׁוּב וְלִבְנוֹת אֶת אַרְצֵנוּ וְלִהְיוֹת שָׁם עַם חָזָק וְחָפְשִׁי. שֶׁיִּהְיוּ לָנוּ שָׁם דוֹרוֹן וּתְפִלָּה וּמִלְחָמָה מִמִּין אַחֵר. מַתָּנוֹת בִּשְׁבִילֵנוּ: בָּתֵּי תוֹרָה וּתְפִלָּה, בָּתֵּי מַדָּע וְחָכְמָה וּרְפוּאָה וְעוֹנֶג לָנוּ. תְּפִלָּה–בִּשְׁבִילֵנוּ. תְּפִלָּה לֵאלֹהִים שֶׁיִּשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ. וּתְפִלַּת־תּוֹדָה עַל הַהַצְלָחָה שֶׁשָּׁלַח עָלֵינוּ. מִלְחָמָה–לֹא לָמוּת, אַךְ לִחְיוֹת. מִלְחָמָה בְּעֹנִי וּמַחֲלָה. מִלְחָמָה בְּכֹחוֹת הַטֶּבַע לְהַכְנִיעָם וּלְשַׁעְבְּדָם לְטוֹבָתֵנוּ וְאָשְׁרֵנוּ.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה הִנְנוּ קוֹרְאִים אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה:
„וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָשׁוּב. חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר. וְקַוֵּה אֶל אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד". שָׁלֹשׁ מַחֲשָׁבוֹת גְּדוֹלוֹת מַבִּיעַ הַנָּבִיא בִּשְׁלֹשֶׁת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה:

א. תְּשׁוּבָה לַה': יוֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי חָלָשׁ רוּחַ הָאָדָם וְדַרְכּוֹ לַחֲטוֹא. עַל כֵּן הוּא נָתַן לוֹ דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה, לַעֲזוֹב אֶת חֲטָאָיו וַה' יִסְלַח לוֹ.

ב. חֶסֶד וּמִשְׁפָּט. חֶסֶד הוּא מַעֲשֶׂה שֶׁיּוֹצֵא מִמְּקוֹר הָרַחֲמִים. אָנוּ עוֹשִׂים חֶסֶד לָעֲנִיִּים, לָאַלְמָנוֹת וִיתוֹמִים, מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ מְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם. מִשְׁפָּט הוּא מַעֲשֵׂי צֶדֶק. אֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת רָעָה לַאֲחֵרִים מִפְּנֵי שֶׁזֶּהוּ נֶגֶד הַצֶּדֶק. מִפְּנֵי שֶׁאֵינֶנּוּ חֲפֵצִים כִּי אֲחֵרִים יַעֲשׂוּ רָעָה לָנוּ.

ג. וְקַוֵּה אֶל ה' תָּמִיד. בְּכָל שְׁעַת צָרָה אַל נִתְיָאֵשׁ, אַךְ נְקַוֶּה אֶל ה' כִּי הוּא יַצִּילֵנוּ מִמֶּנָּה. וַחֲכָמֵינוּ אָמְרוּ: „אֲפִילוּ חֶרֶב חַדָּה מוּנַחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם, אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים".

שָׁלֹשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶינָה נִשְׁמָרוֹת בְּזִכְרוֹנִי. וַאֲנִי תְּפִלָּה: „יְחַזֵּק בִּי אֱלֹהֵינוּ אֶת רוּחִי שֶׁלֹּא אִכָּשֵׁל וְלֹא אֶחֱטָא וְלֹא אֶצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סְלִיחָה. יִטַּע בִּי אֱלֹהֵינוּ אֶת הַחֵפֶץ הָעַז לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וָצֶדֶק בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. יִבְרָא וִיקַיֵּם בִּי תָּמִיד רוּחַ שֶׁל תִּקְוָה וּבִטָּחוֹן בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וַאֲפִילוּ בְּשָׁעָה רָעָה יִהְיֶה לִבִּי שָׂמֵחַ וּבָטוּחַ כִּי אֶנָּצֵל מִמֶּנָּה".
זֹאת הִיא תְּפִלָּתִי בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ לִי, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

וישב

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת מַתְחִילִים הַסִּפּוּרִים עַל יוֹסֵף וְאֶחָיו. הַסִּפּוּרִים הָאֵלֶּה הֵם יָפִים וְנִפְלָאִים מְאֹד. כַּמָּה שֶׁאֶקְרָא וְאֶשְׁמַע אוֹתָם לֹא יֶחְדַּל לִבִּי לְהִתְעַנֵּג עֲלֵיהֶם. אֲבָל בְּשָׁעָה זוֹ אַזְכִּיר דָּבָר אֶחָד חָשׁוּב לִי בִּהְיוֹתִי לְבַר־מִצְוָה.

יוֹסֵף נִמְכַּר לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וּבְמֶשֶׁךְ זְמַן קָצָר עָלָה וְהִתְרוֹמֵם בְּאֶרֶץ הַנָּכְרִיָּה לַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה: לִהְיוֹת שֵׁנִי לְמֶלֶךְ. בַּמֶּה עָלָה? בַּחֲרִיצוּתוֹ וּבְחָכְמָתוֹ.

כָּמוֹהוּ כֵּן עַם יִשְׂרָאֵל. בְּכָל אֶרֶץ וָאֶרֶץ הִנְנוּ בָּאִים גֵּרִים וְנִרְדָּפִים וַעֲנִיִּים. אוּלָם בְּחָכְמָתֵנוּ וַחֲרִיצוּתֵנוּ הִנְנוּ עוֹלִים בִּזְמַן קָצָר לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה. מַעֲשִׁירִים אָנוּ אֶת עַצְמֵנוּ. אוּלָם יוֹתֵר מִזֶּה הִנְנוּ מַעֲשִׁירִים אֶת הָאָרֶץ שֶׁאָנוּ מִתְיַשְּׁבִים בָּהּ. אַךְ רוֹב הָעַמִּים לֹא הִכִּירוּ בְּכָךְ. בִּימֵי הַבֵּינַיִם הָיוּ הָעַמִּים רוֹדְפִים אוֹתָנוּ לְאַחֲרֵי אֲשֶׁר הֶעֱשַׁרְנוּ אֶת אַרְצוֹתֵיהֶם וְלָאַחֲרוֹנָה גֵּרְשׁוּ אוֹתָנוּ. רַק אֲמֶרִיקָה הִיא יוֹצֵאת מִן הַכְּלָל. בָּאָרֶץ הַזֹּאת הִנְנוּ מוֹצְאִים מְנוּחָה שְׁלֵמָה וְהָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ מַכִּיר בְּמַעֲלוֹתֵינוּ. וּמִפְּנֵי זֶה כָּל כַּךְ רַבָּה הִיא חִבָּתֵנוּ לָאָרֶץ הַזֹּאת. אֲבָל יֵשׁ כְּבָר יְהוּדִים שֶׁעוֹבְרִים כְּבָר אֶת הַגְּבוּל בַּדָּבָר הַזֶּה: הֵם עוֹזְבִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ, שׁוֹכְחִים אֶת לְשׁוֹנֵנוּ, וְעוֹבְרִים עַל כָּל חֻקֵּינוּ וּמִנְהָגֵינוּ. וְהֵם חוֹשְׁבִים כִּי עַל יְדֵי זֶה הֵם נַעֲשִׂים לַאֲמֶרִיקָאִים שְׁלֵמִים.

לֹא כֵן אֲנִי, נַעַר עִבְרִי שֶׁנַּעֲשָׂה לְבַר־מִצְוָה. יוֹדֵעַ אֲנִי אֶת לְשׁוֹן הָאָרֶץ וְאֶת מוֹסְדוֹתֶיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ וְחוֹבֵב אוֹתָם. אֲבָל לְעוֹלָם לֹא תָסוּר מִלִּבִּי הָאַהֲבָה הַגְּדוֹלָה לְתוֹרָתֵנוּ, לְעַמֵּנוּ וּלְכָל הַיָּקָר וְהַקָּדוֹשׁ לוֹ. וּלְעוֹלָם לֹא אֶחְדַּל לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר יָקָר וְקָדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל.

ההפטרה

פָּסוּק אֶחָד נִפְלָא יֵשׁ בְּדִבְרֵי הַנָּבִיא שֶׁקָּרָאנוּ הַיּוֹם וְהוּא:

„רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. עַל כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם".

הַפָּסוּק הַזֶּה נוֹתֵן תְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה אַחַת: מַה נִּשְׁתַּנָּה הָעָם הָעִבְרִי מִכָּל הָעַמִּים? מַדּוּעַ הֵבִיא ה' עָלֵינוּ צָרוֹת וְיִסּוּרִים יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל עַמִּים אֲחֵרִים. הַאִם חוֹטְאִים אָנוּ יוֹתֵר מֵהֶם?

וְזֹאת הִיא הַתְּשׁוּבָה שֶׁנּוֹתֵן לָנוּ הַנָּבִיא: לֹא מִפְּנֵי שֶׁחֲטָאֵינוּ גְּדוֹלִים וְרַבִּים מֵחַטָּאֵי עַם הָאָרֶץ, כִּי אִם מִפְּנֵי שֶׁאוֹתָנוּ יָדַע וּבָחַר אֱלֹהִים מִכָּל הָעַמִּים. וּכְמוֹ שֶׁאָב מְיַסֵּר אֶת בְּנוֹ כָּךְ מְיַסֵּר אוֹתָנוּ אֱלֹהִים. וְהַיִּסּוּרִים, אַף אִם הֵם קָשִׁים מִנְּשׂוֹא, הֵם שֶׁהוֹעִילוּ לַעֲשׂוֹתֵנוּ לְעַם גָּדוֹל בִּרְצוֹנֵנוּ אוֹ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנֵנוּ. כִּי רַק עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְקוּשְׁיִים רַבִּים מִתְעַמֶּקֶת חָכְמָתוֹ שֶׁל אָדָם וָעָם. וְרַק עַל יְדֵי נִסְיוֹנוֹת מָרִים מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְעַלָּה רוּחוֹ. וַהֲלֹא יָדַעְנוּ כִּי אוֹתָם הָעַמִּים שֶׁיָּשְׁבוּ בָּאֲרָצוֹת שֶׁנָּתְנוּ לָהֶם הַכֹּל בְּלִי עֲבוֹדָה–הָעַמִּים הָהֵם נִשְׁאֲרוּ פְּרָאִים. וְרַק הָעַמִּים שֶׁעָבְדוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה לִמְצוֹא אֶת מִחְיָתָם עָלוּ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה בְּסֻלַּם הַהַשְׂכָּלָה וְהַתַּרְבּוּת.

וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְעַלֵּינוּ וְנִתְקַדַּשְׁנוּ עַל יְדֵי יִסּוּרֵינוּ, וְהִגַּעְנוּ לְמַדְרֵגָה רָמָה בְּמוּסָר וּבְתַרְבּוּת. עַתָּה אֵין אֲנַחְנוּ סוֹבְלִים כְּמוֹ אֲבוֹתֵינוּ, כִּי כְּבָר נִמְלְאָה מִדַּת צָרוֹתֵינוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוֹלְכִים אָנוּ וּבוֹנִים שׁוּב אֶת אַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשִׂים שׁוּב לְעַם חָפְשִׁי. הַמַּחְשָׁבוֹת הָאֵלֶּה חַיּוֹת בְּלִבִּי בְּשָׁעָה זוֹ וְהֵן מַגְבִּירוֹת בִּי אֶת הַשִּׂמְחָה עַל הֱיוֹתִי הַיּוֹם בֶּן לְעַם יִשְׂרָאֵל, הָעָם שֶׁבָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים מִכָּל הָעַמִּים.

מקץ

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים עַל גְּדוּלַּת יוֹסֵף. מִבֵּית הָאֲסוּרִים יָצָא לִמְלוֹךְ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְלִהְיוֹת מַשְׁבִּיר בָּר לְכָל הָאֲרָצוֹת. בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֶרֶץ נָכְרִיָּה, עָלָה לְעוֹשֶׁר וְשִׁלְטוֹן וְכָבוֹד. הַאִם שָׁכַח יוֹסֵף אֶת אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ בָּאָרֶץ הַנָּכְרִיָּה? הֲשָׁכַח אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶת תּוֹרַת אָבִיו? לֹא. עוֹד בִּהְיוֹתוֹ בְּבֵית הָאֲסוּרִים הוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי הוּא נַעַר עִבְרִי, וְכַאֲשֶׁר סִפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים לְפַרְעֹה עַל דְּבַר יוֹסֵף הִזְכִּיר אוֹתוֹ בְּשֵׁם נַעַר עִבְרִי. וְכַאֲשֶׁר עָמַד יוֹסֵף לִפְנֵי פַּרְעֹה לִפְתּוֹר לוֹ אֶת חֲלוֹמוֹ לֹא הִתְפָּאֵר בְּחָכְמָתוֹ, אַךְ אָמַר: „אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פַּרְעֹה". וּכְשֶׁנּוֹלְדוּ וְנִתְגַּדְּלוּ בְּמִצְרַיִם שְׁנֵי בָנָיו מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם, הוּא חִנֵּךְ אוֹתָם בָּרוּחַ הָעִבְרִי. וּכְשֶׁעָמְדוּ לִפְנֵי יַעֲקֹב הוּא בֵּרֵךְ אוֹתָם שֶׁיֵּחָשְׁבוּ לִשְׁבָטִים עִבְרִים.

יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם יָכוֹל לִהְיוֹת לְאוֹת וּלְמוֹפֵת לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹלָדִים וּמִתְגַּדְּלִים בְּאַמֶּרִיקָה. כִּי מִי שֶׁנִּשְׁאַר בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ וּבֵין בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, אֵין לְהִתְפַּלֵּא עָלָיו אִם הוּא נֶאֱמָן לְחַיֵּי הַמּוֹלֶדֶת וּמִנְהָגֶיהָ. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה וְהוֹלֵךְ לְאֶרֶץ נָכְרִיָּה וְלוֹמֵד אֶת לְשׁוֹנָהּ וּמִנְהָגֶיהָ וְעוֹלֶה שָׁם לִגְדוּלָּה וּלְתִפְאֶרֶת–וְאַחַר כָּל זֶה נִשְׁאַר נֶאֱמָן לֵאלֹהָיו וּלְעַמּוֹ, הוּא וַדַּאי רָאוּי לְכָבוֹד וּתְהִלָּה.

וְהַיּוֹם, בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, יִהְיֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְמוֹרֶה דֶרֶךְ לִי בְּחַיַּי הַחֲדָשִׁים. אֶלְמַד אֶת לְשׁוֹן הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֶת דִּבְרֵי יָמֶיהָ וּמוֹסְדוֹתֶיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ, אֲבָל רוּחִי יִהְיֶה רוּחַ עִבְרִי נֶאֱמָן, וּבְכָל לִבִּי וְנַפְשִׁי אֶקַּח חֵלֶק בְּכָל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים לְהָרִים אֶת כְּבוֹד תּוֹרָתֵנוּ וְאֶת כְּבוֹד עַמֵּנוּ.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַהַפְטָרָה הַזֹּאת אֶת הַסִּפּוּר הַנִּפְלָא עַל שְׁתֵּי הַנָּשִׁים שֶׁעָמְדוּ לַמִּשְׁפָּט לִפְנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ. וּמוֹדִיעַ לָנוּ הַכָּתוּב, כִּי אַחֲרֵי אֲשֶׁר שָׁמַע הָעָם אֶת מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ הֵם יָרְאוּ מִמֶּנּוּ. הַיִּרְאָה הַזֹּאת אֵינָהּ יִרְאָה מַמָּשׁ, רֶגֶשׁ שֶׁל פַּחַד, אֶלָּא יִרְאַת הַכָּבוֹד. לֵב הָעָם נִתְמַלֵּא כָּבוֹד אֵין קֵץ לְמַלְכָּם הֶחָכָם. וּמֵאָז וְעַד עַתָּה מְכַבֵּד עַם יִשְׂרָאֵל אֶת גְּדוֹלָיו. גְּדוֹלִים לֹא בְכֹחַ וּגְבוּרָה, כִּי אִם בַּתּוֹרָה וְחָכְמַת אֱלֹהִים. אָמְנָם יֵשׁ יָמִים אֲשֶׁר כְּבוֹד הַתּוֹרָה יוֹרֵד וְחָכְמַת חֲכָמֶיהָ אֵינָהּ חֲשׁוּבָה עוֹד. אוֹמְרִים, לְמָשָׁל, כִּי גַם בָּאָרֶץ הַזֹּאת, בְּאַמֶרִיקָה, יָרַד כְּבוֹד תּוֹרָתֵנוּ וַהֲמוֹנֵי הָעָם הָעִבְרִי חָדְלוּ לְכַבֵּד אֶת חֲכָמֵינוּ, אֲבָל מַצָּב כָּזֶה אֵינֶנּוּ מַאֲרִיךְ יָמִים. רוּחַ חֲדָשָׁה עוֹבֶרֶת בֵּין הָעָם וּבְלִבּוֹ מִתְעוֹרֵר שׁוּב רֶגֶשׁ הַכָּבוֹד הָרַב לַחֲכָמָיו. נוֹסָדִים בָּתֵּי־תוֹרָה וְחָכְמָה יִשְׂרְאֵלִית וּכְבוֹד הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ מִתְחַדֵּשׁ וּמִתְגַּבֵּר. וְגַם בְּאַמֶרִיקָה אָנוּ רוֹאִים אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים.

וַאֲנִי נַעַר עִבְרִי לָמַדְתִּי מְעַט בְּתוֹרָתֵנוּ, אֲבָל הַמְּעַט שֶׁלָּמַדְתִּי וְיָדַעְתִּי, כְּבָר הוֹכִיחַ אוֹתִי כַּמָּה גְּדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה תּוֹרָתֵנוּ וְכַמָּה עֲמוּקָה חָכְמָתֵנוּ, חָכְמַת יִשְׂרָאֵל. וּתְשׁוּקָה רַבָּה בְּלִבִּי לְהַמְשִׁיךְ אֶת לִמּוּדֵי הָעִבְרִים. אוּלָם אֲפִילוּ אִם לֹא יַעֲלֶה בְיָדִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה— יִרְאַת הַכָּבוֹד שֶׁהָיְתָה בְּלֵב עַמֵּנוּ לְתוֹרָתֵנוּ וְחָכְמָתֵנוּ מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ לְעָם, תִּהְיֶה גַם בְּלִבִּי וְהִיא תְקַשְּׁרֵנִי בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ אֶל כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הַנַּעֲלוֹת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ, וְאֶל כָּל הַמִּצְוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ לָנוּ מִדּוֹר לְדוֹר.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד הַמּוֹעִיל שֶׁהִנְנִי קוֹנֶה מֵהַהַפְטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת.

ויגש

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים כִּי לֵב יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה מָלֵא פַּחַד, כַּאֲשֶׁר יָרַד מִצְרַיְמָה, אֲבָל ה' אָמַר לוֹ:

„אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ, אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה, כִּי לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם. אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ".

שָׁלשׁ הַבְטָחוֹת אָנוּ מוֹצְאִים בְּדִבְרֵי ה':

הַהַבְטָחָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא. כִּי אֲפִילוּ בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, יִהְיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לְעַם גָּדוֹל. הֵם יִשָּׁאֲרוּ בְּרִיאִים בְּגוּפָם וְעִבְרִים נֶאֱמָנִים בְּרוּחָם. הֵם לֹא יִתְעָרְבוּ בְּעַם־הָאָרֶץ הַנָּכְרִי.

הַהַבְטָחָה הַשְּׁנִיָּה הִיא, כִּי ה' יִשְׁמֹר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ גָּלוּתָם, יָגֵן עֲלֵיהֶם מֵהַסַּכָּנוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁיֵּשׁ לְעַם הַגָּלוּת. וְיַעֲלֶה אוֹתָם מֵהַגָּלוּת לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵיהֶם.

הַהַבְטָחָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא: יוֹסֵף יָשִׁית אֶת יָדוֹ עַל עֵינֵי יַעֲקֹב. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשָׂה לְמוֹשֵׁל עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, הוּא יַעֲמֹד עַל יַד מִטַּת אָבִיו בְּצֵאת נַפְשׁוֹ, יְקַבֵּל אֶת בִּרְכָתוֹ וְיִמְסֹר לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו אֶת רוּחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ.

כָּל הַהַבְטָחוֹת הָאֵלֶּה נִתְקַיְּמוּ אֶצְלֵנוּ. הָיִינוּ בְּגָלוּת מִצְרָיִם. ה' שָׁמַר עָלֵינוּ שָׁם וְגָאַל אוֹתָנוּ. הָיִינוּ בְּגָלוּת בָּבֶל. ה' שָׁמַר עָלֵינוּ וְגָאַל אוֹתָנוּ. עַתָּה הִנְנוּ בְּגָלוּת הַשְּׁלִישִׁית. הַגָּלוּת שֶׁנִּקְרֵאת „גָּלוּת אֱדוֹם". הַגָּלוּת הַיּוֹתֵר אֲרוּכָּה וּמָרָה. אֲבָל גַּם בְּגָלוּת הַזֹּאת הֵגֵן ה' עָלֵינוּ מִכִּלָּיוֹן, וְעַתָּה אָנוּ עוֹמְדִים עַל מִפְתַּן הַגְּאוּלָּה. וְאַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוֹלֶכֶת וְנִבְנֵית מֵחוּרְבָּנָהּ עַל יְדֵי בָּנֶיהָ הָעוֹבְדִים וְהַחֲלוּצִים.

כְּמוֹ כֵן מִתְקַיֶּמֶת הַהַבְטָחָה הַשְּׁלִישִׁית. הַרְבֵּה בָּנִים שֶׁעָלוּ לִגְדוּלָּה וְעוֹשֶׁר וְכָבוֹד בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהִתְבַּיְּשׁוּ בְּתוֹרָתָם וְעַמָּם–מַתְחִילִים לָשׁוּב אֵלֵינוּ. מְקַבְּלִים אֶת הַיְרוּשָּׁה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִנְחִילוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וּמוֹסְרִים אוֹתָהּ לִבְנֵיהֶם. וְעַל יְדֵי זֶה מַבְטִיחִים הֵם אֶת קִיּוּם רוּחַ יִשְׂרָאֵל גַּם בָּאָרֶץ הַזֹּאת.

לְאוֹר הַהַבְטָחוֹת הַנִּפְלָאוֹת הָאֵלֶּה, אֲנִי אֶתְוֶה לִי דַּרְכִּי בַּחַיִּים הַחֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִילִים אֶצְלִי מֵהַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

ההפטרה

שְׁנֵי פְּסוּקִים שֶׁבַּהַפְטָרָה הַזֹּאת נֶחֱרָתִים עָמוֹק עָמוֹק בְּזִכְרוֹנִי.

„וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם, בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אוֹתָם. וּנְתַתִּים וְהִרְבֵּיתִי אוֹתָם. וְנָתַתִּי אֶת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם. וְהָיָה מִשְׁכָּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים, וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם".

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מַשְׁמִיעִים לָנוּ כִּי הַבְּרִית שֶׁכָּרַת ה׳ עִמָּנוּ הִיא בְּרִית עוֹלָם. כִּי לָנֶצַח נְצָחִים יִהְיֶה ד׳ לָנוּ לֵאלֹהִים וַאֲנַחְנוּ נִהְיֶה לוֹ לְעָם.

קְדוֹשָׁה וְנִשְׂגָּבָה הִיא הַהַבְטָחָה הַזֹּאת. כִּי יֵשׁ יָמִים אֲשֶׁר מִתְגַּנֶּבֶת לְתוֹךְ לִבֵּנוּ מַחֲשָׁבָה מָרָה מְאֹד. כִּי ה׳ הֵפֵר אֶת בְּרִיתוֹ אִתָּנוּ. הַמַּחֲשָׁבָה בָּאָה, כַּאֲשֶׁר צָרוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרוֹת, כַּאֲשֶׁר הָעַמִּים הָאַכְזָרִים מַרְבִּים לִרְדּוֹף אוֹתָנוּ. אוֹ כַּאֲשֶׁר כַּמָּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹזְבִים אֶת תּוֹרָתָם וְאֶת עַמָּם וּמִתְעָרְבִים בַּגּוֹיִם.

אוּלָם כַּאֲשֶׁר מַעֲלִים אָנוּ עַל לִבֵּנוּ אֶת הַהַבְטָחָה הַהִיא, שָׁבָה וּמִתְחַזֶּקֶת בָּנוּ אֱמוּנָתֵנוּ, כִּי הַבְּרִית בֵּין ה׳ וּבֵין עַם יִשְׂרָאֵל הִיא בְּרִית עוֹלָם. וְאִם הוּא מוֹכִיחַ וּמְיַסֵּר אוֹתָנוּ–נִסְתָּרִים הֵם דַּרְכֵי ה׳. כְּמוֹ שֶׁנִּסְתָּרִים הֵם דְּרָכָיו בְּכָל מִפְעֲלֵי הַבְּרִיאָה.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, הִנְנִי כּוֹרֵת בְּרִית עִם עַם יִשְׂרָאֵל. וְעַל יְדֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר אֶת הַבְּרִית שֶׁכָּרַת ה' עִם עַם יִשְׂרָאֵל. וּמַה הִיא הַבְּרִית?

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ.

ויחי

הסדרה

בְּסוֹף הַסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים:

„וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו: אָנֹכִי מֵת וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב". פֵּרוּשׁ הַדְּבָרִים: יוֹסֵף יָדַע, כִּי אַחֲרֵי מוֹתוֹ יַתְחִילוּ יִסּוּרֵי־הַגָּלוּת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי לֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיָּגֵן עֲלֵיהֶם מִמּוֹשְׁלֵי מִצְרַיִם וְהָעָם הַמִּצְרִי. וְלָכֵן הוּא נִחֵם אוֹתָם וְחִזֵּק אֶת רוּחָם: אָמְנָם, אֲנִי מֵת. אֲבָל אֱלֹהִים חַי בְּתוֹכֵנוּ וְהוּא יִפְקֹד אֶתְכֶם. וּשְׁתֵּי כַוָּנוֹת לַמִּלָּה „פָּקֹד": שִׂים לֵב, הַשְׁגִּיחַ. וְגַם זָכֹר. אֱלֹהִים יַשְׁגִּיחַ עֲלֵיכֶם, יִשְׁמֹר אֶתְכֶם מִכִּלָּיוֹן. וּכְשֶׁתַּגִּיעַ הַשָּׁעָה הַגְּדוֹלָה, הוּא יַעֲלֶה אֶתְכֶם מֵהָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ.

דִּבְרֵי הַנֶּחָמָה הָאֵלֶּה חִזְּקוּ וְעוֹדְדוּ אֶת רוּחַ יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת מִצְרַיִם, וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חִזְּקוּ אֶת רוּחֵנוּ בְּכָל יְמֵי גָלוּתֵנוּ בַּאֲרָצוֹת הָאֲחֵרוֹת. וְלוּלֵא הַבִּטָּחוֹן שֶׁיַּגִּיעוּ לָנוּ יְמֵי הַגְּאוּלָה הַשְּׁלֵמָה, מִי יוֹדֵעַ, אִם עַמֵּנוּ שֶׁמְּצוּיָּן בְּסַבְלָנוּתוֹ וּבְרוּחוֹ הַחֲזָקָה הָיָה יָכוֹל לִסְבּוֹל אֶת הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעָבְרוּ עָלָיו.

עַד עַתָּה הָיוּ לָנוּ תִּקְוָה וּבִטָּחוֹן. עַתָּה הִתְחִילוּ כְּבָר יְמֵי הַנִּסָּיוֹן וְהַמַּעֲשֶׂה לִגְאוּלָתֵנוּ. וּבְכָל אַרְצוֹת הַתֵּבֵל, עוֹסְקִים טוּבֵי הָעָם בָּעֲבוֹדָה לִבְנוֹת אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲיוֹתָהּ מֵחוּרְבָּנָהּ.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, בְּהַטִּילִי עָלַי אֶת הַחוֹבָה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ הֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבֵּין כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לִכְלַל יִשְׂרָאֵל. זֹאת הִיא הַמִּצְוָה לַעֲזוֹר בְּבִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת אֶת צַוָּאַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ לִבְנוֹ שְׁלֹמֹה. הַפָּסוּק הַשֵּׁנִי הוּא:

„אָנֹכִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ".

הַמִּלָּה „וְחָזַקְתָּ" מְעוֹרֶרֶת בִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה:

דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִשְׁאִיר לִבְנוֹ מַמְלָכָה גְּדוֹלָה וַחֲזָקָה. הַמַּמְלָכָה גָּדְלָה אַחֲרֵי מִלְחָמוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּלְחַם דָּוִד בְּאוֹיְבָיו. וְדָוִד יָדַע כִּי חַיֵּי שְׁלֹמֹה יִהְיוּ חַיֵּי שָׁלוֹם וּמְנוּחָה, כִּי הוּא יָבוֹא בִּבְרִית־הַמִּסְחָר עִם עַמִּים רַבִּים וְהָאָרֶץ תִּמָּלֵא עוֹשֶׁר.

וְהִנֵּה טֶבַע הָעָם, כְּמוֹ טֶבַע הָאָדָם הַיָּחִיד, אֲשֶׁר חַי חַיֵּי עוֹשֶׁר וּמְנוּחָה לִשְׁקוֹעַ בְּתַעֲנוּגִים רַבִּים. וְתַעֲנוּגִים רַבִּים מְבִיאִים לָרוֹב לְמַעֲשִׂים רָעִים וּלְמִדּוֹת נִשְׁחָתוֹת.

וְזֹאת הִיא כַּוָּנַת דָּוִד בְּאָמְרוֹ לִשְׁלֹמֹה: „וְחָזַקְתָּ". אַתָּה בְּנִי תִּכְרֹת בְּרִית עִם עַמִּים וּמְלָכִים עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְחַטָּאִים. אַרְצְךָ וְאַרְמוֹנוֹתֶיךָ יִמָּלְאוּ עוֹשֶׁר וְתַעֲנוּגִים. חֲזַק וֶחֱזַק לִהְיוֹת מוֹשֵׁל נֶאֱמָן וְצַדִּיק. חֲזַק וֶחֱזַק לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם הֱיוֹתִי לְבַר־מִצְוָה תְּחָרֵת בְּלִבִּי הַמִּלָּה „וְחָזַקְתָּ", לִהְיוֹת חָזָק בְּרוּחִי. לֹא לַחְשׁוֹב וְלִדְאֹג רַק לְצָרְכֵי הַגּוּף וְתַעֲנוּגָיו, כִּי אִם גַּם לָתֵת אֶת לִבִּי לְצָרְכֵי נִשְׁמָתִי הָעִבְרִית.

וֶאֱמוּנָתִי בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְחַזֵּק אֶת לִבִּי לָלֶכֶת בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְאָז אֶהְיֶה לְכָבוֹד לְהוֹרַי, לְמִשְׁפַּחְתִּי וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל.

שמות

הסדרה

קָרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, נְבִיא הַנְּבִיאִים. קָרָאנוּ עַל לֵידָתוֹ, עַל מַעֲשָׂיו הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הַתְּעוּדָה הַגְּדוֹלָה שֶׁשָּׂם עָלָיו אֱלֹהִים: לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. הַרְבֵּה מַחֲשָׁבוֹת מְעוֹרֶרֶת בָּנוּ הַסִּדְרָה הַזֹּאת. אֲבָל אֲנִי אַזְכִּיר כָּאן שְׁלֹשָׁה דְבָרִים:

הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן: כַּאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה כִּי אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי הוּא קָם וְהָרַג אֶת הַמִּצְרִי. מֹשֶׁה לֹא יָכוֹל נְשׂוֹא אֶת מַעֲשֵׂה־הָאַכְזָרִיּוּת שֶׁל הַמִּצְרִי וְלִבּוֹ הַמָּלֵא רַחֲמִים לְאָחִיו הָעִבְרִי נִתְמַלֵּא קֶצֶף עַז לְהַמִּצְרִי הָאַכְזָר.

הַדָּבָר הַשֵּׁנִי: כַּאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר כִּי רוֹעִים חֲזָקִים מְגָרְשִׁים אֶת בְּנוֹת יִתְרוֹ הַחַלָּשׁוֹת, הִתְמַלֵּא שׁוּב לִבּוֹ רַחֲמִים אֶל הַחַלָּשׁ וָקֶצֶף אֶל הַתַּקִּיף וְהוּא הִצִּיל אֶת הַנְּעָרוֹת מִיַּד הָרוֹעִים.

הַדָּבָר הַשְּׁלִישִׁי: כַּאֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים לִהְיוֹת לְגוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל–הוּא מֵאֵן לְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַשְּׁלִיחוּת הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, וְרַק כַּאֲשֶׁר דָּרַשׁ מִמֶּנּוּ אֱלֹהִים בְּחָזְקָה לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבָרָיו הוּא הָלַךְ לְמִצְרַיִם.

מֵהַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה אָנוּ רוֹאִים כְּבָר אֶת תְּכוּנוֹתָיו הָרָאשִׁיּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: רַחְמָן, גִּבּוֹר. עָנָו. וְלֹא לְחִנָּם בָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים לִהְיוֹת לִמְחוֹקֵק וּנְבִיא הַנְּבִיאִים.

וּבַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֲנִי נַעֲשָׂה לְבַר־מִצְוָה עוֹמְדוֹת לְפָנַי שָׁלֹשׁ הַמִּדּוֹת הַנִּפְלָאוֹת הָאֵלֶּה: רַחֲמָנוּת לַאֲנָשִׁים חַלָּשִׁים. גְּבוּרָה לְהִלָּחֵם בְּתַקִּיפִים וְאַכְזָרִים שֶׁלּוֹחֲצִים אֶת הַחַלָּשִׁים. רֶגֶשׁ שֶׁל עֲנָוָה אֲפִילוּ כְּשֶׁחוֹלְקִים לְךָ אֶת הַכָּבוֹד הַיּוֹתֵר גָּדוֹל. וּבְלִבִּי חֵשֶׁק רַב שֶׁתִּהְיֶינָה גַּם בִּי מֵהַתְּכוּנוֹת

הַנִּפְלָאוֹת הָאֵלֶּה. וְאוֹמֵר אֲנִי לְעַצְמִי: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁנָּתַן לוֹ אֱלֹהִים מְחוֹקֵק כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְאַשְׁרֵי אֲנִי שֶׁהִנְנִי נַעֲשֶׂה לְבֶן הָעָם הַזֶּה.

ההפטרה

(כמנהג האשכנזים)

קָרָאנוּ בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת הַזֹּאת אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם: לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. כִּי בִרְאוֹתוֹ יְלָדָיו, מַעֲשֵׂי יָדַי בְּקִרְבּוֹ, יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ".

מִתְעוֹרֶרֶת פֹּה שְׁאֵלָה: בְּכָל מָקוֹם הוּא אוֹמֵר „אֱלֹהֵי אַבְרָהָם", וּבַפָּסוּק הַזֶּה כַּאֲשֶׁר מַזְכִּיר אֶת אַבְרָהָם אוֹמֵר הַכָּתוּב „אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם"?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: הַנָּבִיא מְרַמֵּז פֹּה לַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם. כַּאֲשֶׁר הִשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ אֶל כִּבְשַׁן הָאֵשׁ בְּעַד אֱמוּנָתוֹ בְּאֵל אֶחָד–הוּא קִדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם. מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ עָלָיו, וְלֹא חָשַׁב כְּלָל אִם יִנָּצֵל מֵהָאֵשׁ. אֲבָל אֱלֹהִים פָּדָה אוֹתוֹ מִמָּוֶת. וְהַנָּבִיא מוֹסִיף וְאוֹמֵר: מָתַי לֹא יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב בִּפְנֵי כָל עָם? מָתַי יִנְחַל כָּבוֹד גָּדוֹל? כַּאֲשֶׁר יְלָדָיו יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמִי כְּמוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ. כַּאֲשֶׁר גַּם הַדּוֹר הַצָּעִיר יִלְמַד אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְיִשָּׂא בְלִבּוֹ אַהֲבָה וְכָבוֹד לֶאֱמוּנָתֵנוּ, אֲבָל אִם הַדּוֹר הַצָּעִיר מִתְרַחֵק מִתּוֹרָתֵנוּ וְאֵינוֹ נָכוֹן לְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם אֱלֹהֵינוּ–בּוּשָׁה וְחֶרְפָּה לוֹ.

וְגַם בְּאֶרֶץ הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר כָּל יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל יִלְמְדוּ אֶת תּוֹרָתֵנוּ יְכַבְּדוּ אוֹתָנוּ כָּל הָעַמִּים שְׁכֵנֵינוּ. הֵם יֹאמְרוּ עָלֵינוּ: הָעָם הַזֶּה דּוֹאֵג לֹא רַק לְצָרְכֵי גוּפוֹ, לְכֶסֶף וְתַעֲנוּגִים, כִּי אִם גַּם לְצָרְכֵי רוּחוֹ. אוּלָם

אִם לֹא נַעֲשֶׂה כָּכָה, אִם נִתְרַחֵק מִתּוֹרָתֵנוּ וּנְחַלֵּל אֶת אֱמוּנָתֵנוּ–יָבוּזוּ אוֹתָנוּ גַּם הָעַמִּים הַשְּׁכֵנִים.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נַעֲשֶׂה חָבֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶזְכֹּר אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא–לְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָתֵנוּ וְקִיּוּם מִצְוֹתֵינוּ.

ההפטרה

(כמנהג הספרדים)

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת:

„וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְצָר וּלְעַמּוּד בַּרְזֶל וּלְחוֹמוֹת נְחֹשֶׁת עַל כָּל הָאָרֶץ. לְמַלְכֵי יְהוּדָה, לְשָׂרֶיהָ, לְכֹהֲנֶיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ. וְנִלְחֲמוּ אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ, כִּי אִתְּךָ אֲנִי, נְאֻם ה׳, לְהַצִּילֶךָ״.

ה׳ בָּחַר בְּיִרְמְיָהוּ לִהְיוֹת לְנָבִיא בְּעוֹדוֹ נַעַר. וְיִרְמְיָהוּ יָדַע כְּבָר אֶת תַּפְקִידוֹ שֶׁל הַנָּבִיא וְיָרֵא מִמֶּנּוּ. הוּא יָדַע מַה קָּשֶׁה לְדַבֵּר דִּבְרֵי־מוּסָר לַאֲנָשִׁים רָעִים. קָשֶׁה אֲפִילוּ לְאִישׁ וּבִפְרָט לַנַּעַר. כִּי לָרוֹב מְבַזִּים הָאֲנָשִׁים אֶת הַנָּבִיא. מְקַלְּלִים וּמַכִּים אוֹתוֹ. אוּלָם אֱלֹהִים מְחַזֵּק אֶת לִבּוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: אַל תִּירָא יִרְמְיָהוּ. אֲנִי אֲחַזֵּק אוֹתְךָ כְּמוֹ עִיר מִבְצָר כְּמוֹ עַמּוּד בַּרְזֶל וְחוֹמוֹת נְחֹשֶׁת וְתוּכַל לְדַבֵּר לְכָל מִי אֲשֶׁר אֶשְׁלַח אוֹתְךָ. כִּי אֲפִילוּ אִם יִלָּחֲמוּ בְּךָ–אֲנִי אֶהְיֶה אִתְּךָ לְהַצִּילְךָ מִיָּדָם.

בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נַעַר בַּר־מִצְוָה. וְהִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי תַּפְקִיד קָשֶׁה. עָלַי לַעֲשׂוֹת אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וְיָדַעְתִּי כִּי בְּאָמֶרִיקָה קָשֶׁה מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. רוֹב יַלְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַזֹּאת אֵינָם לוֹמְדִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ. וְיֵשׁ גַּם שֶׁצּוֹחֲקִים עַל מִי שֶׁלּוֹמֵד אוֹתָהּ וּמְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיהָ. אֲבָל יָדַעְתִּי גַּם כֵּן, כִּי מִי שֶׁרוּחוֹ חֲזָקָה וֶאֱמוּנָתוֹ

שְׁלֹמֹה אֵינוֹ שָׂם לֵב לָזֶה. הוּא יוֹדֵעַ כִּי הָאֱמֶת בְּלִבּוֹ וְאֵינוֹ יָרֵא מִפְּנֵי כָּל מִכְשׁוֹל.

וְדִבְרֵי אֱלֹהִים אֶל הַנָּבִיא יֶחָרְתוּ בְּלִבִּי עָמוֹק. אֲנִי לֹא אֲלַמֵּד אֲחֵרִים אֶת דְּבַר אֱלֹהִים, כִּי לֹא נָבִיא אָנֹכִי, אֲבָל אֲחַנֵּךְ אֶת עַצְמִי לִהְיוֹת בַּעַל רוּחַ עִבְרִי חָזָק שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, וְלֹא לָשִׂים לֵב לְשׁוּם מִכְשׁוֹל.

וארא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה:

וַיְדַבֵּר משֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל משֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה".

הַפָּסוּק הַזֶּה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָפְצוּ מְאֹד לְהִגָּאֵל מִמִּצְרַיִם. כִּי הֲלֹא בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁבָּאוּ אֲלֵיהֶם משֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שָׁמְעוּ אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַגְּדוֹלָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. אוּלָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר רָאוּ כִּי הַגְּאוּלָה לֹא מְהֵרָה לָבוֹא סָרָה מֵהֶם אֱמוּנָתָם. וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּלִּים „מִקֹּצֶר־רוּחַ". רוּחַ הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן חָסֵר לָהֶם. הַיֵּאוּשׁ בָּא לָהֶם גַּם מִתּוֹךְ עֲבוֹדָה קָשָׁה, שֶׁטִּמְטְמָה אֶת לִבָּם וְלֹא נָתְנָה לוֹ לִשְׁאוֹף לִגְאוּלָה וּלְחוֹפֶשׁ. רַק אַחֲרֵי אֲשֶׁר רָאוּ אֶת הַמּוֹפְתִים וַעֲבוֹדָתָם הוּקַלָּה מְעַט–שָׁבָה אֲלֵיהֶם אֱמוּנָתָם בַּגְּאוּלָה.

גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה יֵשׁ יְהוּדִים רַבִּים שֶׁאֵינָם מַאֲמִינִים בִּגְאוּלָתֵנוּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא אֵינָהּ מְמַהֶרֶת לָבוֹא בְּבַת אַחַת. וְיֵשׁ יְהוּדִים שֶׁהֵם שְׁקוּעִים כָּל כָּךְ בַּעֲבוֹדָתָם לְעַצְמָם וּלְמִשְׁפַּחְתָּם שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לַחֲשׁוֹב עַל גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל. הָרִאשׁוֹנִים אֵינָם נוֹתְנִים אֶת יָדָם לַעֲבוֹדַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל „מִקֹּצֶר רוּחַ". וְהָאֲחֵרִים–„מֵעֲבוֹדָה קָשָׁה".

וַאֲנִי נַעַר בַּר־מִצְוָה, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֵינוּ ,הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי גַּם אֶת הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל בִּנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִנְנִי מִתְפַּלֵּל לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּתֵּן לִי אוֹרֶךְ־רוּחַ בַּעֲבוֹדָתִי לְטוֹבַת גְּאוּלָתֵנוּ, וְגַם שֶׁעֲבוֹדָתִי לְטוֹבַת עַצְמִי לֹא תְּשַׁעְבֵּד אֶת כָּל גּוּפִי וְנַפְשִׁי, לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לְהָבִין אֶת עֵרֶךְ הַמַּעֲשִׂים הַגְּדוֹלִים לְטוֹבַת עַמֵּנוּ וְגַם לָקַחַת חֵלֶק בַּמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה.

עוד על הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל הַמַּכּוֹת הַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח אֱלֹהִים בְּפַרְעֹה וּבְמִצְרַיִם. יוֹדְעִים אָנוּ כִּי בִּימֵי כָל מַכָּה וּמַכָּה קָרָא פַּרְעֹה לְמֹשֶׁה וְהִבְטִיחַ אוֹתוֹ כִּי יְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, אֲבָל אַחֲרֵי אֲשֶׁר סָרָה הַמַּכָּה, הִקְשָׁה פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ וְלֹא קִיֵּם אֶת הַבְטָחָתוֹ.

מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרְאִים עַל פַּרְעֹה אָנוּ קוֹרְאִים עוֹד עַל מְלָכִים אַכְזָרִים שֶׁלָּחֲצוּ אֶת עַמָּם וְעַמִּים אֲחֵרִים. כְּשֶׁבָּאָה עֲלֵיהֶם צָרָה גְּדוֹלָה הִתְרַכֵּךְ לִבָּם מְעַט וְהִבְטִיחוּ הַבְטָחוֹת גְּדוֹלוֹת, אוּלָם כַּאֲשֶׁר עָבְרָה הַצָּרָה שָׁבוּ לִהְיוֹת אַכְזָרִים כְּמִקּוֹדֶם.

מוֹצְאִים אָנוּ גַם אֲנָשִׁים מֵהָעָם הַפָּשׁוּט שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים רָעִים, וּבִשְׁעַת צָרָה מִתְחָרְטִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. אֲבָל אַחֲרֵי אֲשֶׁר שָׁבִים אֲלֵיהֶם הַיָּמִים הַטּוֹבִים–שָׁבִים הֵם אֶל חֲטָאֵיהֶם.

בִּהְיוֹתִי הַיּוֹם לְבַר־מִצְוָה הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהָאֱמֶת עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ. וּתְשׁוּקָה רַבָּה בְּלִבִּי כִּי לְעוֹלָם לֹא אָסוּר מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁבָּחַרְתִּי לִי הַיּוֹם. אוּלָם אִם לִפְעָמִים אִכָּשֵׁל בִּדְרָכַי, כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִכָּשֵׁל לִפְעָמִים, תְּפִלָּתִי לֵאלֹהִים כִּי לֹא יְבִיאֵנִי לִידֵי יָמִים רָעִים אֲשֶׁר יְעוֹרְרוּ בִי אֶת רִגְשֵׁי הַחֲרָטָה וְהַתְּשׁוּבָה. כִּי אִם יְעוֹרֵר בִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַטְּהוֹרוֹת וְאֶת הַיֵּצֶר הַטּוֹב שֶׁנֶּטַע בְּלֵב כָּל אָדָם וְהֵם יַרְאוּנִי אֶת שְׁגִיאוֹתַי וְיָשִׁיבוּ אוֹתִי אֶל דַּרְכֵי הַטּוֹב. כִּי לְפִי דַעַת נְבִיאֵינוּ וַחֲכָמֵינוּ לֹא יַחְפֹּץ אֱלֹהִים לַעֲנוֹשׁ אֶת הָאָדָם כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה. וּתְפִלָּתִי הַיּוֹתֵר חַמָּה הִיא בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁלְּעוֹלָם לֹא אָסוּר מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה שֶׁבָּחַרְתִּי לִי הַיּוֹם.

בא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים:

„וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן ה' לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת. וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם: מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם?–וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל".

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ שְׁנֵי דְבָרִים: הָאֶחָד, כִּי הַרְבֵּה מִצְוֹת עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת לְזִכְרוֹן הַמִּקְרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁקָּרוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה, לְמָשָׁל, הַמִּצְוָה לְהַגִּיעַ אֶת הַדָּם אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל הַמְּזוּזוֹת הִיא לְזִכְרוֹן הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בְּלֵיל צֵאתָם מִמִּצְרַיִם. עַל יְדֵי מַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה מִתְקַשְּׁרִים אָנוּ עִם הֶעָבָר הַגָּדוֹל שֶׁלָּנוּ.

הַדָּבָר הַשֵּׁנִי הוּא: לְעוֹרֵר אֶת הַבָּנִים לִשְׁאֵלוֹת. כִּי רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים בִּלְתִּי־רְגִילִים נִרְאִים לָעַיִן, הֵם מִתְעוֹרְרִים לִשְׁאוֹל: מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? מִזֶּה אָנוּ לוֹמְדִים כִּי מַחֲשָׁבוֹת לְבַדָּן אֵינָן מַסְפִּיקוֹת. צְרִיכִים גַּם מַעֲשִׂים.

בַּיּוֹם הַזֶּה אֶזְכֹּר הֵיטֵב אֶת הַלִּמּוּד שֶׁל הַסִּדְרָה הַזֹּאת. אֶזְכֹּר כִּי עָלַי לִלְמֹד וְלָדַעַת וְלַחֲשׁוֹב עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְגַם לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשִׂים הָעִבְרִיִּים בְּעַצְמָם. וְעַל זֶה מְרַמֶּזֶת הֲנָחַת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד. הָרִאשׁוֹנָה הִיא לְזִכִירָה וּמַחֲשָׁבָה. וְהַשְּׁנִיָּה–לְמַעֲשֶׂה.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּסוֹף הַהַפְטָרָה:

„אַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב, נְאֻם ה', כִּי אִתְּךָ אָנִי. כִּי אֶעֱשֶׂה

כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה. וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ".

בַּפָּסוּק הַזֶּה מוֹדִיעַ לָנוּ הַנָּבִיא שְׁנֵי דְבָרִים. הָאֶחָד הוּא כִּי לֹא יְנַקֶּה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל מֵחַטָּאֵיהֶם, כִּי אִם יַעֲנֹשׁ אוֹתָם עַל פִּי הַמִּשְׁפָּט עַד אֲשֶׁר יָשׁוּבוּ אֵלָיו. הַדָּבָר הַשֵּׁנִי הוּא כִּי רַק מִשְׁפָּטִים יַעֲשֶׂה לָהֶם, אֲבָל לֹא יָשִׂים קֵץ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ לְעַמִּים אֲחֵרִים.

שְׁנֵי הַדְּבָרִים נִתְקַיְּמוּ אֶצְלֵנוּ. אֱלֹהִים עָנַשׁ אוֹתָנוּ יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים. אֲבָל לֹא עָשָׂה אוֹתָנוּ כָּלָה. עַמִּים אֲחֵרִים לֹא נִשְׁפְּטוּ כָּמוֹנוּ אֲבָל מִכָּל עַמֵּי הַקֶּדֶם, מִצְרַיִם, אַשּׁוּר, בָּבֶל, פָּרַס, יָוָן, רוֹמָא—רַק אַרְצוֹתֵיהֶם וּמַצְּבוֹתֵיהֶם נִשְׁאֲרוּ לָנוּ, וְהֵם בְּעַצְמָם אָבְדוּ וְכָלוּ.

עַם־הַקֶּדֶם אָנוּ אֲבָל הִנְנוּ צְעִירִים וַחֲזָקִים כְּמוֹ עַם חָדָשׁ וְצָעִיר וְעוֹד אָנוּ מִתְכּוֹנְנִים לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְלִחְיוֹת חַיֵּי־חוֹפֶשׁ.

וּמַה נָּתַן לָנוּ אֶת הַכֹּחַ לִהְיוֹת תָּמִיד עַם צָעִיר וְחָזָק?

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה.

וְהַיּוֹם, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נַעֲשֶׂה לְבַר־מִצְוָה, מַרְגִּישׁ אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה עַל שֶׁהִנְנִי בֵּן לְעַם זָקֵן וְצָעִיר כְּאֶחָד. זָקֵן בְּחָכְמָה וּתְבוּנָה וְנִסָּיוֹן, צָעִיר בְּכֹחַ וּגְבוּרָה וּתְשׁוּקָה לַעֲבוֹד וְלִחְיוֹת וּלְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל מִכְשׁוֹל. וְגַם אֲנִי—מִתּוֹרָתֵנוּ אֶלְמַד חָכְמָה וּבִינָה. מֵעַמֵּנוּ—כֹּחַ וּמֶרֶץ וְרָצוֹן לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל מִכְשׁוֹל שֶׁאֶפְגֹּשׁ בְּדֶרֶךְ חַיַּי.

בשלח

הסדרה

בַּסִּדְרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה קָרָאנוּ:

וַיֹּאמֶר: אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו–כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רוֹפְאֶךָ"–

הַפָּסוּק הַזֶּה מְעוֹרֵר בָּנוּ אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה:

יָדַעְנוּ כִּי תּוֹרָתֵנוּ מְלַמֶּדֶת אֶת הָאָדָם לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר. עַל יְדֵי זֶה מְטַהֵר הָאָדָם אֶת נִשְׁמָתוֹ וּמִתְחַבֵּב עַל הַבְּרִיּוֹת. אוּלָם מִן הַפָּסוּק הַזֶּה אָנוּ לוֹמְדִים כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת שׁוֹמֵר הָאָדָם אֶת גּוּפוֹ, אֶת בְּרִיאוּתוֹ. כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה חַי בְּחֶשְׁבּוֹן וָדַעַת, נַפְשׁוֹ טְהוֹרָה מִקִּנְאָה וְשִׂנְאָה וּמֵרְגָשׁוֹת רָעִים אֲחֵרִים שֶׁמְּמָרְרִים אֶת הַחַיִּים. כְּמוֹ כֵן הוּא נִזְהָר בְּמַאֲכָלָיו, וְיֵשׁ לוֹ יְמֵי שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדִים, יְמֵי מְנוּחָה וְשִׂמְחָה.

וּמִדִּבְרֵי יָמֵינוּ לָמַדְנוּ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁחָיָה יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בִּתְנָאִים הַיּוֹתֵר קָשִׁים, כִּי הָעַמִּים רָדְפוּ וְלָחֲצוּ אוֹתוֹ, אַךְ מִכֵּיוָן שֶׁחַי עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, הֵן נָתְנוּ לוֹ שִׂמְחַת הַנֶּפֶשׁ וּבְרִיאוּת הַגּוּף.

וְהַיּוֹם, בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, מִתְמַלֵּא לִבִּי רָצוֹן אֲמִתִּי לְקַיֵּם בִּשְׁלֵימוּת אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ. עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת הִנְנִי נַעֲשֶׂה לְבֶן יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָן, אוּלָם בָּהֶן הִנְנִי מוֹצֵא גַּם בְּרִיאוּת לַגּוּף, כִּי הֵן שׁוֹמְרוֹת אוֹתָנוּ מִמַּחֲלוֹת שׁוֹנוֹת. וְחָכְמַת הָרְפוּאָה הַחֲדָשָׁה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ כִּי הָרְפוּאָה הַטּוֹבָה אֵינָהּ הָרְפוּאָה שֶׁמְּרַפְּאָה אֶת הַמַּחֲלָה אֶלָּא זוֹ שֶׁמּוֹנַעַת בְּעַד הַמַּחֲלָה, שֶׁמַּכְשִׁירָה אֶת הַגּוּף שֶׁלֹּא תִּשְׁלֹט בּוֹ הַמַּחֲלָה. וּרְפוּאָה זוֹ הִיא תּוֹרָתֵנוּ.

(עוד על הסדרה)

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים:

„וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק"–וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שׁוֹאֲלִים: „וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה?" כְּלוֹמַר, מַה הוּא הַכֹּחַ שֶׁל יְדֵי מֹשֶׁה? אֶלָּא לוֹמַר לְךָ–כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמְשַׁעְבְּדִים אֶת לִבָּם לַשָּׁמַיִם–הָיוּ מִתְגַּבְּרִים, וְאִם לָאו–הָיוּ נוֹפְלִים.

הַכַּוָּנָה הִיא, כַּאֲשֶׁר הִבִּיטוּ אֶל יְדֵי מֹשֶׁה הַמּוּרָמוֹת לַשָּׁמַיִם נִתְמַלֵּא לִבָּם רוּחַ גְּבוּרָה, אַךְ כַּאֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֶת יְדֵי מֹשֶׁה רוּחָם נָפַל. כִּי הַמִּלְחָמָה בַּעֲמָלֵק, הָעָם הַפְּרָאִי וְהָאַכְזָרִי, הָיְתָה קָשָׁה מְאֹד, וְעַם יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה מְנוּסֶּה בְּמִלְחָמוֹת. וְרַק כַּאֲשֶׁר פָּעַם בְּלִבּוֹ רוּחַ שֶׁל גְּבוּרָה–יָכוֹל לְנַצֵּחַ.

גַּם אֲנִי מֵהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה הִנְנִי יוֹצֵא לַמִּלְחָמָה, כִּי יְמֵי יַלְדוּתִי עָבְרוּ וִימֵי בַּחֲרוּתִי הִגִּיעוּ. וְעָלַי לְהִתְכַּשֵּׁר לְמִלְחָמָה כְּפוּלָה: לְמִלְחֶמֶת הַחַיִּים הַפְּשׁוּטִים, הַגּוּפָנִיִּים. לִמְצוֹא פַּרְנָסָה וּמַעֲמָד. וְגַם מִלְחֶמֶת הַנֶּפֶשׁ. לְהַגְבִּיר אֶת הַטּוֹב עַל הָרָע, אֶת הַיָּפֶה וְהַנַּעֲלֶה עַל הַכִּעוּר וְהַשָּׁפֵל שֶׁבַּנֶּפֶשׁ. וְהַמִּלְחָמָה הִיא קָשָׁה. כִּי כַּמָּה מִכְשׁוֹלִים לִפְנֵי הָאָדָם בְּמִלְחֲמוֹתָיו. וּבִפְרָט לִפְנֵי הַיְּהוּדִי בְּאָמֶרִיקָה אֲשֶׁר חָפֵץ לִחְיוֹת חַיִּים יְהוּדִיִּים טְהוֹרִים וּשְׁלֵמִים. אוּלָם הַפָּסוּק הַהוּא יִהְיֶה לִי לְמוֹרֶה דֶרֶךְ בְּמִלְחַמְתִּי: כַּאֲשֶׁר אַבִּיט לַשָּׁמַיִם, כַּאֲשֶׁר תִּהְיֶה בְּקִרְבִּי רוּחַ אֱמוּנָה בֵּאלֹהִים וּבַחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים, תִּהְיֶה לִי גַּם רוּחַ גְּבוּרָה וַאֲנַצֵּחַ. וְזֹאת הִיא בַּקָּשָׁתִי בַּיּוֹם הַזֶּה:

כִּי אֶשָּׂא אֶת עֵינַי וּמַחְשְׁבוֹתַי לֵאלֹהִים, כִּי בְּכָל חַיַּי אֶעֱשֶׂה מַעֲשִׂים יְשָׁרִים וְטוֹבִים בְּעֵינֵי אֱלֹהִים.

יתרו

הסדרה

סִדְרָה קְדוֹשָׁה קָרָאנוּ הַיּוֹם. הַסִּדְרָה שֶׁמְּסַפֶּרֶת לָנוּ עַל מַתַּן תּוֹרָה. כַּמָּה וְכַמָּה מַחֲשָׁבוֹת נַעֲלוֹת מְעוֹרֶרֶת הַסִּדְרָה הַזֹּאת בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי וְגַם בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל אָדָם בַּאֲשֶׁר הוּא אָדָם.

אֶעֱמֹד עַל פָּסוּק אֶחָד:

„וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ. וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ. אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

פָּסוּק זֶה מוֹדִיעֵנוּ כִּי עַל יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה יִהְיֶה עַם יִשְׂרָאֵל לְעַם נִבְחָר, לְגוֹי קָדוֹשׁ. לְעַם שֶׁיִּהְיֶה כֹּהֵן וּמוֹרֶה לְכָל הָעַמִּים. וחז"ל אוֹמְרִים, כִּי מִתְּחִלָּה הָלַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל עַמִּים אֲחֵרִים וּבִקֵּשׁ מֵהֶם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, אֲבָל הָעַמִּים מֵאֲנוּ לְקַבְּלָהּ כְּשֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַכָּתוּב בָּהּ. רַק אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרָאנוּ בְּקוֹל אֶחָד: נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וּמֵאָז וְעַד עַתָּה, אַלְפֵי שָׁנִים, הַתּוֹרָה הִיא נִשְׁמָתֵנוּ וִיסוֹד חַיֵּינוּ.

חֶרְדַּת כָּבוֹד מִתְמַלֵּא לִבִּי לַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. דְּבָרִים כָּל כַּךְ פְּשׁוּטִים וּמוּבָנִים אֲבָל כָּל כַּךְ נַעֲלִים וְנִשְׂגָּבִים. וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיִינוּ הָעָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִכַּרְנוּ בֶּאֱמֶת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלָּהֶם וְחָיִינוּ עַל פִּיהֶם בְּמַעֲשֶׂה. וּבָזֶה נִבְדַּלְנוּ מִכָּל הָעַמִּים. גַּם הֵם הִכִּירוּ בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת אֲבָל עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֵינָם מְקַיְּמִים אוֹתָם. נַזְכִּיר נָא, לְמָשָׁל, אֶת „לֹא תִרְצָח". אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׂוֹנְאִים רְצִיחָה, שְׁפִיכַת דָּם, בְּכָל גּוּפֵנוּ וְנַפְשֵׁנוּ. אֲבָל אֵצֶל הָעַמִּים–עֲדַיִן נִלְחָם עַם אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ וְדַם בְּנֵי־אָדָם נִשְׁפָּךְ כַּמַּיִם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, מַה גְּדוֹלָה בִּי הַתְּשׁוּקָה לִהְיוֹת בֵּן

יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָן וְשָׁלֵם, בֵּן לָעָם שֶׁבָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים וְנָתַן לוֹ אֶת תּוֹרָתוֹ.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה קוֹרְאִים אָנוּ עַל הַפַּחַד הַגָּדוֹל שֶׁתָּקַף אֶת יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר רָאָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶת ה׳ וְכַאֲשֶׁר הִרְגִּישׁ בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ הַנְּבוּאָה.

הַנָּבִיא קוֹרֵא:

„אוֹי לִי כִּי נִדְמֵיתִי, כִּי אִישׁ טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יוֹשֵׁב, כִּי אֶת הַמֶּלֶךְ ה׳ צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי״. אוּלָם מַלְאַךְ אֱלֹהִים עוֹדֵד אֶת הַנָּבִיא. הוּא הִגִּיעַ אֶל שְׂפָתָיו גַּחֶלֶת בּוֹעֶרֶת וְאָמַר לוֹ: אֵשׁ הַגַּחֶלֶת תְּכַלֶּה אֶת חֲטָאֶיךָ, וְאַתָּה תִּהְיֶה רָאוּי לִהְיוֹת לְנָבִיא.

בַּיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, גַּם אֲנִי מַרְגִּישׁ בְּלִבִּי פַּחַד לִקְרַאת הַחַיִּים הַחֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִילִים אֶצְלִי הַיּוֹם. עָלַי לִהְיוֹת עַתָּה יְהוּדִי חָרֵד וְנֶאֱמָן. אֲבָל אֲנִי יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ סְבִיבָה שֶׁאֵינָהּ סְבִיבָה יְהוּדִית טְהוֹרָה וּשְׁלֵמָה. כִּי הַסְּבִיבָה בְּאָמֶרִיקָה אֵינָהּ מְסוּגָּלָה כָּל כַּךְ לְרוּחַ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. כַּמָּה מִכְשׁוֹלִים עַל דְּרָכַי לְהַפְרִיעֵנִי מִן הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁאֲנִי מְקַבֵּל הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם. אֲבָל כְּמוֹ שֶׁהָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ נָגְעָה בְּשִׂפְתֵי הַנָּבִיא וְטִהֲרָה אוֹתוֹ, כָּכָה גַּם אֲנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לְהַגִּיעַ אֶל שְׂפָתַי וְאֶל לִבִּי אֶת אֵשׁ הַתְּפִלָּה וְהַתּוֹרָה. הַתְּפִלָּה הִיא בִּמְקוֹם הַקָּרְבָּנוֹת וְהַמִּזְבֵּחַ. וְהִיא תְּטַהֵר אֶת לִבִּי לִהְיוֹת מוּכָן לְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הַתּוֹרָה תְּלַמֵּד אוֹתִי מַה לַּעֲשׂוֹת וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מַעֲלֶה עַל לִבִּי אֶת שְׁנֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת הַתְּפִלָּה–סָר מִמֶּנִּי הַפַּחַד וְהִנְנִי מִתְמַלֵּא שִׂמְחָה לַמַּחֲשָׁבָה כִּי מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה הִנְנִי חָבֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל, הָעָם שֶׁבָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים לִהְיוֹת לְגוֹי קָדוֹשׁ בֵּין הַגּוֹיִם, כְּמוֹ שֶׁבָּחַר בִּישַׁעְיָהוּ לִהְיוֹת נָבִיא קָדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל. שִׂמְחָה וּבִטָּחוֹן לִקְרַאת חַיַּי הַחֲדָשִׁים–אֵלֶּה הֵם רִגְשׁוֹתַי עַתָּה.

משפטים

הסדרה

הַסִּדְרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה הִיא סִדְרָה נִפְלָאָה. סִדְרָה שֶׁל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים. הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה עָשׂוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְהֵם הָיוּ גַּם לִיסוֹד כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הַיְשָׁרִים שֶׁיֵּשׁ לְעַמִּים אֲחֵרִים.

נִקַּח נָא לְדוּגְמָא אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„וְגֵר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ, כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם״.— וְחז״ל מְפָרְשִׁים: לֹא תוֹנֶה—זֶה אוֹנָאַת דְּבָרִים. כְּלוֹמַר, אַל תְּצַעֵר אֶת הַגֵּר בִּדְבָרִים. וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ—אוֹנָאַת מָמוֹן. אַל תְּרַמֶּה אוֹתוֹ וְאַל תַּעֲשֹׁק אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר הוּא עוֹבֵד בִּשְׁבִילְךָ. כִּי יָדַעְנוּ שֶׁבְּכָל זְמַן וּבְכָל אֶרֶץ הָיוּ מְעַנִּים וְלוֹחֲצִים אֶת הַגֵּר גַּם בִּדְבָרִים, גַּם בְּמָמוֹן. וַאֲפִילוּ בְּאַמֶּרִיקָה, אֶרֶץ הַחוֹפֶשׁ וְהַיּוֹשֶׁר, לוֹחֲצִים אֶת הַגֵּר הַחַלָּשׁ. אֲבָל תּוֹרָתֵנוּ אוֹמֶרֶת לָנוּ „כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם״ וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר.

אוֹ הַפְּסוּקִים הַבָּאִים אַחֲרֵי הַפָּסוּק הַהוּא:—„כָּל אַלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תְעַנּוּן. אִם עַנֵּה תְעַנֶּה אוֹתוֹ, כִּי אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי, שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ״. אֱלֹהֵינוּ הוּא אַב הָרַחֲמִים, אֲבִי יְתוֹמִים וְאַלְמָנוֹת, וְהוּא מְצַוֶּה אוֹתָנוּ לְהִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו.

רַחֲמִים וְצֶדֶק וּמִשְׁפָּט—אֵלֶּה הֵם הַיְסוֹדוֹת שֶׁל חֻקֵּי תוֹרָתֵנוּ. וְאַשְׁרֵי הָעָם שֶׁנָּתַן לוֹ אֱלֹהִים מִשְׁפָּטִים כָּאֵלֶּה. וְאַשְׁרֵי אֲנִי שֶׁהִנְנִי נַעֲשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה לְבֶן הָעָם הַזֶּה.

וּבַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִנְנִי כּוֹרֵת בְּרִית עִם עַם יִשְׂרָאֵל וְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל מַרְגִּישׁ אֲנִי בְּכָל לִבִּי אֶת הַחוֹבָה לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּשְׁפָּטִים שֶׁבַּסִּדְרָה הַזֹּאת.

עוד על הסדרה

גְּדוֹלָה וַחֲשׁוּבָה הִיא הַסִּדְרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה. מוֹצְאִים אָנוּ בָּהּ כַּמָּה מִשְׁפָּטִים טוֹבִים שֶׁעַל פִּיהֶם יִחְיֶה הָאָדָם וְיִהְיֶה מְאֻשָּׁר בְּחַיָּיו. הִנֵּה פְּסוּקִים אֲחָדִים:

– כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אוֹיִבְךָ אוֹ חֲמוֹרוֹ תוֹעֶה–הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂוֹנַאֲךָ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ?–עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ. לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנְךָ בְּרִיבוֹ. מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל תַּהֲרֹג". וְעוֹד–„וְגֵר לֹא תִלְחָץ. וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת נֶפֶשׁ הַגֵּר, כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם."

כַּמָּה יוֹשֶׁר וְצֶדֶק בַּמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה. שׂוֹנַאֲךָ–אַל תַּעֲשֶׂה נְקָמָה בוֹ. הָשֵׁב לוֹ אֶת שׁוֹרוֹ אוֹ חֲמוֹרוֹ הַתּוֹעֶה. עֲזוֹר לַחֲמוֹרוֹ שֶׁרוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ הַכָּבֵד. הָסֵר מִלִּבְּךָ אֶת רִגְשֵׁי הַכַּעַס וְהַנְּקָמָה.

וְעַל הַשּׁוֹפְטִים מְצַוָּה תּוֹרָתֵנוּ: אַל תַּטֶּה אֶת מִשְׁפַּט הָאֶבְיוֹן. שְׂנָא אֶת הַשֶּׁקֶר. הִזָּהֵר לַעֲנוֹשׁ אֶת הַצַּדִּיק בְּמִשְׁפָּטוֹ. וְעוֹד הַפַּעַם מְצַוָּה תּוֹרָתֵנוּ שֶׁלֹּא לִלְחוֹץ אֶת הַגֵּר אַף עַל פִּי שֶׁלִּפְנֵי זֶה כְּבָר הִזְהִירָה אוֹתָנוּ עַל זֶה.

הַיּוֹם הִנְנִי בָּא לִכְרֹת בְּרִית עִם עַמֵּנוּ וְעִם תּוֹרָתֵנוּ. וְהִנְנִי מַרְגִּישׁ אֶת כָּל הַחוֹבָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמּוּטֶלֶת עָלַי לְקַיֵּם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת. אוּלָם לֹא רַק הַרְגָּשַׁת חוֹבָה בְּלִבִּי אֶלָּא גַם הַרְגָּשַׁת אַהֲבָה וְשִׂמְחָה. שָׂמֵחַ אֲנִי כִּי נוֹתֵן אֲנִי אֶת לִבִּי לְתוֹרָתֵנוּ שֶׁנָּתְנָה לָנוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים כָּאֵלֶּה.

וּבְרִגְשֵׁי הַשִּׂמְחָה וְהָאוֹשֶׁר אֲשֶׁר בְּלִבִּי הִנְנִי מַבִּיעַ אֶת תְּשׁוּקָתִי הָרַבָּה לְהוֹסִיף לִלְמוֹד אֶת תּוֹרָתֵנוּ, לָדַעַת אֶת רוּחַ עַמֵּנוּ, לְמַעַן אֲשֶׁר אֶהְיֶה רָאוּי לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם הַגָּדוֹל וְהַנִּכְבָּד בֶּן יִשְׂרָאֵל.

תרומה

הסדרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת עַל מִצְוַת בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן.

מִתְעוֹרֶרֶת הַשְּׁאֵלָה: יָדַעְנוּ כִּי ה׳–מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כִּי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ לֹא יָכִילוּ אוֹתוֹ. וְלָמָּה אֵיפוֹא צִוָּה לִבְנוֹת לוֹ מִשְׁכָּן מְיוּחָד?

הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּרוּרָה: יָדַע אֱלֹהִים כִּי קָשֶׁה לוֹ לְבֶן־אָדָם לְהַשִּׂיג אֶת אֱלֹהִים בְּעֵינֵי רוּחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְבָד. יָדַע אֱלֹהִים כִּי חָפֵץ הָאָדָם לִרְאוֹת בְּעֵינָיו מַמָּשׁ אֵיזֶה דָבָר שֶׁבּוֹ יִתְגַּלֶּה רוּחַ אֱלֹהִים, שֶׁבּוֹ יֵרָאֶה כְּבוֹדוֹ, וְלָכֵן צִוָּה לִבְנוֹת מִשְׁכָּן. הַמִּשְׁכָּן הוּא מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. מִשָּׁם יִשָּׁמַע דְּבַר אֱלֹהִים וְהוּא יִהְיֶה מֶרְכַּז הַלְּבָבוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל כָּל הָעָם.

כַּךְ הָיָה הַמִּשְׁכָּן בַּמִּדְבָּר וְכֵן הָיָה הַמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם בְּכָל יְמֵי שִׁבְתֵּנוּ בְּאַרְצֵנוּ.

וְעַתָּה, כְּשֶׁגָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְאֵין לָנוּ מִשְׁכָּן אוֹ מִקְדָּשׁ, מַה מְּמַלֵּא אֶת מְקוֹמוֹ?

בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ. בֵּית הַתְּפִלָּה וּבֵית הַתּוֹרָה. כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁמִּתְכַּנְּסִים יְהוּדִים הֵם בּוֹנִים לָהֶם בָּתִּים כָּאֵלֶּה, מִשְׁכָּן לֵאלֹהִים וּמִקְלָט לְרוּחָם וְנִשְׁמָתָם הֵם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לְעַם יִשְׂרָאֵל וּמְקַבֵּל עַל עַצְמִי לְקַיֵּם חוֹבוֹת־יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵי הַמִּשְׁכָּנִים שֶׁלָּנוּ שֶׁל הַזְּמַן הַזֶּה יִהְיוּ קְדוֹשִׁים וַחֲבִיבִים לִי מְאֹד. בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶתְפַּלֵּל–אֶשְׁפֹּךְ אֶת רוּחִי לִפְנֵי אֱלֹהִים וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ אֶלְמַד. וְאִם אֲנִי בְּעַצְמִי לֹא אוּכַל לִלְמוֹד אֶעֱזוֹר בְּכָל כֹּחִי לְבִנְיַן בָּתֵּי־תוֹרָה וּלְהַחֲזָקָתָם. כִּי הַפָּסוּק „וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" הוּא מִצְוָה לְכָל הַדּוֹרוֹת.

ההפטרה

הַפְּסוּקִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַהַפְטָרָה שֶׁקָּרָאנוּ הַיּוֹם הֵם:

„הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה בוֹנֶה, אִם תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת כָּל מִצְוֹתַי לָלֶכֶת בָּהֶם—וַהֲקִמֹתִי אֶת דְּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל דָּוִד אָבִיךָ, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל".

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ כִּי אֱלֹהִים שׁוֹכֵן בְּמִשְׁכָּן שֶׁאָנוּ בּוֹנִים לִשְׁמוֹ כַּאֲשֶׁר אָנוּ הוֹלְכִים בְּחֻקּוֹתָיו וְעוֹשִׂים אֶת מִשְׁפָּטָיו. אוּלָם אִם אֵין אָנוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֵין רוּחַ ה' בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁאָנוּ בּוֹנִים לוֹ.

וְיָדַעְנוּ כִּי בַּזְּמַן הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֵין לָנוּ מִשְׁכָּן אוֹ מִקְדָּשׁ—בֵּית הַכְּנֶסֶת מְמַלֵּא מְקוֹמוֹ. הוּא מִשְׁכַּן אֱלֹהִים. כִּי בוֹ אָנוּ שׁוֹפְכִים בִּתְפִלּוֹת אֶת לִבֵּנוּ לֵאלֹהִים וְעַל יְדֵי זֶה מְקַדְּשִׁים אָנוּ אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת.

אוּלָם בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא קָדוֹשׁ בֶּאֱמֶת, מִשְׁכַּן אֱלֹהִים בֶּאֱמֶת, אִם הַתְּפִלּוֹת שֶׁנִּשְׁמָעוֹת בּוֹ יוֹצְאוֹת מִלְּבָבוֹת טְהוֹרִים. אִם הָאֲנָשִׁים הַמִּתְפַּלְּלִים בּוֹ אוֹהֲבִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹתֶיהָ. אוּלָם אִם אֵין הַדָּבָר כַּךְ אֶפְשָׁר לֵאמֹר בְּדִבְרֵי הַנָּבִיא: „מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי?" כִּי אֵין ה' אוֹהֵב לִשְׁמוֹעַ אֶת תְּפִלּוֹתֵיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים חוֹטְאִים.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נַעֲשֶׂה לְבֶן־יִשְׂרָאֵל שָׁלֵם, תְּשׁוּקָתִי הַגְּדוֹלָה הִיא כִּי הַתְּפִלּוֹת שֶׁאֶתְפַּלֵּל בַּמִּשְׁכָּן שֶׁל הַזְּמַן הַזֶּה, בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, תֵּצֶאנָה תָּמִיד מִלֵּב יָשָׁר וְטָהוֹר, כִּי כָל יְמֵי חַיַּי אֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, כְּדִבְרֵי ה' אֶל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כַּאֲשֶׁר בָּנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

תצוה

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל מִצְוַת ה' לְהַפְקִיד כֹּהֲנִים שֶׁיַּעַבְדוּ אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

הָיוּ לָנוּ כֹּהֲנִים בִּימֵי הַמִּשְׁכָּן בַּמִּדְבָּר וּבִימֵי הַמִּקְדָּשִׁים כַּאֲשֶׁר יָשַׁבְנוּ בְּאַרְצֵנוּ. אֲבָל גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה יֵשׁ לָנוּ כֹּהֲנִים, לֹא כֹּהֲנִים עַל פִּי שְׁמוֹתֵיהֶם וּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם, אֶלָּא כֹּהֲנִים עַל פִּי עֲבוֹדָתָם, עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

מִי הֵם הַכֹּהֲנִים שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה?

הָרַבָּנִים, הַמּוֹרִים, הַסּוֹפְרִים, הַחֲכָמִים שֶׁמְּפִיצִים תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה בֵּין בְּנֵי הָעָם. הַכֹּהֲנִים הָאֵלֶּה שׁוֹמְרִים עַל רוּחֵנוּ כִּי לֹא יֶחְדַּל. עַל נֵר אֱלֹהִים שֶׁבְּקִרְבֵּנוּ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה. וְאִילוּ לֹא הָיוּ כֹּהֲנִים אֵלֶּה מִי יוֹדֵעַ אִם הָיִינוּ יְכוֹלִים לְהִתְקַיֵּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וְהַיּוֹם הִנְנִי נִכְנָס בִּבְרִית תּוֹרָתֵנוּ וְעַמֵּנוּ. וְאֵינִי בָּטוּחַ אִם אֶחְפֹּץ אוֹ אֶהְיֶה מוּכְשָׁר לִהְיוֹת כֹּהֵן מְשָׁרֵת אֶת ה' וְאֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּתוֹר רַב אוֹ מוֹרֶה אוֹ מַנְהִיג רוּחָנִי אַחֵר. אֲבָל בְּלִבִּי הִנְנִי מַרְגִּישׁ כָּבוֹד רַב לְכֹהֲנֵינוּ שֶׁבַּזְּמַן הַזֶּה. כִּי הַכָּבוֹד שֶׁאָנוּ נוֹתְנִים לָהֶם הוּא כְּבוֹד הַתּוֹרָה.

אֲבָל לֹא רַק כָּבוֹד אֶשָּׂא בְּלִבִּי אֶל כֹּהֲנֵינוּ נוֹשְׂאֵי־תּוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ. בְּכָל כֹּחִי אֶשְׁתַּדֵּל לָדַעַת אֶת הַגּוֹדֶל וְהַקּוֹדֶשׁ שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ, לִלְמוֹד אֶת רוּחָהּ וּמִשְׁפָּטֶיהָ, לְמַעַן אֲשֶׁר אֶהְיֶה רָאוּי לְשֵׁם הַכָּבוֹד שֶׁנִּתָּן לִי הַיּוֹם: בֶּן הָעָם הָעִבְרִי.

תשא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל חֵטְא הָעֵגֶל. זֶה הָיָה הַחֵטְא הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה.

כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת מְעוֹרֵר הַסִּפּוּר עַל הָעֵגֶל.

עוֹד צִלְצְלוּ בְּאָזְנֵי הָעָם הַמִּלִּים הַנִּשְׂגָּבוֹת „אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים" וּכְבָר רָקְדוּ סָבִיב הָעֵגֶל וְקָרְאוּ „אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל". אֵיךְ קָרָה כַּדָּבָר הַזֶּה?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: הָעֵרֶב־הָרַב שֶׁיָּצָא מִמִּצְרַיִם פָּעַל עַל הָעָם לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֵטְא הַנּוֹרָא הַזֶּה. כִּי הָעָם בְּעַצְמוֹ עוֹד לֹא יָכֹל לְהִתְרַגֵּל אֶל הָרַעְיוֹן הָרָם שֶׁל אַחְדוּת אֱלֹהִים, אַחֲרֵי שֶׁרָאָה בְּמִצְרַיִם כִּי הַמִּצְרִים עוֹבְדִים לַשּׁוֹר. וְיוֹדְעִים אָנוּ כִּי אֱלֹהֵינוּ אָמַר לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֹשֶׁה הִתְפַּלֵּל וְהִצִּיל אוֹתוֹ מִכִּלָּיוֹן. כִּי זָכַר ה' אֶת הַבְּרִית שֶׁכָּרַת עִם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

בַּיּוֹם הַזֶּה מַתְחִילִים לִי חַיֵּי עִקָּרִים חֲדָשִׁים. מְקַבֵּל אֲנִי עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת תּוֹרָתֵנוּ וּמִצְוֹתֵינוּ. אוּלָם בִּימֵי חַיַּי אֶפְגּשׁ בַּאֲנָשִׁים שֶׁאֵין אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינֵיהֶם, שֶׁכָּל נַפְשָׁם וּמַחֲשַׁבְתָּם לְעֵגֶל־הַזָּהָב וּלְתַעֲנוּגִים, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הָעֵרֶב־רַב אָז בַּמִּדְבָּר. וּבָאָרֶץ הַזֹּאת מִסְפַּר הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה רַב מְאֹד. וְחֶפְצִי הַגָּדוֹל עַתָּה שֶׁלֹּא יִפְעֲלוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עָלַי לְהָסִיר מִלִּבִּי אֶת הַבְּרִית שֶׁהִנְנִי כּוֹרֵת עִם עַם יִשְׂרָאֵל וְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. כִּי רוּחִי יִהְיֶה חָזָק וְנֶאֱמָן כָּל יְמֵי חַיַּי.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּנְבִיאֵי הַבַּעַל בְּהַר הַכַּרְמֶל. זֶה הוּא אַחַד הַסִּפּוּרִים הַיּוֹתֵר דְּרַמָּתִיִּים בְּתַנַ"ךְ.

בִּימֵי אַחְאָב וְאִיזֶבֶל הִתְגַּבְּרָה עֲבוֹדַת אֱלִילִים בְּיִשְׂרָאֵל. נְבִיאֵי הַבַּעַל שֶׁהֵבִיאָה אִיזֶבֶל מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתָּהּ הֵסִירוּ אֶת לֵב הָעָם מֵאַחֲרֵי ה'. אִיזֶבֶל הִשְׁמִידָה אֶת נְבִיאֵי ה' מִן הָאָרֶץ. כִּמְעַט שֶׁבָּא הַקֵּץ לְרוּחַ יִשְׂרָאֵל וְלֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. אוּלָם רָעָב גָּדוֹל בָּא עַל הָאָרֶץ. הָרָעָב מֵבִיא אֶת הַמֶּלֶךְ לִידֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל תְּשׁוּבָה לַה' וְהוּא נִפְגַּשׁ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא. הַמֶּלֶךְ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ לְקַבֵּץ אֶת נְבִיאֵי הַבַּעַל אֶל הַר־הַכַּרְמֶל, וְשָׁם מְקַדֵּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶת שֵׁם ה'.

הָעָם מַאֲמִין בֵּאלֹהִים וְהוֹרֵג אֶת נְבִיאֵי הַבַּעַל.

מַחֲשָׁבוֹת גְּדוֹלוֹת מְעוֹרֵר בָּנוּ הַסִּפּוּר הַזֶּה. אָנוּ מוֹצְאִים, כִּי יֵשׁ יָמִים אֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵחַ אֶת תּוֹרָתוֹ וְעוֹזֵב אֶת אֱמוּנָתוֹ וְכִמְעַט שֶׁחָדַל לִהְיוֹת עַם יִשְׂרָאֵל. וְאָז מוֹפִיעַ נָבִיא, אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹעֶרֶת בּוֹ כָּאֵשׁ. וְהוּא בִּדְבָרָיו וּמַעֲשָׂיו מֵחֲזִיר אֶת הָעָם בִּתְשׁוּבָה. הַנָּבִיא קַנַּאי. אֵין לוֹ כָּל פַּחַד. אֵינוֹ נִבְהָל מִכָּל מִכְשׁוֹל וְסַכָּנָה עַד שֶׁמַּשִּׂיג אֶת מַטְּרָתוֹ. מֵרוּחוֹ הוּא נוֹתֵן לָעָם, וְהָעָם חַי מֵאוֹת שָׁנִים בְּרוּחַ זֶה, עַד שֶׁעוֹד הַפַּעַם עוֹבֶרֶת רוּחַ רָעָה וְעוֹד הַפַּעַם בָּא קַנַּאי.

בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֶזְכֹּר אֶת הַהַפְטָרָה שֶׁלָּנוּ. אֶזְכֹּר אֶת נְבִיאֵינוּ הַגְּדוֹלִים שֶׁקָּמוּ לָנוּ וּבְדִבְרֵיהֶם הַחוֹצְבִים לַהֲבוֹת אֵשׁ נָתְנוּ לָנוּ מֵרוּחָם. אֶזְכֹּר אֶת הַקַּנָּאוּת וְהַגְּבוּרָה שֶׁל נְבִיאֵינוּ. אֶת אַהֲבָתָם הָעֲמוּקָה לֶאֱמֶת וָצֶדֶק. וּבַקָּשָׁתִי הִיא שֶׁיִּתֵּן לִי ה' מֵרוּחָם וְאַהֲבָתָם לְתוֹרָתֵנוּ, אֱמוּנָתֵנוּ וְעַמֵּנוּ.

ויקהל

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים עַל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. הַמַּשְׁגִּיחִים עַל הָעֲבוֹדָה הָיוּ בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי וְאָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ. וְהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ:

„וַיְמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה. וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ. לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת, וּלְהוֹרוֹת נָתַן בְּלִבּוֹ הוּא וְאָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן".

מִן הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה לוֹמְדִים אָנוּ כִּי הַתּוֹרָה חוֹשֶׁבֶת כָּל מְלָאכָה וְכָל עֲבוֹדָה לִקְדוּשָׁה וְכִי הָאָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה יֵשׁ בּוֹ רוּחַ אֱלֹהִים.

וּבְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב בִּהְיוֹתָם מְלֵאִים רוּחַ אֱלֹהִים זֶה, עָמְדוּ בְּרֹאשׁ עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן.

הַלֶּקַח שֶׁל הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מַתְאִים אֶל דִּבְרֵי חז"ל: „מִי שֶׁאֵינוֹ מְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ אוּמָנוּת–כְּאִלּוּ מְלַמְּדוֹ לִסְטוּת". „גָּדוֹל הַנֶּהֱנֶה מִיגִיעַ כַּפּוֹ מִיְּרֵא שָׁמַיִם". וְיָדַעְנוּ כִּי כַּמָּה מִגְּדוֹלֵי חֲכָמֵינוּ עָסְקוּ בִּמְלָאכוֹת יָפוֹת וּבַעֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת. וְכַאֲשֶׁר אָנוּ מִתְאַמְּצִים עַתָּה לִבְנוֹת אֶת אַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רְצוֹנֵנוּ הַגָּדוֹל הוּא כִּי עַם יִשְׂרָאֵל יַעֲבֹד אֶת אַדְמָתוֹ וְיַעֲסוֹק בְּכָל מְלָאכָה שֶׁמְּפַרְנֶסֶת אֶת בְּעָלֶיהָ.

בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי לְקַיֵּם אֶת תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹקִיר אֶת מַחְשְׁבוֹתֶיהָ הַגְּדוֹלוֹת. וְהַיּוֹם יֵחָרֵת בְּלִבִּי הַלֶּקַח שֶׁל הַסִּדְרָה הַזֹּאת לִחְיוֹת חַיִּים יְשָׁרִים מֵעֲמַל כַּפַּי אוֹ מִפְּרִי רוּחִי, וְלֹא לִחְיוֹת חַיֵּי עַצְלוּת וּבַטָּלָה, אוֹ, חָלִילָה, חַיֵּי מִרְמָה וָשֶׁקֶר.

וּתְפִלָּתִי לֵאלֹהֵינוּ שֶׁיִּתֵּן לִי כֹּחוֹת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ,לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לְהִתְפַּרְנֵס בְּכֹחוֹתַי אֲנִי וְלֹא לִהְיוֹת תָּלוּי בְּחַסְדֵי אֲחֵרִים.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים כִּי כַּאֲשֶׁר חָפֵץ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא קָרָא לְחִירָם מֶלֶךְ צוֹר וְלַעֲבָדָיו לַעֲזוֹר לוֹ בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. גַּם הַבָּתִּים וְהָאַרְמוֹנוֹת הַיָּפִים נִבְנוּ עַל יְדֵי הַצּוֹרִים וּמֵהֶם לָמְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מְלֶאכֶת הַבִּנְיָן וְעוֹד מְלָאכוֹת מוֹעִילוֹת אֲחֵרוֹת.

וּמֵאָז וְעַד הַיּוֹם לוֹמֵד עַמֵּנוּ לָדַעַת אֶת הַטּוֹב וְהַיָּפֶה מִכָּל עַם. וְכַאֲשֶׁר נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ נָבִיא שָׁמָּה אֶת כָּל אֲשֶׁר לָמַדְנוּ מֵעַמִּים אֲחֵרִים וְנוֹסִיף עַל זֶה מֵרוּחֵנוּ וְכִשְׁרוֹנֵנוּ. אַךְ בְּשִׁבְתֵּנוּ בַּאֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת לוֹמְדִים אָנוּ מֵעַמִּים אֲחֵרִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים וְהָרָעִים יַחַד, אוּלָם כַּאֲשֶׁר נֵשֵׁב בְּאַרְצֵנוּ בְּתוֹר עַם חָפְשִׁי נִלְמַד מֵהָעַמִּים רַק אֶת הַטּוֹב וְהַנָּאֶה שֶׁיֵּשׁ בִּמְלָאכָה, בְּחָכְמָה וּבְשִׁירָה, אֲבָל לֹא אֶת אֲשֶׁר נוֹגֵעַ לְחַיֵּי רוּחַ, לְמִשְׁפָּט וּלְצֶדֶק. בִּדְבָרִים הָאֵלֶּה אֵין אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְעַמִּים אֲחֵרִים. וְאַחַד הַחֲטָאִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הָיָה שֶׁנָּתַן לְנָשָׁיו וְלַעֲבָדָיו לְהַכְנִיס לְאַרְצֵנוּ אֶת הָאֱמוּנוֹת הַזָּרוֹת וְאֶת הַמִּנְהָגִים הַזָּרִים שֶׁל עַמִּים אֲחֵרִים. וְהַחֵטְא הַזֶּה גָּרַם לְהִתְפַּלְּגוּת מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל לִשְׁתַּיִם.

וְהַיּוֹם בִּהְיוֹתִי בַּר־מִצְוָה אֶזְכֹּר אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. מֵאָמֶרִיקָה, הָאָרֶץ הַמְּצֻיֶּנֶת בִּמְלָאכָה, בְּחָכְמָה וָדַעַת, אֶלְמַד אֶת כָּל הַטּוֹב וְהַמּוֹעִיל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. אֲבָל אֶת אֲשֶׁר לַדָּת וָאֱמוּנָה, לְחוֹק וּמִשְׁפָּט—גְּדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה הִיא תּוֹרָתֵנוּ. מִמֶּנָּה אֶלְמַד וּמִמֶּנָּה אַשְׂכִּיל.

פקודי

הסדרה

הַסִּדְרָה הַזֹּאת הִיא הַסִּדְרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל סֵפֶר שְׁמוֹת. בַּסֵּפֶר זֶה קָרָאנוּ עַל אַרְבָּעָה מַעֲשִׂים גְּדוֹלִים שֶׁעָשׂוּ אוֹתָנוּ לְעַם גָּדוֹל:

מַעֲשֵׂה יְצִיאַת מִצְרַיִם. מֵעַם שֶׁל עֲבָדִים נַעֲשֵׂינוּ לְעַם חָפְשִׁי. וִיצִיאַת מִצְרַיִם הוּא יְסוֹד שֶׁל כַּמָּה חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים. מַתַּן־תּוֹרָה. עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נַעֲשֵׂינוּ לְרֹאשׁ הָעַמִּים, לְהָעָם הַנִּבְחָר. חֵטְא הָעֵגֶל. מַעֲשֶׂה זֶה מְלַמְּדֵנוּ כִּי אֲפִילוּ עַם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ יוֹרֵד לִפְעָמִים בְּרוּחוֹ וְשׁוֹקֵעַ בַּחֲטָאִים שֶׁלּוֹמֵד מֵעַמִּים אֲחֵרִים, וְאֶת מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל לָמַד יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מֵהָעֵרֶב־רַב שֶׁנִּסְפַּח אֵלָיו. מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן—זֶה הוּא מָדוֹר לְרוּחַ אֱלֹהִים וּמֶרְכָּז לְתוֹרָה וּתְפִלָּה וְקָרְבָּנוֹת.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי אֶזְכֹּר אֶת הַמַּעֲשִׂים הַגְּדוֹלִים הָאֵלֶּה. מִיצִיאַת מִצְרַיִם אֶלְמַד כִּי עָלֵינוּ לְהִתְאַמֵּץ לִהְיוֹת חָפְשִׁים בְּאַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִמַּתַּן הַתּוֹרָה—שֶׁעָלֵינוּ לֶאֱהֹב אֶת תּוֹרָתֵנוּ בְּכָל נַפְשֵׁנוּ וְלִשְׁמוֹר אֶת מִצְוֹתֶיהָ. מִמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל—שֶׁלֹּא אֶתְחַבֵּר לַחֲבֵרִים רָעִים, לַאֲנָשִׁים חוֹטְאִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא אֶלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. מִמַּעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן—כִּי הַמִּשְׁכָּן שֶׁל הַזְּמַן הַזֶּה, בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ יִהְיוּ יְקָרִים וּקְדוֹשִׁים לִי.

אֵלּוּ הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמְּעוֹרֶרֶת בִּי הַסִּדְרָה הַזֹּאת שֶׁהִיא הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַסֵּפֶר הַשֵּׁנִי שֶׁל חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָתֵנוּ.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת כִּי ה' לֹא נָתַן רְשׁוּת לְדָוִד הַמֶּלֶךְ לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

מַדּוּעַ?

כִּי אַף שֶׁדָּוִד הָיָה מֶלֶךְ צַדִּיק וְיָשָׁר וְנִקְרָא עֶבֶד ה' לֹא יָכוֹל לַעֲסוֹק בָּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָל יְמֵי חַיָּיו נִלְחַם בְּעַמִּים אֲחֵרִים. הַמִּלְחָמוֹת הָיוּ בֶּאֱמֶת לְטוֹבַת עַמּוֹ וְאַרְצוֹ אֲבָל הָיוּ מִלְחָמוֹת, שְׁפִיכַת־דָּם, וְהַיָּדַיִם שֶׁשָּׁפְכוּ דָּם אֵינָן רְאוּיוֹת לִבְנוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית הַשָּׁלוֹם וְהַחַיִּים. רַק שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה מֶלֶךְ הַשָּׁלוֹם. רַק הוּא הוּרְשָׁה לִבְנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הָרַעְיוֹן הַגָּדוֹל עַל הַשָּׁלוֹם הוּא אַחַד הָרַעְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁלָּנוּ. הַחֲלוֹם הַנִּשְׂגָּב שֶׁל נְבִיאֵינוּ. שָׁלוֹם בֵּין עָם לְעָם. שָׁלוֹם בֵּין מִשְׁפָּחָה לְמִשְׁפָּחָה. שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ.

וּבַמֵּאָה הַזֹּאת, הַמֵּאָה שֶׁל חָכְמָה וָדַעַת, שֶׁל אֲוִירוֹנִים וְרַאדְיוֹ, אֵין עֲדַיִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. וְגַם אַחֲרֵי הַמִּלְחָמָה הַנּוֹרָאָה שֶׁהִכְרִיתָה אֶת הַחַיִּים שֶׁל עֲשָׂרוֹת מִלְיוֹנִים אִישׁ עֲדַיִן לֹא לָמְדוּ הָעַמִּים לָשִׂים קֵץ לִכְלֵי הַמִּלְחָמָה שֶׁלָּהֶם וְלִכְרוֹת בְּרִית־שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

וְכַאֲשֶׁר אֲנִי חוֹשֵׁב אֶת הַדָּבָר הַזֶּה יִתְמַלֵּא לִבִּי גָּאוֹן רַב עַל תּוֹרָתֵנוּ תּוֹרַת הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה וְעַל עַמֵּנוּ עַם הַשָּׁלוֹם וְהָאַחֲוָה. וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, תְּפִלָּתִי לֵאלֹהֵינוּ כִּי גַם בְּלִבִּי יִטָּבְעוּ רִגְשׁוֹת הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה לְכָל הַנִּבְרָא בְּצֶלֶם אֱלֹהִים.

ויקרא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים עַל הַקָּרְבָּנוֹת. הַקָּרְבָּנוֹת הָיוּ בַּיָּמִים הָהֵם כְּמוֹ שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵן לָנוּ בַּזְּמַן הַזֶּה. כַּאֲשֶׁר חָפֵץ אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לְהַבִּיעַ לַה' אֶת רִגְשֵׁי הַתּוֹדָה שֶׁלּוֹ אוֹ אֶת רִגְשֵׁי הַחֲרָטָה וְהַתְּשׁוּבָה הוּא הֵבִיא קָרְבָּן לַה'.

בַּזְּמַן הַזֶּה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים לַה'. עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת אָנוּ מוֹדִים לַה' עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ יוֹם יוֹם. עַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת אָנוּ מַבִּיעִים אֶת כָּל רִגְשֵׁי הָאַהֲבָה וְהַהַעֲרָצָה לַה' עַל חָכְמָתוֹ וּגְבוּרָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו בָּעוֹלָם הַגָּדוֹל. עַד הַיּוֹם הַזֶּה הָיִיתִי עֲדַיִן יֶלֶד. לֹא יָכֹלְתִּי עוֹד לְהַכִּיר וּלְהָבִין אֶת נִפְלְאוֹת אֱלֹהִים. אֲבָל מֵהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה כַּאֲשֶׁר שִׂכְלִי הוֹלֵךְ וְגָדֵל וְכַאֲשֶׁר אֲנִי מִתְחַבֵּר לְעַם יִשְׂרָאֵל, אַתְחִיל לְהָבִין אֶת הָעוֹלָם, אֶת גְּבוּרוֹת אֱלֹהִים בְּחַיֵּי הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ וּבְחַיֵּינוּ אָנוּ וְאָז אֶשְׁפֹּךְ אֶת לִבִּי אֵלָיו בְּתוֹדָה רַבָּה וּבְאַהֲבָה עֲמוּקָה.

וּתְפִלָּתִי הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי הִיא:

תֵּן לִי אֱלֹהִים לֵב טָהוֹר וְרוּחַ נְכוֹנָה. לַמְּדֵנִי מֵאוֹרְחוֹתֶיךָ וְהַדְרִיכֵנִי בַּאֲמִתֶּךָ. לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לְהִקָּרֵא בְּשֵׁם בֶּן יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּהַפְטָרָה הַזֹּאת אֶת הַפְּסוּקִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה:

כֹּה אָמַר ה' עוֹשֶׂךָ וְיוֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וִישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ. כִּי אֶצָּק מַיִם עַל צָמֵא וְנוֹזְלִים עַל יַבָּשָׁה, אֶצֹּק רוּחִי עַל זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל צֶאֱצָאֶיךָ. זֶה יֹאמַר: לַה' אָנִי, וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב, וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה."

הַפְּסוּקִים הֵם בְּשׂוֹרָה טוֹבָה וּמְנַחֶמֶת כִּי עַם יִשְׂרָאֵל לֹא יִפְחַד. כִּי כְּמוֹ שֶׁהַמַּיִם מְחַיִּים וּמְרַעֲנְנִים אֲדָמָה צְמֵאָה וִיבֵשָׁה כֵּן יִשְׁפֹּךְ אֱלֹהִים אֶת רוּחוֹ עַל זֶרַע יִשְׂרָאֵל וִיחַיֶּה אוֹתָם וְיִשְׁמֹר אוֹתָם מִכָּל רָע. וְהַנָּבִיא מַזְכִּיר לָנוּ פֹּה שְׁלֹשָׁה מִינֵי יְהוּדִים. אֶחָד שֶׁקּוֹרֵא בְּשֵׁם ה'. כְּלוֹמַר יְהוּדִי נֶאֱמָן לְדָתוֹ אֲבָל רָחוֹק מֵעִנְיְנֵי עַם יִשְׂרָאֵל. הַשֵּׁנִי הוּא נוֹתֵן יָדוֹ וְלִבּוֹ לְעַם יִשְׂרָאֵל אֲבָל רָחוֹק מִדַּת יִשְׂרָאֵל. הָאַחֲרוֹן הוּא יְהוּדִי שֶׁנֶּאֱמָן גַּם לְדָתוֹ וְגַם לְעַמּוֹ.

וּבַיּוֹם הַזֶּה יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי תְּפִלָּתִי לֵאלֹהִים שֶׁגַּם עָלַי יִשְׁפֹּךְ אֶת רוּחוֹ וְאֶת בִּרְכָתוֹ וִימַלֵּא אֶת לִבִּי רָצוֹן לִהְיוֹת יְהוּדִי מֵהַמִּין הַשְּׁלִישִׁי שֶׁאֶכְתֹּב יָדִי לַה' וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל אֲכַנֶּה: לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁחַיָּב כָּל יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לֵאלֹהִים וְלִהְיוֹת גַּם בֵּן נֶאֱמָן לְעַם יִשְׂרָאֵל, לָקַחַת חֵלֶק בְּכָל עִנְיָנָיו, וּבִפְרָט בָּעִנְיָן הַיּוֹתֵר גָּדוֹל לָנוּ–בִּנְיַן אַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

צו

הסדרה

(להשתמש בנאום על סדרת ויקרא)

ההפטרה

שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַהַפְטָרָה הַיּוֹם יַחְרְתוּ עָמוֹק בְּזִכְרוֹנִי. הִנֵּה הַפְּסוּקִים:

„כֹּה אָמַר ה': אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ. אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ. כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל: הַשְׂכֵּל וְיָדֹעַ אוֹתִי. כִּי אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד, מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ, כִּי בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם ה'".

מוֹצֵא אֲנִי חָכְמָה נִשְׂגָּבָה בַּפְּסוּקִים הָאֵלֶּה. אַל יִתְהַלֵּל הֶחָכָם בְּחָכְמָתוֹ, כִּי הַחָכְמָה הִיא מַתְּנַת אֱלֹהִים וְלֹא בַּעֲמָלוֹ קָנָה אוֹתָהּ הָאָדָם. אַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ כִּי גַּם הַגְּבוּרָה הִיא מַתְּנַת אֱלֹהִים וְלִפְעָמִים הִיא לְרָעָתוֹ וּלְרָעַת אֲחֵרִים. הֶעָשִׁיר וַדַּאי לֹא יִתְהַלֵּל. כִּי הָעוֹשֶׁר הוּא אָבָק פּוֹרֵחַ. וְאוֹי וַאֲבוֹי לְאָדָם שֶׁמּוֹצֵא אוֹשֶׁר רַק בָּעוֹשֶׁר. כִּי אִם יֹאבַד לוֹ עָשְׁרוֹ עוֹלָמוֹ יֶחְשַׁךְ לוֹ. אוּלָם מִי יָכוֹל לְהִתְהַלֵּל? מִי שֶׁחוֹקֵר וְיוֹדֵעַ אֶת אֱלֹהִים, מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּנִפְלְאוֹתָיו וַחֲסָדָיו וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּדְרָכָיו. כְּלוֹמַר, עוֹשֶׂה חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה הַהִתְבּוֹנְנוּת בְּדַרְכֵי אֱלֹהִים וַעֲשִׂיַּת מַעֲשִׂים טוֹבִים לִבְנֵי אָדָם הֵן הֵן מְבִיאוֹת לָאָדָם אֶת הָאוֹשֶׁר הָאֲמִתִּי, וְהֵן הַמַּעֲשִׂים שֶׁחָפֵץ בָּהֶם אֱלֹהִים.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֲנִי מִתְפַּלֵּל לֵאלֹהֵינוּ כִּי יִתֵּן לִי גַּם חָכְמָה גַּם גְבוּרָה, גַּם עוֹשֶׁר. אֲבָל תְּפִלָּתִי הָרָאשִׁית הִיא שֶׁיִּתֵּן לִי גְּבוּרַת־הַנֶּפֶשׁ, רָצוֹן עַז וּמַתְמִיד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה, כְּדֵי שֶׁאֶתֵּן עֹנֶג וְשִׂמְחָה לַאֲחֵרִים וְעֹנֶג וְאֹשֶׁר לִי, וְגַם אֶעֱשֶׂה בָּזֶה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרָצוּי לֵאלֹהִים.

שמיני

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל הָאִיסוּר לֶאֱכוֹל מַאֲכָלִים טְמֵאִים. וְיֵשׁ שְׁנֵי טְעָמִים לְכָךְ. הָאֶחָד הוּא לְהַבְדִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים בְּמַאֲכָלֵיהֶם. וְהַשֵּׁנִי מִפְּנֵי שֶׁהַמַּאֲכָלִים פּוֹעֲלִים עַל הַגּוּף וְעַל הַנְּשָׁמָה.

בְּשַׂר הַחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת, לְמָשָׁל, פּוֹעֵל עַל הַדָּם וְעוֹשֶׂה אֶת הָאָדָם לְאַכְזָרִי. כְּמוֹ כֵן יוֹדְעִים אָנוּ כִּי כַּמָּה מַחֲלוֹת בָּאוֹת מִמַּאֲכָלִים יְדוּעִים. וְהַרְבֵּה מַחֲלוֹת לֹא שָׁלְטוּ בָּנוּ כִּי נִזְהַרְנוּ בְּמַאֲכָלֵינוּ.

עֲדַיִן לֹא לָמַדְתִּי אֶת כָּל תּוֹרָתֵנוּ וְאֵין לִי הֲבָנָה בְּכָל טַעֲמֵי הַמִּצְוֹת שֶׁלָּנוּ. אֲבָל אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כְּבָר יָדַעְתִּי: כָּל זְמַן שֶׁנִּשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתֵינוּ, אֲפִילוּ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת שֶׁטַּעְמָן אֵינוֹ יָדוּעַ לָנוּ, נִהְיֶה יְהוּדִים שְׁלֵמִים. אוּלָם בְּשָׁעָה שֶׁנֶּחְדַּל לִשְׁמוֹר אֶת מִצְוֹתֵינוּ. וּבִפְרָט אֶת מִצְוֹתֵינוּ הַחֲשׁוּבוֹת, כְּמוֹ הַמִּצְוָה לֶאֱכוֹל רַק מַאֲכָלִים כְּשֵׁרִים—יַהֲדוּתֵנוּ בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לְעַם יִשְׂרָאֵל, חוֹבָתִי הָרִאשׁוֹנָה הִיא לִשְׁמוֹר אֶת מִצְוֹתֵינוּ. וְיָדַעְתִּי כִּי חוֹבָה זֹאת קָשָׁה לְמַלֵּא. וּבִפְרָט בְּאַמֶּרִיקָה, בַּאֲשֶׁר אָנוּ נִמְצָאִים בֵּין הַרְבֵּה יְהוּדִים אֲשֶׁר אֵינָם מְקַיְּמִים כָּל מִצְוָה. אֲבָל רָצוֹן רַב בְּלִבִּי לִהְיוֹת יְהוּדִי שָׁלֵם. וּכְדֵי לְמַלֵּא אֶת רְצוֹנִי זֶה עָלַי לְקַבֵּל עַל עַצְמִי לַעֲשׂוֹת אֲפִילוּ דְּבָרִים קָשִׁים. כִּי רַק בַּעֲשִׂיַּת מַעֲשִׂים קָשִׁים וַהֲסָרַת מִכְשׁוֹלִים גְּדוֹלִים מוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ עֹנֶג רַב וְגָאוֹן רַב. וּבִטְחוֹנִי בֵּאלֹהִים כִּי יִתְמוֹךְ בְּיָדִי לְקַיֵּם אֶת תּוֹרָתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חז״ל „הַבָּא לִטַּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ״.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כִּי כַּאֲשֶׁר הֵבִיא

אֶת אֲרוֹן אֱלֹהִים אֶל עִיר דָּוִד הוּא שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה. שִׂמְחָתוֹ הָיְתָה כָּל כַּךְ גְּדוֹלָה עַד שֶׁלֹּא הִתְבַּיֵּשׁ לְפַזֵּז וּלְכַרְכֵּר בַּחוּץ וְלֹא שָׂם לֵב לַלַּעַג וְלַבּוּז שֶׁל מִיכַל בַּת שָׁאוּל. מִמַּעֲשֶׂה זֶה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָנוּ לוֹמְדִים שְׁנֵי דְבָרִים. כִּי הַמִּצְוֹת נוֹתְנוֹת שִׂמְחָה רַבָּה לָאָדָם וְכִי אֵין לָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ בִּפְנֵי אֲחֵרִים שֶׁלּוֹעֲגִים עַל מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים.

אֶת הַלֶּקַח הַזֶּה אֶלְמַד מֵהַהַפְטָרָה הַזֹּאת. רֵאשִׁית לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת. כִּי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹת אֵינָהּ רַק רְצוּיָה לֵאלֹהִים אֶלָּא גַם נוֹתֶנֶת שִׂמְחָה רַבָּה לָאָדָם. וְיָדַעְתִּי כִּי רוֹב מִצְוֹתֵינוּ, בֵּין אֵלֶּה הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וּבֵין הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, מְבִיאוֹת עֹנֶג וְשִׂמְחָה לָנוּ. הִנֵּה, לְמָשָׁל, שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת וַחֲגִיגַת הַחַגִּים–כַּמָּה שִׂמְחָה אָנוּ מוֹצְאִין בָּהֶן. כְּמוֹ כֵן, כַּאֲשֶׁר אָנוּ עוֹשִׂים טוֹב וָצֶדֶק לַחֲבֵרֵינוּ עַל פִּי מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ–כַּמָּה הִנְנוּ מִתְעַנְּגִים עַל זֶה.

הַדָּבָר הַשֵּׁנִי–שֶׁלֹּא לָשִׂים לֵב לְדַעַת אֲחֵרִים, כַּאֲשֶׁר אָנוּ מַכִּירִים כִּי עוֹשִׂים אָנוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים. הֵם יִלְעֲגוּ לָנוּ, יָבוּזוּ לָנוּ, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁאָנוּ בְּטוּחִים כִּי הַצֶּדֶק אִתָּנוּ–תִּתֵּן לָנוּ הַהַרְגָּשָׁה הַזֹּאת אֶת הַשִּׂמְחָה הָרַבָּה, שִׂמְחָה שֶׁל אָדָם יָשָׁר.

וְהַיּוֹם, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מַתְחִיל לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֵינוּ, יִהְיֶה לִי הַלֶּקַח שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת לְלֶקַח טוֹב וּמוֹעִיל מְאֹד.

תזריע או מצורע

הסדרות

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים עַל דִּינֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה. אֱלֹהִים צִוָּה אוֹתָנוּ לִהְיוֹת טְהוֹרִים בְּגוּפֵנוּ וּבְנִשְׁמָתֵנוּ. וְאִם נִטְמָא הָאָדָם עָלָיו לִהְיוֹת מִחוּץ לַמַּחֲנֶה עַד שֶׁיִּטָּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ.

מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת מְעוֹרְרִים בָּנוּ הַדִּינִים הָאֵלֶּה.

חָפְצָה תּוֹרָתֵנוּ כִּי נִהְיֶה טְהוֹרִים וּבְרִיאִים בְּגוּפֵנוּ, כְּמוֹ כֵן חָפְצָה תּוֹרָתֵנוּ כִּי נִהְיֶה מֻבְדָּלִים מִיֶּתֶר הָעַמִּים וּלְפִי זֶה נָתְנָה לָנוּ חֻקִּים שֶׁל טֻמְאָה וְטָהֳרָה. עַל יְדֵי שְׁמִירַת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה נִתְרַחֵק מֵהָעַמִּים וְלֹא נִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם. כְּמוֹ כֵן לוֹמְדִים אָנוּ שֶׁהָאָדָם הַטָּמֵא יִהְיֶה רָחוֹק מִן הַקָּהָל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יְטַמֵּא אֲחֵרִים.

אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה אֶזְכֹּר כָּל יְמֵי חַיַּי.

אֶזְכֹּר כִּי אִם אֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ תּוֹרָתֵנוּ לֹא רַק שֶׁתִּהְיֶה לִי נְשָׁמָה טְהוֹרָה אֶלָּא גַּם אֶהְיֶה טָהוֹר וּבָרִיא בְּגוּפִי. אֵדַע וְאֶזְכֹּר כִּי כְּדֵי לִהְיוֹת פָּרוּשׁ וּמֻבְדָּל מִן הַגּוֹיִים עָלַי לִשְׁמוֹר אֶת מִצְוֹתֵינוּ וּמִנְהָגֵינוּ. כְּמוֹ כֵן אֵדַע וְאֶזְכֹּר כִּי עָלַי לְהִתְרַחֵק אֲפִילוּ מֵאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אִם הוּא נִטְמָא בְּגוּפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ. זֹאת אוֹמֶרֶת כִּי אֵין עָלַי לְהִתְחַבֵּר אֶל יְהוּדִי שֶׁנַּפְשׁוֹ לֹא טְהוֹרָה וּמַעֲשָׂיו לֹא טְהוֹרִים, כִּי עָלַי לִהְיוֹת רֵעַ וְחָבֵר לַאֲנָשִׁים יְשָׁרִים וּטְהוֹרִים.

וּבַיּוֹם הַזֶּה יוֹם בַּר מִצְוָה שֶׁלִּי הִנְנִי שׁוֹפֵךְ אֶת לִבִּי לֵאלֹהִים בִּתְפִלָּה טְהוֹרָה שֶׁיִּטַּע בְּלִבִּי אֶת הַלֶּקַח שֶׁל הַסִּדְרָה הַזֹּאת, וְגַם מַבִּיעַ אֲנִי אֵלָיו אֶת תּוֹדָתִי הָעֲמוּקָה, עַל שֶׁזִּכָּה אוֹתִי לִהְיוֹת בֶּן יִשְׂרָאֵל, בֶּן לְהָעָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֻקִּים טוֹבִים כָּאֵלֶּה.

הפטרת תזריע

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת אֶת דִּבְרֵי נַעֲמָן שַׂר־הַצָּבָא אֶל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא:

„הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל הָאָרֶץ כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל". נַעֲמָן קָרָא אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשִׂמְחָה וְתוֹדָה, כִּי הוּא נִרְפָּא מִצָּרַעְתּוֹ כַּאֲשֶׁר טָבַל בְּמֵי הַיַּרְדֵּן. הוּא חָשַׁב אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְנֵס גָּדוֹל. הַנֵּס הָיָה גָּדוֹל כִּי הָיָה פִּתְאוֹמִי וְגָלוּי מְאֹד. אוּלָם יֵשׁ נִסִּים שֶׁנַּעֲשִׂים יוֹם יוֹם וְאֵינָם נִרְאִים לָעַיִן, וְרַק אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַכִּירִים אוֹתָם. הִנֵּה הַנֵּס הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁאֲנַחְנוּ הָעָם הָעִבְרִי חַיִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה אַף עַל פִּי שֶׁכָּל הָעַמִּים קָמוּ עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ. אוֹ הַנֵּס בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָאָרֶץ הָיְתָה שׁוֹמֵמָה וַעֲזוּבָה זֶה קָרוֹב לְאַלְפַּיִם שָׁנָה וְשׁוּם עַם לֹא יָכוֹל לְהַחֲיוֹתָהּ, וְרַק אֲנַחְנוּ מְחַיִּים אוֹתָהּ וְעוֹשִׂים אוֹתָהּ לְאֶרֶץ טוֹבָה וּפוֹרִיָּה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בִּימֵי קֶדֶם. אוֹ הַנֵּס גַּם בָּאֶרֶץ הַזֹּאת. חָשַׁבְנוּ כִּי בַּאֲמֶרִיקָה יָבוֹא הַקֵּץ לְתוֹרָתֵנוּ, וְעַתָּה אָנוּ רוֹאִים כִּי נוֹסָדוֹת פֹּה יְשִׁיבוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁמְּגַדְּלוֹת לַמְדָנִים גְּדוֹלִים וְשׁוֹמְרֵי מִצְוָה כְּמוֹ בְּיָמִים עָבָרוּ.

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מוֹכִיחִים אוֹתָנוּ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וְהוּא שׁוֹמֵר עָלֵינוּ כְּמוֹ מֵהַיּוֹם שֶׁהָיִינוּ לוֹ לְעָם.

אֵלֶּה הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁנּוֹלָדוֹת בִּי בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, וְדִבְרֵי נַעֲמָן הָאֲרַמִּי שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּהִתְפַּעֲלוּת רַבָּה יְצַלְצְלוּ תָּמִיד בְּאָזְנַי:
„הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל הָאָרֶץ, כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל".

הפטרת מצורע

הַהַפְטָרָה הַזֹּאת מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל דְּבַר אַרְבָּעָה מְצוֹרָעִים. וְחַז"ל אוֹמְרִים כִּי הַמְּצוֹרָעִים הֵם גֵּחֲזִי וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו. אֱלִישָׁע הַנָּבִיא קִלֵּל אֶת גֵּחֲזִי וְזַרְעוֹ בְּמַחֲלַת הַצָּרַעַת, מִפְּנֵי שֶׁגֵּחֲזִי קִבֵּל בְּמִרְמָה מַתָּנוֹת מֵאֵת נַעֲמָן שַׂר־הַצָּבָא.

הַשְּׁאֵלָה הִיא: אֱלִישָׁע הַנָּבִיא שֶׁהָיָה רַחוּם וְחַנּוּן כְּמוֹ כָל נָבִיא מַדּוּעַ קִלֵּל אֶת גֵּחֲזִי בְּמַחֲלָה נוֹרָאָה כָּזוֹ?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: גֵּחֲזִי גָּרַם לְחִלּוּל הַשֵּׁם. כִּי מִתְּחִלָּה הָיָה נַעֲמָן מָלֵא תוֹדָה וּתְהִלָּה לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל הָרְפוּאָה שֶׁנָּתַן לוֹ בְּטָבְלוֹ בְּמֵי הַיַּרְדֵּן. אוּלָם כְּשֶׁשָּׁמַע מִגֵּחֲזִי כִּי הַנָּבִיא דוֹרֵשׁ מַתָּנוֹת רָפָה בְּלִבּוֹ רֶגֶשׁ הַכָּבוֹד לִנְבִיא יִשְׂרָאֵל וּמְמֵילָא לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּלְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל.

מִזֶּה אָנוּ רוֹאִים כַּמָּה גָּדוֹל הַחֵטְא שֶׁל חִלּוּל הַשֵּׁם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נִכְנָס בִּבְרִית שֶׁל עַמֵּנוּ, הִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַיָּקָר וְהַקָּדוֹשׁ לְיִשְׂרָאֵל. אוּלָם חוֹבָתִי הַיּוֹתֵר קְדוֹשָׁה תִּהְיֶה לִי הַחוֹבָה לְהִשָּׁמֵר מִכָּל מַעֲשֶׂה שֶׁיָּכוֹל לִגְרוֹם, חָלִילָה, לִידֵי חִלּוּל־הַשֵּׁם. כְּמוֹ כֵן אֶשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים שֶׁהֵם לְכָבוֹד לֵאלֹהֵינוּ וּלְעַמֵּנוּ. הַמַּעֲשִׂים הֵם רַבִּים, וּתְפִלָּתִי לֵאלֹהִים שֶׁיִּתֵּן לִי כֹּחַ וָעוֹז לְקַדֵּשׁ אֶת שֵׁם אֱלֹהִים וְיִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם שֶׁתִּהְיֶה לִי הַהִזְדַּמְּנוּת לְכָךְ.

אחרי

הסדרה

קָרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֶת הַפָּסוּק:

„וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם".–הַפָּסוּק הַזֶּה מְדַבֵּר אֶל כָּל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל. אֶל כָּל הָעָם מָה הוּא אוֹמֵר?

כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׁמֹר עַם יִשְׂרָאֵל אֶת תּוֹרָתֵנוּ הוּא יִחְיֶה וְיִ... עַם. וְכָךְ הָיָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כָּל הָעַמִּים הַקַּדְמוֹנִים ... הַקֶּדֶם נִשְׁאַרְנוּ בַּחַיִּים, כִּי לֹא עָזַבְנוּ אֶת תּוֹרָתֵנוּ.

וְאֶל כָּל יָחִיד יִשְׂרְאֵלִי מָה אוֹמֵר הַפָּסוּק?

כַּאֲשֶׁר מַנְחִיל הָאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לְבָנָיו אֶת תּוֹרָתֵנוּ הוּא ... גַּם לְאַחֲרֵי מוֹתוֹ. כִּי בָנָיו חַיִּים עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ וְעַל פִּי רְצוֹ...

וְיֵשׁ עוֹד כַּוָּנָה בַּמִּלִּים „וָחַי בָּהֶם". הַכַּוָּנָה הִיא לְפִי ... „וָחַי בָּהֶם וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם", זֹאת אוֹמֶרֶת, תּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת חַיִּים. הִיא מְבִיאָה בְּרִיאוּת לַגּוּף וְאֹשֶׁר וָעֹנֶג גַּם לַגּוּף, גַּם לַנְּשָׁמָה. הִיא מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לִחְיוֹת חַיִּים טוֹבִים וִישָׁרִים וְלַעֲשׂוֹת ... וּבָזֶה אָנוּ מוֹצְאִים אֶת הַתַּעֲנוּג הַיּוֹתֵר גָּדוֹל.

אֵלּוּ הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמּוֹלִיד בִּי הַפָּסוּק הַזֶּה, בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי. וּתְפִלָּתִי לַה' שֶׁהַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶינָה נֵר לְרַגְלִי בְּכָל יְמֵי חַיַּי. וְשֶׁיִּתֵּן לִי כֹּחַ וָעֹז לִשְׁמוֹר אֶת חֻקּוֹתָיו וְאֶת מִשְׁפָּטָיו.

ההפטרה

פָּסוּק אֶחָד יֵשׁ בַּהַפְטָרָה הַזֹּאת, שֶׁהוּא קָטָן בְּמִסְפַּר הַמִּלִּים שֶׁלּוֹ, אֲבָל עָשִׁיר וְגָדוֹל מְאֹד בְּתָכְנוֹ וְכַוָּנָתוֹ.

הַפָּסוּק הוּא:

„וַהֲפִיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם, וְזֵרִיתִיךָ בָּאֲרָצוֹת. וַהֲתִמֹּתִי טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ"

הַפָּסוּק הַזֶּה נוֹתֵן תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁאֵלָה הַגְּדוֹלָה: מַדּוּעַ הֶגְלָה אוֹתָנוּ אֱלֹהִים מֵאַרְצֵנוּ וְהֵפִיץ אוֹתָנוּ בֵּין הַגּוֹיִם?–הַתְּשׁוּבָה: לְמַעַן אֲשֶׁר תָּסוּר מִמֶּנּוּ טֻמְאָתֵנוּ. לְמַעַן אֲשֶׁר נִהְיֶה טְהוֹרִים מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ. כִּי הַיִּסּוּרִים שֶׁל הָעָם הַיּוֹשֵׁב בַּגָּלוּת הֵם גְּדוֹלִים מְאֹד, אֲבָל הַיִּסּוּרִים הָאֵלֶּה מְטַהֲרִים אֶת לִבּוֹ וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ לְעַם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ.

נַעֲשִׂינוּ לְעַם גָּדוֹל לֹא בְּמִסְפָּר וְלֹא בִּגְבוּרָה, אֶלָּא בְּרוּחֵנוּ, בְּכִשְׁרוֹנוֹתֵינוּ וּמִרְצֵנוּ. וַאֲפִילוּ הָעַמִּים הָאֲחֵרִים מַכִּירִים בַּדָּבָר הַזֶּה.

אוּלָם בָּעֵת הָאַחֲרוֹנָה כְּבָר נִמְלְאָה מִדַּת יִסּוּרֵי גָלוּתֵנוּ. וֵאלֹהִים עוֹרֵר בָּנוּ אֶת הָרָצוֹן הַגָּדוֹל לָשׁוּב וְלִבְנוֹת אֶת אַרְצֵנוּ. וּכְבָר אָנוּ רוֹאִים אֶת רֵאשִׁית הַבִּנְיָן וְהַגְּאוּלָה.

אֵלּוּ הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁנּוֹתֵן לִי הַפָּסוּק הַזֶּה. וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֵלֶּה תִּהְיֶינָה לִי לְמוֹרֵה דֶרֶךְ בְּחַיֵּי הַחֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִילִים אֶצְלִי בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

בְּתוֹר בֶּן יִשְׂרָאֵל אַכִּיר כִּי הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאוּ עָלֵינוּ הָיוּ לְמַעַן אֲשֶׁר תֶּחֱזַק רוּחֵנוּ וְיִרְבֶּה מִרְצֵנוּ, כִּי רַק יִסּוּרִים וְקוֹשִׁיִּים מְחַזְּקִים אֶת רוּחַ הַיָּחִיד וְהָעָם, וּבְתוֹר בֶּן יִשְׂרָאֵל אֶקַּח חֵלֶק בָּעֲבוֹדָה שֶׁבָּאָה לָשִׂים קֵץ לְיִסּוּרֵי הַגָּלוּת וּלְהָבִיא אֶת הַשִּׂמְחָה וְהָאֹשֶׁר שֶׁל הַגְּאוּלָה וְהַחוֹפֶשׁ.

קדושים

הסדרה

מֵאֲשֶׁר אֲנִי כִּי יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי חָל בְּשַׁבָּת שֶׁקּוֹרְאִים בָּהּ אֶת הַסִּדְרָה הַזֹּאת, סִדְרַת קְדוֹשִׁים. כַּמָּה פְּסוּקִים נִפְלָאִים בַּסִּדְרָה הַזֹּאת. כַּמָּה חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים נַעֲלִים בָּהּ.

הִנֵּה מִשְׁפָּטִים אֲחָדִים:

„קְדֹשִׁים תִּהְיוּ, כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם". „וּבְקֻצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר. וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט". „לֹא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ, וְלֹא תִגְזֹל". „לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר עַד בֹּקֶר". „לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט". „בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ". „לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר". „וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ". „כְּאֶזְרָח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגָּר אִתְּכֶם".

מַה נַּעֲלִים הֵם הָרְגָשׁוֹת שֶׁמְּעוֹרְרִים הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה בְּלֵב כָּל עִבְרִי. לוֹמְדִים אָנוּ כִּי נִהְיֶה קְדוֹשִׁים, שֶׁנִּזָּהֵר מִכָּל דָּבָר שֶׁמְּטַמֵּא אֶת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ. שֶׁנִּהְיֶה טְהוֹרִים בְּמַחְשְׁבוֹתֵינוּ, בְּרִגְשׁוֹתֵינוּ וּבְמַעֲשֵׂינוּ. שֶׁנַּעֲשֶׂה חֶסֶד וּצְדָקָה לָאֶבְיוֹן וְלַגֵּר וְלָאֻמְלָל. שֶׁנִּשְׁפֹּט מִשְׁפְּטֵי צֶדֶק. שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּלִבֵּנוּ לֹא נְקָמָה וְלֹא שִׂנְאָה, שֶׁנֶּאֱהַב אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ.

זֹאת הִיא תּוֹרָתֵנוּ. וְאֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת הִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת מֵהַיּוֹם הַזֶּה וָהָלְאָה, מֵהַיּוֹם שֶׁנַּעֲשֵׂיתִי לְבַר־מִצְוָה.

הַאוּכַל לְקַיֵּם חוּקִים וּמִשְׁפָּטִים כָּאֵלֶּה?

אֵינִי יוֹדֵעַ. אֲבָל בְּלִבִּי רָצוֹן עָמוֹק וַאֲמִתִּי לְקַיֵּם אוֹתָם. כָּל נַפְשִׁי מִשְׁתּוֹקֶקֶת לִהְיוֹת טוֹב וּמֵטִיב לַאֲחֵרִים. וּלְפִיכָךְ מִתְפַּלֵּל אָנֹכִי לֵאלֹהֵינוּ שֶׁיַּעֲזוֹר לִי בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל לְמַלֵּא אֶת רְצוֹנִי הַטּוֹב הַזֶּה, לְמַעַן אֲשֶׁר אֶהְיֶה עִבְרִי נֶאֱמָן לְתוֹרָתֵנוּ וּלְעַמֵּנוּ.

ההפטרה (כמנהג האשכנזים)

הִנְנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לִשְׁנֵי פְסוּקִים שֶׁבְּהַפְטָרָה הַזֹּאת:

„הִנֵּה עֵינֵי ה' אֱלֹהִים בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה, וְהִשְׁמַדְתִּי אוֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם ה'. כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנִעוֹתִי בְכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ".

נְבוּאָה קָשָׁה נֶאֶמְרָה פֹּה: אֱלֹהִים יַשְׁמִיד אֶת מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל יַחַד עִם הַנְּבוּאָה הַזֹּאת מַבְטִיחַ אֱלֹהִים כִּי לֹא יַשְׁמִיד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. אֱלֹהִים יָפִיץ אֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הַגּוֹיִם וְיָנִיעַ אוֹתָם אֲבָל לֹא יְכַלֵּם שָׁם. גַּם הַנְּבוּאָה וְגַם הַהַבְטָחָה נִתְקַיְּמוּ אֶצְלֵנוּ. אֵין לָנוּ מַמְלָכָה אֲבָל עַם יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם. וּבָזֶה נִבְדַּלְנוּ מִכָּל הָעַמִּים. הֵם בְּעַצְמָם נִשְׁמְדוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁמְדָה מַמְלַכְתָּם, וַאֲנַחְנוּ לֹא כֵן.

הַשְּׁאֵלָה הִיא גְדוֹלָה: מַה הִבְדִּילָנוּ מִכָּל הָעַמִּים? מַה נָּתַן לָנוּ אֶת הַכֹּחַ לִחְיוֹת בְּלִי מַמְלָכָה?

תּוֹרָתֵנוּ. הִיא הִיא שֶׁשָּׁמְרָה עָלֵינוּ מִכִּלָּיוֹן. כִּי בְכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹסְקִים אָנוּ בְּתוֹרָתֵנוּ וְשׁוֹמְרִים אוֹתָהּ וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָנוּ.

אֲנִי זָכִיתִי לִלְמוֹד מְעַט בְּתוֹרָתֵנוּ. אֲבָל מֵהַמְּעַט שֶׁלָּמַדְתִּי כְּבָר יָדַעְתִּי כַּמָּה נַעֲלִים וְנִשְׂגָּבִים הֵם מִשְׁפָּטֶיהָ וְכַמָּה גָדוֹל כֹּחָהּ לִשְׁמוֹר עַל עַמֵּנוּ. וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי אֵין קֵץ לְאָשְׁרִי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לְתוֹרָתֵנוּ וּלְעַמֵּנוּ.

אמור

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל חַגֵּינוּ וּמוֹעֲדֵינוּ. עַל שַׁבָּת, פֶּסַח, שָׁבֻעוֹת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים, סֻכּוֹת. הַלִּמּוּד עַל חַגֵּינוּ מְעוֹרֵר בִּי מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת וּבְיוֹם הַחַג שֶׁלִּי אַבִּיעַ מְעַט אֵת אֲשֶׁר בְּלִבִּי.

הַחַגִּים שֶׁלָּנוּ קְדוֹשִׁים וִיקָרִים לָנוּ מִשְּׁנֵי טְעָמִים:

הַטַּעַם הָאֶחָד הוּא טַעַם לְאוּמִי. אֵין דָּבָר שֶׁיַּבְדִּיל אוֹתָנוּ מִשְּׁאָר הָעַמִּים כְּמוֹ הַשַּׁבָּתוֹת וְהַמּוֹעֲדִים. הֵם מַזְכִּירִים לָנוּ אֶת יְמֵי הֶעָבָר שֶׁלָּנוּ. מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ כִּי הִנְנוּ הָעָם הַנִּבְחָר. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁמֹר אֶת הַשַּׁבָּתוֹת וְהַמּוֹעֲדִים נִהְיֶה נִשְׁמָרִים בְּתוֹר עָם נִבְדָּל וְגָדוֹל.

הַטַּעַם הַשֵּׁנִי הוּא טַעַם אִישִׁי. בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחַגִּים אָנוּ יוֹצְאִים מֵחַיֵּי הַחוֹל, מֵחַיֵּי הַמְּלָאכָה וְהַמִּסְחָר וְנִכְנָסִים לְחַיֵּי הַקּוֹדֶשׁ וְהָרוּחַ. נוֹתְנִים אָנוּ מָזוֹן טוֹב וְשִׂמְחָה לְגוּפֵנוּ אֲבָל גַּם נִשְׁמָתֵנוּ מְקַבֶּלֶת עוֹנֶג וְשִׂמְחָה. מְרַעַנְנִים אָנוּ אֶת גּוּפֵנוּ עַל יְדֵי מְנוּחָה וְעֹנֶג, אֲבָל גַּם נִשְׁמָתֵנוּ מִתְעַלָּה וּמִתְרוֹמֶמֶת עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת וּזְמִירוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל קוֹדֶשׁ.

וְגַם בְּדָבָר זֶה נִבְדָּלִים אָנוּ מֵהָעַמִּים הָאֲחֵרִים, כִּי הֵם, בִּימֵי הַמְּנוּחָה שֶׁלָּהֶם, מִתְמַסְּרִים רַק לְחַיֵּי הַגּוּף. לֹא כֵן אֲנַחְנוּ.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, יוֹם הַחַג שֶׁלִּי תְּחָרֵת בְּלִבִּי הַמַּחֲשָׁבָה: א– לִשְׁמוֹר עַל עַצְמִי לִהְיוֹת נִבְדָּל בְּרוּחִי בְּתוֹר בֶּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי הָעַמִּים. ב.–לִחְיוֹת לֹא רַק חַיֵּי־גּוּף, חַיֵּי־חוֹל, כִּי אִם גַּם חַיֵּי־רוּחַ וְחַיֵּי־קוֹדֶשׁ. וְרָצוֹן גָּדוֹל בְּלִבִּי לִשְׁמוֹר אֶת שַׁבְּתוֹתֵינוּ וּמוֹעֲדֵינוּ, לְמַעַן אֲשֶׁר אוּכַל לִחְיוֹת חַיֵּי־קוֹדֶשׁ. וִיהִי רָצוֹן שֶׁאוּכַל לְמַלֵּא אֶת רְצוֹנִי זֶה.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַנָּבִיא מִשְׁפָּטִים רַבִּים בִּדְבַר כֹּהֲנֵי יִשְׂרָאֵל. אַחֲרֵי מְחוֹקְקֵנוּ הַגָּדוֹל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, דָּרַשׁ יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא שֶׁתִּהְיֶה לְעַם יִשְׂרָאֵל קְבוּצָה אַחַת נִבְדֶּלֶת מֵהָעָם וְעוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ הָעָם. הַקְּבוּצָה הַזֹּאת הִיא חֶבֶר־הַכֹּהֲנִים. הַכֹּהֲנִים צְרִיכִים לִשְׁמוֹר אֶת מִשְׁפְּטֵי תּוֹרָתֵנוּ כְּכָל הָעָם, אֲבָל מִלְּבַד זֶה הֵם צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמָם וּלְהִזָּהֵר בְּמַעֲשִׂים שֶׁאֵין בְּנֵי הָעָם נִזְהָרִים בָּהֶם.

לָמָּה הָיָה צוֹרֶךְ בַּאֲנָשִׁים כָּאֵלֶּה, בַּכֹּהֲנִים?

כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רְחוֹקִים מִכָּל חַיֵּי־הַחוֹל, שֶׁיִּהְיוּ חָפְשִׁים מִכָּל דַּאֲגוֹת הַגּוּף וְאָז יוּכְלוּ לְהַקְדִּישׁ אֶת עַצְמָם לְחַיֵּי־הָרוּחַ, לְחַיֵּי הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה. הָעָם יִרְאֶה בְּעֵינָיו אֶת בְּחִירָיו וְיִשְׁתַּדֵּל לָלֶכֶת בְּדַרְכָּם וְלַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂיהֶם.

הַכֹּהֲנִים שִׁמְּשׁוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם. בְּיָמֵינוּ אֵין לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בִּמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ?

בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ. וּמִי בִּמְקוֹם כֹּהֲנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ? רַבּוֹתֵינוּ וּמוֹרֵינוּ. הֵם נוֹשְׂאִים לְפָנֵינוּ אֶת דֶּגֶל הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהַבְטִיחַ כִּי אֶהְיֶה בֵּין נוֹשְׂאֵי הַדֶּגֶל הָרָאשִׁיִּים, כְּלוֹמַר אֶחָד הָרַבָּנִים אוֹ הַמּוֹרִים, אֲבָל הַבְטָחָתִי הִיא לִשְׁמוֹר בְּלִבִּי רִגְשֵׁי כָּבוֹד וִיקָר לְתוֹרָתֵנוּ וּלְנוֹשְׂאֶיהָ וּבְכָל כֹּחִי אֶשְׁתַּדֵּל לְטוֹבָתָהּ וּלְטוֹבָתָם.

כִּי כָל זְמַן שֶׁתּוֹרָתֵנוּ תִּתְקַיֵּם וְכָל זְמַן שֶׁיִּהְיוּ לָנוּ אֲנָשִׁים שֶׁמַּקְדִּישִׁים לָהּ אֶת כָּל כֹּחָם וּמַחְשְׁבֹתָם, חַיֵּינוּ, חַיֵּי עַם יִשְׂרָאֵל, מֻבְטָחִים.

בהר

הסדרה

קְרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת עַל דִּינֵי שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל. הַדִּינִים הָאֵלֶּה הֵם לְטוֹבַת הַיָּחִיד וְהַמְּדִינָה. שְׁנַת הַיּוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַדְּרוֹר לָאָדָם וְלַבְּהֵמָה. הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָפְשִׁי. לֹא מְשֻׁעְבָּד לַאֲחֵרִים. הָאֲדָמָה לֹא תִהְיֶה קִנְיַן הַיָּחִיד אֶלָּא קִנְיַן הָעָם. הָאֲדָמָה הִיא אַדְמַת אֱלֹהִים וְכָל אָדָם שֶׁעוֹבְדָהּ וְשׁוֹמְרָהּ זוֹכֶה בָּהּ.

מִן הַחֻקִּים הָאֵלֶּה הִנְנוּ לוֹמְדִים כִּי תּוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ לְדוֹר אֶחָד אוֹ לְעַם אֶחָד, כִּי אִם לְכָל הַדּוֹרוֹת וּלְכָל הָעַמִּים, אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיִינוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁזָּכוּ בְּתוֹרָתֵנוּ אֲבָל מִשְׁפָּטֶיהָ טוֹבִים וּמוֹעִילִים לְכָל הָעַמִּים. וֶאֱמוּנָתֵנוּ חֲזָקָה כִּי בֶעָתִיד יִלְמְדוּ כָל הָעַמִּים אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְיֵלְכוּ לְאוֹרָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב „כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר ה' מִירוּשָׁלָיִם".

וּבִהְיוֹתִי הַיּוֹם לְבַר־מִצְוָה, הִנְנִי מַרְגִּישׁ אֶת הַחוֹבָה הַנְּעִימָה וְהַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִנְנִי מַטִּיל עָלַי, כְּשֶׁמְּקַבֵּל אֲנִי עַל עַצְמִי אֶת עוֹל הַתּוֹרָה. כִּי יָדַעְתִּי. רַק הַיְּהוּדִי שֶׁשָּׂם עָלָיו אֶת הָעוֹל הַזֶּה הוּא יְהוּדִי נֶאֱמָן וְשָׁלֵם. וּבִהְיוֹתִי בְּאֶרֶץ גְּדוֹלָה וַעֲשִׁירָה שֶׁמְּבַקְשִׁים בָּהּ עֹשֶׁר וְעֹנֶג, תְּפִלָּתִי לֵאלֹהִים שֶׁיְּאַמֵּץ אֶת לִבִּי וְלֹא יִתֵּן לִי לְהִתְרַחֵק מִדַּרְכֵי תּוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ. שֶׁיַּעֲזוֹר לִי לֹא רַק לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, כִּי אִם גַּם אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, מֵעֵין אוֹתָן הַמִּצְוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּסִּדְרָה הַזֹּאת.

ההפטרה

סִפּוּר נִפְלָא אָנוּ קוֹרְאִים בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת.

יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אָסוּר בְּבֵית הַכֶּלֶא יַעַן כִּי נִבָּא עַל יִשְׂרָאֵל נְבוּאוֹת

קָשׁוֹת. הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם בְּמָצוֹר. הַכַּשְׂדִּים צָרִים עָלֶיהָ וְיוֹשְׁבֵי הָעִיר מֵתִים בַּחֶרֶב, בַּדֶּבֶר וּבָרָעָב. הַנָּבִיא הַגָּדוֹל יוֹדֵעַ כִּי תִּפּוֹל הָעִיר בִּידֵי הָאוֹיֵב וְיוֹשְׁבֶיהָ יֵלְכוּ בַּגּוֹלָה. וּבְכָל זֹאת הוּא קוֹנֶה נַחֲלָה בַּעֲנָתוֹת עִיר מוֹלַדְתּוֹ מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן דּוֹדוֹ.

מַדּוּעַ עָשָׂה כַּדָּבָר הַזֶּה?

לְהוֹכִיחַ לָעָם כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיִּפֹּל בְּמִלְחַמְתּוֹ עִם הַכַּשְׂדִּים וְכָל הָאָרֶץ תֵּהָפֵךְ לְנַחֲלַת הַכַּשְׂדִּים, הִיא לֹא תִשָּׁאֵר נַחֲלַת זָרִים לְעוֹלָם, אֶלָּא תָּשׁוּב לְיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה.

נְבוּאָתוֹ הַקָּשָׁה שֶׁל יִרְמְיָהוּ נִתְקַיְּמָה. יְרוּשָׁלַיִם נָפְלָה. יִשְׂרָאֵל הָלַךְ בַּגּוֹלָה בְּבָבֶלָה. אֲבָל גַּם נְבוּאָתוֹ הַטּוֹבָה נִתְמַלְּאָה. לְאַחֲרֵי יוֹבֵל שָׁנִים שָׁב יִשְׂרָאֵל לְאַרְצוֹ. בָּנָה אֶת בֵּית מִקְדָּשׁוֹ וְהִתְחִיל לִחְיוֹת חַיֵּי עַם חָפְשִׁי.

מַה שֶּׁהָיָה אָז יִהְיֶה גַּם עַתָּה. יְרוּשָׁלַיִם נָפְלָה בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה עַל יְדֵי הָרוֹמָאִים. עַם יִשְׂרָאֵל הָלַךְ בַּגּוֹלָה. אֲבָל נְבִיאֵינוּ כְּבָר נִבְּאוּ כִּי גַּם מֵהַגָּלוּת הַזֹּאת נִגָּאֵל. וְהַנְּבוּאָה הוֹלֶכֶת וּמִתְקַיֶּמֶת. עַמֵּנוּ הוֹלֵךְ וְשָׁב לְאַרְצֵנוּ. בּוֹנֶה אוֹתָהּ וּמְחַיֶּה אוֹתָהּ. וְאֵלֶּה הַיְּהוּדִים שֶׁאֵינָם שָׁבִים אֵלֶיהָ עוֹזְרִים לְאַרְצֵנוּ בְּכַסְפָּם וּבְרוּחָם.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת. וּמַה קָּדוֹשׁ וְיָקָר לִי הַלִּמּוּד הַזֶּה בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי. אֶלְמַד מִן הַלִּמּוּד הַזֶּה בִּטָּחוֹן שָׁלֵם בְּכָל דִּבְרֵי נְבִיאֵינוּ עַל דְּבַר גְּאוּלַּת אַרְצֵנוּ וְחוֹפֶשׁ עַמֵּנוּ. נֶאֱמָנוּת וּמְסִירוּת לְכָל רַעְיוֹנוֹתֵיהֶם הַגְּדוֹלִים. אֶת אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֶקְבַּע בְּלִבִּי בַּיּוֹם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר אֲנִי יוֹצֵא לְדֶרֶךְ חַיֵּי הַחֲדָשִׁים, חַיֵּי עִבְרִי נֶאֱמָן.

בחוקותי

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּלָלוֹת. בְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה. קְלָלוֹת, כַּאֲשֶׁר יָסוּר, חָלִילָה, מֵהַדֶּרֶךְ הַזֹּאת.

וְיָדַעְתִּי כִּי דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. וּמִדִּבְרֵי יָמֵינוּ וּמִדִּבְרֵי יְמֵי עַמִּים אֲחֵרִים לָמַדְנוּ כִּי גַּם הַבְּרָכוֹת וְגַם הַקְּלָלוֹת מִתְקַיְּמוֹת. עַם שֶׁחַי חַיֵּי יוֹשֶׁר וָצֶדֶק–הוּא מְבוֹרָךְ בְּחַיֵּי אשֶׁר, שָׁלוֹם וּבְרָכָה. עַם שֶׁחוֹטֵא נֶעֱנָשׁ. וְיָדוּעַ לָנוּ כִּי עַמֵּי הַקֶּדֶם שֶׁחָטְאוּ אָבְדוּ וְכָלוּ. וַאֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?–נִתְקַיְּמוּ בָּנוּ קְלָלוֹת רַבּוֹת. נֶעֱנַשְׁנוּ בְּעוֹנָשִׁים קָשִׁים, אֲבָל כְּבָר הִבְטִיחוּנוּ נְבִיאֵינוּ כִּי נִהְיֶה עַם עוֹלָם, כִּי נִחְיֶה לָעַד.

בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי עוֹמֵד עַל סַף חַיִּים חֲדָשִׁים. עָלַי לָתֵת אֶת לִבִּי לְעַם יִשְׂרָאֵל וּלְתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. וְיוֹדֵעַ אֲנִי: אִם אֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ תּוֹרָתֵנוּ– חַיַּי יִהְיוּ חַיֵּי צֶדֶק וֶאֱמֶת. אֶהְיֶה עִבְרִי נֶאֱמָן וְאָדָם יָשָׁר. וְכַאֲשֶׁר חַיַּי יִהְיוּ חַיִּים טוֹבִים וִישָׁרִים אָבִיא עָלַי אֶת הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּסִּדְרָה הַזֹּאת.

הַאִם לֹא אֶבְחַר בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה?

כֵּן. בְּכָל לִבִּי וְנַפְשִׁי. וְאִם קָשֶׁה יִהְיֶה לִי לְקַיֵּם אֶת כָּל חוֹבוֹתַי הָעִבְרִיּוֹת וְהָאֱנוֹשִׁיּוֹת אֶשָּׂא אֶת כַּפַּי לֵאלֹהִים וְאֶתְפַּלֵּל: „לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי".

ההפטרה

שְׁנֵי פְּסוּקִים שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת יֵחָרְתוּ בְּזִכְרוֹנִי הַיּוֹם:

„בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה' וְהָיָה ה' מִבְטַחוֹ. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל

עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי".

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת מִדַּת הַבִּטָּחוֹן בַּה'. וְהַמִּדָּה הַזֹּאת הִיא אַחַת הַמִּדּוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁנִּתְבָּרֵךְ בָּהֶם עַם יִשְׂרָאֵל. בַּיָּמִים הַיּוֹתֵר רָעִים. כַּאֲשֶׁר מִתְגַּבְּרוֹת צָרוֹתֵינוּ עַד בִּלְתִּי נְשׂוֹא, עַמֵּנוּ אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא מְקַוֶּה לְיָמִים יוֹתֵר טוֹבִים. וּמִדַּת הַבִּטָּחוֹן אִמְּצָה אֶת לִבֵּנוּ בְּכָל יְמֵי גָלוּתֵנוּ הָאֲרוּכִים.

בַּיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי נַעֲשֶׂה לְבַר־מִצְוָה. מִתְחַיֵּב אֲנִי לִשְׁמוֹר אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְלִהְיוֹת בֵּן נֶאֱמָן לְעַמֵּנוּ וְהִנְנִי מִתְפַּלֵּל לֵאלֹהִים שֶׁיִּטַּע בְּלִבִּי אֶת מִדַּת הַבִּטָּחוֹן, הַמִּדָּה הַיִּשְׂרְאֵלִית הַנִּפְלָאָה.

כִּי מִדַּת הַבִּטָּחוֹן מְיֻסֶּדֶת עַל הָאֱמוּנָה הַגְּדוֹלָה בֵּאלֹהִים. עַל הָאֱמוּנָה שֶׁאֲפִילוּ בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים יִסּוּרִים עַל הָאָדָם אֵינָם אֶלָּא לְטוֹבָתוֹ —לְחַזֵּק אֶת רוּחוֹ שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמִּכְשׁוֹלִים שֶׁעַל דַּרְכּוֹ.

וּמַאֲמִין אֲנִי כִּי כַּאֲשֶׁר אֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה לֹא תַּעַזְבֵנִי מִדַּת הַבִּטָּחוֹן אַף לְרֶגַע וְחַיַּי יִהְיוּ חַיֵּי אֹשֶׁר וְשָׁלוֹם.

במדבר

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ כִּי כָּל עִבְרִי שֶׁהִגִּיעַ לִשְׁנָתוֹ הָעֶשְׂרִים נֶחֱשָׁב לְאָדָם שָׁלֵם בְּגוּפוֹ וְיוֹצֵא לַצָּבָא כַּאֲשֶׁר בָּא הַצּוֹרֶךְ לְכָךְ. לָצֵאת בַּצָּבָא וּלְהִלָּחֵם מִלְחֶמֶת־הַגּוּף רָאוּי הָאָדָם כַּאֲשֶׁר הוּא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה. אוּלָם לְמַעַן אֲשֶׁר יִהְיֶה הָעִבְרִי רָאוּי לְמִלְחֶמֶת־הָרוּחַ, לִהְיוֹת אִישׁ־חַיִל בְּמִלְחֶמֶת הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה, עָלָיו לִהְיוֹת רַק שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. כִּי מִן הַשָּׁנָה הַזֹּאת כְּבָר מַתְחִילִים לְהִתְפַּתֵּחַ שִׂכְלוֹ וְרוּחוֹ שֶׁל הַנַּעַר עַד כְּדֵי לְהָבִין וּלְמַלֵּא אֶת חוֹבוֹתָיו בְּתוֹר יְהוּדִי.

וּכְמוֹ שֶׁדְּרוּשִׁים אוֹמֶץ וּגְבוּרָה בְּמִלְחֶמֶת הַגּוּף כָּךְ דְּרוּשׁוֹת הַתְּכוּנוֹת הָאֵלֶּה בְּמִלְחֶמֶת־הָרוּחַ. מַה נּוֹתֵן אֶת הַגְּבוּרָה לַמִּלְחָמָה הַזֹּאת? וּמָה הֵם כְּלֵי־הַמִּלְחָמָה?

הַיְדִיעָה בְּתוֹרָתֵנוּ הִיא הִיא מְקוֹר הַגְּבוּרָה, וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים הֵם כְּלֵי הַמִּלְחָמָה. עַל יְדֵי הַיְדִיעָה בַּתּוֹרָה לוֹמֵד הַיְּהוּדִי לִמְשׁוֹל בְּרוּחוֹ. לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ הַטּוֹב וּלְהִתְרַחֵק מֵהַדֶּרֶךְ הָרָע. וְכַאֲשֶׁר הוּא מִתְרַגֵּל לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים אֵינוֹ מוֹצֵא עוֹד כָּל קוֹשִׁי לִהְיוֹת אָדָם טוֹב וְיָשָׁר, כִּי הַהֶרְגֵּל נַעֲשָׂה לוֹ טֶבַע.

מְעַט לָמַדְתִּי בְּתוֹרָתֵנוּ. אוּלָם גַּם מִן הַמְּעַט הַזֶּה לָמַדְתִּי לְהָבִין וְלָדַעַת אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע. וְזֹאת הִיא רֵאשִׁית גְּבוּרָתִי. וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי תְּשׁוּקָה רַבָּה בְּלִבִּי לְהַרְבּוֹת אֶת יְדִיעוֹתַי בְּתוֹרָתֵנוּ וּלְהַרְבּוֹת אֶת מַעֲשַׂי הַטּוֹבִים בְּתוֹר יְהוּדִי וּבְתוֹר אָדָם.

ההפטרה

שְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת מְעוֹרְרִים בִּי מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת. הִנֵּה הַפְּסוּקִים:

„וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִם חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעִם עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרֶמֶשׂ הָאֲדָמָה. וְקֶשֶׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֶשְׁבּוֹר מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁכַּבְתִּים לָבֶטַח. וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת ה׳"

הַפָּסוּק הָרִאשׁוֹן מְנַבֵּא לְשָׁלוֹם. זֶהוּ הָרַעְיוֹן הַגָּדוֹל שֶׁנִּבְּאוּ לוֹ כָּל נְבִיאֵינוּ. וְהוּא הַשֹּׁרֶשׁ בְּלֵב כָּל יְהוּדִי. כִּי אֵין עוֹד עַם אוֹהֵב שָׁלוֹם כְּעַמֵּנוּ, עַם יִשְׂרָאֵל. שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁעָלַי לְאָמְרָם יוֹם יוֹם בִּשְׁעַת הֲנָחַת תְּפִלִּין מְדַבְּרִים עַל הַבְּרִית שֶׁבֵּין הַיְּהוּדִי וֵאלֹהָיו.

מַה הִיא הַבְּרִית?

„וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם"–לְעוֹלָם לֹא יַעֲזֹב אֱלֹהֵינוּ אֶת עַמֵּנוּ וּלְעוֹלָם לֹא יַעֲזֹב עַמֵּנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ. „וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים"–רַק יְהוּדִי בַּעַל מִדּוֹת כָּאֵלֶּה וּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה הוּא יְהוּדִי נֶאֱמָן. „וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה"–בֶּאֱמוּנָה בֵּאלֹהִים. בִּמְצִיאוּתוֹ, בַּחֲסָדָו וּבְרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים. „וְיָדַעַתְּ אֶת ה׳"–אֱמוּנָה אֵינָהּ מַסְפִּיקָה. צְרִיכָה גַם יְדִיעָה. הֲבָנָה בְּגֹדֶל נִפְלְאוֹתָיו.

זֶהוּ הַשִּׁעוּר שֶׁהִנְנִי לוֹמֵד בְּהַהַפְטָרָה הַזֹּאת.

עוֹדֶנִּי נַעַר וְאֵינִי יָכוֹל לֵאמֹר בְּבִטָּחוֹן שָׁלֵם אֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתִּי בַּיָּמִים הַבָּאִים. אֲבָל רְצוֹנִי הוּא שֶׁלֵּם שֶׁתִּהְיֶה בֵּינִי וּבֵין אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַבְּרִית שֶׁבְּהַהַפְטָרָה הַזֹּאת כָּל יְמֵי חַיַּי.

נשא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל מִשְׁפְּטֵי הַנָּזִיר.

תּוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ מְצַוָּה אוֹתָנוּ לִהְיוֹת נְזִירִים, הִיא אֵינָהּ דּוֹרֶשֶׁת מֵאִתָּנוּ לִפְרוֹשׁ מִן הַחַיִּים וְתַעֲנוּגֵיהֶם. אַךְ אוֹמֶרֶת כִּי אִם מְקַבֵּל הָאָדָם עַל עַצְמוֹ אֶת הַנְּזִירוּת, אִם הוּא אוֹסֵר עַל עַצְמוֹ דְּבָרִים מֻתָּרִים–עָלָיו לְקַיֵּם אֶת נִדְרוֹ.

וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בִּנְזִירוּת רַעְיוֹן גָּדוֹל.

מִפְּנֵי שֶׁאִם יָכוֹל הָאָדָם לְהִנָּזֵר מִדְּבָרִים מֻתָּרִים, אִם יֵשׁ לוֹ הַגְּבוּרָה לִפְרוֹשׁ אֶת עַצְמוֹ מִתַּעֲנוּגִים מֻתָּרִים לוֹ, הֲלֹא קָנָה לוֹ כֹּחַ נִפְלָא: לִמְשׁוֹל בְּרוּחוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה קַל לוֹ מְאֹד לְהִתְרַחֵק מִכָּל דָּבָר אָסוּר.

וַהֲלֹא יוֹדְעִים אָנוּ כִּי רוֹב בְּנֵי הָאָדָם יוֹדְעִים אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע וְגַם אוֹהֲבִים אֶת הַטּוֹב וְשׂוֹנְאִים אֶת הָרָע. אוּלָם מִפְּנֵי חוּלְשַׁת־רוּחָם אֵינָם חַיִּים עַל פִּי יְדִיעָתָם וְרוּחָם. וְגָדוֹל הוּא מַאֲמַר חז״ל–„אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר?–הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ״.

אֶת הָרַעְיוֹן הַזֶּה אֶקְנֶה לִי הַיּוֹם בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי וְאֶקְבַּע אוֹתוֹ בְּלִבִּי: לִהְיוֹת חָזָק בְּרוּחִי.

כַּאֲשֶׁר אֵדַע כִּי מַעֲשֶׂה זֶה טוֹב–עָלַי לַעֲשׂוֹתוֹ אֲפִילוּ אִם הוּא קָשֶׁה מְאֹד. כַּאֲשֶׁר אֵדַע כִּי מַעֲשֶׂה זֶה רַע–אֶתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, אֲפִילוּ אִם זֶה קָשֶׁה מְאֹד.

וּתְפִלָּתִי לֵאלֹהִים שֶׁיַּעֲזוֹר לִי לִקְנוֹת רוּחַ חָזָק וְאַמִּיץ לְמַעַן אֲשֶׁר אָסוּר מֵהָרָע וְאֶעֱשֶׂה אֶת הַטּוֹב.

ההפטרה

קָרָאנוּ בְּהַפְטָרָה עַל שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר. הַמַּלְאָךְ הִבְטִיחַ אֶת הוֹרָיו כִּי יִוָּלֵד לָהֶם בֵּן וְגַם יִהְיֶה נָזִיר וַיַּתְחִיל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּים.

דִּבְרֵי הַמַּלְאָךְ נִתְמַלְּאוּ. שִׁמְשׁוֹן הָיָה נָזִיר בְּמֶשֶׁךְ זְמַן יָדוּעַ וְהוֹשִׁיעַ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּים פְּעָמִים אֲחָדוֹת. אוּלָם הַאִם הֵבִיא לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַיְשׁוּעָה הַשְּׁלֵמָה?

לֹא. מַדּוּעַ?

מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמְשׁוֹן הָיָה גִּבּוֹר רַק בְּגוּפוֹ אֲבָל לֹא בְּרוּחוֹ. הוּא נִפְתָּה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה לִהְיוֹת בַּעַל לְאִשָּׁה פְּלִשְׁתִּית וְאַחַר כֵּן נָפַל בִּידֵי אִשָּׁה פְּלִשְׁתִּית. הוּא לֹא כָּבַשׁ אֶת רוּחוֹ, וּמִפְּנֵי זֶה אֵינוֹ חָשׁוּב אֶצְלֵנוּ כְּמוֹ הַמַּנְהִיגִים שֶׁהָיוּ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו: יְהוֹשֻׁעַ וּדְבוֹרָה וְגִדְעוֹן וְשָׁאוּל וְדָוִד, אַף עַל פִּי שֶׁעָלָה עֲלֵיהֶם בִּגְבוּרַת־הַגּוּף שֶׁלּוֹ.

תּוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ מַמְעִיטָה אֶת הָעֵרֶךְ שֶׁל בְּרִיאוּת הַגּוּף וְיָפְיוֹ. הִיא מְצַוָּה עַל זֶה. אֲבָל הִיא דוֹרֶשֶׁת גַּם נְשָׁמָה בְּרִיאָה וְתַקִּיפָה. בְּלִי זֶה אֵין לְאָדָם כָּל עֵרֶךְ, כִּי הַחַיּוֹת, הָאֲרִי, הַדּוֹב וְהַפִּיל, חֲזָקוֹת בְּגוּפָן מִן הָאָדָם, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מוֹשֵׁל בָּהֶן.

זֶהוּ הַשִּׁעוּר שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת.

הַיּוֹם אֲנִי יוֹצֵא מֵעוֹלַם הַיַּלְדוּת אֶל עוֹלַם הַבַּגְרוּת. וַדַּאי אֶשְׁמוֹר אֶת גּוּפִי כְּמִצְוַת הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּקִרְבִּי וּכְמִצְוַת תּוֹרָתֵנוּ. אֲבָל יַחַד עִם כֹּחוֹת גּוּפִי, אֲפַתַּח וְאֶשְׁמוֹר אֶת כֹּחוֹת רוּחִי: אֶת שִׂכְלִי וְאֶת נִשְׁמָתִי. כִּי רַק בִּשְׁנֵי הָאַחֲרוֹנִים יָכוֹל אֲנִי לַעֲלוֹת עַל בַּעֲלֵי־הַחַי.

בהעלותך

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ פְּסוּקִים אֲחָדִים שֶׁמְּגַלִּים לָנוּ מְעַט מִמִּדּוֹתָיו שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

כַּאֲשֶׁר בָּא נַעַר אֶחָד וְהוֹדִיעַ כִּי אֶלְדָּד וּמֵידָד מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה, הִתְעוֹרֵר יְהוֹשֻׁעַ בְּקֶצֶף וְקָרָא: „אֲדוֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם!" הַשְׁמֵד אוֹתָם. אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָנָה: „הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי? וּמִי יִתֵּן כָּל עַם ה' נְבִיאִים. כִּי יִתֵּן ה' אֶת רוּחוֹ עֲלֵיהֶם".

רוֹאִים אָנוּ לְפָנֵינוּ אֶת מֹשֶׁה בְּכָל גָּדְלוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ. מֹשֶׁה נְבִיא אֱלֹהִים. הַמְחוֹקֵק הַנִּפְלָא. אֵינוֹ מִתְגָּאֶה. אֲבָל מַבִּיעַ אֶת רְצוֹנוֹ כִּי בְלִבּוֹת כָּל בְּנֵי הָעָם יִהְיֶה רוּחַ־הַנְּבוּאָה, רוּחַ אֱלֹהִים.

הַדֵּעָה הַזֹּאת הִיא אַחַת הַדֵּעוֹת הָעִקָּרִיּוֹת בַּיַּהֲדוּת: כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְהִתְרוֹמֵם וּלְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה גְּבוֹהָה בְּעוֹלָם הָרוּחַ. אָמְנָם לֹא כֻלָּנוּ יְכוֹלִים לִהְיוֹת נְבִיאִים, כִּי הַנְּבוּאָה הָיְתָה לָנוּ רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִתְקוּפָה יְדוּעָה, אֲבָל לַעֲלוֹת בִּידִיעַת הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים אֶפְשָׁר לוֹ לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אִם הוּא מִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה, וְגַם חוֹבָה עָלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה. אֶצְלֵנוּ כָּתוּב: „וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'"—כְּלוֹמַר, הַלְוַאי שֶׁכָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ לִמּוּדֵי ה'.

הַכָּתוּב מְסַפֵּר לָנוּ גַּם כֵּן:

„וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה". וַחֲכָמֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הִרְבּוּ לְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה וּלְגַנּוֹת אֶת מִדַּת הַגַּאֲוָה, כִּי כְּשֶׁמִּתְגָּאֶה הָאָדָם בְּחָכְמָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הוּא מְבַזֶּה אֶת אֲחֵרִים וּמַשְׁפִּילָם. וּמֵהַרְגָּשָׁה כָּזוֹ לֹא רָחוֹק הַדֶּרֶךְ אֶל מַעֲשֶׂה לַחַץ וְאַכְזָרִיּוּת.

זֶה הוּא הַשִּׁעוּר שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בַּסִּדְרָה הַזֹּאת.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ אֶת הַנִּיב הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלָא שֶׁל הַנָּבִיא זְכַרְיָה:

„לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אָמַר ד׳".

בַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה צָפוּן סוֹד גְּדוּלָּתוֹ וְסוֹד קִיּוּמוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. לֹא בְּמִסְפָּר וְלֹא בִּגְבוּרַת־הַגּוּף הִנְנוּ עַם גָּדוֹל כִּי אִם בְּרוּחַ אֱלֹהִים הַשּׁוֹכֵן בְּקִרְבֵּנוּ.

מִיּוֹם הֱיוֹתֵנוּ לְעָם הָיִינוּ עַם קָטָן וְחַלָּשׁ. עַמִּים גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים הִתְנַפְּלוּ עָלֵינוּ כְּפַעַם בְּפַעַם אַף בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל אַרְצֵנוּ. וְאַף עַל פִּי כֵן מִכָּל הָעַמִּים הָאֵלֶּה לֹא נִשְׁאַר אַף אֶחָד, אֲבָל אֲנַחְנוּ נִשְׁאַרְנוּ חַיִּים וְקַיָּמִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה. מַדּוּעַ? כִּי רוּחַ אֱלֹהִים בְּתוֹכֵנוּ, רוּחַ הַצֶּדֶק וְהַמִּשְׁפָּט. וְהָרוּחַ הַזֶּה הוּא נִצְחִי.

רוּחַ אֱלֹהִים שָׁכַן בְּתוֹכֵנוּ לֹא רַק בִּימֵי־הַקֶּדֶם. הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹכֵנוּ גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה. אֵינֶנּוּ נוֹפְלִים מִכָּל עַמֵּי הַתַּרְבּוּת וְהַהַשְׂכָּלָה בְּחָכְמָה וָדַעַת. אֲבָל עוֹלִים אָנוּ אֲלֵיהֶם בִּדְרִישׁוּת הַמּוּסָר וְהַצֶּדֶק. בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי שָׁמוּר עֲדַיִן הַנִּיצוֹץ שֶׁל הָאֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבָּעֲרָה בְּלֵב נְבִיאֵינוּ. עִתִּים וְהַנִּיצוֹץ הַזֶּה כְּאִילוּ כָּבָה, אֲבָל בָּאָה אֵיזוֹ הִזְדַּמְּנוּת וְהוּא שָׁב וּמִתְלַקֵּחַ.

וּמַרְגִּישׁ אֲנִי כִּי מֵהַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, יִדָּלֵק גַּם בְּלִבִּי הַנִּיצוֹץ הַיְּהוּדִי הַזֶּה וְיִחְיֶה בּוֹ. אֶפְשָׁר שֶׁיָּבוֹאוּ רוּחוֹת שׁוֹנוֹת לְכַבּוֹתוֹ, אֲבָל אֶזְכֹּר נָא אֶת הַפָּסוּק שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת: „לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ— כִּי אִם בְּרוּחִי". וְהַנִּיצוֹץ לֹא יִכְבֶּה.

שלח

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזּאת קָרָאנוּ עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים. הֵם הוֹצִיאוּ אֶת דִּבַּת הָאָרֶץ. זֶה הָיָה חֵטְא אֶחָד אֲבָל הוּא הֵבִיא אִתּוֹ עוֹד חֲטָאִים. הַמְרַגְּלִים רִפּוּ אֶת יְדֵי הָעָם. הֶחֱלִישׁוּ אֶת הָאֱמוּנָה בַּה' וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ וְקוֹמְמוּ אֶת הָעָם נֶגֶד משֶׁה מְחוֹקְקָם וּמַנְהִיגָם.

וְאֵין לָנוּ לְהִתְפַּלֵּא עַל הָעוֹנֶשׁ הַגָּדוֹל שֶׁהֵבִיא ה' עַל הַמְרַגְּלִים וְעַל כָּל הָעָם אַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה כִּי חֵטְא־הַמְרַגְּלִים קָטָן מֵחֵטְא־הָעֵגֶל. עַל חֵטְא הָעֵגֶל סָלַח ה' לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל עַל חֵטְא הַמְרַגְּלִים לֹא חָפֵץ ה' לִסְלוֹחַ. תְּפִלַּת משֶׁה עָשְׂתָה רַק מַחֲצָה: שֶׁהָעָם לֹא יָמוּת בְּמַגֵּפָה גְדוֹלָה אַחַת. כְּמוֹ שֶׁחָשַׁב אֱלֹהִים. אֲבָל משֶׁה לֹא יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה, שֶׁכָּל דּוֹר הַמִּדְבָּר יָמוּת בְּמֶשֶׁךְ אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְרַק בְּנֵיהֶם יִכָּנְסוּ אֶל הָאָרֶץ.

הַלִּמּוּד שֶׁל הַסִּדְרָה הַזּאת יֶחָרֵת עָמוֹק בְּזִכְרוֹנִי: אַהֲבָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וֶאֱמוּנָה בָּהּ. זֶהוּ הַלִּמּוּד. אֲפִילוּ אִם הָעֲבוֹדָה בִּשְׁבִילָהּ קָשָׁה מְאֹד, אֲפִילוּ אִם הַמִּכְשׁוֹלִים שֶׁמּוּנָחִים עַל דֶּרֶךְ בִּנְיָנָהּ וּתְקוּמָתָהּ גְדוֹלִים מְאֹד–אַל רִפְיוֹן יָדַיִם וָלֵב. וְאַל יֵאוּשׁ!

וְעוֹד אֱמוּנָה: אֱמוּנָה בַּה' וּבִנְבִיאָיו. אֱמוּנָה כִּי כָּל מַה שֶׁהָבְטַח לָנוּ יִתְקַיֵּם. וַאֲפִילוּ אִם יָמִים רַבִּים עוֹבְרִים וְאֵין יְשׁוּעָה, אַל לְהִתְיָאֵשׁ. כִּי רַק בְּכֹחַ הָאֱמוּנָה וְהַבִּטָּחוֹן נַעֲשָׂה מַעֲשִׂים גְּדוֹלִים.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי. הִנְנִי מֵכִין אֶת לִבִּי לִקְרַאת שְׁנֵי הָעִקָּרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ: אֱמוּנָה בַּה' וּבִנְבִיאָיו וֶאֱמוּנָה בֶּעָתִידוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל אַרְצוֹ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ההפטרה

הַהַפְטָרָה שֶׁקָּרָאנוּ הַיּוֹם מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל הַמְרַגְּלִים שֶׁשָּׁבוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן וְסִפְּרוּ לוֹ אֵת אֲשֶׁר רָאוּ וְשָׁמְעוּ.

הַסִּפּוּר חִזֵּק בְּלֵב יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַבִּטָּחוֹן שֶׁהָיָה בְּלִבּוֹ, כִּי הָאָרֶץ תִּכָּבֵשׁ לְפָנָיו. וְהוּא הִתְחִיל לְהָכִין אֶת הָעָם לַמִּלְחָמָה.

יוֹם גָּדוֹל הָיָה הַיּוֹם הַהוּא בְּדִבְרֵי יְמֵי עַמֵּנוּ. בַּיּוֹם הַהוּא יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל הָעָם כִּי יֶחְדְּלוּ כְּבָר לִהְיוֹת עַם נוֹדֵד בַּמִּדְבָּר וְרוֹעֵה צֹאן וַיַּתְחִילוּ לִהְיוֹת עַם יוֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ וְחַי חַיֵּי תַרְבּוּת וְהַשְׂכָּלָה.

וְכָךְ הָיָה.

הִתְיַשַּׁבְנוּ בְּאַרְצֵנוּ וְנַעֲשִׂינוּ שָׁם לְעַם גָּדוֹל. הֵקִימוֹנוּ גִּבּוֹרִים וּמְלָכִים וּנְבִיאִים וּמְשׁוֹרְרִים. צָרוֹת רַבּוֹת בָּאוּ עָלֵינוּ גַּם בְּאַרְצֵנוּ. הָעַמִּים הַשְּׁכֵנִים לֹא חָדְלוּ לְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ וּלְמָרֵר אֶת חַיֵּינוּ. וְגַם אֲנַחְנוּ, כְּפַעַם בְּפַעַם סַרְנוּ מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, וְכִמְעַט שֶׁהִתְבּוֹלַלְנוּ בֵּין הַגּוֹיִם שְׁכֵנֵינוּ. אֲבָל אַחֲרֵי כָּל הַצָּרוֹת וְהָעוֹנָשִׁים וְהָעֲוֹנוֹת. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פָּעֲלָה עַל רוּחֵנוּ וְהִיא עָשְׂתָה אוֹתָנוּ אֵת אֲשֶׁר הִנֵּנוּ.

וַאֲפִילוּ כְּשֶׁהָלַכְנוּ בַּגּוֹלָה–לֹא נִתְרַחַקְנוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּלִבֵּנוּ. וְאַלְפֵי שָׁנִים הָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קְבוּעָה בְּזִכְרוֹנֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ. וּבַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים, חָדַלְנוּ לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּתִקְווֹת וּתְפִלּוֹת וְהִתְחַלְנוּ גַּם לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים לְטוֹבָתָהּ.

וּמֵהַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה לִי. אַחֲלוֹם וַאֲקַוֶּה וְאֶתְפַּלֵּל בַּעֲדָהּ. אֲבָל בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא אֶסְתַּפֵּק. יַחַד עִם כָּל בְּנֵי עַמֵּנוּ הַטּוֹבִים וְהַנֶּאֱמָנִים אֶשְׁתַּדֵּל וְאֶעֱבֹד לִגְאוּלַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת.

קרח

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ עַל קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁנִּבְלְעוּ חַיִּים בָּאֲדָמָה, מִפְּנֵי שֶׁהִתְקוֹמְמוּ נֶגֶד משֶׁה וְאַהֲרֹן.

מִתְעוֹרֶרֶת הַשְּׁאֵלָה:

הַאִם הָעוֹנֶשׁ הַזֶּה אֵינוֹ גָּדוֹל יוֹתֵר מִדַּי? הֲלֹא קֹרַח וַעֲדָתוֹ לֹא עָבְדוּ אֱלִילִים וְלֹא שָׁפְכוּ דָם. הֵם רַק הִתְאוֹנְנוּ עַל משֶׁה וְאַהֲרֹן. וְהַאִם בְּעַד חֵטְא כָּזֶה–עוֹנֶשׁ נוֹרָא כָּזֶה?

הַתְּשׁוּבָה הִיא:

הַחֵטְא הָיָה גָּדוֹל מִפְּנֵי שֶׁעָשׂוּ פֶּרֶץ עָמוֹק בָּעָם. הֵם הִשְׁתַּדְּלוּ לְהַשְׁמִיד בְּלֵב הָעָם אֶת הָאֱמוּנָה בְּמשֶׁה וּלְהָבִיא מַחֲלוֹקֶת וּפֵרוּד בְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְאַחְדוּת הָעָם הוּא יְסוֹד גָּדוֹל לְקִיּוּמוֹ וְהַצְלָחָתוֹ. וַהֲלֹא יוֹדְעִים אָנוּ כִּי בְּאַמֶרִיקָה נִמְשְׁכָה מִלְחֶמֶת־אֶזְרָחִים נוֹרָאָה בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע שָׁנִים שֶׁבָּאָה עַל יְדֵי הַפָרַת הָאַחְדוּת וּלְשֵׁם הַחֲזָרָתָהּ.

וְאִם אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְקַיַּמְנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה–אֵין זֶה אֶלָּא מִפְּנֵי הָאַחְדוּת שֶׁבָּנוּ. וּמָה אִחֵד אוֹתָנוּ?

תּוֹרָה אַחַת. שָׂפָה אַחַת–הַשָּׂפָה הָעִבְרִית. אֶרֶץ אַחַת–אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַן שֶׁשְּׁלֹשֶׁת הַדְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְהַנִּשְׂגָּבִים הָאֵלֶּה יִהְיוּ לָנוּ–נִהְיֶה מְאֻחָדִים וְנִחְיֶה וְנִתְקַיֵּם לְעוֹלָם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֵין לִי רַעְיוֹן יוֹתֵר גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ מֵהָרַעְיוֹן עַל אַחְדוּת יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי תּוֹרָתֵנוּ, שְׂפָתֵנוּ וְאַרְצֵנוּ.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ אֶת דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הַקָּשִׁים אֶל הָעָם עַל

אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ מִמֶּנּוּ מֶלֶךְ. שְׁמוּאֵל הָיָה הָרֵיפּוּבְּלִיקָאנִי הָרִאשׁוֹן אֶצְלֵנוּ. הוּא חָפֵץ שֶׁמַּנְהִיגֵי הָעָם יִהְיוּ שׁוֹפְטִים וּנְבִיאִים וְיַכִּירוּ רַק בְּשִׁלְטוֹן אֱלֹהִים. שְׁמוּאֵל יָדַע אֶת הָרָעוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁבָּאוֹת עַל הָעָם עַל יְדֵי הַמְּלָכִים. אוּלָם הָעָם לֹא שָׁמַע לוֹ וְחָפֵץ בְּמֶלֶךְ כְּכָל הָעַמִּים. וֵאלֹהִים יָעַץ אוֹתוֹ לִשְׁמוֹעַ בְּקוֹל הָעָם.

בִּזְמַנֵּנוּ רוֹאִים אָנוּ כִּי כִּמְעַט כָּל הָעַמִּים מַכִּירִים בְּצִדְקַת שְׁמוּאֵל. אַמֶרִיקָה הָיְתָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁמָּאֲסָה בְּמֶלֶךְ וְאַחֲרֶיהָ הוֹלְכִים כָּל הָעַמִּים וַאֲפִילוּ אַנְגְּלִיָּה הַגְּדוֹלָה, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נִשְׁאֲרָה נֶאֱמָנָה לַמְּלָכִים– הִיא הִגְבִּילָה אֶת שִׁלְטוֹנָם וְכֹחָם וְכִמְעַט שֶׁאֵינָהּ מַרְגִּישָׁה בָּהֶם.

בְּדָבָר זֶה כְּבָר נִצְּחָה הַשְׁקָפַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא. אוּלָם יֵשׁ לָנוּ רַעְיוֹנוֹת בְּתוֹרָתֵנוּ וּבְדִבְרֵי נְבִיאֵינוּ שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְמַלְּאוּ. הִנֵּה, לְמָשָׁל, רַעְיוֹן הַשָּׁלוֹם הָעוֹלָמִי. נְבִיאֵינוּ נִבְּאוּ לוֹ בְּכָל אֵשׁ נַפְשָׁם. וַעֲדַיִן עוֹמְדִים הָעַמִּים מְזֻיָּנִים זֶה לְמוּל זֶה. עֲדַיִן מְרַחֵף בָּעוֹלָם פַּחַד הַמִּלְחָמָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִרְפְּאנוּ מֵהַמַּכּוֹת וְהַפְּצָעִים שֶׁל הַמִּלְחָמָה הָעוֹלָמִית הָאַחֲרוֹנָה. וְכָכָה הוּא הַדִּין עִם כַּמָּה רַעְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים שֶׁל נְבִיאֵינוּ שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ עוֹד לְחֻקִּים וּמַעֲשִׂים בַּחַיִּים.

וַאֲנִי בְּתוֹר נַעַר בַּר־מִצְוָה, בֶּן לְעַם יִשְׂרָאֵל, עַם־הַנְּבִיאִים, מְקַבֵּל אֲנִי בְּכָל לִבִּי אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ וּנְבִיאֵינוּ, מִתְחַיֵּב אֲנִי לִלְמוֹד וְלָדַעַת אוֹתָן וְלִחְיוֹת עַל פִּיהֶן.

חקת

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ אֶת דִּינֵי „פָּרָה אֲדוּמָּה". הַדִּינִים הָאֵלֶּה סְתוּמִים לָנוּ. אֵין אָנוּ מוֹצְאִים בָּהֶם שׁוּם טַעַם. וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שׁוֹאֲלִים:

„לָמָּה כָּתוּב חֻקַּת הַתּוֹרָה?—לְפִי שֶׁהַשָּׂטָן וְאוּמּוֹת הָעוֹלָם שׁוֹאֲלִים מַה טַּעַם יֵשׁ בַּמִּצְוָה הַזֹּאת? לְפִיכָךְ כָּתַב בָּהּ „חֻקָּה": גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי. אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ."

וּבֶאֱמֶת. לְרוֹב הַחֻקִּים שֶׁלָּנוּ יֵשׁ טַעַם. אוֹ שֶׁהֵם לְטוֹבַת הַגּוּף אוֹ— לְטוֹבַת הַנֶּפֶשׁ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְזַכּוֹת אוֹתָנוּ בְּמִשְׁפָּטִים שֶׁאֵין אָנוּ מוֹצְאִים בָּהֶם שׁוּם טַעַם. וְאֶחָד מִן הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה הוּא— „פָּרָה אֲדוּמָּה".

הַשְּׁאֵלָה הִיא: לָמָּה נָתְנוּ לָנוּ חֻקִּים בְּלִי טַעַם?

כְּדֵי לְקַשֵּׁר אוֹתָנוּ אֶל הַתּוֹרָה עַל יְדֵי גְזֵירָה. מָשָׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְרוֹפֵא שֶׁנּוֹתֵן רְפוּאוֹת לְחוֹלֶה, מָרוֹת מְאֹד, וְהַחוֹלֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה הִיא הַתּוֹעֶלֶת בָּהֶן. כָּךְ עָלֵינוּ לְקַבֵּל אֶת מִצְוַת הַתּוֹרָה. נוֹתֵן הַתּוֹרָה יָדַע אֶת טַעֲמָן וְהַדָּבָר הַזֶּה יַסְפִּיק לָנוּ.

בְּיוֹם זֶה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַמִּצְוֹת. וּקְדוֹשׁוֹת תִּהְיֶינָה לִי כָּל מִצְוֹתֶיהָ. בֵּין הַמִּצְוֹת שֶׁהִנְנִי מוֹצֵא בָּהֶן טַעַם וְתוֹעֶלֶת לָאָדָם, בֵּין שֶׁאֵינִי מוֹצֵא אוֹתָם. כִּי יָדַעְתִּי: הַתּוֹרָה בְּכָל חֻקֶּיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ הִתְכַּוְּנָה רַק לְטוֹבָתֵנוּ וּלְאָשְׁרֵנוּ.

בלק

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ מוֹצְאִים הַרְבֵּה פְּסוּקִים נִפְלָאִים. הֵם מְגַלִּים לָנוּ אֶת רוּחַ יִשְׂרָאֵל וְאֶת מִדּוֹתָיו הַנַּעֲלוֹת. הִנֵּה, לְמָשָׁל, הַפָּסוּק: „הֶן עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב". בִּלְעָם הָרָשָׁע בָּא בֶּאֱמֶת לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל כַּאֲשֶׁר נָחָה עָלָיו רוּחַ הַנְּבוּאָה לֹא יָכֹל לְהִתְאַפֵּק וּבֵרַךְ וְהִלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא יָחִיד וּמְיֻחָד בֵּין כָּל הָעַמִּים, בְּרוּחוֹ וּבְמַעֲשָׂיו. כְּמוֹ כֵן בְּפָסוּק „כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל"—הוּא מְנַבֵּא שֶׁתַּגִּיעַ הָעֵת אֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה מוֹרֶה לְכָל הָעַמִּים. הַנְּבוּאָה הַזֹּאת כְּבָר נִתְקַיְּמָה. כִּי מִשָּׁעָה שֶׁקִּבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה הִנְנוּ מְלַמְּדִים אֶת הָעַמִּים תּוֹרָה וּמִשְׁפָּט, צֶדֶק וָיֹשֶׁר.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר נִשְׁמְעוּ בְּאָזְנַי הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה, הֵם נֶחֱרָתִים בְּזִכְרוֹנִי וְלִבִּי.

אֶזְכֹּר־נָא כִּי הִנְנוּ עַם נִבְדָּל מִכָּל הָעַמִּים. מִפְּנֵי שֶׁהִנְנוּ עַם אֱלֹהִים, עַם שֶׁמְּסַפֵּר אֶת נִפְלְאוֹת הַבּוֹרֵא וּמוֹרֶה לָעַמִּים אֶת מִשְׁפָּטָיו וְאֶת מִצְוֹתָיו.

וַאֲנִי תְּפִלָּה שֶׁאֶזְכֶּה לִהְיוֹת נֶחְשָׁב לְבֶן יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָן וְשָׁלֵם גַּם בְּמַחְשְׁבוֹתַי וְגַם בְּמַעֲשַׂי.

ההפטרה

בְּסוֹף הַהַפְטָרָה הַיּוֹם קָרָאנוּ פָּסוּק נַעֲלֶה:

„הִגִּיד לְךָ אָדָם מַה טּוֹב וּמָה ה' דּוֹרֵשׁ מִמְּךָ? כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם ה' אֱלֹהֶיךָ"—

הַפָּסוּק הַזֶּה אוֹצֵר בְּתוֹכוֹ אֶת תַּמְצִית תּוֹרָתֵנוּ.

מָה דּוֹרֵשׁ ה' מֵאֵת הָאָדָם? לְהִתְנַהֵג עַל פִּי דֶרֶךְ הַמִּשְׁפָּט: שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת לַאֲחֵרִים אֵת אֲשֶׁר אֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ אֲחֵרִים לוֹ. כְּמוֹ שֶׁאָמַר הִלֵּל הַזָּקֵן. כְּמוֹ כֵן יֶאֱהַב הָאָדָם אֶת הַחֶסֶד: לַעֲזוֹר לַחֲבֵרוֹ אֲפִילוּ אִם אֵינוֹ מְקַוֶּה שֶׁחֲבֵרוֹ יְשַׁלֵּם לוֹ כִּגְמוּלוֹ. וְעַל הַכֹּל, צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָסִיד וְיָשָׁר וְלֹא לְהִתְפָּאֵר בָּזֶה. עָנָו וְצָנוּעַ יִהְיֶה הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

אֵלֶּה הֵם הַיְסוֹדוֹת שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ. וַעֲלֵיהֶם בָּנוּ נְבִיאֵינוּ אֶת דִּבְרֵיהֶם. הַדְּבָרִים דְּבָרִים מוּבָנִים וּבְרוּרִים מְאֹד, אֲבָל מַה נַּעֲלִים וְנִשְׂגָּבִים הֵם!

וְהַאִם אֵין בְּכֹחַ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְמַלֵּא אֶת לִבִּי חֵשֶׁק עַז לִחְיוֹת וּלְהִתְנַהֵג עַל פִּיהֶם?

כֵּן. כָּל לִבִּי מָלֵא עַתָּה הַחֵשֶׁק הַזֶּה. וִיהִי רָצוֹן שֶׁהַחֵשֶׁק הַזֶּה יְהִי לִי מָקוֹר תְּמִידִי לְמִדּוֹת יְשָׁרוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְכָל יְמֵי חַיַּי.

פנחס

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזּאת קָרָאנוּ עַל הַקַּנַּאי הַגָּדוֹל, פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן.

פִּנְחָס עָשָׂה מַעֲשֶׂה אַכְזָרִי מְאֹד. הוּא שָׁפַךְ דַּם אִישׁ וְאִשָּׁה. וְהַתּוֹרָה מְהַלֶּלֶת אוֹתוֹ מְאֹד עַל הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה. מַדּוּעַ? אֵיךְ נָבִין דָּבָר כָּזֶה, לְאַחֲרֵי שֶׁיּוֹדְעִים אָנוּ כִּי תּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת חֶסֶד וְרַחֲמִים?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: הָיָה צוֹרֶךְ גָּדוֹל לִשְׁפּוֹךְ אֶת הַדָּם הַהוּא. כִּי הָיְתָה אָז סַכָּנָה גְּדוֹלָה לְקִיּוּם יִשְׂרָאֵל בְּתוֹר עַם מְיֻחָד וְנִבְדָּל. וּפִנְחָס קָם וְעָשָׂה מַעֲשֶׂה שֶׁהִצִּיל אֶת הָעָם מֵהַסַּכָּנָה הַזּאת. כִּי בַּהֲמִיתוֹ אִישׁ עִבְרִי שֶׁנָּשָׂא אִשָּׁה נָכְרִית הִצִּיל אֶת כָּל הָעָם מִמָּוֶת.

מַעֲשֵׂה פִּנְחָס הוּא מַעֲשֶׂה שֶׁל קַנַּאי נִמְרָץ וְנִלְהָב. וְהוּא הָיָה לְמוֹפֵת לְכָל הַקַּנָּאִים הָעִבְרִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו: אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא. הַמַּכַּבִּים וְהַקַּנָּאִים בִּימֵי הַבַּיִת הַשֵּׁנִי.

מִדַּת הַקַּנָּאוּת אֵינָהּ חֲבִיבָה כָּל כַּךְ. אוּלָם בִּשְׁעַת הַצּוֹרֶךְ, בִּשְׁעַת סַכָּנָה, הִיא הַמִּדָּה הַיּוֹתֵר קְדוֹשָׁה. כִּי הִיא בָּאָה מִתּוֹךְ אַהֲבָה אֵין קֵץ לֵאלֹהִים וְיִשְׂרָאֵל. כִּי הִיא מְקַדֶּשֶׁת אֶת שֵׁם אֱלֹהִים וְיִשְׂרָאֵל.

וְהַיּוֹם, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, תְּפִלָּתִי בְּפִי כִּי תִּהְיֶה גַּם בִּי מִמִּדַּת הַקַּנָּאוּת–זֹאת אוֹמֶרֶת, מְסִירוּת עַזָּה לֵאלֹהִים וּלְיִשְׂרָאֵל, וְרָצוֹן לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמָם בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.

ההפטרה

בַּהַפְטָרָה הַזּאת קָרָאנוּ עַל דְּבַר אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא שֶׁנִּמְלַט אֶל הַמִּדְבָּר, אַחֲרֵי אֲשֶׁר חָפְצָה אִיזֶבֶל הַמַּרְשַׁעַת לָקַחַת אֶת נַפְשׁוֹ.

מְצַלְצְלִים עוֹד בְּאָזְנֵינוּ דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַגָּדוֹל הַזֶּה:

„קַנֹּא קִנֵּאתִי לַה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת, כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי, וַיְבַקְשׁוּ אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ".

שׁוֹמְעִים אָנוּ בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה קוֹל מָלֵא כְאֵב וְיֵאוּשׁ: כָּל הָעָם בָּגַד בַּה'. כָּל נְבִיאֵי ה' נֶהֶרְגוּ. הוּא, אֵלִיָּהוּ, נִשְׁאַר לְבַדּוֹ, וְגַם אוֹתוֹ מְבַקְשִׁים לְהָמִית. וְהוּא נִמְלַט. מִי יִשָּׁאֵר אַחֲרָיו? מִי יָשִׁיב אֶת הָעָם אֶל אֱלֹהָיו? מִי יִתֵּן קִיּוּם לָעָם?

אֲבָל אֱלֹהִים עָנָה אוֹתוֹ: אַל תִּתְיָאֵשׁ. אָמְנָם בָּא קֵצְךָ. אֲבָל תִּמְסוֹר אֶת רוּחֲךָ לְתַלְמִידְךָ, אֱלִישָׁע הַנָּבִיא, וְהוּא יַמְשִׁיךְ אֵת אֲשֶׁר אַתָּה הִתְחַלְתָּ.

זֶה סִפּוּר מוֹפְתִי לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל יְמֵי חַיָּיו. לִפְעָמִים נִרְאֶה כִּי קֵץ יִשְׂרָאֵל בָּא. כִּי עָזַב אֶת אֱלֹהָיו וְאֶת תּוֹרָתוֹ. אֲבָל הִנֵּה קָם נָבִיא גָּדוֹל וּבְאִשּׁוֹ הָאֱלֹהִית מַדְלִיק נִיצוֹץ. הַנִּיצוֹץ מִתְלַקֵּחַ לְלֶהָבָה–וְרוּחַ יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵאִיר וְזוֹרֵחַ.

וְגַם כַּאֲשֶׁר הַנָּבִיא נֶעְלַם, הֲלֹא הוּא מַנְחִיל אֶת רוּחוֹ לְתַלְמִידָיו וְתַלְמִידָיו לְתַלְמִידֵיהֶם וְהֵם הֵם מְאוֹרֵי־הָעָם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, מַה גְּדוֹלָה תְּשׁוּקָתִי שֶׁנִּיצוֹצוֹת נְבִיאִים יֹאחֲזוּ גַם בְּלִבִּי וְגַם בִּי תִּבְעַר אֵשׁ הָאַהֲבָה לֵאלֹהֵינוּ וְעַמֵּנוּ.

מטות

הסדרה

קָרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֶת הַסִּפּוּר עַל בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה. הֵם מָצְאוּ מִרְעֶה טוֹב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה וּבִקְשׁוּ מֵאֵת מֹשֶׁה רְשׁוּת לָשֶׁבֶת שָׁם. מֹשֶׁה חָשַׁב בָּרִאשׁוֹנָה כִּי הֵם חֲפֵצִים לְהִבָּדֵל מִיֶּתֶר הַשְּׁבָטִים. וּמַה חָרָה אַפּוֹ בָּהֶם! מַה גָּדְלָה הִתְמַרְמְרוּתוֹ!

„לְהִבָּדֵל מֵעַם יִשְׂרָאֵל? לִבְחוֹר בְּחַיֵּי שֶׁקֶט וְעֹנֶג בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד הָעָם לְהִלָּחֵם עַל נַפְשׁוֹ? הָיֹה לֹא תִהְיֶה כָּזֹאת!"

רַק אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִבְטִיחוּ אוֹתוֹ לַעֲזוֹר לַאֲחֵיהֶם בְּמִלְחַמְתָּם– הִתְרַצָּה לָתֵת לָהֶם רְשׁוּת לָשׁוּב וּלְהִתְיַשֵּׁב בָּאָרֶץ שֶׁבָּחֲרוּ לָהֶם.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד שֶׁל הַסִּפּוּר הַזֶּה.

לֹא לְהִבָּדֵל מֵעַם יִשְׂרָאֵל. לֹא לִשְׁקוֹעַ בְּחַיֵּי תַעֲנוּג וּמְנוּחָה כַּאֲשֶׁר דּוֹרֵשׁ הָעָם עֶזְרָה. אֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה אֶקְנֶה לִי בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

נַעֲשָׂה אֲנִי הַיּוֹם חָבֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל. שִׂמְחָתוֹ תִּהְיֶה שִׂמְחָתִי וְצַעֲרוֹ– צַעֲרִי.

וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה שֶׁאֶדָּרֵשׁ אֶהְיֶה נִמְצָא לְעֶזְרָתוֹ. בְּגוּפִי. בְּרוּחִי. בְּמָמוֹנִי. וּכְשֶׁאֲמַלֵּא אֶת חוֹבוֹתַי לְיִשְׂרָאֵל–לֹא רַק מִתּוֹךְ חוֹבָה אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, כִּי אִם גַּם מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְעֹנֶג. כִּי שִׂמְחָה גְדוֹלָה הִיא לְבֶן יִשְׂרָאֵל לַעֲמוֹד לִימִין עַם יִשְׂרָאֵל.

ההפטרה

(להשתמש בנאום הנוסד על הפרק הזה שהוא הפטרת „שמות" לפי מנהג ספרד).

מסעי

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ מִשְׁפָּטִים עַל דִּבְרֵי עָרֵי־הַמִּקְלָט.

מִן הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה אָנוּ לוֹמְדִים כַּמָּה יְקָרִים הֵם חַיֵּי הָאָדָם לְתוֹרָתֵנוּ. עַל יְסוֹד מִשְׁפָּטִים כָּאֵלֶּה הִבִּיעוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֶת הַמַּאֲמָרִים הַנִּשְׂגָּבִים:

כָּל הַמְאַבֵּד נֶפֶשׁ אַחַת כְּאִלּוּ אִבֵּד עוֹלָם מָלֵא" וְ„כָל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת כְּאִלּוּ קִיֵּם עוֹלָם מָלֵא".

תּוֹרָתֵנוּ הִיא תּוֹרַת חַיִּים. חַיִּים לְיָחִיד, וְחַיִּים לָעָם. וְכַאֲשֶׁר אָנוּ שׁוֹאֲלִים: מַדּוּעַ אָהַב כָּל־כָּךְ עַמֵּנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ? מַדּוּעַ מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ עָלֶיהָ בְּכָל שְׁעַת־הַצֹּרֶךְ? יֵשׁ לָנוּ תְּשׁוּבָה בְרוּרָה: כִּי בָהּ, בְּתוֹרָתֵנוּ, מָצָא עַמֵּנוּ אֶת מְקוֹר חַיָּיו בְּתוֹר עָם וּבָהּ מָצָא מְקוֹר חַיִּים לְכָל אָדָם וְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל.

וּמִתּוֹךְ הַסִּדְרָה הַזֹּאת אֶלְמַד שֶׁחַיֵּי הָאָדָם יִהְיוּ יְקָרִים לִי מְאֹד. שֶׁלֹּא אֶגְרוֹם שׁוּם צַעַר וּכְאֵב לְכָל אָדָם בַּאֲשֶׁר אָדָם. וְעוֹד אֶלְמַד– כִּי תּוֹרָתֵנוּ תִּהְיֶה גַּם לִי יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה וְהִיא לְעַמֵּנוּ מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ לְעָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וְזוֹ הִיא תְּשׁוּקָתִי בַּיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי וְנַפְשִׁי לְתוֹרָתֵנוּ וּלְעַמֵּנוּ.

ההפטרה

בְּרֵאשִׁית הַהַפְטָרָה הַזֹּאת הִנְנוּ קוֹרְאִים אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא יִרְמְיָהוּ:

„שִׁמְעוּ דְבַר ה' בֵּית יַעֲקֹב וְכָל מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. כֹּה אָמַר ה': מַה מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עָוֶל כִּי רָחֲקוּ מֵעָלָי, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ?"

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נֶאֶמְרוּ בְּקֶצֶף וּכְאֵב עָמוֹק. רוֹאֶה הַנָּבִיא וְהִנֵּה הַדּוֹר הַצָּעִיר הוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵק מֵאֱלֹהָיו וּמִתּוֹרָתוֹ. כִּי הוֹלֵךְ רַק אַחֲרֵי תַּעֲנוּגֵי־הָעוֹלָם וְאֵינוֹ שָׂם לֵב לְכָל עִנְיָן שֶׁל רוּחַ וָנֶפֶשׁ. וְהַנָּבִיא אֵינוֹ שׁוֹאֵל: מַדּוּעַ הִתְרַחַקְתֶּם אַתֶּם מֵאֱלֹהֵינוּ. הוּא שׁוֹאֵל: „מַדּוּעַ רָחֲקוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעָלַי?"

הַנָּבִיא יוֹדֵעַ כִּי הַדּוֹר הַצָּעִיר, הַבָּנִים, אֵינָם אֲשֵׁמִים בְּהִתְרַחֲקָם מִתּוֹרָתָם וֶאֱמוּנָתָם. הוּא מֵבִין הֵיטֵב אֶת הַטַּעַם לָזֶה. כִּי אֲבוֹתֵיהֶם לֹא נָתְנוּ לָהֶם חִנּוּךְ עִבְרִי, לֹא הִכְנִיסוּ בְּלִבָּם רוּחַ עִבְרִי. וּלְפִיכָךְ הוּא מוֹצִיא אֶת כַּעְסוֹ עַל הָאָבוֹת, שֶׁהֵם אֲשֵׁמִים בְּחֵטְא בְּנֵיהֶם.

גַּם בְּאַמֶרִיקָה מִתְאוֹנְנִים רַבִּים עַל הַבָּנִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מִתּוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ. אֵינִי יוֹדֵעַ מִי אָשֵׁם בַּדָּבָר הַזֶּה. אֲבָל יָדַעְתִּי כִּי בְּלִבִּי אֲנִי יֵשׁ תְּשׁוּקָה רַבָּה לִשְׁמוֹר אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְלִהְיוֹת נֶאֱמָן לֶאֱמוּנָתֵנוּ וּלְעַמֵּנוּ.

כִּי מִן הַמְּעַט שֶׁלָּמַדְתִּי בְּתוֹרָתֵנוּ יָדַעְתִּי כַּמָּה גְדוֹלִים וְנַעֲלִים הֵם מִשְׁפָּטֶיהָ וְכַמָּה אשֶׁר וְשִׂמְחָה לְאָדָם שֶׁמְּקַיֵּם אוֹתָם.

דברים

הסדרה

אַחַת הַמִּצְוֹת שֶׁמְּצַוָּה תּוֹרָתֵנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֶת הַשּׁוֹפְטִים הִיא: „לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ"–זֹאת אוֹמֶרֶת, שִׁפְטוּ מִשְׁפַּט צֶדֶק וְאַל תִּפְחֲדוּ מִפְּנֵי כָּל אָדָם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמִּצְוָה הַזֹּאת נֶאֶמְרָה רַק לַשּׁוֹפְטִים, הִיא טוֹבָה מְאֹד לְכָל אָדָם. כָּל אָדָם חַיָּב לִרְדֹּף אַחֲרֵי הָאֱמֶת וְלֶאֱהוֹב אוֹתָהּ, אֲפִילוּ אִם מֵבִיא עָלָיו עַל יְדֵי זֶה אֶת כַּעְסָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְגַם אֶת רְדִיפוֹתֵיהֶם.

הָאֱמֶת הִיא לְפִי דִּבְרֵי חז"ל חוֹתָמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא צְרִיכָה לִהְיוֹת יְקָרָה מִכָּל דָּבָר.

אֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה הִנְנִי מוֹצִיא מֵהַסִּדְרָה הַזֹּאת וְהוּא יִהְיֶה לִי לְמוֹרֵה דֶרֶךְ בַּחַיִּים הַחֲדָשִׁים שֶׁמַּתְחִילִים לִי מֵהַיּוֹם.

בְּאַמֶרִיקָה אָנוּ. בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֵינָם מְקַיְּמִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מְקַיְּמִים אוֹתָהּ בַּאֲרָצוֹת אֲחֵרוֹת בִּזְמַנִּים שֶׁעָבְרוּ. אוּלָם אֲנִי–מְכֻוָּן שֶׁהִנְנִי מַכִּיר אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָאֱמֶת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ, לֹא אָשִׂים לֵב לְהָאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְאֵינָם מוֹקִירִים אוֹתָהּ, אֲפִילוּ אִם יִהְיוּ אֲנָשִׁים הָאֵלֶּה קְרוֹבִים לִי וַחֲבֵרִים לִי. הָאֱמֶת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ תִּהְיֶה יְקָרָה לִי מִכֹּל וּבִשְׁבִיל הָאֱמֶת הַזֹּאת אֶעֱבֹד וְאֶשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחִי.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, תְּפִלָּתִי לֵאלֹהִים שֶׁיּוֹסִיף לִפְקוֹחַ אֶת עֵינַי לִרְאוֹת אֶת אוֹר הָאֱמֶת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ וֶאֱמוּנָתֵנוּ וִיאַמֵּץ אֶת לִבִּי לִשְׁמוֹר עָלֶיהָ בְּכָל לִבִּי וְנַפְשִׁי.

ההפטרה

בְּהַפְטָרָה הַזֹּאת קוֹרְאִים אָנוּ אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַגָּדוֹל שֶׁמַּבִּיעַ

בָּהֶם אֶת כַּעְסוֹ וְהִתְמַרְמְרוּתוֹ עַל עַם יְהוּדָה. הַנָּבִיא שׂוֹנֵא אֶת הַחַגִּים וְאֶת הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל הָעָם, וְאֵינוֹ יָכוֹל לִסְבּוֹל אֶת בּוֹאָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶת תְּפִלּוֹתֵיהֶם. וּמָה דּוֹרֵשׁ הַנָּבִיא מֵהָעָם?

„רַחֲצוּ, הִזַּכּוּ, הָסִירוּ רוֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי, חִדְלוּ הָרֵעַ". הַחַגִּים וְהַקָּרְבָּנוֹת וְהַתְּפִלּוֹת הֵם טוֹבִים וּרְצוּיִים לַה', כַּאֲשֶׁר הַיָּדַיִם טְהוֹרוֹת וְהַלֵּב טָהוֹר. כַּאֲשֶׁר עוֹשִׂים חֶסֶד וּצְדָקָה.

מְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַנָּבִיא בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֶת הָעִיקָּר הַגָּדוֹל שֶׁהַמִּצְוֹת אֲשֶׁר בֵּין אָדָם לַמָּקוֹם אֵינָן חֲשׁוּבוֹת בְּעֵינֵי אֱלֹהִים, אִם אֵין מִצְוֹת בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְאֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה אֶקְבַּע בְּלִבִּי לְחַיַּי הַחֲדָשִׁים, וְהוּא יִהְיֶה לִי לְכוֹכָב מַזְהִיר בְּמַעֲשַׂי וּמַחְשְׁבוֹתַי.

בַּיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, הִנְנִי מִתְחַיֵּב לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת מִשְּׁנֵי הַמִּינִים: אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם וְאֶת הַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. הַמִּצְוֹת מֵהַמִּין הָרִאשׁוֹן תַּעֲשֶׂינָה אוֹתִי לִיהוּדִי נֶאֱמָן, תִּהְיֶינָה מַבְדִּילוֹת אוֹתִי מֵאֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם יְהוּדִים. וְהַמִּצְוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ תַּעֲשֶׂינָה אוֹתִי לִיהוּדִי יוֹתֵר כָּשֵׁר וּמְשׁוּבָּח וּבָזֶה אוֹסִיף כָּבוֹד לְמִשְׁפַּחְתִּי הַיְקָרָה וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל, כִּי בַּמִּדָּה שֶׁמִּצְטַיֵּן הַיְּהוּדִי בְּמִדּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים הֲרֵי הוּא מוֹסִיף כָּבוֹד לְמִשְׁפַּחְתּוֹ וּלְעַמּוֹ.

ואתחנן

הסדרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי ה׳ אֱלֹהָי. לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים. אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה״.

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה יַחָרְתוּ עָמוֹק בְּלִבִּי. מִיּוֹם שֶׁהָיִינוּ לְעָם נֶחְשַׁבְנוּ לְעַם חָכָם וְנָבוֹן. אֲפִילוּ הָעַמִּים שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתָנוּ אֵינָם יְכוֹלִים לְהַכְחִישׁ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וְגַם בָּאָרֶץ הַזֹּאת, אַמֶרִיקָה, שֶׁמְּצֻיֶּנֶת בְּחָכְמָה וָדַעַת, אֵינֶנּוּ נוֹפְלִים בְּחָכְמָתֵנוּ וּבִינָתֵנוּ בְּכָל עַנְפֵי הַמִּסְחָר וְהָעֲבוֹדָה.

מִנַּיִן לָנוּ חָכְמָתֵנוּ?

מִתּוֹרָתֵנוּ. מֵחֻקֶּיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ הַטּוֹבִים וְהַיְשָׁרִים. וְרַק אוֹתָם הַיְהוּדִים שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים אֶת תּוֹרָתֵנוּ שֶׁהִיא מְקוֹר חָכְמָתֵנוּ—רַק אוֹתָם הַיְהוּדִים חוֹשְׁבִים אֶת עַצְמָם לִשְׁפָלִים וּגְרוּעִים בִּפְנֵי הָעַמִּים שְׁכֵנֵיהֶם.

אֲנִי לֹא לָמַדְתִּי הַרְבֵּה בְּתוֹרָתֵנוּ, מְקַוֶּה אֲנִי לְהוֹסִיף לִלְמוֹד. אֲבָל מִן הַמְּעַט שֶׁלָּמַדְתִּי נוֹכַחְתִּי כִּי עַם חָכָם וְנָבוֹן הוּא עַם יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּה בָּא לִי רֶגֶשׁ הַגָּאוֹן הַיְהוּדִי. וּמַאֲמִין אֲנִי כִּי הָרֶגֶשׁ הַזֶּה יִחְיֶה בְּלִבִּי בְּכָל יְמֵי חַיַּי וְהוּא יְחַיֵּב אוֹתִי לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת תּוֹרָתֵנוּ וְלִהְיוֹת בֵּן נֶאֱמָן לְעַמֵּנוּ.

ההפטרה

הַשַּׁבָּת הַזֹּאת הִיא „שַׁבָּת נַחֲמוּ״. כִּי מַתְחִילִים אָנוּ אֶת הַהַפְטָרָה בְּדִבְרֵי הַנָּבִיא הַגָּדוֹל:—„נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם״.

זֶה הוּא דֶּרֶךְ חַיֵּינוּ מִיּוֹם הֱיוֹתֵנוּ לְעָם. אַחֲרֵי „שַׁבַּת חֲזוֹן", שַׁבַּת שֶׁל תּוֹכָחָה וְעוֹנֶשׁ, בָּאָה שַׁבַּת שֶׁל נֶחָמָה וָעֹנֶג. אַחֲרֵי הַצַּעַר בָּאָה הַשִּׂמְחָה. וּבֶאֱמֶת הַשִּׂמְחָה הִיא יוֹתֵר מְתוּקָה וַעֲמוּקָה כַּאֲשֶׁר בָּאָה אַחֲרֵי צַעַר. הַגְּאוּלָה נְעִימָה מְאֹד כַּאֲשֶׁר בָּאָה אַחֲרֵי עַבְדוּת מָרָה. דִּבְרֵי הַנָּבִיא מֵאָז הוֹלְכִים וּמִתְקַיְּמִים אֶצְלֵנוּ גַּם עַתָּה. אַחֲרֵי הַגָּלוּת הָאֲרוּכָה הִתְחִילָה אֶצְלֵנוּ עֵת הַגְּאוּלָה. אַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁבָה לְבִנְיָן וּתְחִיָּה אַחֲרֵי אַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁל חָרְבָּן. מִכָּל אַרְצוֹת הַתֵּבֵל וּמֵהָאָרֶץ הַזֹּאת, אַמֶרִיקָה, בָּאִים יְהוּדִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמְחַיִּים אוֹתָהּ בַּעֲבוֹדָה וּמִסְחָר. יַחַד עִם גְּאוּלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה גְּאוּלַת עַם יִשְׂרָאֵל, גְּאוּלַת רוּחֵנוּ. מַתְחִילִים אָנוּ לְכַבֵּד אֶת עַצְמֵנוּ, לִלְמוֹד אֶת תּוֹרָתֵנוּ, וְגַם שְׂפָתֵנוּ הָעִבְרִית מַתְחִילָה לִהְיוֹת שָׂפָה חַיָּה, שָׂפָה מְדֻבֶּרֶת.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ. הִנְנִי מִתְחַיֵּב בְּיִחוּד לִשְׁמוֹר אֶת הַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה–לַעֲזוֹר לְבִנְיַן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְהַרָמַת כְּבוֹדֵנוּ בַּגּוֹיִם בְּכָל אַרְצוֹת הַנֵּכָר.

עקב

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קוֹרְאִים אָנוּ אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ, וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ. וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן, וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ, וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה. וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים".

מַה נְּכוֹנִים הֵם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: כַּמָּה בְּנֵי אָדָם כַּאֲשֶׁר הֵם חַיִּים חַיִּים פְּשׁוּטִים, חַיֵּי־עוֹנִי, לִבָּם פָּתוּחַ לִקְרַאת כָּל טוֹב וָיֹשֶׁר. אוּלָם כַּאֲשֶׁר הֵם מַתְחִילִים לִחְיוֹת חַיֵּי עוֹשֶׁר וְעֹנֶג, לִבָּם נַעֲשֶׂה מְטֻמְטָם וְעוֹזְבִים הֵם אֶת הַצֶּדֶק וְהַיּוֹשֶׁר. וְגַם בָּאָרֶץ הַזֹּאת, בְּאַמֶרִיקָה, שָׁמַעְנוּ עַל יְהוּדִים רַבִּים שֶׁהִתְרַחֲקוּ מִתּוֹרָתֵנוּ וְעַמֵּנוּ מִיּוֹם שֶׁגָּדְלוּ וְהִתְעַשְּׁרוּ.

וַאֲנִי, נַעַר בַּר־מִצְוָה, אֶבְחַר לִי אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה לְהוֹרוֹת לִי אֶת הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה. לִהְיוֹת יְהוּדִי נֶאֱמָן לֵאלֹהַי וְעַמִּי בְּכָל מַצָּב וּמַצָּב שֶׁיִּהְיֶה לִי בְּחַיַּי. וְאִם יַעַזְרֵנִי אֱלֹהִים לְהַצְלִיחַ וּלְהַגִּיעַ לְעוֹשֶׁר תְּפִלָּתִי הִיא לֵאלֹהִים כִּי לֹא רַק אֶשְׁכַּח אֶת הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, אֶלָּא שֶׁיְּאַמֵּץ בִּי אֶת רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד לְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה אֵלַי לְעֶזְרָתִי.

כִּי אֵין עֹנֶג נַפְשִׁי אֲמִתִּי מֵהָעֹנֶג שֶׁל עֲשִׂיַּת צְדָקָה וָחֶסֶד. כִּי בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלֶּה הִנְנוּ מַרְחִיקִים אֶת הַצַּעַר וְאֶת הַכְּאֵב מִן הָאָדָם וּמְבִיאִים לוֹ עֹנֶג וְשִׂמְחָה.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַהַפְטָרָה הַזֹּאת אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַגְּדוֹלִים:

„שִׁמְעוּ אֵלַי רוֹדְפֵי צֶדֶק, מְבַקְשֵׁי ה'. הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם. הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלֶלְכֶם. כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ".

הַנָּבִיא רוֹאֶה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר הוּא נוֹפֵל בְּרוּחוֹ, כַּאֲשֶׁר מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ שָׁפָל וְנִבְזֶה בְּעֵינֵי כָּל הָעַמִּים. הַנָּבִיא מִתְעוֹרֵר וְקוֹרֵא: „אַל תִּפְּלוּ בְּרוּחֲכֶם. מַלְאוּ אֶת לִבְּכֶם גָּאוֹן. הִתְבּוֹנְנוּ וְזִכְרוּ: מִי הֵם אֲבוֹתֵיכֶם הָרִאשׁוֹנִים? אַבְרָהָם וְשָׂרָה. הֵם הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִכִּירוּ בֵּאלֹהִים. וְאֵין עַם אֲשֶׁר יוּכַל לְהִתְגָּאוֹת בַּאֲבוֹתָיו הָרִאשׁוֹנִים כָּמוֹנוּ, בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. כִּי אֲבוֹת כָּל הָעַמִּים הָיוּ פְּרָאִים וְאַכְזָרִים כְּמוֹ חַיּוֹת הַשָּׂדֶה וַאֲבוֹתֵינוּ הִצְטַיְּנוּ בְּכָל הַמִּדּוֹת הַנָּאוֹת. וְכַאֲשֶׁר מִתְגָּאִים אָנוּ בְּהֶעָבַר שֶׁלָּנוּ, מִתְגַּבֶּרֶת בָּנוּ הָאֱמוּנָה בְּהֶעָתִיד שֶׁלָּנוּ, כְּדִבְרֵי הַנָּבִיא בְּסוֹף הַהַפְטָרָה: „שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ (בְּצִיּוֹן), תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה".

וְהַיּוֹם, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, אֶלְמַד מֵהַנָּבִיא לִזְכּוֹר אֶת הֶעָבַר שֶׁלָּנוּ וּלְהִתְגָּאוֹת בּוֹ. אֲקַוֶּה וְאֶשְׁאַף לֶעָתִיד עִבְרִי נֶהְדָּר וְעַל יְדֵי הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה וְהַשְּׁאִיפָה הַזֹּאת אֶלְמַד וְאֵדַע לִחְיוֹת חַיֵּי־הֹוֶה, יְשָׁרִים וְטוֹבִים. זֶה הוּא הַדֶּרֶךְ שֶׁהִנְנִי בּוֹחֵר לִי הַיּוֹם לָלֶכֶת בּוֹ.

רְאֵה

הסדרה

כַּמָּה חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת. וְכַמָּה מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה עַל דַּאֲגַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה לְהָאָדָם. אַזְכִּיר נָא אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„כִּי יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ, בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ, לֹא תְאַמֵּץ אֶת לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן. כִּי פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ". זֹאת הִיא הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמְּצַוָּה אוֹתָנוּ תּוֹרָתֵנוּ: לָתֵת לָאֶבְיוֹן אֶת כָּל מַחְסוֹרָיו, וּלְפִי דִבְרֵי חז"ל, אִם הָאֶבְיוֹן אֵינוֹ רוֹצֶה בִּנְדָבוֹת–תֵּן לוֹ בְּהַלְוָאָה. מִצְוַת הַצְּדָקָה הִיא לֹא רַק טוֹבָה וַהֲנָאָה לְהָאֶבְיוֹן הַמְקַבֵּל–אֶלָּא גַּם לְהַנָּדִיב הַנּוֹתֵן. כִּי מִצְוָה זוֹ מְפַתַּחַת בּוֹ אֶת הָרָצוֹן לְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְנוֹתֶנֶת לוֹ אֶת הַתַּעֲנוּג הָרוּחָנִי שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מֵעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְיוֹדְעִים אָנוּ: כַּמָּה אֲנָשִׁים אֲשֶׁר בְּהַתְחִילָם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂי צְדָקָה וָחֶסֶד הִרְגִּישׁוּ מְרִירוּת וָצַעַר–הִרְגִּישׁוּ אַחַר כֵּן, כַּאֲשֶׁר הִתְרַגְּלוּ בְּמַעֲשִׂים הָאֵלֶּה, תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה. וְכָךְ הוּא הַדָּבָר בְּכָל מִצְוָה. רֵאשִׁיתָהּ צַעַר, אֲבָל בַּעֲשִׂיָּתָהּ וְאַחֲרֶיהָ–עֹנֶג. אֲבָל בַּעֲשִׂיַּת הַחֵטְא הַדָּבָר הוּא הָפוּךְ. רֵאשִׁיתוֹ עֹנֶג, וְאַחֲרִיתוֹ צַעַר וּמַכְאוֹב לֵב.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, מַכִּיר אֲנִי אֶת חוֹבָתִי לַעֲשׂוֹת מִצְווֹת וּלְהִתְרַחֵק מֵחֲטָאִים. וְשִׂמְחָה רַבָּה בְּלִבִּי עַל אֲשֶׁר עָלַי לְקַיֵּם אֶת הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים הַטּוֹבִים וְהַיְשָׁרִים אֲשֶׁר נָתְנָה לָנוּ תּוֹרָתֵנוּ.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַהַפְטָרָה הַזֹּאת אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל לָשׁוֹן תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי. זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי ה' וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם ה'".

הַבְטָחָה נִשְׂגָּבָה מַבְטִיחַ אוֹתָנוּ הַנָּבִיא בְּשֵׁם ה' בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יָקוּמוּ לָנוּ אוֹיְבִים לִיצוֹר כְּלֵי־מַשְׁחִית עָלֵינוּ לְהַשְׁמִידֵנוּ, אֲבָל הָאוֹיְבִים לֹא יַצְלִיחוּ. וּבְאוֹתָן הָאֲרָצוֹת הַנְּאוֹרוֹת שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁים עוֹד בִּכְלֵי מַשְׁחִית לְהַשְׁמִידֵנוּ, אֲבָל מַכִּים אוֹתָנוּ בְּלָשׁוֹן, מְדַבְּרִים עָלֵינוּ רָעוֹת וּמַעֲלִילִים עָלֵינוּ עֲלִילוֹת–גַּם הַשּׂוֹנְאִים הָאֵלֶּה לֹא יַצְלִיחוּ. צִדְקָתֵנוּ תֵּצֵא תָּמִיד לָאוֹר, וְהַכֹּל יֵדְעוּ כִּי הַצֶּדֶק אִתָּנוּ.

אוּלָם הַנָּבִיא מוֹסִיף וְאוֹמֵר: מָתַי יִרְאוּ אֶת צִדְקָתֵנוּ? כַּאֲשֶׁר נִהְיֶה עַבְדֵי ה'. כַּאֲשֶׁר נִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתָיו, וְכַאֲשֶׁר צִדְקָתֵנוּ תִּהְיֶה גַּם מִמֶּנּוּ, מֵאֱלֹהִים. אוּלָם כְּשֶׁנִּתְרַחֵק מִמִּצְוֹת ה'–אֵין לָנוּ כָּל כֹּחַ וָעֹז לְהָגֵן עַל עַצְמֵנוּ מִפְּנֵי שׂוֹנְאֵינוּ. כִּי כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִתְרַחֲקִים מִדַּרְכֵי ה' מַעֲשֵׂינוּ רָעִים, וְאֵין לָנוּ בַּמֶּה לְהִצְטַדֵּק בִּפְנֵי שׂוֹנְאֵינוּ הָרָעִים.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד שֶׁל הַהַפְטָרָה הַזֹּאת. לִהְיוֹת עֶבֶד ה', לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת תּוֹרָתוֹ. לִהְיוֹת עִבְרִי נֶאֱמָן וְאָדָם יָשָׁר. וְאֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי בְּיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

שופטים

הסדרה

בֵּין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים הַטּוֹבִים שֶׁקָּרָאנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת יִשָּׁמְרוּ בְּיִחוּד בְּלִבִּי הַמִּשְׁפָּטִים עַל הַמֶּלֶךְ. בַּחֻקִּים הָאֵלֶּה אָנוּ רוֹאִים אֶת חָכְמַת־אֱלֹהִים הַנִּשְׂגָּבָה שֶׁבְּלֵב מְחוֹקְקֵנוּ מֹשֶׁה.

הוּא מְצַוֶּה כִּי לֹא יַרְבֶּה לוֹ הַמֶּלֶךְ לֹא סוּסִים וְלֹא נָשִׁים וְלֹא כֶּסֶף וְזָהָב. לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יָרוּם לִבּוֹ וְלֹא יָסוּר מִן הַמִּצְוָה יָמִין וּשְׂמֹאל. כַּמָּה גְדוֹלוֹת הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה. הֲלֹא יוֹדְעִים אָנוּ מִכָּל דִּבְרֵי יְמֵי הָעַמִּים אֶת הָרֶשַׁע וְאֶת הֶחָמָס שֶׁל מַלְכֵיהֶם. כַּמָּה לָחֲצוּ הַמְּלָכִים אֶת עַמֵּיהֶם הֵם וְאֶת הָעַמִּים הָאֲחֵרִים שֶׁנִּכְנְעוּ לָהֶם. מְחוֹקְקֵנוּ מֹשֶׁה אֵינוֹ אוֹסֵר לָשִׂים עָלֵינוּ מֶלֶךְ. רַק שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא הִתְנַגֵּד לָזֶה. אֲבָל מְחוֹקְקֵנוּ מַגְבִּיל אֶת מֶמְשַׁלְתּוֹ, וְאֶת גְּדוּלָּתוֹ וְאֶת יְכָלְתּוֹ. וְהוּא מוֹסִיף וְאוֹמֵר שֶׁתִּהְיֶה הַתּוֹרָה עִמּוֹ וְיִקְרָא בָהּ כָּל יָמָיו לְמַעַן אֲשֶׁר הִיא תַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַיֹּשֶׁר וְהָאֱמֶת.

יוֹשְׁבִים אָנוּ עַתָּה בְּאָמֶרִיקָה. הָאָרֶץ הָרִאשׁוֹנָה בַּתְּקוּפָה הַחֲדָשָׁה שֶׁיָּסְדָה מֶמְשֶׁלֶת־עָם. רִיפּוּבְּלִיקָה. וַאֲנַחְנוּ מִתְגָּאִים בְּאָמֶרִיקָה עַל זֶה כְּמוֹ עַל הַרְבֵּה מוֹסָדוֹת אֲחֵרִים מִשֶּׁלָּהּ. אֲבָל רֶגֶשׁ הַגָּאוֹן הַזֶּה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲלִישׁ אַף בִּמְעַט אֶת רִגְשֵׁי הַגָּאוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ עַל הַחֻקִּים שֶׁבַּסִּדְרָה הַזֹּאת וְעַל כָּל הַחֻקִּים שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ. כִּי לוּלֵא הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִי יוֹדֵעַ אִם אָמֶרִיקָה וּמְדִינוֹת אֲחֵרוֹת הָיוּ מִתְרוֹמְמוֹת לְמַדְרֵגַת הַחָכְמָה וְהַתַּרְבּוּת שֶׁהִתְרוֹמְמוּ אֵלֶיהָ בָּעֵת הָאַחֲרוֹנָה.

וּבְיוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי מַה נָּעִים וְנֶחְמָד לִי הָרֶגֶשׁ כִּי הִנְנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לְתוֹרָתֵנוּ שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים כֹּה יְשָׁרִים וַאֲמִתִּים.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא בְּרֵאשִׁית הַהַפְטָרָה:

„אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם, מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן".

הַנָּבִיא אָמַר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כַּאֲשֶׁר יָשַׁב יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת בָּבֶל בְּצַעַר וְיָגוֹן וְלֹא רָאָה כָּל יְכֹלֶת לְהִגָּאֵל. הַנָּבִיא אוֹמֵר בְּשֵׁם ה׳: אֲנִי מְנַחֵם אֶתְכֶם. אֲנִי מַבְטִיחֲכֶם כִּי תֵצְאוּ מֵהַגָּלוּת וְאַל תִּירְאוּ מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם, הַמְּלָכִים וְהַשָּׂרִים שֶׁל בָּבֶל, שֶׁהֵם יָמוּתוּ וְיִדְמוּ לְעֵשֶׂב נוֹבֵל.

גַּם בַּזְּמַן הַזֶּה כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים נִסָּיוֹן גָּדוֹל וְקָשֶׁה לִגְאוֹל אֶת אַרְצֵנוּ וְלִבְנוֹתָהּ, יֵשׁ יְהוּדִים שֶׁמִּתְיָאֲשִׁים מִזֶּה. אֲבָל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַגָּדוֹל שֶׁקָּרָאנוּ הַיּוֹם לֹא הָיוּ רַק בִּשְׁבִיל הַזְּמַן הַהוּא, בִּימֵי גָלוּת בָּבֶל, כִּי אִם גַּם בִּשְׁבִיל הַזְּמַן הַזֶּה. וּכְמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמוּ הַנְּבוּאוֹת הַקָּשׁוֹת וְהָרָעוֹת שֶׁל נְבִיאֵינוּ, כָּךְ יִתְקַיְּמוּ כָּל דִּבְרֵי הַנֶּחָמָה וְהַיְשׁוּעָה שֶׁלָּהֶם.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, מְצַלְצְלִים עוֹד בְּאָזְנַי דִּבְרֵי הַנָּבִיא: „פִּצְחוּ, רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָיִם כִּי נִחַם ה׳ עַמּוֹ, גָּאַל יְרוּשָׁלָיִם".

וּבְשָׁעָה שֶׁהִנְנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי הַיּוֹם לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת תּוֹרָתֵנוּ, הֲרֵינִי מִתְחַיֵּב בְּיִחוּד לָתֵת אֶת כֹּחִי לָהָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה וְהַקָּשָׁה שֶׁעוֹשִׂים עַתָּה כָּל טוּבֵי עַמֵּנוּ—הָעֲבוֹדָה לִגְאוֹל אֶת אַרְצֵנוּ וּלְהָבִיא עַל יְדֵי זֶה חֵרוּת וּפְדוּת לְכָל בְּנֵי עַמֵּנוּ.

תצא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קוֹרְאִים אָנוּ מִשְׁפָּטִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַטָּרָה אַחַת: טוֹבַת הָאָדָם. אָשְׁרוֹ הַגּוּפָנִי וְהָרוּחָנִי. מִשְׁפָּטִים עַל לֹוֶה וּמַלְוֶה, עַל בַּעֲלֵי־הַבַּיִת וּפוֹעֲלִים. עַל לֶקֶט וּפֵאָה. עַל הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת בְּמִסְחָר וְעוֹד. לִבֵּנוּ מִתְמַלֵּא כָּבוֹד וְאַהֲבָה אֵין קֵץ לְתוֹרָתֵנוּ עַל שֶׁנָּתְנָה לָנוּ חֻקִּים, כָּאֵלֶּה. רֶגֶשׁ הַכָּבוֹד וְהָאַהֲבָה מִתְגַּבֵּר בָּנוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ מַעֲלִים עַל דַּעְתֵּנוּ, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים שָׁנָה, הֲרֵי הֵם חֲדָשִׁים בְּעֵינֵינוּ יוֹם יוֹם. כְּלוֹמַר, הָאֱמֶת וְהַיּוֹשֶׁר וְהַצֶּדֶק שֶׁבַּחֻקִּים הָאֵלֶּה לֹא נִטְּלוּ מֵהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי אֱמֶת וְיוֹשֶׁר וְצֶדֶק אֵינָם פּוֹסְקִים לִהְיוֹת מַה שֶּׁהֵם כְּמוֹ שֶׁשֶּׁקֶר וְעָוֶל וְחָמָס הֵם תָּמִיד מַה שֶּׁהֵם.

הַנִּצְחִיּוּת שֶׁבְּתוֹרָתֵנוּ. אֶת הַדָּבָר הַזֶּה יִמְצָא כָּל אָדָם שֶׁלּוֹמֵד אוֹתָהּ וּמִתְעַמֵּק בָּהּ. וַאֲנִי נַעַר בַּר־מִצְוָה, עֲדַיִן לֹא נִתְבַּגֵּר שִׂכְלִי לְהָבִין אֶת גָּדְלוֹ וְעֶרְכּוֹ שֶׁל כָּל מִצְוָה וָחוֹק, אֲבָל הַחֻקִּים שֶׁבַּסִּדְרָה הַזֹּאת, כְּרוֹב הַחֻקִּים שֶׁבַּסֵּפֶר „דְּבָרִים", הֵם כָּל כַּךְ פְּשׁוּטִים וּבְרוּרִים, עַד שֶׁהֵם מוּבָנִים לְכָל אָדָם, בְּכָל דּוֹר וְגַם לְכָל גִּיל.

וּבַיּוֹם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר אֲנִי מִתְחַיֵּב לִהְיוֹת בֵּן נֶאֱמָן לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֵין זֶה מִפְּנֵי שֶׁנּוֹלַדְתִּי לְהוֹרִים עִבְרִים, אֶלָּא גַּם מִפְּנֵי שֶׁלִּבִּי וְדַעְתִּי אוֹמְרִים לִי כִּי אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת־יִשְׂרָאֵל, לְיוֹפִי לֶאֱמֶת וְלִקְדוּשָּׁה

ההפטרה

(ההפטרה לסדרת נח)

תבא

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת אָנוּ קוֹרְאִים אֶת הַפְּסוּקִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה:

„אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ. וַה' הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו."

פֵּרוּשׁ הַדְּבָרִים: אַתָּה עַם יִשְׂרָאֵל הָיִיתָ הָעָם הַיָּחִיד שֶׁבָּחַרְתָּ בַּה'. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חז"ל, שֶׁחָזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל הָעַמִּים לָתֵת לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה וְהֵם לֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. וְלָכֵן בָּחַר ה' בְּעַם יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה, לְהָעָם הַנִּבְחָר.

וְהַבְּרִית הַזֹּאת בֵּין ה' אֱלֹהֵינוּ וְעַמֵּנוּ הִיא בְּרִית עוֹלָם. אֱלֹהִים לֹא יַחֲלִיף אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַם אַחֵר וְעַם יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְגֹּד בֵּאלֹהָיו. וְהַבְּרָכוֹת וְהַקְּלָלוֹת שֶׁבַּסִּדְרָה הַזֹּאת אֵינָן אֶלָּא לְחַזֵּק אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת. לַעֲשׂוֹתָהּ לִקְדוֹשָׁה וְנִצְחִית.

וְהַיּוֹם, בִּהְיוֹתִי בַּר־מִצְוָה, הִנְנִי נִמְנֶה לְבֶן יִשְׂרָאֵל וּמְקַבֵּל עַל עַצְמִי לִשְׁמוֹר וּלְקַיֵּם אֶת הַבְּרִית הַהִיא. וּגְדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה הִיא הָאַחֲרָיוּת שֶׁהִנְנִי מַטִּיל עַל עַצְמִי, אֲבָל גַּם שִׂמְחָה רַבָּה הִיא מְעוֹרֶרֶת בִּי. שִׂמְחָה עַל שֶׁמֵּהַיּוֹם הַזֶּה הִנְנִי בֶּן הָעָם שֶׁהוּא עֶלְיוֹן עַל כָּל הָעַמִּים בְּרוּחוֹ, מִדּוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו.

אָמְנָם בַּזְּמַן הַזֶּה רוֹדְפִים בְּנֵי־הָאָדָם רַק אַחֲרֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף וְאֵינָם נוֹתְנִים אֶת לִבָּם לִדְבָרִים שֶׁבָּרוּחַ. אֲבָל אֲנִי בִּהְיוֹתִי נַעַר עִבְרִי שֶׁהִתְחִיל לְהַכִּיר בִּקְדוּשַּׁת תּוֹרָתֵנוּ, הִנְנִי מַרְגִּישׁ בִּי אֶת הַתְּשׁוּקָה לִדְאֹג לֹא רַק לְצָרְכֵי גוּפִי אֶלָּא גַם לְצָרְכֵי נִשְׁמָתִי וְלִחְיוֹת עַל פִּי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה.

ההפטרה

קוֹרְאִים אָנוּ בְּהַפְטָרָה הַזּאת אֶת דִּבְרֵי הַנָּבִיא:

„כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים, וְעָלַיִךְ יִזְרַח ה׳ וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה. וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ".

זֹאת הִיא אַחַת הַהַבְטָחוֹת הַנִּשְׂגָּבוֹת שֶׁהִבְטִיחַ אוֹתָנוּ ה׳ עַל יְדֵי עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. הַהַבְטָחָה מְחֻלֶּקֶת לִשְׁנֵי חֲלָקִים. הַחֵלֶק הָאֶחָד הוּא: כַּאֲשֶׁר כָּל הָאֲרָצוֹת וְהָעַמִּים יֵלְכוּ בַּחֹשֶׁךְ, כַּאֲשֶׁר הֵם יִחְיוּ חַיֵּי־פְרָאִים, בְּלִי חָכְמָה וְדַעַת וֶאֱמוּנָה יְשָׁרָה, עַם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה הַיָּחִיד אֲשֶׁר עָלָיו יִזְרַח אוֹר ה׳, אוֹר הַדַּעַת וְהָאֱמֶת. הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי הוּא, כִּי כָל הָעַמִּים וְהַמְּלָכִים יַתְחִילוּ לִרְאוֹת וּלְהַכִּיר אֶת אוֹר ה׳ הַזּוֹרֵחַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְהֵם יֵלְכוּ לָאוֹר הַזֶּה.

הַהַבְטָחָה הַזֹּאת נִתְמַלְּאָה. יוֹדְעִים אָנוּ מִדִּבְרֵי יְמֵי הָעוֹלָם שֶׁעַמֵּנוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה עַם הָאוֹר וְהַדַּעַת אֲפִילוּ בְּעֵת אֲשֶׁר כָּל הָעַמִּים יָשְׁבוּ בַּחֹשֶׁךְ. בְּכָל מֵאוֹת יְמֵי הַבֵּינַיִם כַּאֲשֶׁר כָּל עַמֵּי אֵירוֹפָּה הָיוּ שְׁקוּעִים בְּבַעֲרוּת וְאַכְזָרִים כְּמוֹ חַיּוֹת־פֶּרֶא, הָיִינוּ הָעָם הַיָּחִיד שֶׁלָּמַד תּוֹרָה וְחָכְמָה וְהִצְטַיֵּן בְּמִדּוֹתָיו הַנַּעֲלוֹת וּבְמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. וְגַם בַּזְּמַן הַזֶּה כַּאֲשֶׁר כָּל הָעַמִּים כְּבָר הִתְרוֹמְמוּ בְּסֻלַּם הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, עֲלֵיהֶם עוֹד לִלְמוֹד מֵעַמֵּנוּ אֶת דַּרְכֵי הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק.

וְזֹאת הִיא תִקְוָתֵנוּ עַתָּה, כִּי כַּאֲשֶׁר נָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וְנִחְיֶה חַיֵּי־חוֹפֶשׁ יִלְמְדוּ כָּל הָעַמִּים מֵאִתָּנוּ אֶת דַּרְכֵי הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: „כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר ה׳ מִירוּשָׁלָיִם".

נצבים

הסדרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה אֶת הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה:

„כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלֵאת הִיא מִמְּךָ וְלֹא רְחוֹקָה הִיא. לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֵאמֹר: מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִיעֵנוּ אוֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה. וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא לֵאמֹר: מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִיעֵנוּ אוֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה, כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂתוֹ".

הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ כִּי תּוֹרָתֵנוּ אֵינָהּ רַק תּוֹרָה שֶׁל אֱמֶת וְצֶדֶק וְקוֹדֶשׁ. הִיא גַּם תּוֹרָה לֹא קָשָׁה. מוּבָנָה וּבְרוּרָה לְכָל אָדָם בַּאֲשֶׁר אָדָם. לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא. כָּל מִי אֲשֶׁר שֵׂכֶל לוֹ וְלֵב לוֹ יֵדַע וְיָבִין אוֹתָהּ. כָּל מִי אֲשֶׁר שֵׂכֶל לוֹ יָבִין כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר בָּהּ יִבְחַר אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, וּמִי שֶׁיִּמְאַס בָּהּ יִבְחַר אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע.

וּמִי זֶה לֹא יִבְחַר בַּחַיִּים וּבַטּוֹב?

וַאֲנִי, נַעַר בַּר־מִצְוָה, מַאֲמִין אֲנִי כִּי לֹא יִקְשׁוּ לִי דִּבְרֵי הַתּוֹרָה לַהֲבִינָם וְלֹא יִקְשׁוּ לִי הַמַּעֲשִׂים שֶׁמְּצַוָּה תּוֹרָתֵנוּ לַעֲשׂוֹתָם. וְיָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הִנְנִי בּוֹחֵר בַּחַיִּים וּבַטּוֹב, וּמִן הַיְדִיעָה הַזֹּאת בָּא בְּלִבִּי רֶגֶשׁ הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהִנְנִי מַרְגִּישׁ עַתָּה.

ההפטרה

בְּסוֹף הַהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה קָרָאנוּ אֶת הַפָּסוּק:

„בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם. בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחֶמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם. וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם".

הַנָּבִיא מַשְׁמִיעַ אוֹתָנוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה כִּי מֵעוֹלָם לֹא עָזַב אוֹתָנוּ ה׳. וַאֲפִילוּ כַּאֲשֶׁר בָּאָה עָלֵינוּ צָרָה, אַל נַחְשֹׁב כִּי ה׳ מִתְנַקֵּם בָּנוּ וְשָׂמֵחַ בָּעוֹנֶשׁ שֶׁהֵבִיא עָלֵינוּ. לֹא. בְּצָרָתֵנוּ גַּם לוֹ צַר, כִּבְיָכוֹל. הוּא מִצְטַעֵר מְאֹד כַּאֲשֶׁר הוּא מֻכְרָח לַעֲנוֹשׁ אוֹתָנוּ עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהָאָב סוֹבֵל וּמֵיצַר כַּאֲשֶׁר הוּא מֻכְרָח לַעֲנוֹשׁ אֶת בְּנוֹ אֲהוּבוֹ. אוּלָם מַה גְּדוֹלָה שִׂמְחַת ה׳ כַּאֲשֶׁר הוּא מְשַׁלֵּם לָנוּ שָׂכָר טוֹב עַל מַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, כַּאֲשֶׁר הוּא גוֹאֵל אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָה וְחֶמְלָה מִצָּרוֹתֵינוּ.

זֶה הוּא הַלִּמּוּד שֶׁאֲנִי מוֹצֵא בַּפָּסוּק הַזֶּה.

וְהַיּוֹם, בִּהְיוֹתִי בַּר־מִצְוָה, הִנְנִי בֵּן לְעַם יִשְׂרָאֵל, עַם אֱלֹהִים. בְּמַעֲשֵׂי הָרָעִים הִנְנִי מֵבִיא עָלַי עוֹנֶשׁ, וּבְמַעֲשֵׂי הַטּוֹבִים הִנְנִי מֵבִיא עָלַי שִׂמְחָה וָאֹשֶׁר. הַאִם לֹא אֶמְאַס בָּרָע וְאֶבְחַר בַּטּוֹב?

כֵּן. רָצוֹן עָמוֹק בְּלִבִּי לַעֲשׂוֹת רַק מַעֲשֵׂי צְדָקָה וָחֶסֶד, וְעַל יְדֵי זֶה אֶתֵּן שִׂמְחָה לֵאלֹהֵינוּ, שֶׁאוֹהֵב מַעֲשֵׂי צְדָקָה וָחֶסֶד, וְאֶתֵּן שִׂמְחָה וָעֹנֶג גַּם לִי בְּכָל יְמֵי חַיַּי.

וילך

הסדרה

קוֹרְאִים אָנוּ בַּסִּדְרָה הַזֹּאת, כִּי מִקֵּץ כָּל שֶׁבַע שָׁנִים, בִּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, יִתְאַסְּפוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְשָׁם יִקְרְאוּ אֶת הַתּוֹרָה לִפְנֵי כָּל הָעָם, אֲנָשִׁים, נָשִׁים וָטַף „לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת ה׳ אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת". הַמִּצְוָה הַזֹּאת, לִקְרֹא אֶת הַתּוֹרָה, הִיא אַחַת הַמִּצְוֹת הַיּוֹתֵר קְדוֹשׁוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְלֹא פַּעַם בְּשֶׁבַע שָׁנִים. חֲכָמֵינוּ ז"ל הִתְקִינוּ לִקְרֹא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁבוּעַ וְזֶה יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם שָׁנָה שֶׁאָנוּ שׁוֹמְרִים עַל הַתַּקָּנָה הַזֹּאת.

וְהַיּוֹם כַּאֲשֶׁר נִקְרֵאתִי לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, נִשְׁתָּרְשָׁה בְלִבִּי הַמַּחֲשָׁבָה, כִּי בְּשׁוּם אוּמָּה וְלָשׁוֹן אֵין מִצְוָה יָפָה וְנַעֲלָה כָּזוּ, וְעַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת הִנְּנוּ עַם נִבְדָּל מִכָּל הָעַמִּים, עַם חָכָם וְנָבוֹן.

וּבַעֲלוֹתִי לַתּוֹרָה יָדַעְתִּי כִּי עַתָּה הִנְנִי נוֹתֵן אֶת לִבִּי וְנַפְשִׁי לְתוֹרָתֵנוּ וּמִתְחַבֵּר אֶל עַם יִשְׂרָאֵל, אֶל הָעָם הֶחָכָם וְהַנָּבוֹן. וּמִתְחַבֵּר אֲנִי לֹא רַק אֶל יִשְׂרָאֵל הַחַיִּים אִתָּנוּ, כִּי אִם גַּם אֶל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, שֶׁהָיוּ וְשֶׁיִּהְיוּ. וְזֶה הוּא מְקוֹר שִׂמְחַת־נַפְשִׁי הַגְּדוֹלָה הַיּוֹם, יוֹם בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי.

וִיהִי רָצוֹן כִּי שִׂמְחָתִי זֹאת לֹא תֶחְדַּל בִּי כָּל יְמֵי חַיַּי וְתִתֵּן לִי אֶת הַחֵשֶׁק לְקַיֵּם אֶת תּוֹרָתֵנוּ וְלִהְיוֹת בֵּן נֶאֱמָן לְעַמֵּנוּ.

ההפטרה

אֶת הַהַפְטָרָה שֶׁל הַשָּׁבוּעַ הַזֶּה אָנוּ מַתְחִילִים בְּפָסוּק: „שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה׳ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ". אֶת הַשַּׁבָּת הַזֹּאת קוֹרְאִים אָנוּ „שַׁבַּת תְּשׁוּבָה". יוֹם אֲשֶׁר כָּל עִבְרִי נֶאֱמָן וְחָרֵד לֵאלֹהָיו מִתְמַלֵּא חֲרָטָה

עַל עֲווֹנוֹתָיו שֶׁעָשָׂה בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בַּשָּׁנָה הַבָּאָה.

גַּם לִי, נַעַר בַּר־מִצְוָה, הַשַּׁבָּת הַזֹּאת הִיא שַׁבַּת תְּשׁוּבָה. לֹא שַׁבַּת תְּשׁוּבָה כְּמוֹ אֵצֶל עִבְרִים בָּאִים בַּשָּׁנִים. כִּי רַךְ בַּשָּׁנִים הִנְנִי עוֹד וְאֵינִי יָכוֹל לְהַגִּיד עַל עַצְמִי כִּי חָטָאתִי. אוּלָם שַׁבַּת תְּשׁוּבָה שֶׁלִּי הוּא בְּמוּבָן אַחֵר: עָלַי לַעֲזוֹב אֶת חַיֵּי הַיַּלְדוּת וּלְהַתְחִיל אֶת חַיֵּי הַבַּחֲרוּת שֶׁלִּי. עָלַי לְהַתְחִיל חַיֵּי אִישׁ יְהוּדִי וּלְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשַׂי שֶׁיִּהְיוּ בְּרוּחַ הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה.

מְעַט לָמַדְתִּי בְּתוֹרָתֵנוּ, אֲבָל מִן הַמְּעַט שֶׁלָּמַדְתִּי יָדַעְתִּי כְּבָר אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרָע, אֶת הַיָּפֶה וְאֶת הַמְּגוּנֶּה. וּבְשַׁבָּת זוֹ, שַׁבַּת תְּשׁוּבָה, שַׁבַּת בַּר־מִצְוָה שֶׁלִּי, עָלַי לִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִמְאוֹס בָּרָע.

הוֹרַי וּמוֹרַי יַעַזְרוּנִי בָּזֶה וְתוֹרָתֵנוּ תְּהֵא לִי לְמוֹרָה דֶרֶךְ.

האזינו

הסדרה

בַּסִּדְרָה הַזֹּאת קָרָאנוּ אֶת הַפָּסוּק:

„זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם, בִּינוּ שְׁנוֹת דּוֹר וָדוֹר. שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ, זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ".

מִצְוָה גְּדוֹלָה וּקְדוֹשָׁה מְצַוֶּה אוֹתָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּפָּסוּק הַזֶּה. כָּל יְהוּדִי יִזְכֹּר אֶת הַמַּעֲשִׂים וְהַמִּקְרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ וְקָרוּ בִּימֵי עוֹלָם. אֲבָל לֹא רַק יִזְכֹּר אוֹתָם. הוּא צָרִיךְ גַּם לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם. לָתֵת אֶת לִבּוֹ לָהֶם וּלְהָבִינָם. וְאִם יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְהָבִין יִשְׁאַל אֶת הַזְּקֵנִים וְהַחֲכָמִים שֶׁבְּעַם, וְהֵם יְבָאֲרוּ לוֹ אֶת הַדָּבָר הַקָּשֶׁה.

לָמָּה צִוָּה אוֹתָנוּ מֹשֶׁה אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת?

כִּי הָאָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת הֶעָבָר שֶׁל עַמּוֹ הוּא קָשׁוּר וּמְחֻבָּר אֶל עַמּוֹ וְדוֹאֵג וְעוֹבֵד בִּשְׁבִילוֹ בַּהֹוֶה וּלְטוֹבַת שְׁאִיפוֹתָיו בֶּעָתִיד שֶׁלּוֹ. וְאִם כָּל אָדָם כָּךְ–עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה הַיְּהוּדִי. כִּי עֲבָרֵנוּ, הֶעָבָר שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל הוּא הַיּוֹתֵר נִפְלָא. בּוֹ אָנוּ רוֹאִים אֶת כָּל נִפְלְאוֹת אֱלֹהִים. מִמֶּנּוּ אָנוּ רוֹאִים כִּי דִּבְרֵי נְבִיאֵינוּ נִתְמַלְּאוּ וְיִתְמַלְּאוּ גַּם בֶּעָתִיד.

וְהַיּוֹם, בִּהְיוֹתִי לְבַר־מִצְוָה, אֶזְכֹּר אֶת הַמִּצְוָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. אֶלְמַד לָדַעַת אֶת דִּבְרֵי יְמֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶקְבַּע בְּלִבִּי אֶת הַתְּשׁוּקָה לִהְיוֹת מָסוּר לְיִשְׂרָאֵל בַּזְּמַן הַזֶּה וְלַעֲבוֹד בְּעַד מִלּוּי תִּקְווֹתָיו בֶּעָתִיד.

ברכה

(שמחת תורה)

קָרָאנוּ הַיּוֹם אֶת הַסִּדְרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְגַם הִתְחַלְנוּ הַיּוֹם אֶת הַתּוֹרָה מִ„בְּרֵאשִׁית".